

100 YEARS

Onze missie

WAT DOEN WIJ?

Productie van als duurzaam gecertificeerde tropische landbouwgrondstoffen, voornamelijk ruwe palmolie en palmproducten.

WAAROM DOEN WE DAT?

We zijn ervan overtuigd dat palmolie, als de meest productieve en efficiënte plantaardige olie, een onmisbaar deel uitmaakt van een gebalanceerde voedselvoorziening van een steeds groeiende en rijkere wereldbevolking. Ons doel is om een betrouwbare partner te zijn voor onze klanten, leveranciers, werknemers en andere belanghebbenden bij de productie en verkoop van duurzame palmproducten zodat zij op hun beurt succesvol kunnen zijn.

HOE CREËREN WE WAARDE?

We creëren vooral waarde door op een duurzame wijze te groeien, te investeren in de zoektocht naar optimale rendementen per hectare, het beheer van afvalstromen te optimaliseren en het creëren van zeer veel arbeidsplaatsen en algemeen welzijn in dikwijls ver afgelegen gebieden, voor zowel eigen werknemers als bij toeleveranciers. We streven ook een regelmatig dividendinkomen en een stijgende beurskoers na door een doorgedreven kostenbeheersing en een toenemende activa basis.

Kerncijfers 2018

351 757 TON

Geproduceerde palmolie

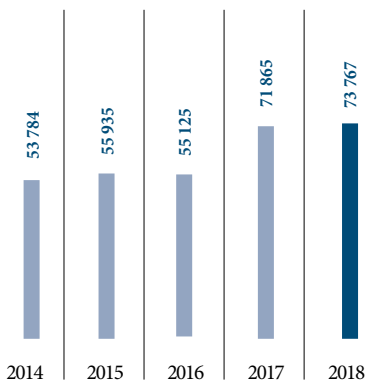
USD 598/TON (CIF)

Gemiddelde wereldmarktprijs van palmolie

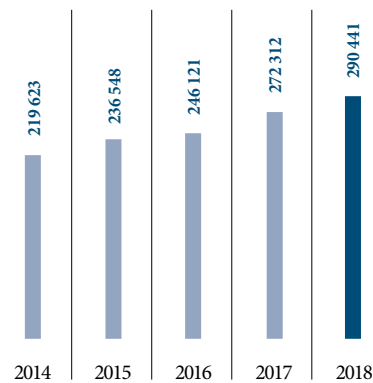
KUSD 72 096

Brutowinst

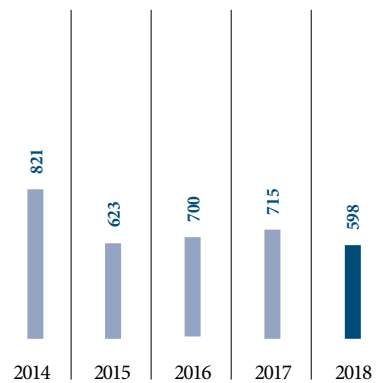
Totaal beplante hectaren - deel van de Groep

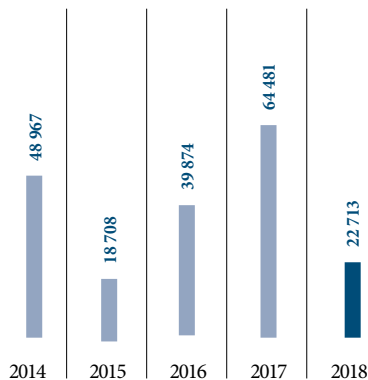
Totale eigen productie palmolie van de geconsolideerde ondernemingen (in ton)

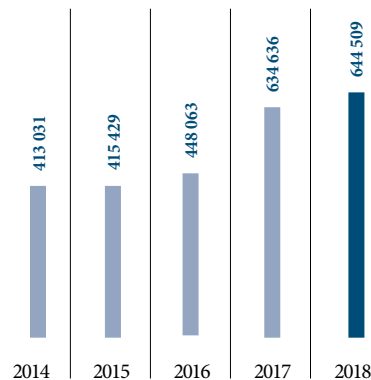
Gemiddelde wereldmarktprijs van palmolie (in USD per ton)

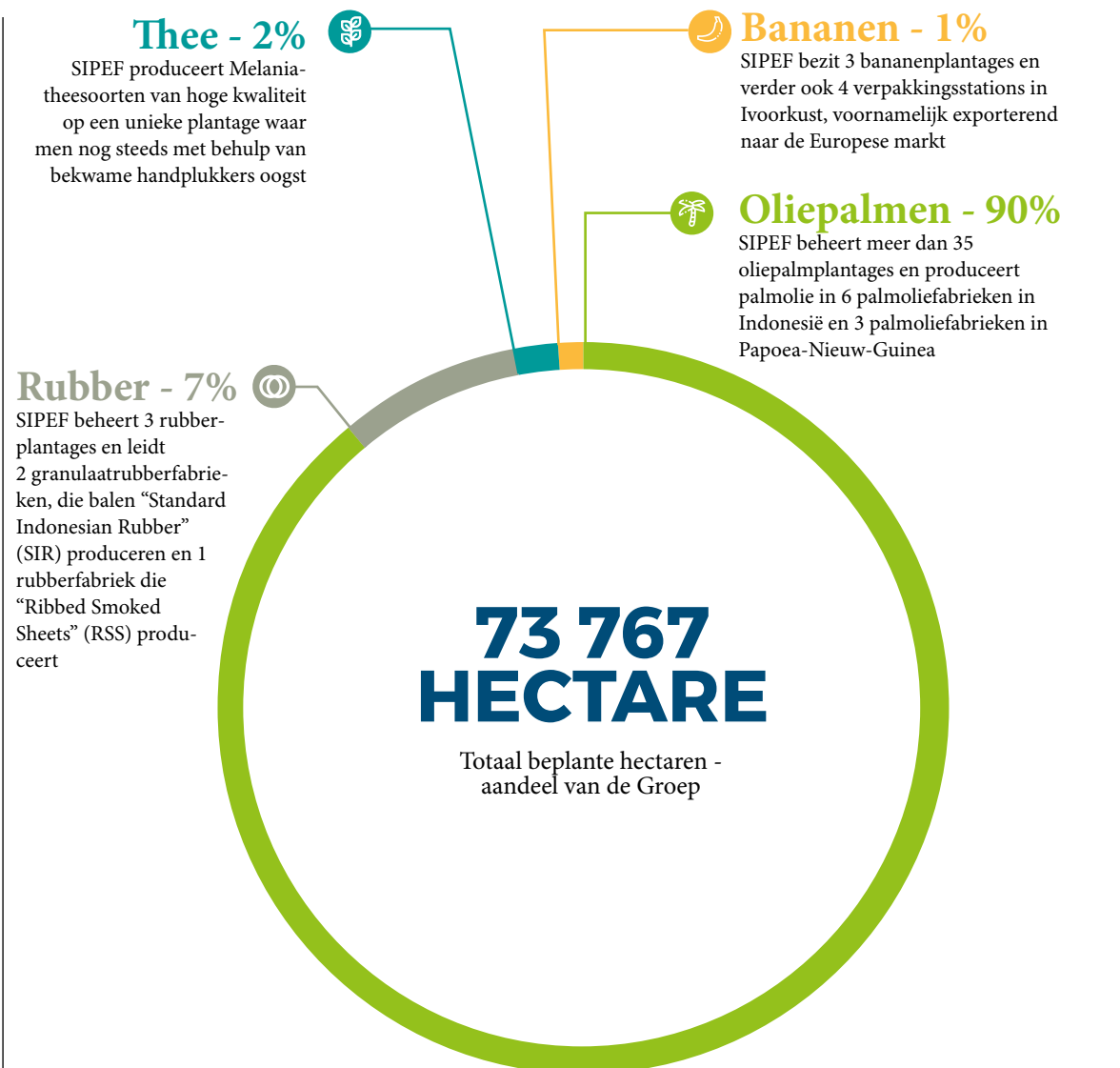

Netto recurrent resultaat - deel van de Groep (in KUSD)

Eigen vermogen - deel van de Groep (in KUSD)

The connection to the world of sustainable tropical agriculture

100%

RSPO-compliant met betrekking tot de oliepalmaactiviteiten

21 619

medewerkers op onze plantages en aanverwante verwerkingsfaciliteiten

5 VAN DE 9

palmoliefabrieken zijn uitgerust om zero methaan te produceren

Inhoud

Omslag	Onze missie
Omslag	Kerncijfers in 2018
2	SIPEF in één oogopslag
4	SIPEF op de beurs
6	Markante feiten in 2018
8	Interview met de voorzitter en gedelegeerd bestuurder: Vasthouden aan onze strategie
18	100 jaar SIPEF
24	Bedrijfsmodel en waardecreatie
32	Globale trends in de palmoliemarkt
40	Onze productmarkten
40	- Palmolie en palmpitolie
44	- Rubber
45	- Thee
46	- Bananen
48	Onze activiteiten per land
48	- Indonesië
74	- Papoea-Nieuw-Guinea
88	- Ivoorkust
94	- Europa
95	Operationele kerncijfers
98	Verklaring van niet-financiële informatie
108	Risico's en onzekerheden
112	Corporate governance verklaring
127	Commentaar bij de geconsolideerde financiële staten
129	Financieel overzicht
180	Verslag van de commissaris
186	Beknopte jaarrekening van de moedermaatschappij
190	Andere informatie over de Vennootschap
194	Woordenlijst
198	Verantwoordelijke personen
Omslag	Historische gegevens over vijf jaar

SIPEF in één oogopslag

79 787 HA

Bepante oppervlakte van de Groep

351 757 TON

Palmolie 87% van de omzet van de SIPEF-groep

7 982 TON

Rubber 5% van de omzet van de SIPEF-groep

21 619

Werknemers in de Groep

27 788 TON

Bananen 6% van de omzet van de SIPEF-groep

2 422 TON

Thee 2% van de omzet van de SIPEF-groep

Palmolie

SIPEF heeft in totaal 9 palmoliefabrieken, die allemaal RSPO-gecertificeerd zijn. 6 daarvan, die ook deels ISCC- en ISPO-gecertificeerd zijn, liggen in Indonesië, waar wij ruwe palmolie en palmpitten produceren. De 3 palmoliefabrieken in Papoea-Nieuw-Guinea produceren ruwe palmolie en ruwe palmpitolie. Wij streven naar 100% gecertificeerde, fysiek gescheiden en traceerbare toeleveringsketens voor onze klanten.

Rubber

SIPEF heeft in Indonesië 3 natuurrubberfabrieken, die alleen vloeibaar of gecoaguleerde latex van onze eigen plantages verwerken. Zowel de plantage als de fabrieken zijn gecertificeerd door de Rainforest Alliance. 2 fabrieken verwerken het latex tot RSS1, een nichekwaliteit die voornamelijk wordt gebruikt in de autosector. De derde fabriek produceert SIR3CV60, een andere gespecialiseerde rubberkwaliteit, en de meer algemene kwaliteit SIR10.

Duurzaamheidscertificatie

- RSPO
- ISPO
- ISCC

Duurzaamheidscertificatie

- Rainforest Alliance

Belangrijkste productiegebieden

- Indonesië (60% van CPO)
- Papoea-Nieuw-Guinea (40% van CPO)

Belangrijkste productiegebieden

- Indonesië

Belangrijkste afzetmarkten

Het grootste deel van onze oliën wordt direct of indirect verkocht aan de Europese markt, zowel als voedingsbestanddeel als voor biobrandstof. Deze markten zijn immers het meest bereid een meerprijs te betalen voor duurzame olie.

Belangrijkste afzetmarkten

Ons natuurrubber wordt grotendeels verkocht op een Indonesische FOB-haven, maar gezien de locatie van deze haven en onze productiekwaliteiten, wordt het merendeel van ons rubber verscheept naar de Verenigde Staten.

Gemiddelde wereldmarktprijs 2018 (vs. 2017 in %)

CPO USD 598 per ton (-16%)
PKO USD 921 per ton (-28%)

Gemiddelde wereldmarktprijs 2018 (vs. 2017 in %)

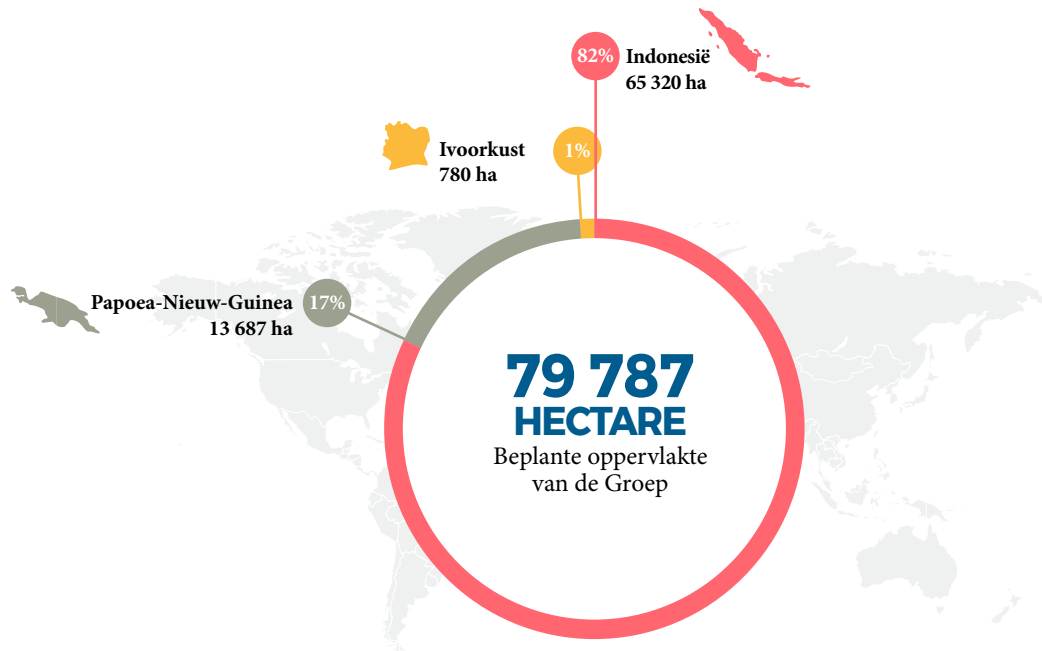
RSS3 USD 1 565 per ton (-22%)

Aangeplante hectaren

71 500

Aangeplante hectaren

5 744

Thee

SIPEF heeft een theeplantage van 1 700 hectare in West-Java, één van de grootste ter wereld. De theeblaadjes worden er nog steeds met de hand geplukt, om te voldoen aan de hoge standaarden van een superieure zwarte CTC-thee ("Cut, Tear and Curl"). De plantage en de fabriek zijn gecertificeerd door de Rainforest Alliance.

Duurzaamheidscertificatie

- Rainforest Alliance

Belangrijkste productiegebieden

- Indonesië

Belangrijkste afzetmarkten

Onze zwarte CTC-thee van hoge kwaliteit wordt voornamelijk verkocht aan Pakistan. Maar er is een groeiende vraag naar kwaliteits-thee onder de lokale bevolking, en Cibuni is hun voorkeursleverancier.

Gemiddelde wereldmarktprijs 2018 (vs. 2017 in %)

Gecombineerde kwaliteiten USD 2 579 per ton (-13%)

Aangeplante hectaren

1 763

Bananen

SIPEF heeft 3 productievevestigingen in Ivoorkust (West-Afrika), waar wij groene bananen telen, verpakken en exporteren volgens de internationale standaarden. Onze plantages in de omgeving van Abidjan zijn GLOBALG.A.P. en Rainforest Alliance-gecertificeerd. Dat houdt in dat wij een strikte controle uitoefenen over de hele kwaliteitsketen, voedselveiligheid en logistiek. Wij verbouwen de Cavendish-variëteit, die wordt verpakt in standaard kartonnen dozen die ons eigen merk dragen, of zoals besteld en voorverpakt onder de merknaam van de klant.

Duurzaamheidscertificatie

- Rainforest Alliance
- GLOBALG.A.P.

Belangrijkste productiegebieden

- Ivoorkust

Belangrijkste afzetmarkten

Onze belangrijkste commerciële afzetmarkt is Europa, waar wij vrijgesteld zijn van douaneheffingen op de import en zo over een geprivilegieerde toegangpositie beschikken. Europa is nog altijd de grootste importmarkt voor bananen ter wereld. De markten in de West-Afrikaanse subregio worden geleidelijk groter. Onze klanten zijn 'rijperijen' die bananen 'klaar voor consumptie' distribueren aan supermarkten of groothandelsmarkten.

Gemiddelde wereldmarktprijs 2018 (vs. 2017 in %)

EUR 647 per ton (-5%)

Aangeplante hectaren

749

SIPEF op de beurs

Beursnotering

De SIPEF-aandelen zijn genoteerd op de Brusselse aandelenbeurs sinds de oprichting van SIPEF in 1919.

Momenteel zijn de aandelen genoteerd op de contantmarkt van Euronext Brussels (code van het aandeel: SIP, ISIN code: BE0003898187).

Evolutie van het SIPEF-aandeel in vergelijking met de ruwe palmolieprijs

Onderstaande grafiek toont aan dat de waarde van het SIPEF-aandeel in EUR dezelfde trend volgt als de ruwe palmolieprijs (herrekend naar EUR). De trendbreuk in 2017 is vermoedelijk te wijten aan de uitbreidingen van eind 2016 en begin 2017 en de daarbij horende kapitaalverhoging in mei 2017. Sinds deze transacties van het eerste semester van 2017 werd de relatie tussen het SIPEF-aandeel en de ruwe palmolieprijs terug hersteld.

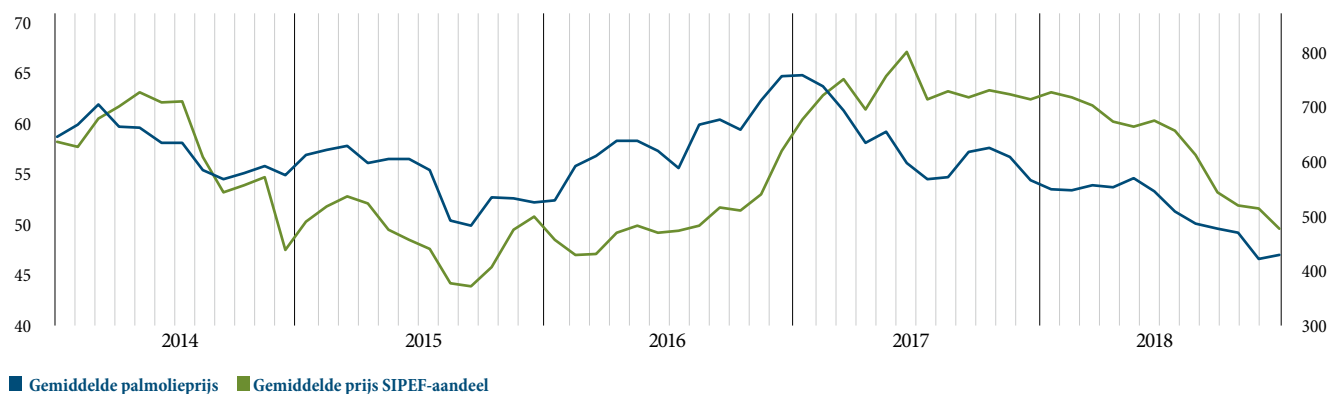
EUR 48,8

Beurskoers van het SIPEF-aandeel op 31/12/2018

KEUR 516 271

Marktkapitalisatie op 31/12/2018

Evolutie SIPEF-aandeel (in EUR) vs. ruwe palmolieprijs (in USD)

Beursgegevens over het SIPEF-aandeel

Evolutie beursgegevens SIPEF-aandeel (in EUR)

	2018	2017	2016	2015	2014
Hoogste beurskoers van het jaar	65,0	70,0	60,8	53,9	64,0
Laagste beurskoers van het jaar	46,5	57,0	45,5	40,0	45,1
Slotkoers per 31/12	48,8	62,8	60,5	52,8	47,7
Marktkapitalisatie per 31/12 (KEUR)	516 271	664 382	541 491	472 383	426 819
Aantal aandelen per 31/12	10 579 328	10 579 328	8 951 740	8 951 740	8 951 740
Gemiddeld aantal verhandelde aandelen per handelsdag	4 967	5 014	3 042	4 799	3 704
Gemiddelde omzet per handelsdag (KEUR)	287	318	155	230	206

Financiële kalender

De periodieke en occasionele informatie met betrekking tot de Vennootschap en tot de Groep, wordt op de volgende wijze meegedeeld, voor beurstijd:

Donderdag 18 april 2019	Tussentijds beheersverslag over de eerste 3 maanden
Woensdag 14 augustus 2019	Resultaten van het eerste semester
Donderdag 17 oktober 2019	Tussentijds beheersverslag over de eerste 9 maanden
Februari 2020	Resultaten van het boekjaar, samen met de commentaren over de activiteiten van de Groep
10 juni 2020	Volgende gewone algemene vergadering wordt gehouden om 15 uur in Kasteel Calesberg, Calesbergdreef 5, 2900 Schoten

Overeenkomstig de geldende wettelijke voorschriften maakt elk belangrijk voorval dat een invloed kan hebben op het resultaat van de Vennootschap en van de Groep, het onderwerp uit van een afzonderlijk persbericht.

Financiële dienstverlening

De hoofdbetaalagent is Bank Degroof Petercam.

Corporate website

De website (www.sipef.com) speelt een belangrijke rol in de financiële communicatie van SIPEF. Daarom wordt een omvangrijk deel van de corporate website gereserveerd voor investor relations.

Vanaf de lancering van de vernieuwde SIPEF-website in oktober 2018, wordt verwezen naar de dagelijkse aandelenkoers en de dagelijkse ruwe palmolieprijs (www.sipef.com/hq/investors/daily-share-price-cpo-price/).

/// Eén van onze recentste opslagtanks voor ruwe palmolie ("Crude Palm Oil", CPO) ///

Markante feiten in 2018

04

April 2018

Met de Rainforest Alliance certificatie van de rubberactiviteiten, zijn nu alle activiteiten van de SIPEF-groep, waar mogelijk, gecertificeerd voor duurzame productie van landbouwproducten.

06

Juni 2018

Afronding van de verkoop van BDM-ASCO voor een nettoverkoopprijs van KUSD 20 463. Er wordt een meerwaarde van KUSD 7 376 gerealiseerd.

07

Juli 2018

Verwerving van de ISO 9001:2015-certificatie voor kwaliteitsbeheersystemen voor de Indonesische activiteiten van SIPEF.

08

Augustus 2018

Ondertekening van een voorwaardelijke verkoopovereenkomst voor de overdracht aan de SIPEF-groep van de grondgebruiksrechten (HGU) van 1 770 hectare oliepalmgronden in de provincie Bengkulu in Indonesië.

10

Oktober 2018

Verwerving van de grondgebruiksrechten (HGU) van Mukomuko Agro Sejahtera (MMAS) door SIPEF voor een periode van 35 jaar. MMAS is door SIPEF de voorbije jaren ontwikkeld tot een oliepalmbedrijf van 1 973 geplante eigen hectare en 387 hectare voor de omliggende gemeenschappen (plasma).

12

December 2018

SIPEF wint de Family Business Award of Excellence® 2018.

*/// Vers geoogste
palmvruchten
("Fresh Fruit
Bunches", FFB) ///*

*/// De geplukte theeblaadjes
worden gedroogd in de
theefabriek in West-Java ///*

01-12

Januari-December 2018

De originele vier concessies in Musi Rawas worden uitgebreid met drie aanpalende concessies, voor een totale oppervlakte van 8 595 hectare, waardoor er op termijn naar schatting 22 805 hectare zullen worden omgezet tot duurzaam ontwikkelde oliepalmplantages.

De SIPEF-groep overschrijdt voor de eerste maal een totale jaarproductie van palmvruchten van 1,5 miljoen ton en van ruwe palmolie van 350 000 ton.

Hargy Oil Palms Ltd in Papoea-Nieuw-Guinea bereikt, in het jaar van de viering van de 40ste verjaardag, een record productie van 152 410 ton palmproducten.

De beplante oppervlakte van de Groep worden uitgebreid naar 79 787 hectare, voornamelijk door bijkomende aanplantingen in Zuid-Sumatra.

De in 2017 verworven oliepalmplantage Dendymarker Indah Lestari (DIL) wordt gerehabiliteerd en er zijn reeds 956 hectare herplant in 2018. De palmoliefabriek wordt opgewaardeerd en alle geoogste vruchten van de plantages in Zuid-Sumatra worden sinds juli ter plaatse verwerkt.

Lage palmolieprijzen, voornamelijk tijdens het tweede semester, leiden tot een tegenvallend nettoresultaat van KUSD 22 713 (aandeel van de Groep) vóór éénmalige meerwaarden (64,8% lager dan in 2017).

*/// Jonge
bananenplanten
in de kwekerij ///*

Vasthouden aan onze strategie

// François Van Hoydonck //
// Baron Luc Bertrand //

Voor de Belgische agro-industriële groep SIPEF is 2019 een belangrijk jaar. Al was het maar omdat het bedrijf op 12 juni 2019 zijn 100ste gewone algemene vergadering houdt. Maar vooral omdat het voor de aandeelhouders bijzonder nuttig is te vernemen hoe SIPEF, na een centennium actief te zijn geweest in de plantagesector, de toekomst ziet. We kijken terug door de ogen van gedelegeerd bestuurder François Van Hoydonck en Baron Luc Bertrand, voorzitter van de raad van bestuur, op een boeiend boekjaar 2018. Zij maken ook een gefundeerde inschatting van wat de sector en de Groep te wachten staat.

Laten we van start gaan met de palmolieproductie. Was 2018 goed of zeer goed voor SIPEF?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “In de eerste 3 kwartalen van 2018 lag de palmolieproductie met een stijging van 8,6% op de eigen plantages beduidend hoger dan in het jaar voordien. U weet dat 2017 een zeer sterk productiejaar was na de uitgestelde gevolgen van het El Niño-effect van 2015. In het vierde kwartaal van 2018 was de overvloedige regenval in Sumatra echter de belangrijkste oorzaak van de lager dan verwachte oogsten, waardoor 2018 alsnog werd afgesloten met een stijging van 6,3% tegenover 2017.”

.....

31%

van het wereldvolume van plantaardige oliën is gerelateerd aan palmolie

.....

“De prijsevolutie van palmolie op korte termijn blijft onderhevig aan het gezamenlijk aanbod met de beschikbare hoeveelheden aan soja- en raapzaadolie en aan de vraag naar biobrandstoffen.”

// François Van Hoydonck //

.....

“We overschreden voor de eerste keer een jaarproductie voor palmolie van 350 000 ton, een volume dat door de gestage uitbreiding van geplante hectare de volgende jaren nog sterk zal toenemen. In 2023 verwachten wij een jaarproductie van 500 000 ton.”

// François Van Hoydonck //

.....

Wat betekent dat concreet?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “We overschreden voor de eerste keer een jaarproductie van 350 000 ton, een volume dat door de gestage uitbreiding van geplante hectaren de volgende jaren nog sterk zal toenemen. In 2023 verwachten wij een jaarproductie van 500 000 ton.”

Waren ook de andere culturen zo succesvol?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Helaas niet. Een tijdelijke bladschimmel veroorzaakte een productiedaling in de rubberplantages in Noord-Sumatra en in Zuid-Sumatra. Gelukkig werd die tegenvaller in grote mate gecompenseerd door een productiegroei in de jonge rubberaanplanten in Agro Muko in Bengkulu. Ook de theeplantages in Cibuni op het eiland Java kenden een productiestagnatie door ongunstige weersomstandigheden. Een volumedaling van 6,7% viel er trouwens ook te noteren op de bananenplantages in Ivoorkust. Dat had te maken met kwaliteitsproblemen voor de premium exportbananen.”

Is er in Indonesië niet meer aan de hand?

LUC BERTRAND: “Het land kende inderdaad een moeilijk jaar, in vergelijking met de drie jaren voordien. Ondanks een sterke economische groei van 5,2% en een relatief beperkte inflatie van 3%, kende de Indonesische munt in 2018 een sterke terugval tegenover de Amerikaanse dollar en dat door de algemene daling van geïnvesteerde kapitaal in heel Zuidoost-Azië. We noteerden in het derde kwartaal 15 000 roepia per Amerikaanse dollar, een niveau dat we niet meer gekend hebben sinds de financiële crisis van eind jaren 90.”

“Als tropische landbouwonderneming blijven wij gefocust op de verkoop van palmolie, palmpitolie en palmpitten. Wij blijven dat doen in het kader van gecertificeerde goederenstromen, opgenomen in de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) en de International Sustainability and Carbon Certification (ISCC), voor gebruik in de voedingssector en voor de productie van groene energie.”

// Luc Bertrand //

Hebben de presidentsverkiezingen van april 2019 er iets mee te maken?

LUC BERTRAND: “Dat zou kunnen. Ondanks het goede werk van de regering kijkt nu iedereen uit naar die verkiezingen en naar de mogelijke gevolgen van een eventuele machtswissel. Wij hopen alleszins dat na de verkiezingen de focus op economische groei en de stabiliteit van het land spoedig zal terugkeren.”

Hoe gaat het ondertussen in Papoea-Nieuw-Guinea?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Het land kende al een politiek moeilijk jaar in 2017. In 2018 kwam daar nog een structureel tekort aan deviezen bij door de lagere grondstofprijzen. Dat remde de economische activiteit. De groei van het bruto binnenlands product (BBP) was met 0,5% dan ook zeer beperkt. Door het stijgende bevolkingsaantal daalde het BBP per capita zelfs met 1,3%, gecombineerd met een inflatie van 5%. Naast de mijnbouw blijft de plantagesector met de productie van palmolie, cacao en koffie een sterkhouder in de lokale economie.”

Groeicijfers waren er wel in Ivoorkust. Maar komen ook daar geen verkiezingen aan?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Ivoorkust kende het voorbije jaar, ondanks lagere prijzen voor cacao, een economische groei van bijna 8%, met een beperkte inflatie van 1% en een stabiele munt die gelinkt blijft aan de euro. De regering van de huidige president, Alassane Ouattara, concentreert haar beleid op het aantrekken van buitenlandse investeringen voor industriële productie, gecombineerd met het moderniseren van het wegennet en de uitbreiding van de havenstructuur. Dat is natuurlijk goed nieuws voor onze bananenexport vanuit de haven van Abidjan. Het klopt dat de presidentsverkiezingen van 2020 al in volle voorbereiding zijn.”

Kijken we dan eens naar de toekomst. Wat zijn de vooruitzichten voor de palmolieproductie?

LUC BERTRAND: “De langetermijnverwachtingen voor palmolie blijven algemeen gunstig. Dat is gebaseerd op het gegeven van een stijgende wereldpopulatie, vooral in landen van het zuidelijk halfrond, waar de bevolking de stijgende consumptie van palmolie als basisingrediënt voor hun voeding als vanzelfsprekend vindt. Deze plantaardige olie verwerft wereldwijd - toegegeven: niet in Europa - een steeds groter aandeel in de voedings- en biobrandstoffen-sector. Dat komt onder meer door zijn efficiënte industriële verwerking en zijn lage kostprijs in vergelijking met de andere vloeibare oliën. Vandaag is al meer dan 31% van het wereldvolume van plantaardige oliën gerelateerd aan palmolie. Als we weten dat de oppervlakte aan landbouwgronden schaarser wordt, zal dit aandeel voor palmolie enkel maar toenemen.”

En op de korte termijn?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “De prijsevolutie op korte termijn blijft onderhevig aan het gezamenlijke aanbod met de beschikbare hoeveelheden aan soja- en raapzaadolie en aan de vraag naar biobrandstoffen. Die laatste vraag is dan weer gelinkt aan de prijzen voor ruwe olie en de bereidheid van sommige landen om verplichte bijmenging te subsidiëren.”

U vindt het niet terecht dat palmolie door de overheid geïmponeerd wordt.

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Het Europees Parlement viseert ten onrechte de palmolieproductie voor haar aandeel in de ontbossing van de wereld. Diverse studies hebben aangetoond dat vooral de extensieve veeteelt, maar ook de cacao- en koffieteelt, de bosbouw en de groei van soja- en raapzaadarealen een aanzienlijk aandeel hebben in de ontbossing van woudrijke gebieden. Palmolie is, door de oprichting van de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) en andere certificeringen, een van de meest gecontroleerde landbouwactiviteiten van de voorbije jaren. Door de consumptie van gecertificeerde, duurzame palmolie wordt de duurzame oorsprong van het product gewaarborgd en dragen de consumenten bij tot het bereiken van ten minste 12 van de 17 Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.”

Hoe verklaart u de daling van de palmolieprijzen?

LUC BERTRAND: “We zijn sinds april 2018 getroffen door een neerwaartse trend in de palmolieprijzen. Dat begon met de invoering van importtaksen op palmolie in Indië. Daarna kwamen de eerste signalen van een handelsoorlog tussen de VS en China. En dan waren er nog de omvangrijke oogsten van sojabonen en raapzaad. Dat alles drukte de vraag naar palmolie. Prijsondersteunende maatregelen, zoals de verplichte 20% bijmenging van palmolie in biodiesel in Indonesië en het prijsvoordeel van biodiesel tegenover de hogere prijzen van ruwe olie werden door de markt dan weer niet in aanmerking genomen. Door de hoger dan verwachte productie van palmolie overtrof het aanbod de vraag in Europa en Zuidoost-Azië, waardoor vooral de prijzen op de contantmarkt zakten naar niveaus die we in tien jaar niet meer gekend hebben.”

Blijft dat zo in 2019?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Ook in de aanloop van 2019 zien we nog contante palmolieprijzen die te lijden hebben onder de hoge voorraadvolumes. Maar voor de posities voor leveringen vanaf het tweede kwartaal noteren we betere prijsniveaus, die naar alle verwachtingen verder zullen stijgen naarmate de vraag de productie zal overtreffen. Ook op de middellange termijn blijven de vooruitzichten voor de palmolieprijzen gunstig. We verwachten een constant stijgende vraag tegenover een aanbod dat mogelijk gepenaliseerd zal worden door een gebrek aan duurzame landbouwgronden en in Zuidoost-Azië door een aantal verouderde, niet tijdig herplante terreinen.”

“In de toekomst blijven we ernaar streven om al onze producten te leveren in gecertificeerde, fysische goederenstromen met volledige traceerbaarheid van grondstoffen.”

// Luc Bertrand //

De focus blijft dus op palmolie?

LUC BERTRAND: “Als tropische landbouwonderneming blijven wij gefocust op de verkoop van palmolie, palmpitolie en palmpitten. Wij blijven dat doen in het kader van gecertificeerde goederenstromen, opgenomen in de RSPO en de International Sustainability and Carbon Certification (ISCC), voor gebruik in respectievelijk de voedingssector en voor de productie van groene energie. Die controles gelden trouwens ook voor onze andere producten, thee, rubber en bananen. Wij zullen in de toekomst blijven streven al onze producten te leveren in die genoemde gecertificeerde, fysische goederenstromen met volledige traceerbaarheid van de grondstoffen.”

Kunt u daarbij rekenen op de steun van de consument?

LUC BERTRAND: “Helaas stellen wij vast dat wij niet altijd mogen rekenen op een gelijkaardige inspanning van de palmolieconsumenten, hoewel het gebruik van gecertificeerde en traceerbare palmolie alle vragen over milieubelastende en/of sociale aspecten kan wegnemen. Wij hopen via een aantal acties vanuit onze sectororganisaties die mentaliteitswijziging in de goede richting te duwen.”

Over dan naar het aspect ‘uitbreiding’. Is die noodzakelijk?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Eerst dit: de stijging van 6,7% in 2018 van de geproduceerde palmoliejaarvolumes op de eigen gronden van de SIPEF-groep was het gevolg van goede prestaties van de volgroeiende, zeg maar oude plantages in Noord-Sumatra (+5,9%) en de in herplanting verkerende plantages van Agro Muko in Bengkulu (+5,4%). We noteren ook een gestage groei (+4,9%) voor de reedementen van onze jonge palmoliearealen in de uitbreidingsprojecten van PT Umbul Mas Wisesa en PT Toton Usaha Mandiri in Noord-Sumatra, die inmiddels volledig afgerond zijn. De eerste olievolumes uit Zuid-Sumatra, na de aanwinst van Dendymarker en de verwerking van de vruchten van het Musi Rawas-project in de Indonesische Dendymarker-fabriek, zijn een welkome aanvulling. Dus ja, uitbreiding is noodzakelijk.”

“Vanuit de lokale bevolking is er een permanente vraag om onze activiteiten, in nauwe samenwerking met de omliggende boeren, verder uit te bouwen.”

// François Van Hoydonck //

Maar die expansie komt soms tegenvallers tegen?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Op de plantages van Hargy Oil Palms Ltd in Papoea-Nieuw-Guinea, waar ook de noordelijke uitbreidingsgebieden in volle productie komen, werden we in het eerste kwartaal van 2018 opnieuw getroffen door overvloedige neerslag. De productie herstelde zich echter vlot op de eigen plantages met een stijging van de jaarproductie van 4,1%. De omliggende boeren hadden het echter veel moeilijker om het verwachte niveau te bereiken (+0,2%), waardoor de totale palmolieproductie voor de Groep steeg met 6,3%, tegenover een sterk productiejaar 2017.”

Steunen de lokale boeren uw uitbreidingsstrategie?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Ja, vanuit de lokale bevolking is er een permanente vraag om onze activiteiten, in nauwe samenwerking met de omliggende boeren, verder uit te bouwen en de economische ontwikkelingen van deze verafgelegen gemeenschappen te bespoedigen. Door de geldende regels (New Planting Procedures, NPP) binnen de RSPO-certificatie blijkt het steeds moeilijker om de uitbreidingen in Hargy Oil Palms Ltd voort te zetten. De hoge vegetatie speelt ons daar parten. Maar wij hopen de werkgroepen in de RSPO-organisatie alsnog te overtuigen om voor Papoea-Nieuw-Guinea voorrang te verlenen aan de economische ontwikkeling van de lokale bevolking, in een evenwichtige verhouding met het duurzame beheer van te beschermen bosgebieden. Ondertussen beperken wij er het al beplant gebied tot 13 687 hectare met een mogelijk beperkte aangroei tot 15 000 hectare. Die omvang zal op dat moment overeenstemmen met de volle capaciteitsbenutting van onze drie fabrieken in Papoea-Nieuw-Guinea, rekening houdend met de productie van de zowat 3 700 omliggende boeren, die 40% van de olieproductie vertegenwoordigen.”

Kunt u cijfers geven over de uitbreidingsactiviteiten in Zuid-Sumatra?

LUC BERTRAND: “Het speerpunt van onze uitbreidingen blijft inderdaad de ontwikkeling van onze activiteiten in de provincie Zuid-Sumatra. We hadden daar sinds 2011 al 4 concessies verkregen via 3 lokale vennootschappen. In 2018 hebben wij nog 3 bijkomende concessies kunnen verwerven die aansluiten bij al eerder verworven gronden. Tijdens het boekjaar 2018 werden 2 257 hectare bijkomende activiteiten gecompenseerd en 2 090 hectare bijkomend beplant, om een totaal van 10 653 hectare gecultiveerde gronden te bereiken. Dit is 68,5% van het totaal van 15 540 gecompenseerde hectare, waarvan voorlopig 2 266 hectare werden verworven voor aanplanting door omliggende boeren en 13 283 hectare voor eigen ontwikkeling.”

40%

Aandeel van lokale boeren
in de productie in Papoea-
Nieuw-Guinea

21%

Aandeel van Zuid-Sumatra
in de totale geplante
palmoliehectaren van SIPEF

En dat leidt tot welke capaciteit?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Naast de uitbouw van onze concessies in Musi Rawas, werd door de verwerving van 95% van de oliepalmplantage PT Dendymarker Indah Lestari in augustus 2017 een belangrijke stap gezet in het bestendigen van onze aanwezigheid in Zuid-Sumatra. Tijdens het boekjaar 2018 hebben we reeds 956 hectare herplant en de overige beplante zones werden onderworpen aan een grondige onderhoudsbeurt, zodat het oogsten vergemakkelijkt wordt, tot zij ook zullen herplant worden in de volgende vier jaar. Alle vruchten van de projecten in Zuid-Sumatra werden vanaf juni uitsluitend in de eigen extractiefabriek verwerkt, die nu op volle capaciteit werkt en waarvan in 2020 een eerste verdubbeling van de verwerkingscapaciteit zal nodig zijn. Door deze acquisities, en de verdere uitbouw van de recent verworven concessies, verwachten wij de business unit in Zuid-Sumatra in de volgende vijf jaar te kunnen uitbouwen tot meer dan 33 000 geplante hectare oliepalmen.”

“Rubber-, thee- en bananenplantages zijn ook in 2018 deel blijven uitmaken van onze tropische landbouwactiviteiten, zij het met wisselend succes wat de bijdrage aan onze resultaten betreft.”

// François Van Hoydonck //

“In augustus hebben wij een bestaande plantage Asri Rimba Wirabhakti verworven, met permanente landrechten voor 1 770 hectare, die gelegen zijn in de nabijheid van PT Agro Muko in Bengkulu en die verder ontwikkeld zullen worden om vruchten te leveren aan de lokale palmoliefabriek. Deze verwerving kadert in de optimalisering van de productiecapaciteit van onze palmolieactiviteiten in deze regio, waar we ook de hernieuwing van de permanente landrechten voorbereiden.”

Kunt u, na de palmolie, iets meer vertellen over de andere producten van SIPEF?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Rubber-, thee- en bananenplantages zijn ook in 2018 deel blijven uitmaken van onze tropische landbouwactiviteiten, zij het met wisselend succes wat de bijdrage aan onze resultaten betreft. De rubbermarkten blijven kampen met een overaanbod aan natuurlijke rubber, vooral door bijkomende volumes vanuit Vietnam en Afrika. Daardoor is het voor onze Indonesische rubberactiviteiten moeilijk om de verwachte winstmarges te realiseren.”

“De theeplantages in Java leveren hoogwaardige, handgeplukte thee, voornamelijk aan het Midden-Oosten, maar de weersomstandigheden maakten het in 2018 extra moeilijk om de volumes te oogsten die nodig zijn om de impact van de stijgende loonmassa in Indonesië op te vangen.”

“Ook de bananen- en bloemenplantages in Ivoorkust kampten, ondanks stijgende volumes in nieuw aangelegde zones in Azaguié, met kwaliteitsproblemen. Dat bemoeilijkt de renderende export naar Europa.”

“Voor deze drie sectoren concentreert het management zich op rendementsverhogingen en kostenverlagingen met de focus op arbeidskosten, vermits deze culturen arbeidsintensiever zijn dan de meer rendabele palmolieactiviteiten.”

Wat betekenen die plannen voor het financiële plaatje van SIPEF?

LUC BERTRAND: “Na een uitzonderlijk actief jaar 2017, met investeringen die 257 miljoen Amerikaanse dollar (USD) overtroffen, structureel gefinancierd vanuit de operationele cashflow van USD 110 miljoen, langetermijnbankfinancieringen voor USD 50 miljoen en een zeer succesvolle kapitaalverhoging van USD 97 miljoen, waren wij, ondanks de lagere palmolieprijzen, in 2018 erop gesteld om de geplande investeringen volledig uit te voeren en de prioriteit te behouden op de volledige capaciteitsbenutting van de expansie in Zuid-Sumatra. Daardoor eindigen wij het boekjaar met een netto financiële schuld van USD 121 443. Het is onze intentie om in de volgende maanden de juiste balans te vinden tussen de geplande investeringen en het blijft onze strategie, ondanks een kortstondige

“Ondanks een kortstondige stijging van de schuldbestand, handhaven we onze strategie om de ontwikkeling van bijkomende gronden in de Groep te financieren vanuit eigen middelen, rekening houdend met een jaarlijkse vergoeding voor de aandeelhouders, die wij dit jaar eveneens op 30% van de recurrente winst wensen te handhaven.”

// Luc Bertrand //

.....

stijging van de schuldbestand, om de ontwikkeling van bijkomende gronden in de Groep te financieren vanuit eigen middelen, rekening houdend met een jaarlijkse vergoeding voor de aandeelhouders, die wij dit jaar eveneens op 30% van de recurrente winst wensen te handhaven.”

En voor het dividend?

LUC BERTRAND: “Wij zullen aan de algemene vergadering dus voorstellen om de pay-out ratio van 30% te behouden en een dividend van EUR 0,55 per aandeel goed te keuren voor uitbetaling op 3 juli 2019. U weet dat het dividend vorig jaar EUR 1,60 per aandeel bedroeg.”

Was er ook een desinvestering?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Ja. Op 18 december 2017 hadden wij aangekondigd dat SIPEF en Ackermans & van Haaren, elk 50% aandeelhouder van de Belgische verzekeringsgroep BDM-ASCO, een akkoord bereikt hadden met de op de Nasdaq genoteerde Amerikaanse verzekeraar The Navigators Group Inc, over de verkoop van 100% van het aandelenkapitaal van BDM-ASCO. Die transactie werd in 2018 naar verwachting afgerond, aangezien deze desinvestering volledig past in de concentratie van onze activiteiten in de tropische landbouwsector, met de nadruk op palmolie in Indonesië. De bij de ondertekening ingedekte verkoopprijs van KUSD 20 783 heeft in het boekjaar bijgedragen tot de financiering van het investeringsbudget en resulteerde ook in een eenmalige meerwaarde van KUSD 7 380 voor de Groep.”

Kunt u de resultaten van de Groep samenvatten?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Ondanks de stijgende productievolumes en de efficiënte kostencontrole van onze oliepalm activiteiten, zijn de geconsolideerde recurrente resultaten van de Groep, door de lage marktprijzen voor palmolie en de beperkte bijdrage van de andere producten, met 64,8% gedaald tegenover het boekjaar 2017, tot KUSD 22 713. Door de eenmalige meerwaarde op de verkoop van onze verzekeringsactiviteiten BDM-ASCO, sluiten we het boekjaar 2018 af met een IFRS-resultaat van KUSD 30 089. Het nieuwe geconsolideerde eigen vermogen deel van de Groep bedraagt KUSD 644 509.”

Staat duurzaamheid nog steeds hoog in het vaandel van de Groep?

LUC BERTRAND: “Reken maar! SIPEF wenst primordiaal een voorbeeldfunctie te blijven uitoefenen op het vlak van duurzaamheid. Als beursgenoteerde Europese onderneming moeten wij onze investeerders de garantie kunnen geven van respect voor mens en natuur, via de gerenommeerde certificering van al onze activiteiten en al onze producten, die rekening houden met ecologische en sociaal verantwoorde normen voor tropische industriële landbouw. Na de publicatie van een eerste duurzaamheidsrapport in 2015, hebben wij nu een update ter beschikking op onze website, die de voortdurende vooruitgang weergeeft op dat domein. Na het bekomen van een integrale Rainforest Alliance-certificatie voor alle thee-, rubber- en bananenplantages, hebben wij in 2018 een nieuwe geïntegreerde ISO 9001 certificatie voor alle Indonesische ondernemingen bekomen, die ter plekke de leidraad zal zijn voor het gestructureerde management van onze activiteiten.”

En hoe uit zich dat in de palmoliesector?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Wij blijven zeer actief betrokken bij de organisaties die de reputatie van palmolie in Europa, en de rest van de wereld, behartigen en zich tot doel gesteld hebben om het gebruik van duurzame palmolie aan te moedigen bij de voedingsindustrie en de consumenten. Wij promoten een evenwichtig beeld van de voedingseigenschappen van palmolie, verduidelijken de ecologische en sociale criteria die gehandhaafd worden door de duurzame producenten en benadrukken de hoge waardecreatie van onze sector in de productielanden, het gevolg van de zeer arbeidsintensieve aard van onze activiteiten. Dat heeft er ons toe aangezet om een eigen Responsible Plantations Policy uit te vaardigen, die jaarlijks wordt aangepast en die ons aanmoedigt steeds de meest innovatieve normen toe te passen, die dikwijls verder gaan dan wat de geaggregeerde certificeringen vandaag opleggen.”

“Ondanks de stijgende productievolumes en de efficiënte kostencontrole van onze oliepalmactiviteiten, zijn de geconsolideerde recurrente resultaten van de Groep, door de lage marktprijzen voor palmolie en de beperkte bijdrage van de andere producten, met 64,8% gedaald tegenover het boekjaar 2017.”

// François Van Hoydonck //

Ook in de fabrieken?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “SIPEF blijft investeren in het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. Vijf van de negen verwerkingsfabrieken in de palmoliesector zijn uitgerust met methaanopvangsystemen die daardoor aan de normen voor certificering voor groene-energie-doeleinden in Europa voldoen. In Noord-Sumatra werd een ultramoderne compostinstallatie opgeleverd die alle lege trossen (Empty Fruit Bunches of EFB) en de vloeibare afvalstoffen (Palm Oil Mill Effluent of POME) uit de fabriek absorbeert, de grondstructuur van onze oudste oliepalmplantages kan verbeteren en het gebruik van chemische meststoffen zal terugdringen. In Bengkulu werd ook een installatie voor elektriciteitsproductie uit methaangassen opgeleverd. De eerste leveringen aan het lokale openbare net vonden plaats in het vierde kwartaal van 2017. Daardoor is een nieuw tijdperk aangebroken voor de SIPEF-groep en zijn we voor het eerst een rechtstreekse leverancier van groene energie voor de publieke sector geworden.”

Natuurbehoud is ook een onderdeel van duurzaamheid. Wat doet SIPEF daaraan?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Via een Indonesische stichting die wij hebben helpen opzetten levert SIPEF sedert enkele jaren ook een langetermijnbijdrage aan het natuurbehoud in dat land. We doen dat door twee stranden te beschermen langs de zuidkust van Sumatra, waar bedreigde zeeschildpadsoorten hun eieren leggen. Ook zijn we betrokken in de actieve bescherming van 12 656 hectare bedreigde bossen die liggen naast het Nationale Park van Kerinci Seblat. We hebben daar een nauwe samenwerking opgezet met de lokale bevolking om stroppers en illegale boskap te stoppen. We zijn daar ook, in het kader van een 60-jarige overeenkomst met de overheid, gestart met het heraanplanten van bossen.”

En op het vlak van onderzoek?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Ook daar blijven we actief. Het samenwerkingsakkoord, dat in 2013 werd ondertekend met Biosing, een organisatie van wetenschappers en met New Britain Palm Oil Ltd (NBPOL), een plantageonderneming met een gerenommeerd onderzoekscentrum voor palmzaadproductie in Papoea-Nieuw-Guinea, wordt voortgezet. NBPOL maakt ondertussen deel uit van de Sime Darby Plantations groep. Met hun actieve, agronomische begeleiding en via de ontwikkeling van hoogrenderende palmen die de industrie naar een hogere productiviteit moeten tillen, verwachten wij op middellange termijn een belangrijke ondersteuning van de toekomstige rendabiliteit van de palmolieplantages in de onderneming.”

Is er naar aanleiding van de algemene vergadering nieuws te verwachten in verband met de mandaten?

LUC BERTRAND: “De mandaten van vijf van onze bestuurders zullen in 2019 vervallen. De raad van bestuur stelt de algemene vergadering voor om het mandaat van Antoine Friling, Sophie Lammerant-Velge en François Van Hoydonck te verlengen voor een periode van vier jaar tot de algemene vergadering van 2023, terwijl voor Regnier Haegelesteen voorgesteld wordt om zijn mandaat nog één jaar te verlengen tot de algemene vergadering van 2020. Hij zal dan de leeftijdsgrens van 70 jaar bereiken. Om die reden nemen wij op de volgende vergadering afscheid van Bryan Dyer en wij danken hem voor zijn zeer gewaardeerde bijdrage, zijn toewijding en zijn interesse in de ontwikkeling van onze onderneming.”

Wie wordt zijn vervanger?

LUC BERTRAND: “Wij stellen voor om Nicholas Mark Thompson te benoemen als de vervanger van Bryan Dyer en dat voor een mandaat als onafhankelijk bestuurder voor een periode van vier jaar tot de algemene vergadering van 2023. De heer Thompson heeft een levenslange ervaring in de plantagesector. Hij heeft vele jaren het beursgenoteerde palmoliebedrijf New Britain Palm Oil in Papoea-Nieuw-Guinea geleid.”

Had u nog een slotbedenking, voorzitter?

LUC BERTRAND: “Ja, een bedenking van fierheid. Wij zijn zeer trots de Family Business Award of Excellence voor 2018 te mogen hebben ontvangen. Die award is een erkenning van de waarde die wij hechten aan de familiale aandeelhoudersstructuur boven SIPEF, waar ondertussen ook de Next Generation is aangetreden. Door de ongebreidelde steun die wij mochten ontvangen van de families, sinds de oprichting 100 jaar geleden, hebben wij een onderneming kunnen uitbouwen die klaar is om het volgende eeuwenjaar op een duurzame manier te kunnen aanvatten.”

En de gedelegeerd bestuurder?

FRANÇOIS VAN HOYDONCK: “Zeker. Wij wensen onze dank uit te drukken tegenover alle medewerkers van de SIPEF-groep, die, elk op hun niveau en in hun activiteit, hebben bijgedragen tot de verwezenlijking van deze resultaten en de verwerving van de bijkomende strategische activa. In het kader van onze expansiefinanciering is het belangrijk om de kosten te beheersen en de plantages en fabrieken op de meest efficiënte manier te beheren. Wij hopen dat iedereen binnen de eigen werksituatie daaraan zal blijven meewerken.”

“Wij zijn zeer trots de Family Business Award of Excellence voor 2018 te mogen hebben ontvangen, een erkenning van de waarde die wij hechten aan de familiale aandeelhoudersstructuur boven SIPEF, waar ondertussen ook de Next Generation is aangetreden. Door de steun van de families, sinds de oprichting 100 jaar geleden, hebben wij een onderneming kunnen uitbouwen die klaar is om het volgende eeuwenjaar op een duurzame manier aan te vatten.”

// Luc Bertrand //

1919-1939

// De pioniersjaren //

Het Belgisch Staatsblad maakt op 9 juli 1919 melding van de oprichting van Société Internationale de Plantations et de Finance (SIPEF) met als handelsactiviteit de promotie en het beheer van plantagebedrijven in tropische overzeese gebieden. Spilfiguur is Edouard Bunge, een Antwerpse ondernemer die tien jaar eerder al aan de geboortewieg had gestaan van een soortgelijke onderneming, meer bepaald van de Société Financière des Caoutchoucs (Socfin). Toen echter bleek dat de Franse groep Rivaud tijdens de oorlogsjaren op slinkse wijze de meerderheid van de aandelen in handen had gekregen, besloot Bunge samen met enkele compatriotten de Belgische kaart te trekken en Socfin te verlaten. Aangezien de plantagebedrijven aparte vennootschappen waren en Rivaud hierin geen overwicht had, slaagde Bunge en de zijnen erin om een deel naar zich toe te trekken en vervolgens SIPEF op te richten. Uit praktische overwegingen werd ervoor gekozen om de hoofdzetel te vestigen in het gebouw naast Maison Bunge op de Graanmarkt 2 in Antwerpen. Maar nog veel belangrijker zijn de 2 vestigingen in Kuala Lumpur (Maleisië) en Medan (Indonesië) waardoor de jonge onderneming meteen uit de startblokken kan schieten.

Al snel volgt dan ook de acquisitie van drie plantages in Indonesië: Tolan Satoe, Tolan Dua en Tolan Tiga. Toch geven de cijfers in het eerste jaarverslag weinig reden tot enthousiasme. De devaluatie van de Belgische frank, de naoorlogse depressie en de bodemprijzen van rubber op de internationale markt hebben een negatieve impact op de balans. In november 1926 wordt er dan ook beslist tot een kapitaalverhoging tijdens een bijzondere raad van bestuur. Het is meteen ook de laatste die wordt voorgezeten door Edouard Bunge. Wanneer laatstgenoemde een jaar later overlijdt, wordt hij opgevolgd door zijn schoonzoon Victor Bracht. Onder diens voorzitterschap worden op Tolan Tiga de eerste persen voor palmolie geïnstalleerd. De onderliggende reden is simpel. In een ultieme poging om de prijs van rubber te herstellen, wordt de productie aan banden gelegd en gelden er wereldwijd exportquota. De enige manier om de plantages rendabel te houden, is een conversie naar palmolie.

1939-1969

// De woelige jaren //

Na het intreden van de Duitsers in Antwerpen verliest het directiecomité alle contact met de overzeese gebieden. De activiteit wordt herleid tot het klasseren en her-klasseren van de archieven. Ook aan de andere kant van de aardbol valt het leven stil op de plantages. Zij die niet op tijd zijn gevlucht, worden gevangengenomen. Ondertussen hebben in Antwerpen enkele bestuurders waaronder Grisar, Friling en Bracht een crisiscomité gevormd om de Duitse bezetting het hoofd te bieden. Als 4 jaar later de wapens eindelijk weer zwijgen komt de raad van bestuur voor de eerste keer bijeen om de verliezen in kaart te brengen. Tijdens de oorlogsjaren heeft de Japanse bezetter een deel van de plantages in beslag genomen voor voedselproductie. Het andere deel is overwoekerd door de jungle die vier jaar lang ongeremd terrein kon winnen. Het herstel zal veel tijd en geld kosten. Maar dat is niet de enige uitdaging waarmee SIPEF geconfronteerd wordt. Door de uitvinding van synthetische latex stevent de marktprijs van rubber immers naar een historisch dieptepunt. Met het oog op risicospreiding wordt er beslist om bij het heraanplanten vooral te investeren in palmbomen. Maar de wederopbouw wordt bemoeilijkt door de onstabiele politieke situatie in de voormalige kolonies. Terwijl de Britten op Maleisië er nog enigszins in slagen om de machtsoverdracht in goede banen te leiden, geraakt Indonesië steeds meer in de greep van islamitische en communistische rebellenlegers. Vooral in Java en Sumatra zegeviert de anarchie. De situatie dwingt het management van de plantages tot het nemen van draconische veiligheidsmaatregelen die het werk op het veld bemoeilijken. Op overheidsniveau regeert de willekeur van de nieuwe beleidsvoerders.

Zo worden in 1957 alle Nederlandse plantages in Indonesië genationaliseerd. SIPEF ontsnapt aan de dans dankzij de Belgische vlag, maar het bestuur van president Soekarno boezemt weinig vertrouwen in. Met het oog op risicospreiding lijkt het de bestuurders verstandig om te investeren in Congo, een Belgische kolonie die lonkt als een baken van stabiliteit. Nieuwe producten waaronder koffie, cacao, thee en medicinale planten verruimen het aanbod. Maar al snel wordt ook Congo geconfronteerd met politieke onrust en gewelddadige acties van onafhankelijkheidsstrijders. Ironie wil dat de gevolgen daarvan zich laten voelen tot in Indonesië. Wanneer de Congolese eerste minister Patrice Lumumba in 1961 wordt vermoord, maakt Soekarno van de gelegenheid gebruik om alle Belgische eigendommen - dus ook de plantages van SIPEF - onder militair sekwestre te plaatsen. De wetteloosheid houdt aan tot Soeharto in 1965 de macht grijpt en mondjesmaat de bezittingen opnieuw 'verkoop' aan de buitenlandse investeerders. Ondertussen hebben rebellenlegers in Congo het personeel van verschillende plantages ontvoerd. In de hoofdzetel van SIPEF wacht men met een bang hart op een teken van leven, maar na bevrijding van de bezette regio's in 1966 wordt duidelijk dat niemand het bloedbad overleefd heeft. Naast het menselijk leed heeft de onzekerheid en turbulentie in de kolonies ook een negatief effect op de aandelen van SIPEF. De nazaten van Bunge kiezen eieren voor hun geld en verkopen hun portefeuille aan Charles Bracht die vervolgens als voorzitter zijn vader opvolgt en de kantoren verhuist naar de Lange Nieuwstraat in Antwerpen. Het is het begin van een nieuw hoofdstuk in de geschiedenis van SIPEF.

1969-1989

// Diversificatie //

Onder leiding van Charles Bracht, later bijgestaan door zijn zoon Theo, verruimt SIPEF haar actieradius waardoor de Groep al snel op elk continent verankerd is. Van Azië (Indonesië en Maleisië) tot Oceanië (Papoea-Nieuw-Guinea en de Solomon Islands) en van Afrika (Ivoorkust, Zuid-Afrika, Guinea, Zaïre en Liberia) tot Zuid-Amerika (Brazilië en Venezuela). Naast het beheer van plantages en de productie van traditionele gewassen zoals rubber, palmolie en thee wordt er vanaf dan ook omzet gegenereerd door trading van koffie, cacao, palmharten, druiven, ananas, kruiden en zelfs sierplanten. Met het oog op risicospreiding wordt ook geïnvesteerd in 'veilige' vastgoedprojecten. Zowel in Amerika als in eigen land ontstaat er op die manier een immobiliënpoort die wordt aangevuld met participaties in banken en verzekeringsmaatschappijen. De aandeelhouders hebben lessen getrokken uit het verleden en willen een financiële buffer bouwen voor het geval de politieke instabiliteit in overzeese gebieden weer toeslaat. En zo geschiedde ook. Zo worden Bracht en zijn generatiegenoten geconfronteerd met burgeroorlogen in Afrika en chronische inflaties in Zuid-Amerika. De kroniek van SIPEF leest dan ook als een geschiedenisboek. Anderzijds is het ook het verhaal van mensen die handelen binnen een tijds kader. Zo

zou Charles Bracht tijdens een rondreis door Australië 2 veebedrijven (Torradup en Munglinup) kopen om vervolgens het ene te gebruiken als grasgrond voor vee en het andere als landbouwgrond voor gewassen. Met als achterliggende gedachte een toevluchtsoord te creëren voor het geval de wapenwedloop tussen het Oosten en het Westen uit de hand zou lopen. Ondertussen weten we dat het nooit zover is gekomen, maar dat vader Bracht een visionair man was, staat buiten kijf. De ontvoering en moord op Charles Bracht in 1978 is dan ook één van de meest zwarte bladzijden in het honderdjarig bestaan van SIPEF. De leegte die hij nalaat, lijkt bijna onmogelijk in te vullen. Wanneer Theo Bracht zijn vader opvolgt aan het stuur van de onderneming, is hij dan ook vastberaden om diens strategie consequent verder te zetten.

1989-2009

// Focus en transformatie //

Op papier leek spreiding van het risico over landen en producten perfect, maar eind jaren tachtig heeft de diversificatie over verschillende continenten een grote schuldenput achtergelaten. Door de aanstelling van Guy Diercxsens en later van Bernard de Gerlache, opgevolgd door Michael St Clair-George, wordt een nieuwe koers uitgezet. Na 20 jaren van ongebreidelde expansiedrang volgt een moeilijke periode van afslanking. Activiteiten worden stopgezet en eigendommen worden verkocht met als doel opnieuw te transformeren naar een performant bedrijf. Het proces verloopt moeizaam en in 1994 trekt SIPEF naar de beurs voor een kapitaalverhoging die resulteert in een instroom van nieuwe aandeelhouders. Op vraag van deze beleggers, waaronder Ackermans & van Haaren, wordt vervolgens een herstructurering doorgevoerd die de onafhankelijkheid van het management moet garanderen. De introductie van geconsolideerde jaarrekeningen zorgt voor een transparantie die professionalisering verder mogelijk maakt. Toch is er nog een saneringsoefening en een kapitaalinjectie in 2004 nodig vooraleer het tij keert en er een periode van exponentiële groei aanbreekt.

Maar performantie en rendement zijn niet de enige bekommernis. Ook duurzaamheid is een belangrijke waarde binnen de onderneming. Daarom staat SIPEF mee aan de wieg van de RSPO. Binnen de sector wordt met scepticisme gereageerd omdat duurzaamheid tijd en geld kost en in het slechtste geval zelfs de groei kan vertragen. Maar de familiale aandeelhouders van het eerste uur hebben zich nooit laten verleiden door snel geldbejag en mede dankzij de invloed van Ackermans & van Haaren ontstaat er ruimte voor een strategische toekomstvisie waarvan de wortels in het verleden verankerd zijn. Want het denken op lange termijn staat in het DNA van SIPEF gebeiteld. En wel om de simpele reden dat zowel palmbomen als rubberplanten geplant worden voor een periode van minstens 20 jaar. Waardoor SIPEF altijd al verplicht is geweest om lokaal te verankeren. Reeds in de pioniersjaren leidde de uitbouw van plantages tot het aanleggen van wegen en het voorzien van huisvesting, scholen en medische verzorging voor de werknemers en hun families. SIPEF heeft altijd al een voortrekkersrol gespeeld en het mag dan ook niet verbazen dat zij als één van de eerste palmolieproducenten ter wereld het RSPO-certificaat binnenhalen.

“

“SIPEF heeft altijd al een voortrekkersrol gespeeld en het mag dan ook niet verbazen dat zij als één van de eerste palmolieproducenten ter wereld het RSPO-certificaat binnenhalen.”

// 2009 //

Ongoing: Yesterday is the present for tomorrow

“Het streven naar duurzaamheid heeft SIPEF gestuwd om meer in te zetten op recyclage en research. Vandaar ook onze participatie in het research lab Verdant Bioscience. Soms wordt me de vraag gesteld waarom Ackermans & van Haaren in godsnaam heeft geïnvesteerd in een dinosaurus als SIPEF. Wel dit voorbeeld toont aan dat de perceptie fout is. SIPEF mag dan wel een eeuw oud zijn, maar dat weerhoudt ons niet om te anticiperen op een wereld in verandering. Het was trouwens Jacques Delen die SIPEF onder de aandacht bracht van Ackermans & van Haaren. De tropische landbouw was voor hem bekend terrein. In zijn oude wisselagentschap had hij immers fors geïnvesteerd in koloniale waarden en daarom ook meerdere malen Indonesië bezocht. Voor mij persoonlijk ging er een nieuwe wereld open. De meest beklievende herinnering koester ik aan mijn allereerste rondreis met Theo Bracht. Hij nam me mee naar de theeplantage van Cibuni, gelegen in een glooiend landschap dat reikt tot aan de horizon, met tussen de groene theestruiken dames die in kleurrijke gewaden figureren als personages uit lang vervlogen tijden. Pure poëzie en nog steeds de meest magische plek die ik ooit bezocht. In alles wat men onderneemt, moet ook een zekere emotionele betrokkenheid zijn. Getuige daarvan de stichtende families die generatie na generatie hun hart en ziel staken in het bedrijf. Voor mij is Theo Bracht dan ook een rasechte ondernemer. En zijn dochters, die nu binnen de raad van bestuur in zijn voetsporen treden, zijn uit hetzelfde hout gesneden. Ik durf dan ook te spreken over een geslaagd huwelijk tussen Ackermans & van Haaren en de familie Bracht. Samen zijn we klaar om een nieuw hoofdstuk te schrijven. Honderd jaar is geen eindpunt, maar wel een beginpunt.”

LUC BERTRAND

“

“SIPEF mag dan wel een eeuw oud zijn, maar dat weerhoudt ons niet om te anticiperen op een wereld in verandering.”

// Luc Bertrand //

“

“We investeren vandaag in research zodat we morgen de groeisput van onze sector kunnen volgen en de positie van SIPEF als producent van uitsluitend duurzame palmolie kunnen verstevigen .”

// François Van Hoydonck //

“De toekomst van ‘commodities’ zit in het verbeteren van performantie. Naarmate de wereldbevolking toeneemt, daalt immers de beschikbare landbouwgrond. Tegelijkertijd zal de klimaatverandering ons steeds meer confronteren met extreme weersomstandigheden en zal de vraag naar plantaardige vetstoffen alleen maar toenemen waardoor palmolie het leeuwedeel van de tropische landbouw zal vertegenwoordigen. Enkel door de ontwikkeling van sterkere, productievere palmsoorten kunnen we deze uitdagingen het hoofd bieden. Daarom investeren we vandaag in research zodat we morgen de groeisput van onze sector kunnen volgen en de positie van SIPEF als producent van uitsluitend duurzame palmolie kunnen verstevigen. Het is dan ook onze ambitie om op termijn ons volume te verdubbelen. Concreet zou SIPEF dan één percent in plaats van een halve percent van de palmproductie wereldwijd op zich nemen. Er is dus nog heel veel ruimte voor groei. Daarom blijven we ons ook focussen op de uitbreiding van onze plantages, maar steeds binnen het kader van de principes en criteria voor de productie van duurzame palmolie. Onze deur staat wagenwijd open voor onafhankelijke boeren die hun perceel grond wensen te verkopen. Daarnaast voert SIPEF ook een actieve acquisitiepolitiek. Steeds meer holdings die zich lieten verleiden door de beurshausse van 2006 beseffen dat ze zich in een avontuur hebben gestort zonder enige expertise en komen daarom nu bij ons aankloppen. Vorig jaar deed zich op die manier de opportuniteit voor om een plantage van 10 000 hectare te kopen. De bestaande aandeelhouders gingen mee in ons verhaal waardoor ze in de voetsporen traden van de ondernemers die 100 jaar geleden aan de geboortewieg van SIPEF stonden. De sector van ‘commodities’ is altijd al volatiel geweest, maar de families binnen onze raad van bestuur hebben vanaf de start op lange termijn gedacht. Hun rol valt dan ook niet te onderschatten. Dankzij de fundamenteen die de families in het verleden legden, kijken wij vol vertrouwen naar de toekomst.” **FRANÇOIS VAN HOYDONCK**

Bedrijfsmodel en waardecreatie

/// Luchtfoto van een plantage met jonge palmen op de voorgrond en mature palmen op de achtergrond ///

21 619

Aantal werknemers
binnen de Groep

100 000

Sinds 2005 werkt SIPEF actief aan groei, voornamelijk in palmolie in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea, en streeft het naar een beplant areaal van 100 000 hectare (deel van de Groep) in 2020

Bedrijfsmodel

BEPLANT AREAAL

SIPEF is een Belgische agro-industriële Groep, genoteerd op Euronext Brussels en is gespecialiseerd in de - als duurzaam gecertificeerde - productie van tropische landbouwgrondstoffen, voornamelijk ruwe palmolie en palmproducten. Deze arbeidsintensieve activiteiten zijn gecon-

centreerd in Indonesië, Papoea-Nieuw-Guinea en Ivoorkust en worden gekenmerkt door een brede stakeholderbetrokkenheid die de lange termijn investeringen op duurzame wijze ondersteunt.

Overzicht van voor elk product beplant areaal (in hectare) van het bedrijf (31/12/2018)

	Palmolie	Rubber	Thee	Bananen	Andere	Totaal	%	Aandeel van de Groep
Indonesië	57 813	5 744	1 763	0	0	65 320	82%	59 300
PNG	13 687	0	0	0	0	13 687	17%	13 687
Ivoorkust	0	0	0	749	31	780	1%	780
Totaal	71 500	5 744	1 763	749	31	79 787	100%	73 767
%	90%	7%	2%	1%	0%	100%		
Aandeel van de Groep	66 211	5 185	1 591	749	31	73 767		

GROEI

Sinds 2005 werkt SIPEF actief aan groei, voornamelijk in palmolie in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea, en streeft het naar een beplant areaal van 100 000 hectare (aandeel van de Groep). SIPEF wil die expansie realiseren met een beperkte schuldgraad.

ARBEIDSINTENSIEVE SECTOR

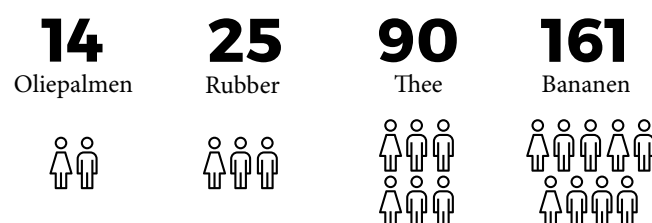
De productie van palmproducten, rubber, thee en bananen is zeer arbeidsintensief. Per 100 hectare zijn voor palmproducten 14, voor rubber 25, voor thee 90 en voor bananen 161 werknemers nodig. In totaal stelt de Groep vandaag ruim 21 619 werknemers te werk. Om het beheer van de plantages te optimaliseren wordt veel aandacht besteed aan opleiding voor onze werknemers over landbouw- en beheertechnieken en algemene kennis. Het beleid van de Groep op het gebied van landbouw, techniek, milieu en algemene aspecten wordt vertaald in handleidingen met standaardprocedures ("Standard Operating Procedures" – SOP) die praktische richtlijnen en alle aangewezen beheerpraktijken bevatten om de doelstellingen te halen. Opleidingen zorgen ervoor dat dit beleid correct wordt toegepast. Het management ziet erop toe dat alle werknemers in een veilige en gezonde omgeving kunnen werken.

VERANTWOORDELIJK PLANTAGEBELEID

Het Verantwoordelijke Plantagebeleid van SIPEF ("Responsible Plantations Policy" (www.sipef.com/hq/sustainability/policies/responsible-plantations-policy/), dat van toepassing is op alle plantageactiviteiten, wordt jaarlijks herzien om in overeenstemming te blijven met de veranderende juridische, maatschappelijke en ecologische standaarden. De recentste update werd door de raad van bestuur goedgekeurd op 19 november 2018.

CERTIFICERING

Om verdere groei mogelijk te maken en te stimuleren komt SIPEF al zijn verplichtingen inzake duurzame ontwikkeling na en hanteert het verantwoorde praktijken en volledige traceerbaarheid. Dat engagement wordt gestaafd door certificaten en algemeen erkende standaarden: ISO 9001 en ISO 14001, de "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (RSPO), de "International Sustainability and Carbon Certification" (ISCC), de "Indonesian Sustainable Palm Oil"-standaard (ISPO), "GLOBALG.A.P.", de "Rainforest Alliance" en het "Clean Development Mechanism" (CDM) van de Verenigde Naties (zie verklaring niet-financiële informatie pagina 98).

**AANTAL WERKNEMERS
PER 100 HECTARE OOGST**

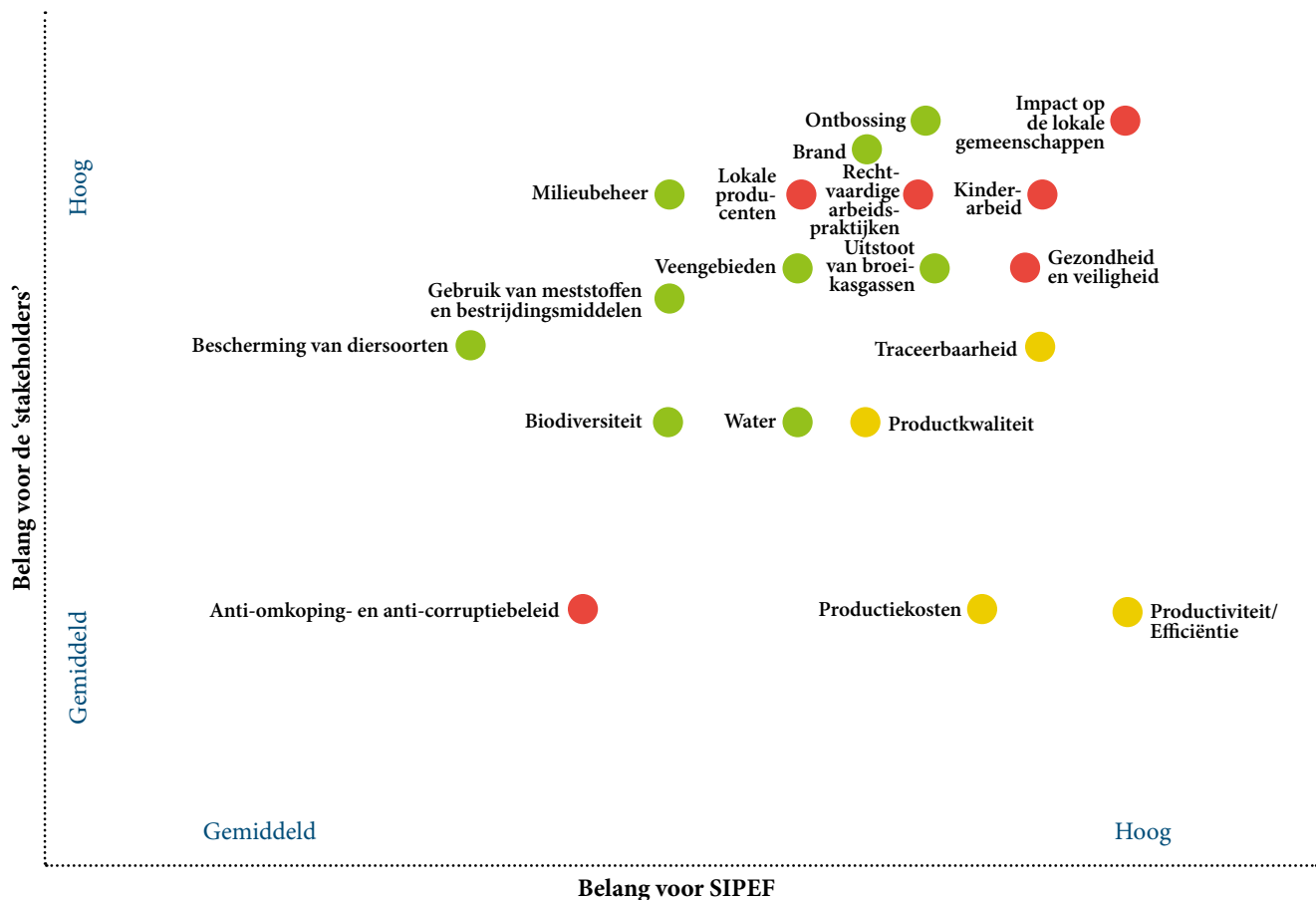
BREDE STAKEHOLDERBETROKKENHEID

Om zijn plantages op lange termijn en duurzame wijze te kunnen exploiteren, moet SIPEF actief overleg plegen met alle publieke en private stakeholders, zodat het zijn maatschappelijke en juridische draagvlak voor de exploitatie in stand houdt. SIPEF gelooft dat, door samen te werken met klanten, sociale en ecologische ngo's, overheden en sectororganen, het middenveld, producenten, onderzoekers en andere bereidwillige stakeholders, de Vennootschap de invoering van verantwoorde en duurzame standaarden en praktijken in de sector kan bewerkstelligen en bevorderen.

SIPEF bepaalt de materiële aspecten van zijn activiteiten op basis van continu en breed overleg met alle stakeholders en een kritische doorlichting van de SIPEF-groep. Het duurzaamheidsteam van SIPEF heeft, onder begeleiding van een gerenommeerde externe consultant, een benchmarking uitgevoerd van klanten, relevante ngo's en andere plantagebedrijven om die materiële aspecten te bepalen.

SIPEF Materialiteitsmatrix

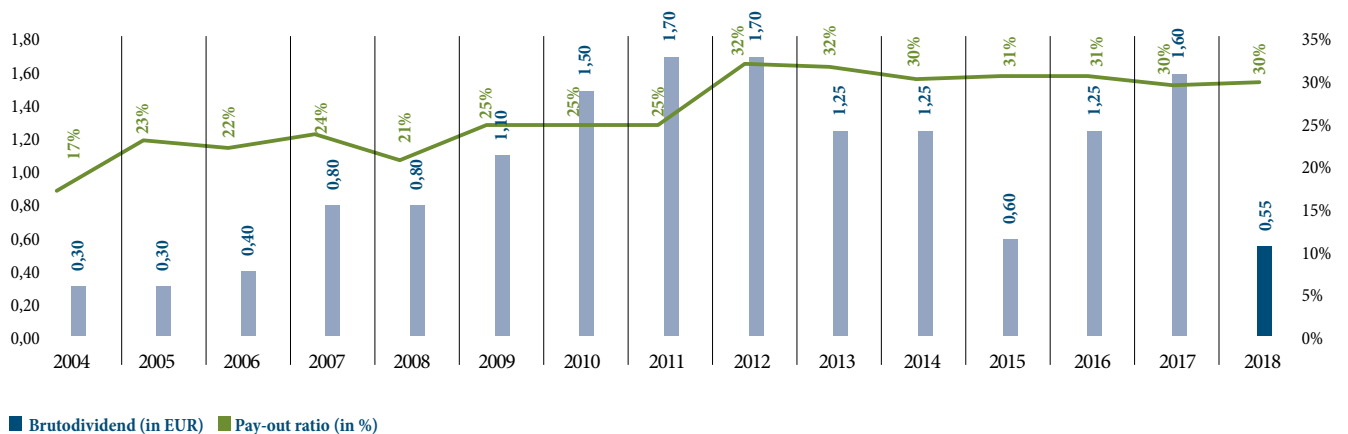

- Maatschappelijk (people)
- Milieu (planet)
- Prestaties (product)

DIVIDENDBELEID

Het winstuitkeringspercentage is sinds 2004 gestegen van 17% tot circa 30% in de afgelopen zeven jaar. SIPEF verwacht het huidige winstuitkeringspercentage te handhaven en het saldo te herinvesteren in de verdere groei van het bedrijf.

Evolutie van het dividend en de pay-out ratio

Waardecreatie

Bij de implementatie van zijn bedrijfsmodel, zet de Groep zich in om op een zo efficiënt mogelijke manier zijn productiviteit te verbeteren en zijn groei te stimuleren aan de hand van duurzaam verantwoorde praktijken en in alle transparantie omtrent de retraceerbaarheid van zijn producten.

SIPEF CREËERT WAARDE VOOR DE VENNOOTSCHAP

Sinds 2005 werkt SIPEF actief aan groei, voornamelijk in de palmolie-sector in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea.

Het speerpunt van de uitbreidingen van de Groep zijn de ontwikkelingen van de activiteiten in Zuid-Sumatra. De agronomische kwaliteiten van deze streek zijn zeer goed en er zijn veel mogelijkheden voor tewerkstelling van de lokale bevolking in industriële landbouwontwikkelingen. Sinds 2011 heeft SIPEF in Zuid-Sumatra zeven concessies verkregen via drie lokale vennootschappen. Ondersteund door het expat-management van Medan Office kwam de expansie in een stroomversnelling terecht en ontwikkelt er zich momenteel een nieuwe business unit voor de SIPEF-groep. Tijdens het boekjaar werden er 2 257 hectare bijkomend gecompenseerd en 1 248 hectare voorbereid voor beplanting of beplant, om een totaal van 10 653 gecultiveerde hectare te bereiken, hetzij 68,5% van het totaal van 15 540 gecompenseerde hectaren, waarvan voorlopig 2 266 hectare werden verworven voor aanplanting door omliggende boeren en 13 283 hectare voor eigen ontwikkeling.

Na de verwerving van 95% van de oliepalimplantage PT Dendymarker Indah Lestari (DIL) maakt deze sinds 1 augustus 2017 integraal deel uit van het areaal van de

SIPEF-groep. De optimalisatie van de, voorlopig, verlieslatende plantageactiviteiten en de geleidelijke herplanting van de ongeveer 20 jaar oude bomen zijn prioritair voor het investeringsprogramma van SIPEF voor de volgende jaren. Er werd tevens aangevangen met de uitbreiding van nog braakliggende gronden binnen de permanente uitbatingsvergunning (HGU), steeds binnen het kader van de "RSPO New Planting Procedure". Per eind 2018 werden reeds 956 hectare herplant en 373 hectare voorbereid voor uitbreiding van de beplante zone.

/// Theeplantage, waar onze thee met de hand geplukt wordt ///

In Papoea-Nieuw-Guinea bleef het moeilijk om de uitbreidingen voort te zetten omwille van de regels voor de "New Planting Procedure". De reeds beplante 13 687 hectare kunnen daar dus maar in beperkte mate aangroeien tot zo'n 15 000 hectare in de volgende jaren, dankzij enkele verwervingen van gronden die reeds voorheen voor landbouwdoeleinden werden gebruikt. Deze omvang stemt overeen met de volledige capaciteitsbenutting van onze drie fabrieken in Papoea-Nieuw-Guinea, rekening houdend met de bijkomende producties van de 3 700 omliggende boeren die 40% van de olieproductie vertegenwoordigen. Ondanks de beperkte expansie is de aangroei toch van belang aangezien deze zone agronomisch de hoogste rendementen van de Groep oplevert en de kostprijs in de laatste drie jaar met bijna 14% is gedaald, dankzij de gestegen omvang en de inspanningen van het lokaal en het expat-management.

Door al deze verrichtingen komt op het einde van het boekjaar het aantal hectaren geplante oliepalmen op 71 500 uit en bedraagt het totaal van de beplante hectaren (aandeel van de Groep) 73 767, tegenover 32 784 hectare in 2005. Het samengestelde jaarlijkse groeipercentage bedroeg dus, tussen 2005 en 2018, 6,4%.

Langzaam maar zeker wordt het nagestreefde doel van 100 000 beplante hectare realiteit. SIPEF blijft actief zoeken naar investeringsmogelijkheden in de uitbreiding van de aangeplante arealen in ver van de steden verwijderde gebieden waar de landbouwsector de belangrijkste werkgever is.

Tot slot is er nog de voortzetting van het samenwerkingsakkoord met Verdant Bioscience Pte Ltd dat in 2013 werd ondertekend met New Britain Palm Oil Ltd, een plantageonderneming met een gerenomeerd onderzoekscentrum voor palmzaadproductie in Papoea-Nieuw-Guinea, dat deel uitmaakt van de Sime Darby Groep en Biosing. In het kader van deze overeenkomst geniet de Groep van een actieve agronomische begeleiding en zal voordeel kunnen halen uit de ontwikkeling van hoogrenderende palmen. SIPEF verwacht dus om via de toepassing van deze wetenschappelijke ontwikkelingen de productiviteit van de oliepalmplantages op middellange termijn naar een hoger peil te brengen en hun toekomstige rendabiliteit in belangrijke mate te kunnen ondersteunen en verbeteren.

SIPEF CREËERT WAARDE VOOR HET MILIEU

A. Waardevol afval

De SIPEF-groep bezit en exploiteert zes palmoliefabrieken in Indonesië en drie palmoliefabrieken in Papoea-Nieuw-Guinea, die in 2018 in totaal 1 506 043 ton trossen palmvruchten verwerkten. Die activiteit genereerde, naar schatting, 1 205 000 m³ afvalwater en 331 000 ton lege palmtrossen.

In het verleden werden afvalwater en lege vruchtentrossen behandeld als afval van het palmolieproductieproces zonder enige waarde voor het bedrijf en werden verwerkt via secundaire processen die extra kosten genereerden.

Het **afvalwater** onderging afvalverwerkingsprocessen via anaerobe bekkens waarbij grote hoeveelheden methaangas werden uitgestoten. Ter herinnering: het aardopwar-

/// Methaangaswaster op de voorgrond en reactorvat op de achtergrond ///

mingsvermogen van methaangas is 21 maal hoger dan dat van koolstofdioxide.

SIPEF heeft zich de laatste jaren ingezet om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Een van de grootste inspanningen van de SIPEF-groep om de methaanuitstoot terug te dringen en duurzame inkomsten voort te brengen voor haar aandeelhouders is de bouw van **methaanopvanginstallaties** in de palmoliefabrieken van Mukomuko, Bukit Maradja, Perlavian, Umbul Mas Wisesa en Barema. Al deze investeringen werden geregistreerd als projecten in het kader van het "Clean Development Mechanism" uit het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties. De methaanopvanginstallaties op deze sites kunnen methaan affakkelen, of nog beter, verbranden in de fabrieksketels of zelfs in een gasmotor die elektriciteit opwekt.

De palmolie-extractiefabriek van Mukomuko produceert uit het afvalwater **biogas** met methaan als belangrijke gasfractie en recupereert dat in de methaanopvanginstallatie in een gesloten reactorvat dat de anaerobe bekkens vervangt. Het biogas dat in het reactorvat wordt geproduceerd is echter niet gebruiksklaar omdat het veel vocht en waterstofsulfide bevat. Het moet een behandeling ondergaan in hoofdzaak om zwavel en vocht te verwijderen, voordat het

een gasmotor van stroom kan voorzien om zo elektriciteit te produceren.

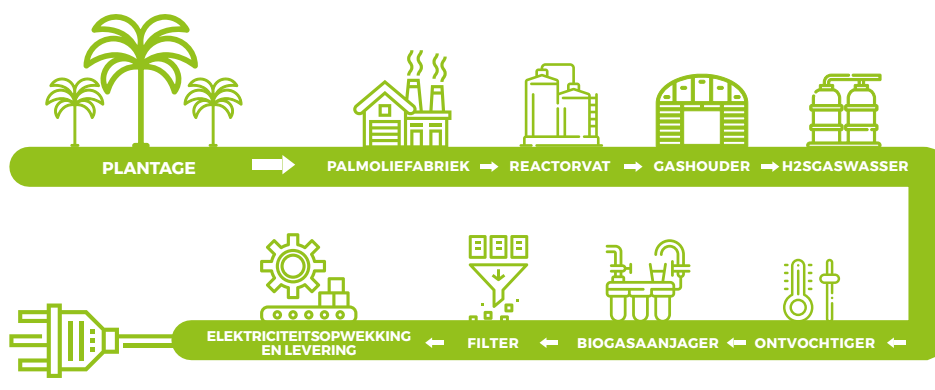
Onverwerkte lege palmtrossen zijn zeer vochtig en zijn daarom niet geschikt als brandstof voor een ketel. Bovendien laat hun afmeting een efficiënte verbranding in een biomassaketel niet toe. Ze kunnen gebruikt worden als mulchlaag in de plantage of, sinds enkele jaren, ook gerecycled worden tot compost.

Eind 2016 werd in Bukit Maradja een eerste composteerinstallatie in gebruik genomen die afvalwater en lege palmtrossen, na toevoeging van andere nevenproducten, zoals bezinksel uit de decanteerinstallatie en uit de ketelassen, verwerkt tot compost. Deze compost wordt in de plantages gebruikt als **bodemverbetersaars ter vervanging van kunstmest**.

De **composteerinstallatie** bestaat uit acht beluchte bunkers en verwerkt 100% van de lege palmtrossen en het afvalwater van de palm olieafabriek tot een organische meststof met een hoog voedingsstoffengehalte. Het systeem houdt de aerobe omstandigheden voortdurend op peil zodat er tijdens het composteerproces geen methaan wordt geproduceerd. Dat gebeurt door bodembeluchting en door de

Afvalwaterverwerkingsproces

Afvalwaterverwerking (POME) met methaanopvang en elektriciteitsopwekking

Traditionele afvalwaterverwerking (POME)

12 477 MWh

Elektriciteit opgewekt in 2018 door de stoomturbines en biogasmotor van Mukomuko

.....

56 098 M³

Afvalwater gerecycleerd in 2018
door de palmoliefabriek van
Bukit Maradja

.....

-1 300 000 LITER

Minder dieselverbruik in
2018 in Indonesië, hetzij
een besparing voor de
Groep van USD 750 000

.....

openvolgende verplaatsing van de compost van de ene bunker naar de andere. Het zuurstofgehalte en de temperatuur worden constant bewaakt en geregistreerd. In 2018, recycleerde de installatie, die voldoet aan de normen van de "International Sustainability and Carbon Certification" (ISCC), 28 650 ton lege palmtrossen en 56 098 m³ afvalwater van de palmolie-extractiefabriek van Bukit Maradja. De installatie verwerkt ook bezinksel uit de decanterinstallatie en ketelassen.

Om te voorkomen dat de compost niet geschikt zou zijn voor het beoogde gebruik, wordt elke maand het voedingsstoffengehalte ervan gecontroleerd.

Afval composteren is een goede manier om grondstoffen te recyclen en het milieu te beschermen. Het doel van SIPEF is om meer dan **60% van de kunstmeststoffen in de plantage van Bukit Maradja te vervangen door compost.**

B. Elektriciteitsopwekking uit biomassa

Een palmoliefabriek produceert drie bronnen van biomassa: palmpitdoppen, mesocarpvezels en lege palmtrossen.

Palmpitdoppen en mesocarpvezels worden momenteel in de palm oliefabrieken gebruikt als brandstof in biomassaketels die stoom produceren. De stoom wekt vervolgens elektriciteit op in **stoomturbines**. De uitlaatstoom wordt elders in het fabrieksproces aangewend.

Lege palmtrossen zijn oorspronkelijk niet geschikt als brandstof, zoals we hierboven vermeldden, omwille van hun hoog vochtgehalte en grote omvang. In de palmolie-extractiefabriek van Mukomuko worden de lege palmtrossen echter vermalen en samengeperst, waardoor het volume afneemt, een kleine hoeveelheid olie vrijkomt en het vochtgehalte daalt tot minder dan 50%. Na deze behandeling zijn ook de lege palmtrossen geschikt voor gebruik als brandstof in de biomassaketel.

De door de stoomturbines opgewekte elektriciteit wordt gebruikt door de fabrieken en **vermindert dus hun afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, zoals diesel.** Dankzij een efficiënt gebruik van deze grondstoffen in 2018 is het dieselverbruik in Indonesië ten opzichte van 2014 met meer dan 1 300 000 liter afgenomen. Dit komt neer op een besparing voor de Groep die op ruim USD 750 000 wordt geschat.

Composteringsproces

Nieuw composteersysteem met beluchte bunker

COMPOSTERINGSPROCES

Oud systeem

.....

28 650 TON

Lege palmtrossen
gerecycleerd in 2018 door
de palmoliefabriek van
Bukit Maradja

.....

De elektriciteit die de stoomturbines en de **biogasmotor** in de palmoliefabriek van Mukomuko opwekken, wordt gebruikt voor de werking van de fabriek en voor andere activiteiten van het bedrijf, zoals het centrale transportateliër, de directiekantoren en huisvesting. De palmoliefabriek van Mukomuko is de enige waar dat gebeurt. In 2018 wekten de stoomturbines en de biogasmotor van Mukomuko in totaal 12 477 452 kWh elektriciteit op, waarvan 8 145 249 kWh werd geconsumeerd door andere activiteiten. Het overtollige deel, wordt geleverd aan het publieke net van Perusahaan Listrik Negara (PLN) in de provincie Bengkulu.

SIPEF CREËERT WAARDE VOOR DE MAATSCHAPPIJ

De uitbating van de plantages door SIPEF in Indonesië, Papoea-Nieuw-Guinea en Ivoorkust resulteert in een hoge waardecreatie voor de productielanden, waarvan de economische ontwikkeling wordt bespoedigd:

/// De productie van palmproducten, rubber, thee en bananen is zeer **arbeidsintensief**. Per 100 hectare zijn voor palmproducten 14, voor rubber 25, voor thee 90 en voor bananen 161 werknemers nodig. In 2018 stelde de Groep ruim 21 619 mensen te werk.

/// Om het beheer van de plantages te optimaliseren wordt veel aandacht besteed aan de **opleiding** van de werknemers op gebied van landbouw- en beheertechnieken milieu en algemene aspecten. .

/// SIPEF **werkt nauw samen met de omliggende boeren** die samen met de Groep hun activiteiten verder kunnen uitbouwen.

/// Uitbreidingen in gebieden die ver van de steden verwijderd zijn gaan steeds gepaard met investeringen in **infrastructuur, woningen en faciliteiten** die de arbeiders op lange termijn aan de onderneming kunnen binden.

/// SIPEF **pleegt actief overleg met publieke en private stakeholders**. Ze gelooft dat door samen te werken met klanten, sociale en ecologische ngo's, overheden en sectororganen, het middenveld, producenten, onderzoekers en andere bereidwillige stakeholders, de Vereniging haar maatschappelijk en juridisch draagvlak kan in stand houden, waardoor ze de invoering van verantwoorde en duurzame standaarden en praktijken kan bewerkstelligen en bevorderen.

Enkel bepaalde voorbeelden van waardecreatie worden in het kort beschreven. Om een meer volledige kijk te krijgen over de manier waarop de Groep waarde creëert op verschillende niveaus, is het nuttig eveneens het hoofdstuk "Niet-financiële informatie" te raadplegen op pagina 98 van dit jaarrapport..

Globale trends in de palmoliemarkt

Wat is CPO?

Ruwe palmolie ("Crude Palm Oil", CPO) is een eetbare plantaardige olie die wordt verkregen uit de pulp van de oliepalmvrucht en die wordt geraffineerd/gefractioneerd tot geraffineerde producten voor uiteindelijk gebruik. Palmpitolie ("Palm Kernel Oil", PKO) komt uit de pit van de palmvrucht, maar heeft bijzonder verschillende chemische eigenschappen en een andere vetsamenstelling. Palmpitolie is rijker aan laurinezuur en is van aard vergelijkbaar met kokosolie. Ook palmpitolie wordt geraffineerd voor verder gebruik.

Eén hectare oliepalmbomen levert ongeveer 22 ton vruchten op (verse vruchtentrossen of FFB - "Fresh Fruit Bunches"). Bomen krijgen twee tot drie jaar na het planten vruchten, bereiken een piekproductie na zeven jaar en vanaf achttien jaar neemt de productie af. De commerciële levensduur van een boom bedraagt doorgaans 22 tot 25 jaar. De efficiëntie van de productie wordt gewoonlijk bepaald door de oogst van het aantal FFB's per hectare en de olie-extractieratio (CPO per ton FFB). Ruwe palmolie wordt geproduceerd via een verwerkingsproces en vervolgens ofwel 'upstream' verkocht als grondstof of verder 'downstream' geraffineerd.

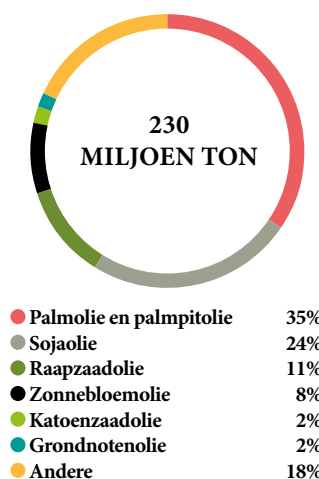
Palmolie behoort tot een groep van 17 belangrijke oliën en vetten (van sesamolie tot palmolie). De totale markt voor plantaardige olie vertegenwoordigt circa 230 miljoen ton.

De consumptie van eetbare olie wordt voornamelijk gedomineerd door de voedingsindustrie (+/-70% van het gebruik van eetbare oliën), maar eetbare olie heeft ook een belangrijke toepassing in brandstof (palm-, soja- en raapzaadolie zijn belangrijke onderdelen van biodiesel) en in de industriële/chemische sector. Palmolie wordt vaak gebruikt als bakolie, in braadproducten en in producten zoals margarine. Geraffineerde producten op basis van ruwe palmolie en palmpitolie kunnen overal worden aangetroffen, van zeep tot cosmetica.

Concurrentieel kader

Palmolie (inclusief palmpitolie) en sojaolie domineren de wereldwijde markt voor eetbare plantaardige oliën, met een respectievelijk productie-aandeel van ongeveer 35% en 24%.

AANDEEL IN OLIEPRODUCTIE (2018)

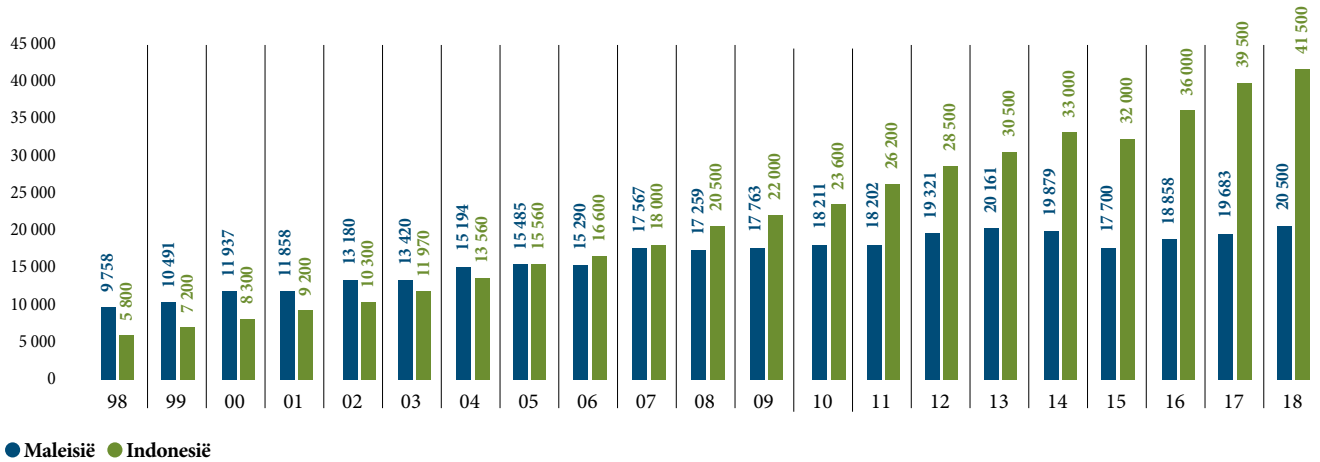
Bron: Oil World

De ideale productieomstandigheden houden in dat plantages dicht bij de evenaar zijn geconcentreerd, voornamelijk in Maleisië en Indonesië (84% van de gecombineerde wereldproductie van CPO), en in bepaalde delen van West-Afrika. Indonesië heeft zijn relatieve aandeel van de wereldwijde productie van ruwe palmolie in de loop van de jaren opgevoerd. De productie van sojabonen is geconcentreerd in de VS en Argentinië/Brazilië (gecombineerd zijn de drie regio's goed voor 81% van de jaarlijkse productie).

/// Vers geoogste palmtrossen klaar voor transport naar de palmoliefabriek ///

CPO productie - Maleisië vs. Indonesië

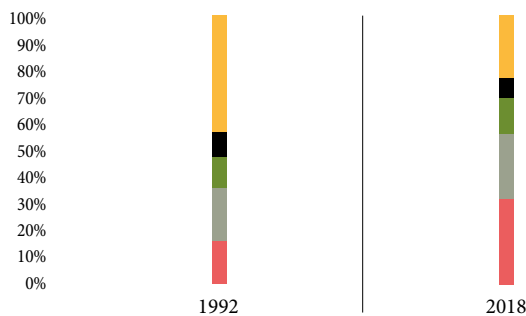

Bron: USDA

Grote plantagebedrijven spelen een dominante rol, hoewel de teelt van oliepalmen zelf gefragmenteerder is, waarbij overheidsentiteiten en lokale producenten zowel in Maleisië als Indonesië een belangrijke rol spelen.

Het aandeel van palmolie is toegenomen en heeft in de laatste 25 jaar marktaandeel veroverd op concurrerende oliën.

Marktaandeel palmolie vs. andere oliën (1992-2018)

	1992	2018
● Palmolie en palmpitolie	16%	35%
● Sojaolie	20%	24%
● Raapzaadolie	11%	11%
● Zonnebloemolie	10%	8%
● Andere	43%	22%

Bron: Oil World

Hoewel palmolie en palmpitolie goed zijn voor circa 35% van de wereldwijde productie van eetbare olie, vertegenwoordigt de beplante oppervlakte slechts 7% van de totale beplante oppervlakte.

AANDEEL IN BEPLANTE OPPERVLAKTE (2018)

● Palmen	7%
● Sojabonen	44%
● Raapzaad	11%
● Zonnebloemen	10%
● Katoen	11%
● Grondnoten	9%
● Andere	8%

Bron: Oil World

35% vs. 7%

Hoewel palmolie en palmpitolie goed zijn voor circa 35% van de wereldwijde productie van eetbare olie, vertegenwoordigt de beplante oppervlakte slechts 7% van de totale beplante oppervlakte

Een van de belangrijkste bepalende factoren voor die trend was de aanzienlijk hogere opbrengst van palmolie: met vier ton per hectare (4 t/h) ligt de opbrengst vijf- tot tienmaal hoger dan concurrerende oliën. Hoewel dit een duurzaam concurrentievoordeel is, is er naar onze mening ook een nadeel aan verbonden, aangezien de vereiste grond zich vaak in beboste gebieden bevindt. Onder druk van de milieuregelgeving en duurzaamheidsvereisten is het groeitempo de afgelopen jaren afgenomen.

Hoewel het aanbod gedomineerd wordt door Maleisië en Indonesië, wordt een aanzienlijke hoeveelheid van hun productie geëxporteerd. De grootste exportmarkten zijn China, India en de EU, goed voor circa een derde van de wereldwijde vraag. De groei van de wereldwijde vraag heeft zich veerkrachtig getoond, met een samengestelde jaarlijkse groei van 4% in de afgelopen 10 jaar. Dat tempo kan door meerdere factoren worden verklaard, maar de belangrijkste zijn zeker het hogere inkomen van consumenten in opkomende markten en de vraag naar biodiesel. Daarnaast kan de vraag in sterke mate worden beïnvloed door de prijsverhouding tussen concurrerende oliën, aangezien vele elkaars vervangingsproducten zijn voor hun voornaamste toepassing als bakolie.

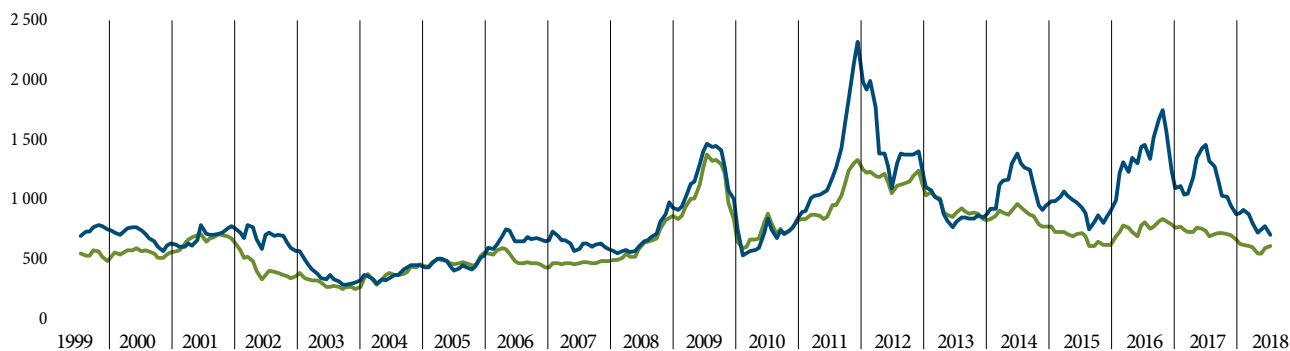
Fundamenteel evenwicht: voorraad van de sector

Net als bij de meeste grondstoffen zijn gegevens over de voorraad van de sector de beste maatstaf om het evenwicht tussen de vraag en aanbod in de sector te bepalen. Lange-termijntrends houden rekening met volatiliteit en vertonen een duidelijke correlatie tussen de voorraadvolumes en de richting van de prijs. Er gelden voor palmolie opslagbeperkingen, aangezien palmolie na drie tot zes maanden begint te bederven. Ook is de markt fundamenteel krap vanwege de onbeschikbaarheid van grond en vanwege de doorlooptijd tussen planten en maturiteit.

Verband met sojaolie

Palmolie is sterk verbonden met de prestaties van haar belangrijkste rivaal, sojaolie. Traditioneel wordt palmolie verhandeld tegen een korting van 10-20% (gemiddelde over de laatste vijf jaar) ten opzichte van sojaolie, wat voornamelijk het grotere aanbod weerspiegelt. Toch kunnen de oliën in hun belangrijkste toepassingen (bakken en brandstof) door elkaar worden vervangen, en bijgevolg ver-

Evolutie van wereldmarktprijzen voor CPO en PKO

■ Palmolie (CPO) ■ Palmitolie (PKO)

Bron: Wereldbank grondstoffenprijzen

5 TOT 10_x MEER OPBRENGST

Met 4 ton per hectare ligt de opbrengst van palmolie vijf- tot tienmaal hoger dan concurrerende oliën. Een hectare oliepalmen levert jaarlijks gemiddeld 4 ton op, tegenover 0,4 ton voor een hectare soja, 0,6 ton voor zonnebloemen en 0,75 ton voor rapzaad.

+4%

Groei van jaarlijkse wereldwijde vraag gedurende de laatste 10 jaar

1/3

De grootste exportmarkten zijn China, India en de EU, goed voor circa een derde van de wereldwijde vraag

/// Voertuig met schaarlift waarmee men vruchten vanuit het veld verzamelt ///

wacht de Vennootschap geen aanhoudende periode van loskoppeling. De relatie houdt in dat schokken in de vraag en vooral het aanbod (zoals weersgebeurtenissen) van een van beide oliën een aanzienlijke impact kunnen hebben op de andere.

De piekjaren voor de groei van het Chinese bbp waren uitzonderlijk sterk voor de palmolie-import en de prestaties van de palmolieprijs. Als de economie blijft groeien en het inkomen per capita toeneemt, zou dit een gunstige invloed moeten hebben op de vraag.

Vraagrends in belangrijke markten

Trends in de consumptie van palmolie op de belangrijkste markt worden zorgvuldig in de gaten gehouden, voornamelijk in India, China en de interne markt in Indonesië.

Sinds Indonesië mengverplichtingen oplegt voor biodiesel, is de lokale vraag in aanzienlijke mate gestegen tot boven de reeds belangrijke lokale vraag voor de voedingssector. Er is nog niet eens voldaan aan de huidige B20-verplichting, maar de overheid overweegt reeds om in 2020 een B30-verplichting in te voeren. Het "Palm Oil Support Fund" wordt gefinancierd door de exporthetfing op palmolie die het land verlaat, en wordt gebruikt voor de subsidiëring van de producenten van biodiesel. Zodra B30 met succes is ingevoerd, zullen er in het binnenland miljoenen extra tonnen worden verbruikt.

India is traditioneel een grote consument van palmolie. Dit blijft het geval aangezien de lokale productie van zaadolie de hogere vraag nog steeds niet kan bijbenen door de groei van het bruto binnenlands product (bbp), vooral van de middenklasse, en de bevolkingsgroei zelf. De schommelingen in de vraag worden veroorzaakt door de lokale productie en de concurrentiepositie van palmolie in vergelijking met concurrerende geïmporteerde oliën.

China heeft zwaar geïnvesteerd in de productie van sojabonen, maar heeft net als in de afgelopen jaren nog steeds extra palmolie nodig.

Bredere grondstoffenmarkt

Ook geldt er een zeer nauwe correlatie met de bredere grondstoffenmarkten. Die wordt bepaald door het belang van opkomende markten als consumenten van grondstoffen, economische groeitrends en de verbanden tussen verschillende landbouwproducten.

Belangrijke lange-termijn factoren

REGULERING EN TOEZICHT OP DE SECTOR

Palmolie roept bij klanten, investeerders en ngo's vaak vragen op omtrent de duurzaamheid van het gebruik van bosgrond, landontginningstechnieken en CO₂-uitstoot, evenals de arbeidsreglementering. Een drastische verandering in de houding van klanten zou een impact kunnen hebben op de langetermijnvraag (ongunstig voor CPO), terwijl de steeds strengere beperkingen die gelden voor het gebruik van grond tot een krappere aanbod zouden kunnen leiden (gunstig voor CPO). Dit blijven voor de sector belangrijke kwesties.

Anderzijds is toezicht op de sector niet nieuw: er worden al meer dan 10 jaar belangrijke interne en externe inspanningen geleverd om de palmolie-industrie te reguleren en te bewaken. De RSPO ontstond in 2001 en werd formeel opgericht in 2004. Het is een organisatie zonder winstoogmerk waarvan de circa 4 107 leden inspanningen leveren om traceerbaarheid te bevorderen, zich te verzetten tegen

Algemene trend palmbeplanting

Bron: USDA

de ontginning van gevoelige terreinen en de gecertificeerde producten die als handelsmerk zijn geregistreerd (CSPO) te promoten. Hoewel CSPO de benchmark vertegenwoordigt, zijn er andere vrijwillige en verplichte standaarden, zoals ISPO ("Indonesian Sustainable Palm Oil") en MSPO ("Malaysian Sustainable Palm Oil"), en tal van derden en ngo's die toezien op de naleving van de normen.

STIJGING VAN DE VRAAG

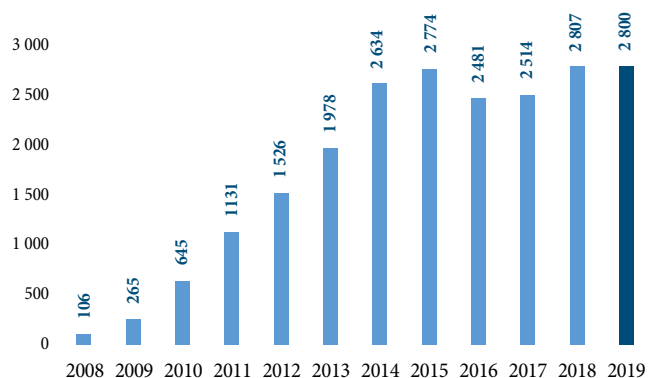
Palmolie is voor Indonesië en Maleisië een belangrijke bron van werkgelegenheid en inkomsten (84% van het wereldwijde aanbod). Eind 2015 hebben Maleisië en Indonesië de "Council of Palm Oil Producer Countries" (CPOPC) opgericht om een antwoord te bieden op veel voorkomende problemen waarmee de palmoliesector wordt geconfronteerd, om een einde te maken aan ondermijningstactieken en de duurzaamheid van de prijzen voor ruwe palmolie op lange termijn te verzekeren.

Palmolie vertegenwoordigt 35% van het wereldwijde aanbod van plantaardige olie en heeft een rendement dat in aanzienlijke mate superieur is aan dat van zijn concurrenten. Ook kan palmolie rekenen op een aanzienlijk aantal klanten in opkomende markten (vooral in Indonesië, India en China). Daardoor is de Vennootschap niet van oordeel dat enige traditionele partijen de intentie hebben om ruwe palmolie zodanig te reguleren dat de markt verdwijnt. Dit wordt bevestigd door de gestage groei van palmolie en het steeds grotere wereldwijde marktaandeel, ook al wordt er steeds meer belang gehecht aan duurzaamheid.

KRAPPE GRONDVOORRAAD EN DUURZAAMHEID

Ook zorgt regulering voor een krapper aanbod. De relevantste gevolgen van dit strengere toezicht waren waarschijnlijk de geleidelijke afname van beschikbare grond. De groei van de geplante hectaren is in Maleisië en ook in Indonesië aanzienlijk afgenomen. De productie vertoont een gestage groei dankzij de verbeterde opbrengst en dankzij de ontwikkeling van plantages in nieuwe landen in Zuidoost-Azië, West-Afrika en Zuid-Amerika. De Vennootschap beschouwt deze fundamentele verkrapping van het aanbod als inherent positief voor de prijs van ruwe palmolie en stelt geen tekenen vast die erop wijzen dat deze trend verdwijnt. Indonesië heeft met ingang van 1 mei 2016 een nieuw moratorium opgelegd op nieuwe oliepalimplantages en mijnbouwvergunningen om het milieu te beschermen. Palmolieplantages vertegenwoordigen nu al 70% van de landbouwgrond in Maleisië, en marktdeelnemers uit de sector verwachten nog maar weinig verdere groei. Extra maatregelen zoals de studie naar hoge koolstofvoorraden (HSC) oefenen ook neerwaartse druk uit op de groei van de grond op korte termijn.

RSPO gecertificeerde hectaren (in Kha)

Bron: RSPO

Biodiesel

Plant aardige oliën zoals palmolie zijn een belangrijke component van biodiesel. Mais, suiker en tarwe zijn het basismateriaal voor het belangrijkste alternatief, bio-ethanol. De groei van de biodieselindustrie is een andere factor die een aanzienlijke invloed heeft uitgeoefend op de prijs van ruwe palmolie. Biodiesel heeft in de afgelopen 10 jaar con-

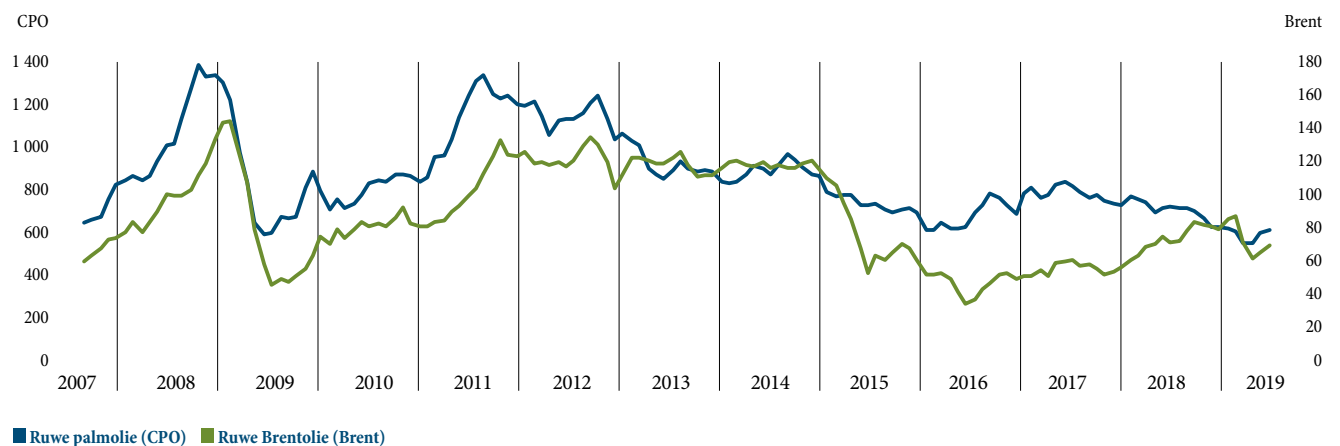
sequent marktaandeel veroverd op de markt voor plant aardige oliën, aangezien mensen steeds milieubewuster worden en overheden verplichte minimumniveaus introduceren voor het verbruik van biobrandstoffen. Palmolie vertegenwoordigt circa een derde van het basismateriaal voor biodiesel. Indonesië is een grote producent (circa 10% van de wereldwijde biodiesel). Dit heeft op zijn beurt geleid tot een steeds sterkere correlatie tussen de prijs van ruwe palmolie en de prijs van ruwe olie.

Biodiesel op basis van belangrijkste landbouwgrondstoffen (in miljoen ton)

Bron: Oil World

Ruwe palmolie in USD/ton vs. ruwe Brentolie in USD/vat

Bron: Wereldbank grondstoffenprijzen - updated database

Deze relatie houdt impliciet in dat biobrandstoffen als gevolg van hoge aardolieprijzen relatief gezien aantrekkelijker worden. Dit betekent dat de sector van de biodiesel veelal zal worden bepaald door de oplegging en toename van verplichte volumes, en niet zozeer door vrijwillige bijmenging. Niettemin zou de ruwe-olieprijs een realistische bodem voor de ruwe-palmolieprijzen moeten blijven.

Palmolie in de toekomst

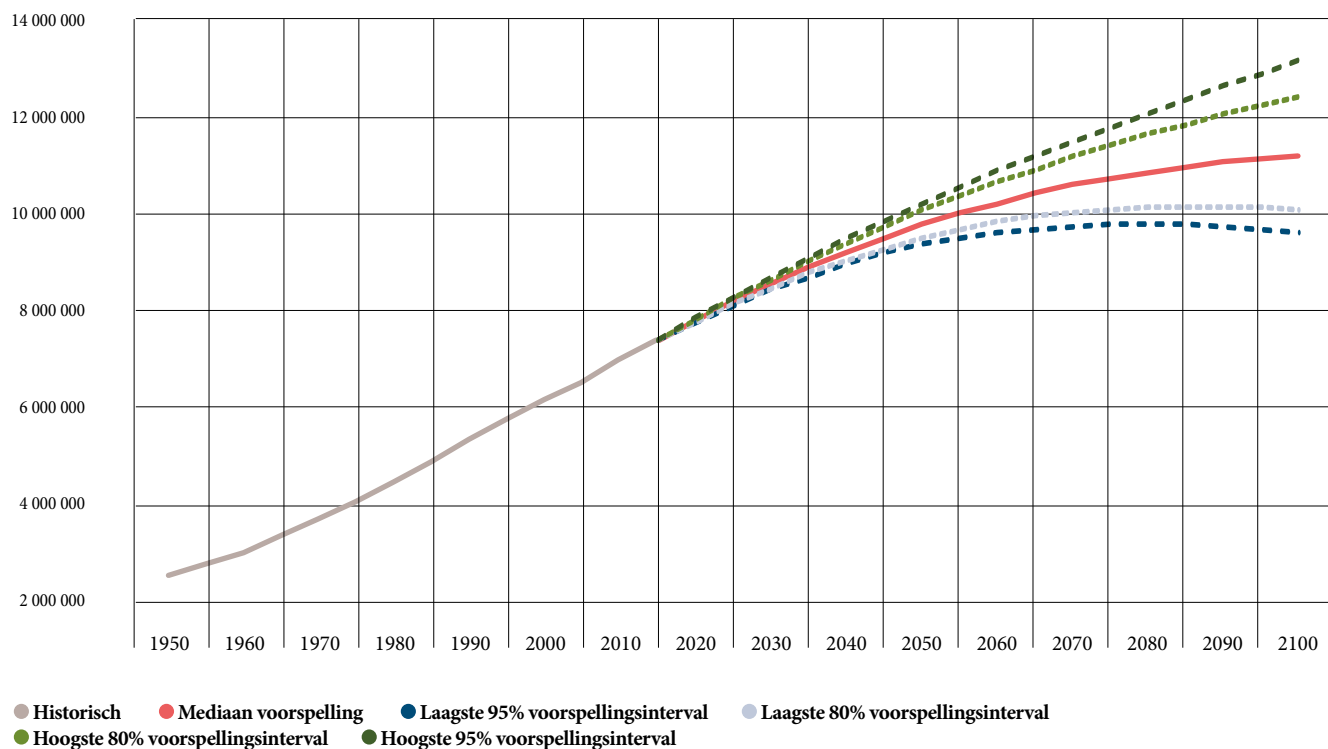
In de laatste decennia is het totale gebruik van oliën en vetten (voeding, bio-energie, cosmetica, enz.) gestaag toegenomen. In de periode van 2005 tot 2018 blijkt, volgens "Oil World", uit de statistieken dat de consumptie van zo'n 137 miljoen ton in 2005 is gestegen tot 230 miljoen ton in 2018. Over de hele wereld gaat de voorkeur bij de consumptie van oliën en vetten uit naar lokaal geproduceerde oliën en vetten. Bijgevolg zijn eenjarige zaadgewassen (sojaolie, raapzaadolie en zonnebloemolie) in Noord-Amerika, Europa en Rusland de belangrijkste bronnen van olie.

In tropische landen worden voornamelijk palmolie, kokosolie en arachideolie geproduceerd en geconsumeerd.

De wereldwijde gemiddelde consumptie van olie en vetten per capita (bio-energie inbegrepen) is gestegen van 21 kg in 2005 tot 27,8 kg in 2015. In het algemeen neemt de consumptie van oliën en vetten evenredig toe met het besteedbare inkomen. De laatste paar jaar is de consumptie zelfs nog sneller dan verwacht gegroeid als gevolg van de incrementele vraag vanuit de markt voor biobrandstoffen.

De groei van de bevolking zal een enorme impact hebben op de toekomstige voedselvereisten. De wereldbevolking blijft stijgen, wat zal leiden tot een hogere vraag naar vlees, vet en verwerkte voeding en tot een hogere vraag naar biobrandstoffen. Er is nieuwe grond nodig of de opbrengsten zullen moeten verbeteren opdat het aanbod aan de vraag kan voldoen. Historisch gezien gaat een hogere productie gepaard met ontbossing. Gezien het toenemende protest en de oprichting van de RSPO (goed voor 19% van de wereldwijde palmolieproductie), is de Vennootschap van oordeel dat het steeds moeilijker zal worden om uit te breiden in vooralsnog onontgonnen gebieden.

Geprojecteerde groei wereldpopulatie

Bron: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population division (2017)

Groei van wereldbevolking zal verder leiden tot hogere vraag naar verwerkte voeding en naar biobrandstoffen.”

In opkomende regio's (voornamelijk Azië-Pacific) hebben demografische trends nu al bijgedragen tot ruim een verdubbeling van de wereldwijde vraag naar palmolie in de laatste 15 jaar, aangezien de consumptie per capita sterk gecorreleerd is met het inkomen.

Aangezien er een correlatie bestaat tussen consumptie en inkomen, is de Vennootschap van oordeel dat de grootste stijging in de consumptie zal plaatsvinden in de landen met een hoge bevolkingsgroei waar het inkomen per capita stijgt. Bijgevolg verwacht de Vennootschap dat de grootste stijging in de consumptie van palmolie zal plaatsvinden in de groeiemarkten, waar palmolie nu al een onderdeel is van het consumptiepatroon.

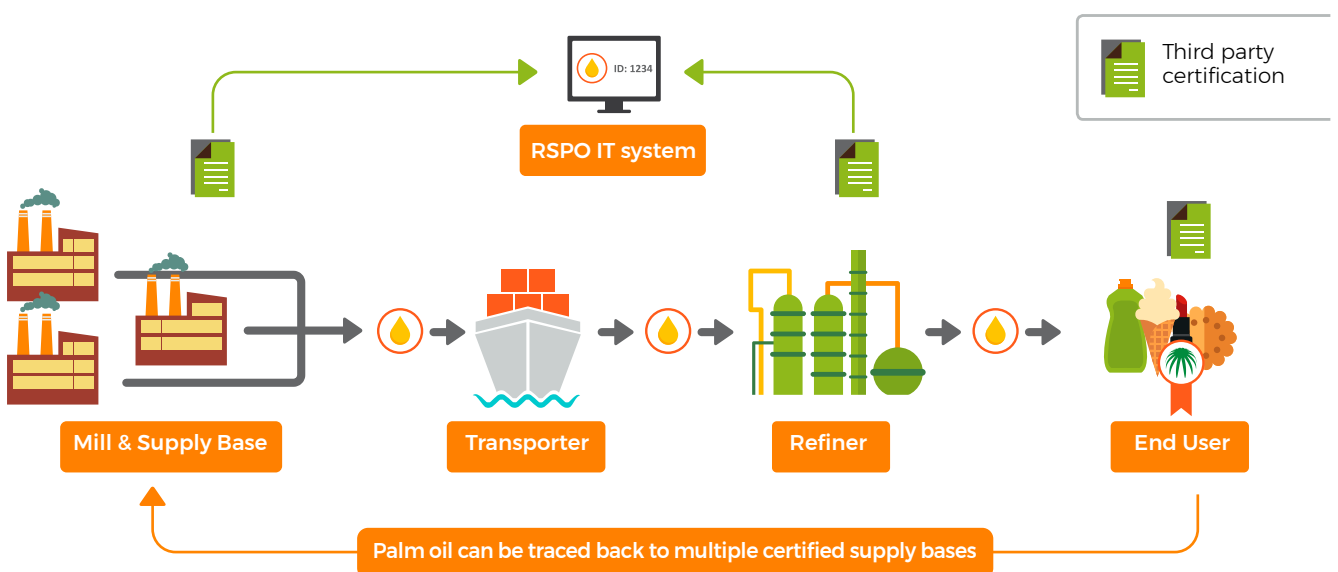
Hoewel de productie van palmolie in Zuidoost-Azië en Afrika de laatste 10 jaar een gestage groei heeft vertoond, wordt verwacht dat het aanbod van palmolie ook in de toekomst geconfronteerd wordt met beperkingen door de geringe beschikbaarheid van landbouwgrond die geschikt is voor tropische landbouw. De druk om milieuvorschriften na te leven en te voldoen aan duurzaamheidsvereisten zal verhinderen dat er nieuwe plantages in gevoelige beboste gebieden kunnen worden ontwikkeld. Daarom zal een groter aanbod ook afkomstig moeten zijn van hogere opbrengsten op bestaande geplante hectaren van industriële ondernemingen, plantages die eigendom zijn van de overheid en lokale boeren door gebruik van betere zaden, betere behandelingsmogelijkheden tegen ongedierte en ziekte, waterbeheer en efficiëntere meststoffen.

“Als een volledig conforme producent van gecertificeerde duurzame palmolie, is SIPEF ideaal geplaatst om te profiteren van deze toekomstige trends.”

Het is dan ook heel waarschijnlijk dat de vraag in de toekomst sneller stijgt dan de productie.

Deze visie wordt ondersteund door de meeste grondstoffenhandelaren die de perspectieven van plantaardige oliën, en palmolie in het bijzonder, op lange termijn bewaken. Als een volledig conforme producent van gecertificeerde duurzame palmolie, is SIPEF ideaal geplaatst om te profiteren van deze toekomstige trends.

Duurzame palmolie uit verschillende gecertificeerde bronnen wordt gescheiden gehouden van gewone palmolie doorheen de toeleveringsketen

Onze productmarkten

Palmolie

De palmoliemarkt van 2018 werd getroffen door enkele gebeurtenissen die een grote invloed hadden op de prijzen, namelijk een zeer sterke productiegroei, politieke beslissingen die een impact hadden op de vraag, en het uitbreken van een handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China.

MALEISIË VERLAAGT EXPORTHEFFING EN INDIA VERHOOGT IMPORTBELASTING

Het jaar begon met gematigde voorraadniveaus in zowel Maleisië als Indonesië. Vooral in Maleisië was er een sterke opbrengststijging in het eerste kwartaal, waarna de productie afzwakte. De regering van Maleisië verraste de markt in januari met een opheffing van de uitvoerbelasting van 5% om zijn concurrentiepositie op de exportmarkt te verbeteren en de telers in de aanloop naar de verkiezingen een hoger rendement in het vooruitzicht te stellen. De positieve gevolgen van deze maatregelen werden echter volledig tenietgedaan door een verhoging van de importheffing met USD 100 per ton die de Indische regering begin maart invoerde. Aangezien India alleen de invoerheffing voor palmolie verhoogde en de vloeibare oliën ongemoeid liet, stapte het land massaal over naar zonnebloem- en sojaolie. Hiervan profiteerden niet alleen Brazilië en Argentinië, maar vooral ook Rusland en Oekraïne, die net een recordopbrengst zonnebloemen hadden geoogst. Pas in het derde kwartaal verhoogde India ook de invoerheffing voor vloeibare oliën, maar intussen was het kwaad al geschied voor de palmoliesector.

USD **598**/TON

Gemiddelde CIF-prijs ruwe palmolie in 2018

/// Vruchtentrossen in een palm ///

TRUMP START HANDELSOORLOG MET CHINA

In het tweede kwartaal van het jaar startte de Amerikaanse President Trump een handelsoorlog met China, waarop de Chinese regering als vergeldingsmaatregel onder meer een importheffing van 25% invoerde voor Amerikaanse sojabonen. De sojaboeren in de VS, die net een recordopbrengst hadden geoogst, hebben daardoor een bijzonder moeilijk jaar achter de rug, aangezien de prijzen voor sojabonen instortten. De prijsstructuur tussen de Zuid-Amerikaanse landen die soja produceren en de VS is hierdoor veranderd: terwijl de Braziliaanse en Argentijnse boeren meer soja zullen planten, zullen de boeren in de VS meer mais en tarwe telen, aangezien deze gewassen betere winstvooruitzichten bieden. De onzekerheid als gevolg van de handelsoorlog had onmiskenbaar een negatieve impact op de hele markt van de landbouwgoederen. Palmolie vormde hierop geen uitzondering en er was een sterke uitstroom van kapitaal tijdens het jaar.

BIODIESEL

De sterke stijging van de aardoliekoersen had een positieve impact op palmolie, omdat de biodieselmarges zeer aantrekkelijk waren. De POGO-spread, het prijsverschil tussen palmolie en gasolie, steeg tot ruim USD 200 per ton en de export van palmbiodiesel naar China, Europa en Afrika nam toe, omdat vrijwillige bijmenging er economisch aantrekkelijk was geworden. Door de forse prijsdaling op de aardoliemarkt in het vierde kwartaal werd verdere vrijwillige bijmenging echter onrendabel. Tegelijk breidde Indonesië zijn 20% biodiesel-verplichting uit, waarbij de regering van President Jokowi pleitte voor het gebruik

van meer binnenlands geproduceerde biodiesel in plaats van de invoering van uit aardolie gewonnen diesel in USD, deels ter ondersteuning van de Indonesische roepia in de aanloop naar de verkiezingen in 2019. Deze verbintenis, waarbij de regering zelfs aankondigde in 2019 een doelstelling van 30% biodiesel na te streven, gaf een boost aan de Indonesische biodieselindustrie, en de productiecapaciteit zal nu op de proef worden gesteld.

PRIJSDALING

De grote productiegroei in Indonesië gedurende het hele jaar, goed voor een stijging van bijna 4 miljoen ton, zette de prijzen sterk onder druk. De raffinagesector had te kampen met verschillende logistieke problemen en de voorraadniveaus lagen zeer hoog. Dat was hinderlijk voor de toeleveringsketens en de kortingen op de contantmarkt namen toe. In het vierde kwartaal daalde de palmolieprijs tot USD 450 per ton CIF Rotterdam, het laagste niveau in 10 jaar tijd, maar aan het einde van het jaar herstelde de prijs zich enigszins. De Indonesische regering verving de vaste uitvoerheffing van USD 50 per ton door een progressieve heffing op basis van de prijs. In december werd de heffing verlaagd naar nul, wat goed nieuws was voor de plantagesector, aangezien die te lijden had onder de lage marktprijzen.

De gemiddelde prijs voor ruwe palmolie ("Crude Palm Oil", CPO) CIF Rotterdam in 2018 bedroeg USD 598 per ton tegenover gemiddeld USD 715 per ton in 2017, een daling van meer dan 16%.

Palmpitolie

VOLATIELE PRIJZEN

De laurineoliemarkt, de overkoepelende term voor palmpitolie ("Palm Kernel Oil", PKO) en kokosolie, daalde fors in de loop van 2018. De PKO-productie groeide in lijn met de sterke stijging van de palmproductie, en bovendien herstelde de kokosolieproductie zich na enkele slechte jaren door de verwoestende tyfoon van 2014. In de afgelopen jaren daalde de wereldwijde vraag naar laurineoliën door de hoge prijzen, maar dit jaar zijn de prijzen sterk gedaald om marktaandeel terug te winnen. Het prijsverschil tussen de piek van USD 1 270 per ton en het dieptepunt van USD 640 per ton voor PKO was in 2018 enorm groot. Zo blijkt duidelijk hoe volatiel de prijs was. De gemiddelde prijs van PKO CIF Rotterdam bedroeg in 2018 USD 921 per ton, tegenover een gemiddelde van USD 1 279 per ton in 2017. De PKO-prijs lag gemiddeld USD 323 per ton hoger dan die van palmolie. Aan het begin van het jaar bedroeg dit prijsverschil nog bijna USD 564 per ton, maar op het einde van het jaar was het gedaald naar USD 250 per ton, nog steeds iets meer dan het historische gemiddelde.

/// Detail van de palmvruchten, waarop het vruchtvlees en de palmpitten duidelijk zichtbaar zijn ///

USD **450**/TON

Minimum CIF-prijs ruwe palmolie in 4de trimester 2018, laagste in 10 jaar

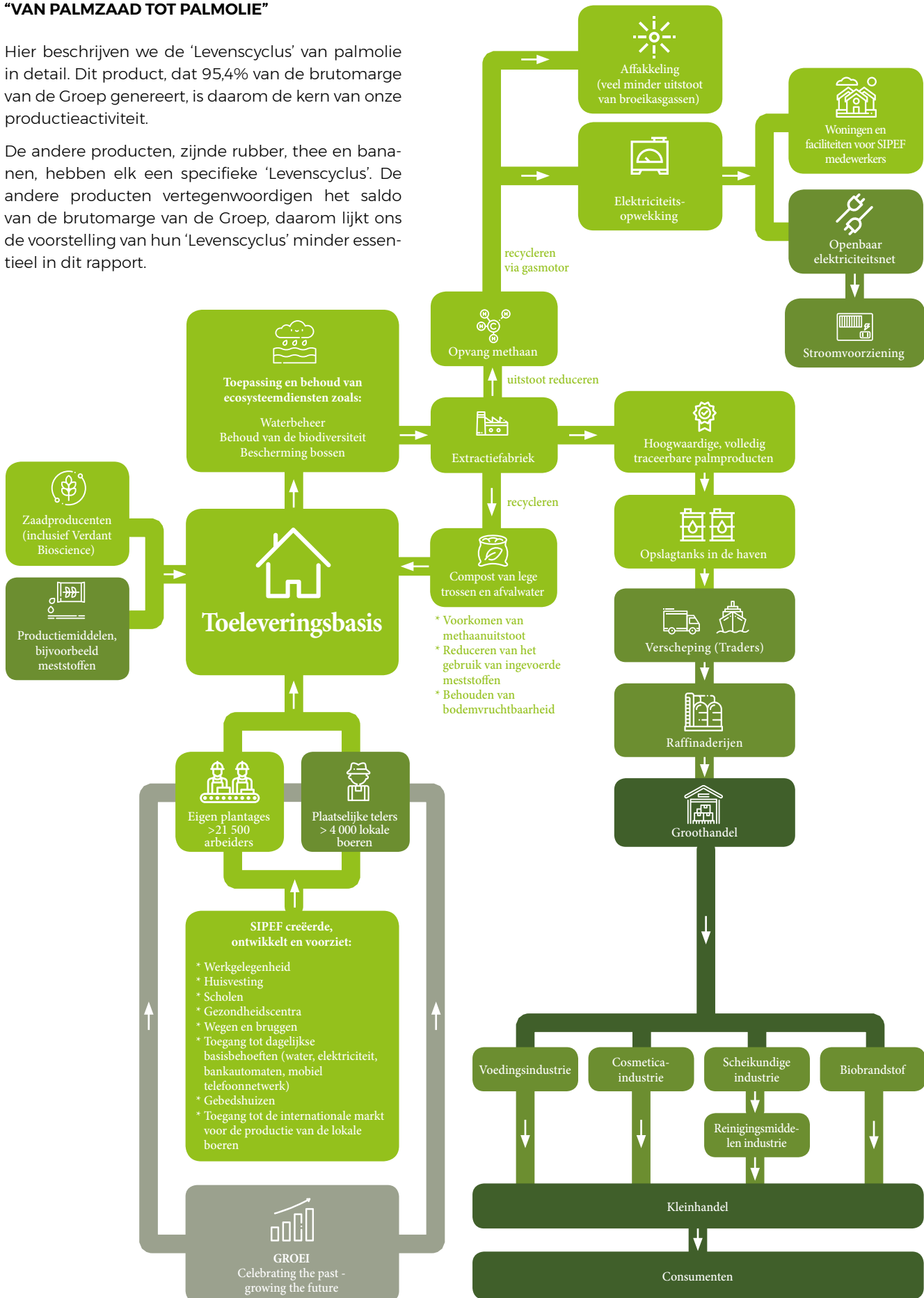
USD **921**/TON

Gemiddelde CIF-prijs van palmpitolie in 2018

**ANALYSE VAN DE LEVENSCYCLUS:
"VAN PALMZAAD TOT PALMOLIE"**

Hier beschrijven we de 'Levenscyclus' van palmolie in detail. Dit product, dat 95,4% van de brutomarge van de Groep genereert, is daarom de kern van onze productieactiviteit.

De andere producten, zijnde rubber, thee en bananen, hebben elk een specifieke 'Levenscyclus'. De andere producten vertegenwoordigen het saldo van de brutomarge van de Groep, daarom lijkt ons de voorstelling van hun 'Levenscyclus' minder essentieel in dit rapport.

Rubber

MOEILIJKE RUBBERMARKT

De volatiliteit op de markt voor natuurrubber was in de voorbije 10 jaar wellicht nooit zo laag als in 2018. De productie van natuurrubber was vrij goed in evenwicht met de vraag, al waren er nog steeds aanzienlijke voorraden in zowel de afnemende als de producerende landen, een restant van 2017. Ook al oogde de wereldwijde macro-economische situatie gunstig, werd er een recordaantal auto's verkocht en leek de sector van de zware voertuigen de wind in de zeilen te hebben door nieuwe investeringen, het kon de rubbermarkt niet tot leven wekken. De daling van de inkoopmanagersindex ("purchasing managers' index", PMI) in China in het tweede halfjaar had een aanzienlijk negatief effect. De markt stond daarnaast onder druk door de handelsspanningen tussen de VS en China en de sterkere Amerikaanse dollar.

PRIJSDALING

De prijzen bleven het grootste deel van het jaar binnen een bepaalde bandbreedte schommelen, met een licht dalende trend bij negatief macronieuws zoals de val van de aardolieprijzen in het vierde kwartaal. De rally op de aardoliemarkt van februari tot begin oktober werd grotendeels genegeerd, kenmerkend voor de rubbermarkt van 2018. Aan de onderkant van de prijsvork boden de verkopers weerstand, omdat de prijzen nauwelijks boven of zelfs onder de totale kosten lagen. In sommige delen van de wereld bedankten lokale boeren ervoor om uit te rijden en te oogsten tegen dergelijke lage prijzen.

De markt voor natuurrubber sloot 2018 af op USD 1 500 per ton RSS3 op de SICOM-futuresbeurs, een daling van 15% tegenover de prijs van USD 1 770 per ton aan het begin van het jaar. De gemiddelde prijs voor RSS3-natuurrubber bedroeg in 2018 USD 1 565 per ton, tegenover USD 1 995 in 2017, een daling van 22%.

.....

-22%

Daling van de gemiddelde prijs
voor natuurrubber 2018 vs. 2017

.....

VERWACHTINGEN VOOR 2019

Volgens de 'International Rubber Study Group' (IRSG) steeg de wereldvraag naar natuurrubber in 2018 met 4,9%, vergeleken met een stijging van 4,3% in 2017. Op basis van de cijfers van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voorspelt de IRSG een groei van de vraag met respectievelijk 2,6% en 2,3% voor 2019 en 2020 onder normale economische omstandigheden. Na een forse groei van 7,6% in 2017 is het aanbod van natuurrubber in 2018 met 2,5% gestegen. De nieuwe aanplantingen werden taprijp; vooral de nieuwe plantages in Vietnam en Ivoorkust presteerden goed in 2017, al lijkt deze trend af te zwakken. De IRSG verwacht onder normale omstandigheden een aanbodgroei van 2,6% voor 2019 en 2,3% voor 2020. Op basis van deze ruwe aanwijzingen kunnen we stellen dat vraag en aanbod vrijwel in evenwicht zijn in 2018 en in de nabije toekomst. De markt blijft echter onder druk staan door een voorraadoverschot.

/// Jonge rubberplanten in de kwekerij ///

Thee

RECORDDOOGSTEN LEIDEN TOT LAGERE PRIJZEN

Onze theekwaliteit van Cibuni wordt vergeleken met de Keniaanse kwaliteit. De beste maatstaf voor onze prijzen is dan ook de beurs van Mombasa. Kenia is ook de grootste exporteur van zwarte CTC-thee (Cut, Tear and Curl). De prijzen zijn gedurende het hele jaar geleidelijk gedaald door de goede productiecijfers sinds het laatste kwartaal van 2017, die zich het hele jaar 2018 doorzetten. De prijzen schommelden binnen een nauwe vork in het eerste kwartaal, dat de laagste productievolumes van het jaar heeft, maar daalden vooral tijdens het tweede kwartaal vanwege een goede opbrengst en een daling van de vraag tijdens de ramadan. De geleidelijke prijsdaling zette zich door in de tweede helft van 2018, aangezien de productie van april 2018 tot het einde van het jaar elke maand een hoogterecord neerzette. Aan het einde van 2018 lagen de prijzen 13% lager dan aan het begin van het jaar. Daarbovenop

werd Pakistan, dat in 2018 bijna 40% van de Keniaanse theeproductie importeerde, in 2018 meermaals geconfronteerd met een devaluatie van zijn munt in afwachting van een financiële injectie door het IMF. Ondanks de bovenstaande negatieve factoren bleef de export gelijke tred houden met de verhoogde productie, waardoor een verdere daling van de theeprijzen op de beurs van Mombasa werd afgeremd.

“CTC-thee is zwarte thee, gemaakt in een ‘Cut, Tear en Curl’ productieproces waarbij de blaadjes door een serie cylinderrollen gaan met honderden scherpe tandjes die deze “pletten, scheuren en krullen” in kleine deeltjes.”

/// Atelier voor onderhoud van de cilinders van de CTC-machines (“Cut, Tear en Curl”, CTC) ///

“Thee-export hield gelijke tred met verhoogde productie wat daling van de theeprijs afremde.”

13%

Aan het einde van 2018 lagen de prijzen voor thee 13% lager dan aan het begin van het jaar

Bananen

GROEIENDE PRODUCTIE

De dessertbanaan is nog steeds de meest gegeten vrucht ter wereld en de exportmarkt voor dessertbananen groeit nog altijd. De wereldwijde markt voor de invoer en consumptie van bananen vertegenwoordigt zo'n 18 miljoen ton op een oppervlakte van circa 500 000 hectare, waarvan bijna 70% geconcentreerd is in Centraal- en Zuid-Amerika. Azië (Filippijnen) vertegenwoordigt 17% van de oppervlakte, de ACS-staten 9% (Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan), waarvan Afrika 4% en de Caraïben 5%, en Europa 4% (de Canarische Eilanden, Madeira en de Franse Antillen).

STERKE CONCURRENTIE

Op dit moment kent het wereldwijde aanbod een structurele groei dankzij het reeds opgebouwde productiepotentieel – met name in Centraal- en Zuid-Amerika – en omdat onvoorziene klimaatomstandigheden de laatste twee jaar nauwelijks gevolgen hebben gehad. Bananen zijn immers een kwetsbaar gewas en onvoorziene klimaatomstandigheden zoals cyclonen, tornado's, te weinig of te veel water en temperatuurschommelingen hebben onmiddellijke gevolgen voor de opbrengst. De afgelopen twee jaar is er in de belangrijkste productiegebieden zeer weinig schade aangericht en over het algemeen zijn de markten dus goed bevoorrad.

De import in Azië en het Midden-Oosten komt uit Zuid-Amerika en de Filippijnen, die in de Verenigde Staten komt uit Centraal- en Zuid-Amerika, en de import in Europa komt uit Centraal- en Zuid-Amerika, Europa en ook van Afrika en de Caraïben (ACS).

Belangrijkste markten en hun oorsprong

Markten en oorsprong (per 000 ton)	Centraal- en Zuid-Amerika	ACS	EU	Totaal
EU (2018)	4 916	1 040	536	6 492
Verenigde Staten en Canada (2018)	4 770	3		4 773
Rusland (2018)	1 557			1 557
Japan (2018)	1 003			1 003
China (2018)	1 545			1 545
Andere Europese landen (2017)				632
Andere Aziatische landen en Oceanië (2017)	758			758
Middelandse Zeegebied (2017)				802
Midden-Oosten (2017)				813
Centraal- en Zuid-Amerika (2017)	958			958
TOTAAL				19 333

Bron: CIRAD - FRUITROP

Door deze algemene groei van het aanbod zijn er twee verschillende consumentenmarkten. Goed georganiseerde markten, zoals de Verenigde Staten, en aan de andere kant markten die veel meer open zijn en op het aanbod reageren, zoals Europa, de grootste importmarkt ter wereld, waar de jaarlijkse bevoorrading in 2018 circa 6,5 miljoen ton bedroeg.

De groei lag in 2018 over het algemeen lager (+2%) dan het Afrikaanse gemiddelde van de laatste vijf jaar, wat 4,5% is.

Het aanbod in de Europese Unie (EU) is nog steeds grotendeels afkomstig uit 'dollarlanden', die momenteel beschikken over een marktaandeel van 76%, in vergelijking met een marktaandeel van 16% voor de ACS-bananen en slechts 8% voor Europese bananen.

De douanerechten die worden geheven wanneer 'dollarbananen' de EU binnenkomen, zullen in 2019 verder dalen tot EUR 83 of zelfs EUR 82 per ton (afhankelijk van het land van oorsprong). Dat is de laatste stap vóór de ondergrens van EUR 75 per ton die voor 2020 door de EU is vastgesteld voor de import van bananen uit de 'dollarzone'. Momenteel is het voor het concurrentievermogen van de ACS-landen, waar Ivoorkust deel van uitmaakt en dat daardoor vrije toegang heeft tot de EU, essentieel dat de douanebarrière gehandhaafd blijft.

Ondanks deze lagere tarieven om bananen uit Centraal- en Zuid-Amerika in te voeren in Europa, hebben Europese consumenten nog steeds een voorkeur voor ACS-bananen, vooral uit Ivoorkust. Het tekort aan opbrengst in Kameroen wordt echter niet gecompenseerd door de groei van Ghana en Ivoorkust.

Import van ACS-bananen in de EU (in ton)	2017	2018
ACS-landen waaronder:	1 099 611	1 039 600
Ivoorkust	315 855	315 727
Dominicaanse Republiek	305 366	300 643
Kameroen	270 208	211 921
Belize	84 635	82 071
Ghana	70 372	75 406
Suriname	44 265	40 004
Saint Lucia en Dominica	8 291	9 879
Angola, Mozambique en andere	619	3 949

Bron: Eurostat

.....

16%

EU importeert 16% van haar bananen uit ACS-landen, waarvan Ivoorkust deel uitmaakt

.....

4,8%

import door de EU-markt vanuit Ivoorkust

.....

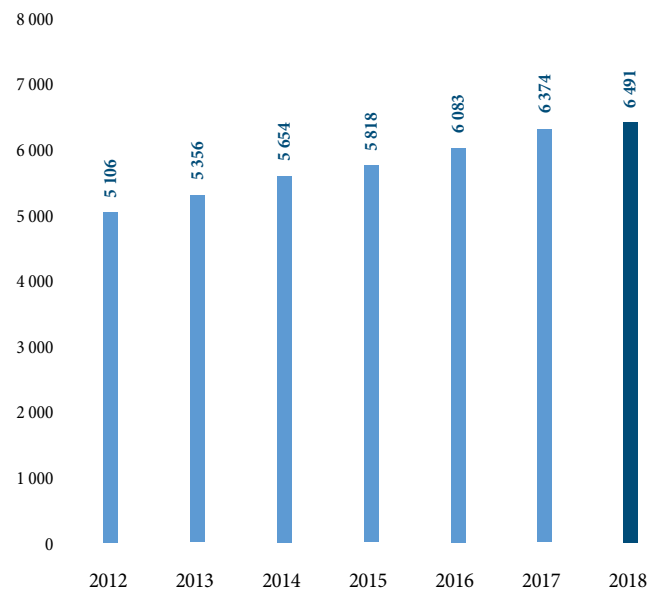
Europa blijft de belangrijkste afzetmarkt voor fruit uit Ivoorkust. De regionale en nationale markten kennen een geleidelijke ontwikkeling, zeker in de hoofdsteden waar de marketingmethoden en het consumptiepatroon steeds dichter in de buurt komen van het Europese model, met steeds meer grote distributieketens. In 2018 werd van de geëxporteerde 358 000 ton 315 727 ton in Europa verdeeld.

Voor de Plantations J. Eglin sloot de gemiddelde verkoopprijs van bananen FOB Europa 2018 af op EUR 483 per ton, 2% meer dan vorig jaar. De verkoop in de regio bracht FOB EUR 395 per ton op, zowat 4% meer dan in 2017.

EUR **483**/TON

FOB-prijs van bananen uit Ivoorkust eind 2018 (+2% vs. 2017)

Evolutie van het aanbod van bananen in de EU-28 tussen 2012 en 2018

Bron: CIRAD - FRUITROP

/// Medewerkster van Plantations J. Eglin in Ivoorkust die bananen verpakt ///

Indonesië

82%

De Indonesische activiteiten vertegenwoordigen 82% van de totale beplante oppervlakte van SIPEF

61%

Indonesië leverde in 2018 een bijdrage van 61% aan de brutowinst van SIPEF (62% in 2017)

+9%

Groei van de productievolumes van palmolie en palmpitten in Indonesië van 2017 tot 2018

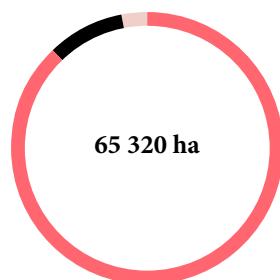
-2%

Daling van de rubberproductievolumes in Indonesië van 2017 tot 2018

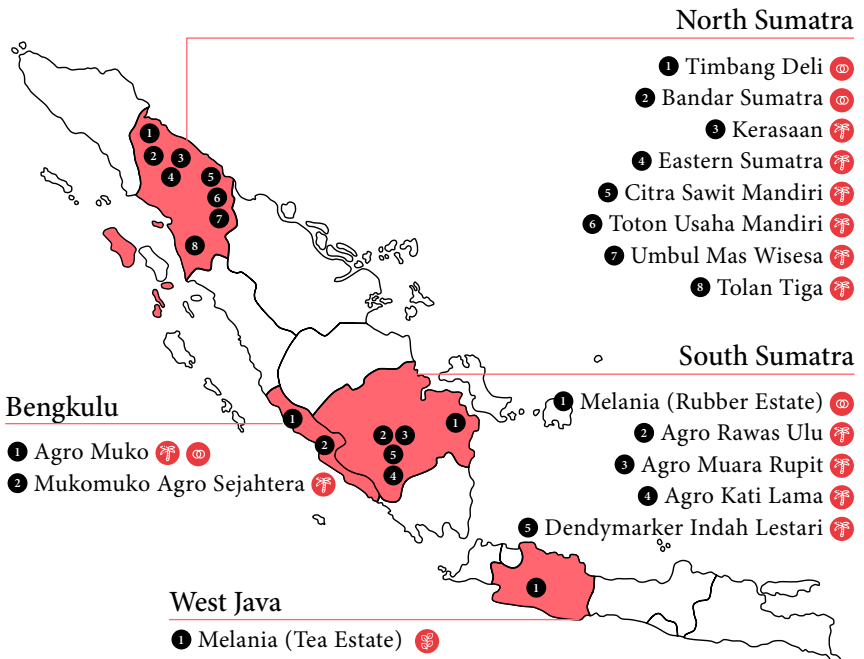
+1%

Groei van theeproductievolumes in 2018

BEPLANTE OPPERVLAKTE (IN HA)

- Palmolie 88%
- Rubber 9%
- Thee 3%

DE INDONESIAISCHE ACTIVITEITEN ZIJN VERDEELD OVER VIER PROVINCIËS: DE OLIEPALM- EN RUBBERPLANTAGES BEVINDEN ZICH OP SUMATRA EN DE THEEPLANTAGE IS GEVESTIGD OP WEST-JAVA. ELKE REGIO (NOORD-SUMATRA, BENGKULU, ZUID-SUMATRA EN JAVA) IS GROTENDEELS AUTONOOM VERANTWOORDELIJK VOOR DE PLANNING, ORGANISATIE EN HET BEHEER VAN DE DAGELIJKSE ACTIVITEITEN, MAAR RAPPORTEERT RECHTSTREEKS AAN HET HOOFDKANTOOR IN MEDAN, WAAR DE RAAD VAN BESTUUR VAN TOLAN TIGA EN DE ONDERSTEUNENDE STAF AFDELINGEN GEVESTIGD ZIJN.

Eigen: 950 239 ton FFB
 Lokale boeren: 17 262 ton FFB
 29 oliepalmlantages
 6 palmoliefabrieken

Eigen: 6 914 ton
 Timbang Deli: 1 068 ton
 3 rubberplantages
 3 rubberfabrieken

Eigen: 2 422 ton
 Lokale boeren: geen
 1 theeplantage
 1 theefabriek

/// Immature rubberbomen die groeien op terrassen op een plantage in Indonesië ///

Indonesië: de basics

Indonesië ligt verspreid over een ketting van 17 000 eilanden tussen Azië en Australië, telt de grootste moslimbevolking ter wereld en is de grootste economie van Zuidoost-Azië.

Republiek Indonesië	
Hoofdstad	Jakarta
Bevolking	268 miljoen
Oppervlakte	1,9 miljoen vierkante kilometer, het 15e grootste land ter wereld
Belangrijke talen	Indonesisch, 300 regionale talen
Belangrijkste religie	Islam (90%)
Levensverwachting	67 jaar (mannen), 71 jaar (vrouwen)
Valuta	Roepia

De Indonesische landbouwsector, die kan bogen op een gevarieerd landschap dat 30% van het landoppervlak bestrijkt, stelt 49 miljoen mensen tewerk (41% van de beroepsbevolking), is voor de lokale bevolking al tijden een belangrijke bron van inkomsten en levert ook een essentiële bijdrage aan de broodnodige exportinkomsten. Ook toonaangevend voor de economie van het land zijn olie en mijnbouw, de industrie, inclusief de auto-industrie, voedsel, textiel, de bouwsector, meststoffen, cement en consumptiegoederen. De financiële sector wint ook aan belang en het land genereert steeds meer inkomsten uit toerisme.

Economische en financiële prestaties

Indonesië heeft in 2018 opnieuw een solide jaar van expansie beleefd, mede door de sterke groei van de binnenlandse vraag, en dankzij verdere beleidsinitiatieven zal dit tempo gestaag kunnen aanhouden. Volgens officiële cijfers van het Indonesische bureau voor de statistiek is de economie in de eerste drie kwartalen van 2018 met 5,2% j-o-j gegroeid, iets boven de groei van 5,1% voor het volledige jaar 2017.

Dat resultaat was te danken aan de groei in belangrijke sectoren: bouw (6,3%), voertuigen en detailhandel (5,1%), verwerkende nijverheid (4,2%) en landbouw (3,9%), terwijl er ook sterke prestaties werden waargenomen in de informatie- en communicatiesector (7,8%) en op het vlak van het transport en de opslag (7,6%).

Deze sectoren profiteerden van de verbeterde binnenlandse vraag, die volgens een verklaring die Bank Indonesia (BI), de Indonesische centrale bank, in november publiceerde, in 2018 naar verwachting met 5,5% zou toenemen dankzij de solide investeringen in infrastructuurprojecten van de overheid.

De cijfers van het bruto binnenlands product (bbp) komen overeen met de groeiverwachtingen aan het einde van het jaar van 5,1%, van zowel het Internationaal Monetair Fonds (IMF) als het ministerie van Financiën. De groei ligt echter wel iets onder de eerder door het ministerie van Financiën voorspelde 5,4%.

In 2018 ondernam BI ook een poging om de roepia te stabiliseren door de rente te verhogen.

Tussen mei en november verhoogde de centrale bank de referentierente zesmaal, van 4,25% tot 6%. Het was de eerste renteverhoging sinds november 2014.

“Indonesië beleefde opnieuw een sterk jaar van expansie mede door de sterke groei van de binnenlandse vraag.”

Deze inspanningen waren bedoeld om een halt toe te roepen aan de waardedaling van de roepia en de daaruit voortvloeiende daling van de valuta-reserves. Tussen januari en oktober verloor de valuta circa 12% ten opzichte van de Amerikaanse dollar. De daling was het gevolg van de hogere Amerikaanse rentevoeten en de hogere olieprijs, die druk uitoefenden op het begrotingstekort van Indonesië.

De maatregelen van BI waren tegen het einde van het jaar redelijk succesvol: de valuta veroverde weer wat verloren terrein en sloot eind 2018 circa 9% lager af tegenover de koers in het begin van het jaar.

Ondertussen kwam de inflatie in december 2018 uit op een stabiele 3,13%, en was BI ervan overtuigd dat de jaarlijkse inflatie voor zowel 2018 als 2019 binnen het streefgebied van 3,5% plus of min 1% zou blijven.

De regering heeft meer inspanningen geleverd om de groei en de buitenlandse directe investeringen te stimuleren, en lanceerde in november een nieuw economisch stimuleringspakket. Het nieuwe pakket, het 16^e sinds september 2015, biedt verdere belastingvrijstellingen aan tal van sectoren die actief zijn in speciale economische

/// Pas gerold rubbervel voordat het de rookkamer ingaat ///

Noord-Sumatra

42%

Noord-Sumatra is verantwoordelijk voor het beheer van 8 oliepalmlantages, 3 palmoliefabrieken, 2 rubberplantages en 2 rubberfabrieken en is zo goed voor ruim de helft van de productie van alle Indonesische activiteiten. De 10 plantages in Noord-Sumatra bestrijken 27 435 hectare of 42% van de totale beplante oppervlakte. Er worden 174 personeelsleden en 5 176 arbeiders tewerkgesteld.

Bengkulu

32%

Bengkulu is verantwoordelijk voor het beheer van 11 oliepalmlantages, 2 palmoliefabrieken, 1 rubberplantage en 1 rubberfabriek en is zo goed voor ruim een derde van de productie van alle Indonesische activiteiten. De 12 plantages in Bengkulu bestrijken 21 071 hectare of 32% van de totale beplante oppervlakte. Er worden 132 personeelsleden en 4 782 arbeiders tewerkgesteld.

Zuid-Sumatra

23%

De ontwikkelings- en rehabilitatieprojecten van Zuid-Sumatra zijn verantwoordelijk voor het beheer van 10 oliepalmlantages en 1 palmoliefabriek en vertegenwoordigen zo een gering percentage van de productie van alle Indonesische activiteiten. De 10 plantages in Zuid-Sumatra bestrijken 15 051 hectare of 23% van de totale beplante oppervlakte. Er worden 125 personeelsleden en 3 067 arbeiders tewerkgesteld.

West-Java

3%

De activiteiten in West-Java zijn verantwoordelijk voor het beheer van 1 theeplantage en 1 theefabriek, en vertegenwoordigen zo een heel klein percentage van de productie van alle Indonesische activiteiten. De theeplantage in West-Java bestrijkt 1 763 hectare of 3% van de totale beplante oppervlakte. Er worden 16 personeelsleden en 1 794 arbeiders tewerkgesteld.

zones. Tegelijkertijd worden ook de activiteiten uitgebreid die onder eerdere versies van de regeling vallen, zoals de voedselverwerkende industrie en de digitale economie. In de aankondiging werden ook plannen beschreven om de negatieve investeringslijst van het land verder te hervormen. In die lijst worden de reeks beperkingen en barrières voor buitenlandse eigendom in de hele economie gedefinieerd. Een analyse uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers (PwC) voorspelde dat er door de voorgestelde wijzigingen, die naar verwachting in de loop van 2019 zouden worden uitgevoerd, 54 sectoren van de lijst zouden worden verwijderd. Daardoor zou de mogelijkheid van 100% buitenlandse eigendom ontstaan, terwijl de drempel voor buitenlandse eigendom voor een aantal andere sectoren zou worden verhoogd. De regering stelde vast dat de recentste wijzigingen in de lijst, die eind 2016 werden aangebracht, hadden geleid tot een toename van de buitenlandse en binnenlandse directe investeringen met respectievelijk 108,6% en 82,5%. De stimulansen zullen naar verwachting gunstig zijn voor de economische groei in 2019, die volgens de prognoses van BI tussen 5,0% en 5,4% zal bedragen, mede dankzij de gestage toename van de binnenlandse vraag en de hogere export.

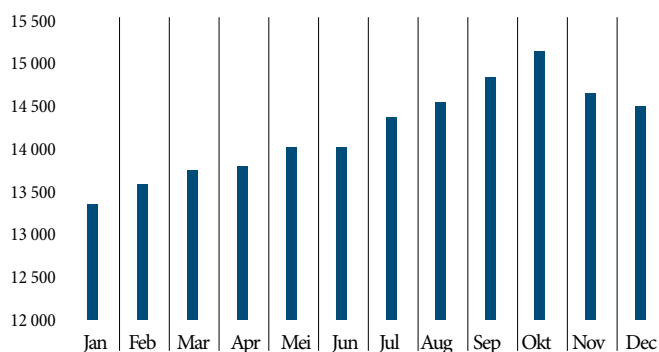
Politieke invloeden

Een andere factor die de economie in het jaar 2019 zal beïnvloeden, zijn de presidentsverkiezingen. Hoewel de aanloop naar de peiling kan leiden tot hogere overheidsuitgaven waardoor het bbp in snel tempo zou stijgen, kan de politieke aandacht voor de verkiezingscampagnes het tempo van de economische hervormingen vertragen tot de verkiezingsuitslag duidelijk is.

Op 17 april 2019 kregen meer dan 190 miljoen kiesgerechtigden voor het eerst in de geschiedenis van het land, de mogelijkheid om de president, de vice-president en de leden van de People's Consultative Assembly (MPR) op hetzelfde ogenblik te verkiezen. Wat de presidentsverkiezingen betreft, en op basis van de verschillende resultaten van peilingen, leek Joko Widodo, die zijn eerste mandaat als president beëindigt, een voorsprong te houden op zijn belangrijkste tegenstander, de gepensioneerde luitenant-generaal Prabowo Subianto.

Wat de uitkomst van deze verkiezingen ook zal zijn, SIPEF kijkt er naar uit om haar activiteiten in Indonesië voort te zetten binnen deze nieuwe constellatie.

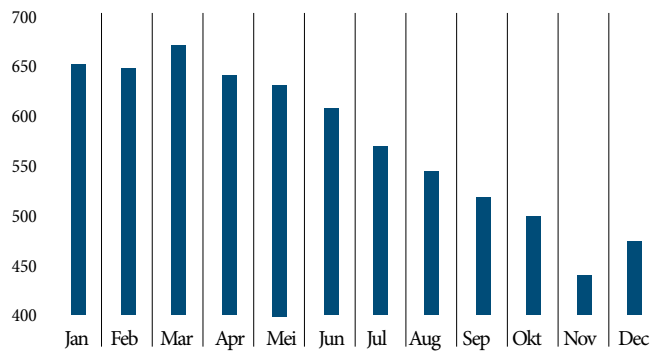
Wisselkoers Indonesische roepia/USD in 2018

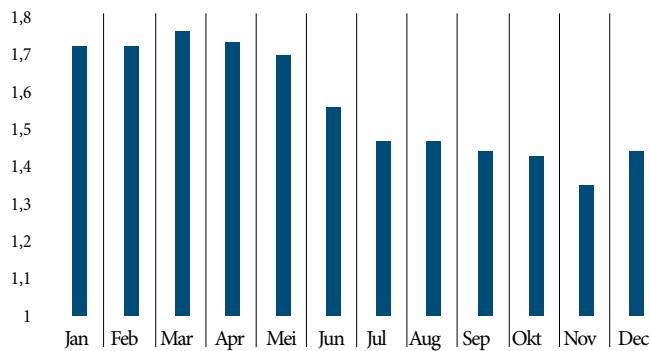
Hoewel de economie naar verwachting in een solide tempo blijft groeien, zijn er enkele risicofactoren voor de groei. Indonesië zou kunnen worden getroffen door het aanhoudende handelsconflict tussen China en de VS. De Chinese economie, een van de belangrijkste exportmarkten van Indonesië, zou door een mogelijke uitbreiding van de importheffingen immers kunnen afkoelen.

/// Rubbervellen drogen in de rookkamer om tot "Ribbed Smoked Sheets" (RSS) verwerkt te worden ///

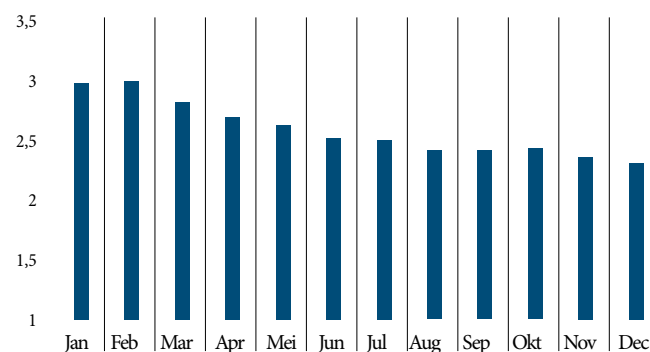

Gemiddelde wereldmarktprijs palmolie in 2018 (in USD/ton)

Bron: Wereldbank grondstoffenrijzen - updated database

Gemiddelde wereldmarktprijs rubber in 2018 (in USD/kg)

Bron: Wereldbank grondstoffenrijzen - updated database

Gemiddelde wereldmarktprijs thee in 2018 (in USD/kg)

Bron: Wereldbank grondstoffenrijzen - updated database

Grondstoffenproductie in Indonesië**PALMOLIE**

De wereldwijde palmolieproductie wordt gedomineerd door Indonesië en Maleisië. Deze twee landen zijn samen goed voor respectievelijk 57% en 27% van de totale wereldwijde palmolieproductie. Indonesië is de grootste producent en exporteur van palmolie ter wereld. Op lange termijn vertoont de wereldwijde vraag naar palmolie een stijgende trend, aangezien er door de wereldwijde bevolkingsgroei steeds meer voedingsmiddelen en cosmetische producten worden verbruikt die palmoliederivaten bevatten. Inmiddels stimuleren diverse overheden over de hele wereld het gebruik van biobrandstof, waarin palmolie een belangrijke rol speelt. In 2017 produceerde Indonesië 36 miljoen ton palmolie, en de "Indonesian Palm Oil Association" (GAPKI) voorspelt voor 2018 een productie van 42 miljoen ton. De totale oppervlakte van de oliepalmplantages in Indonesië wordt momenteel geschat op 11,9 miljoen hectare. Bijna 70% van de Indonesische oliepalmplantages bevindt zich op Sumatra, waar de sector tijdens het Nederlandse koloniale tijdperk ontstond. De overige 30% van de plantages bevindt zich voornamelijk op het eiland Kalimantan. Wat de palmolieprijzen betreft, hebben de gestaag dalende prijzen in 2018 onze activiteiten extra onder druk gezet, nadat de prijs van ruwe palmolie ("Crude Palm Oil", CPO) in 2017 een piek van USD 770 per ton had bereikt. Negatieve invloeden waren onder meer het grote aanbod van en de lagere vraag naar CPO, de voorraden en prijzen van concurrerende plantaardige oliën, het invoerbeleid van India, de sterk schommelende prijs van minerale olie en de politieke onzekerheid over de relatie tussen de VS en China.

RUBBER

De wereldmarkt voor rubber bestaat uit twee producten: natuurrubber (NR) dat wordt vervaardigd van latex afkomstig van rubberbomen, en synthetisch rubber (SR) dat wordt geproduceerd uit polymeren als bijproduct van het aardolieaffinageproces. Rubber heeft een grote rekbaarheid, is zeer waterdicht en heeft een hoge veerkracht. Daardoor is het een zeer nuttig materiaal dat, alleen of in combinatie met andere materialen, kan worden gebruikt voor een ruime waaier van toepassingen. Circa 60% van de wereldwijde consumptie van rubber is toe te schrijven aan de mondiale bandenindustrie, terwijl het resterende deel wordt gebruikt voor de productie van een breed scala aan producten zoals rubberen laarzen, rubberen bodembedekker, rubberen elastieken, condooms, chirurgische handschoenen en meer. De wereldwijde productie van rubber is met gemiddeld 2,7% per jaar gegroeid, van 25,3 miljoen ton in 2011 naar 28,4 miljoen ton in 2017. Met 15,0 miljoen ton was NR in 2017 goed voor 53% van de wereldproductie van rubber. SR was met 13,4 miljoen ton goed voor 47%. De belangrijkste rubberproducerende landen zijn Thailand, Indonesië, Vietnam, China, Maleisië, Ivoorkust, Myanmar, Brazilië en Cambodja. Indonesië is de

op een na grootste rubberproducent ter wereld, na Thailand, met een productie van 3,63 miljoen ton in 2017. Ongeveer 80% van het in Indonesië geproduceerde rubber is afkomstig van lokale boeren. De huidige fundamentals voor vraag en aanbod voor NR oefenen neerwaartse druk uit op de prijzen, en hoewel de prijzen van NR licht zijn gestegen toen er tijdens de stijging van de olieprijs werd gespeculeerd over de vervanging van synthetisch rubber op basis van aardolie door NR, werd dit effect tenietgedaan door de abnormaal hoge voorraden.

THEE

Volgens een rapport van de Voedsel- en Landbouworganisatie ("Food and Agriculture Organisation", FAO) van de Verenigde Naties van mei jongstleden zal de wereldwijde theeproductie en -consumptie de komende tien jaar blijven stijgen. Dat komt door de stijgende vraag in ontwikkelingslanden en opkomende landen, met name India en China, waar de groei versnelt. Indonesië staat momenteel op de zevende plaats in de lijst van 's werelds grootste theeproducenten. Door de lucratieve bedrijfsvooruitzichten van palmolie is de theeproductie van het land de laatste jaren echter gedaald, aangezien sommige theeplantages zijn omgevormd tot oliepalmplantages, terwijl andere theeplantages werden opgegeven voor de productie van groenten of andere gewassen die als rendabeler worden beschouwd. Ondanks de daaruit voortvloeiende daling van het areaal is de theeproductie relatief stabiel gebleven. Dat betekent dat de resterende theeplantages productiever zijn geworden. De belangrijkste exportpartners, althans voor thee, zijn Rusland, Pakistan en Groot-Brittannië. Een groot probleem waarmee theeproducenten in dit

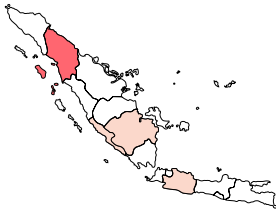
land worden geconfronteerd, is de optimalisering van hun productie en hoewel de arbeidskosten in Indonesië nog steeds relatief laag liggen, vertonen de minimumlonen de laatste jaren een snelle stijging. Omdat het een arbeidsintensieve industrie is (plukken gebeurt met de hand), vertegenwoordigen de arbeidskosten het leeuwendeel van de operationele kosten van de theetelers. De snel stijgende minimumlonen zijn dan ook een punt van zorg. Afgezien daarvan is het grootste deel van de thee die in het land wordt geproduceerd zwarte thee, terwijl slechts een deel ervan groene thee is. Het grootste deel van de productie vindt plaats op Java, meer specifiek West-Java. In 2017 produceerde Indonesië 139 362 ton thee, op een wereldwijde productie van 5,5 miljoen ton. De prijzen zijn in de loop van het jaar geleidelijk gedaald, wat enigszins haaks stond op de daling van de productie als gevolg van het slechte weer in veel teeltgebieden.

SIPEF-productie in Indonesië

SIPEF werd in 1919 opgericht met als voornaamste doel de ontwikkeling en het beheer van plantageondernemingen in tropische gebieden. In die tijd beschikte de Vennootschap over twee 'agentschappen': een in Kuala Lumpur in Maleisië en een andere in Medan in Indonesië. De Indonesische activiteiten worden vandaag nog steeds vanuit Medan beheerd, maar nu vanuit ruime, goed uitgeruste en moderne kantoren die gelegen zijn op Jalan Imam Bonjol in het centraal gelegen zakendistrict van de stad.

/// Ervaren theeplukkers aan het werk, Cibuni-theeplantage in West-Java ///

NOORD-SUMATRA

PLANTAGES

De totale productie van verse vruchtentrossen ("Fresh Fruit Bunches" of FFB) steeg met 3% ten opzichte van vorig jaar, van 514 728 ton naar 530 884 ton. Al onze jonge aanplantingen in de regio leverden een uitstekend rendement op. Dit werd echter gecompenseerd door een jaar van consolidatie in onze plantages op grond met een hoog gehalte aan organisch materiaal, waar de palmen zich in een rustfase bevonden nadat de opbrengst tussen 2013 en 2017 fors was gestegen. In het laatste kwartaal van het jaar waren we ook getuige van de negatieve effecten van lokale overstromingen op onze plantages op grond met een hoog gehalte aan organisch materiaal, die een invloed hadden op ons vermogen om gewassen te oogsten en te verzamelen. De gewasproductie daalt ook als gevolg van de normale herbeplantingscyclus in onze oudere plantages, aangezien de oude palmen worden geveld. Palmen die matuur worden, halen echter al snel het rendement van de palmen die ze vervangen, en meer. Voldoende arbeiders, aandacht voor het beheer van de oogstintervallen en een efficiënt verloop van de verzameling en het transport van de gewassen hielpen allemaal om een hogere productie te bereiken.

De totale rubberproductie van Bandar Pinang en Mas Palembang daalde met 8% ten opzichte van vorig jaar, van 4 754 naar 4 374 ton droge rubber. De lagere productie was vooral te wijten aan drie factoren, namelijk:

/// het lagere productieareaal voor rubber, aangezien de Timbang Deli-plantage, eigendom van en beheerd door onze onderzoekspartners Verdant Bioscience Pte Ltd (VBS), geleidelijk wordt herbeplant met oliepalmen;

/// door de droge maand februari vond er op de Bandar Pinang-plantage (BPE) gedurende het jaar een dubbele bladwissel plaats;

/// tijdens het jaar was de schimmel *Fusicoccum* verantwoordelijk voor het ontstaan en de verspreiding van bladziekte.

Gezien de lage rubberprijzen het hele jaar door hebben de managementteams zich proactief gericht op het aantal werknemers en het terugschroeven van de arbeidsbezetting, door de productiviteit te verhogen, de omvang van taken uit te breiden en door niet-essentiële functies op de plantages in te perken.

De neerslag lag voor alle plantages in Noord-Sumatra 6% lager dan het langetermijngemiddelde, op gemiddeld 2 150 mm, tegenover 2 298 mm voor het jaar. In het algemeen was het neerslagpatroon tijdens het jaar gunstig voor de gewasproductie, maar vooral de Perlabian-plantage (PLE) kende vier zeer droge maanden met min-

27 435

hectare

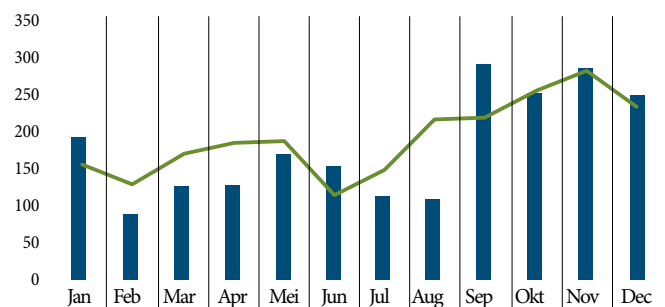
174

personeelsleden

5 176

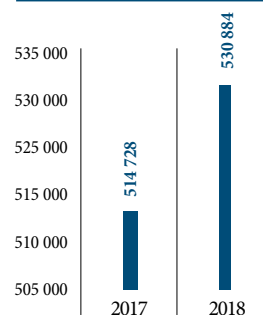
arbeiders

Gemiddelde neerslag (in mm)

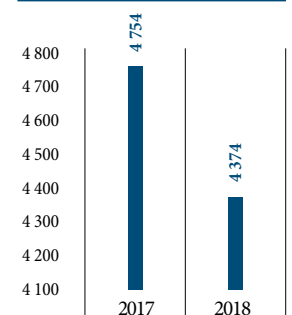

● Actueel ● Lange-termijn gemiddelde

Verse vruchtentrossen-productie (in ton)

Rubberproductie (in ton)

Prestaties van de palmoliefabriek in Noord-Sumatra

Fabriek	Verwerkingscapaciteit (ton FFB per uur)		Verwerkte tonnen FFB			Olie-extractiepercentage (%)			Palmpitextractiepercentage (%)		
	Capaciteit	Werkelijk	2017	2018	Vershil	2017	2018	Vershil	2017	2018	Vershil
BMPOM	30	29	109 751	109 237	-0,44%	23,29	23,68	0,39	5,53	5,51	-0,02
PLPOM	55	51	202 913	213 596	5,26%	22,07	21,83	-0,24	5,54	5,62	0,08
UMWPOM	40	40	168 307	173 207	4,85%	23,47	24,03	0,57	3,82	3,92	0,10
TOTAAL	125	120	477 864	496 050	3,79%	22,83	23,01	0,18	4,94	5,00	0,06

der dan 100 mm neerslag en de plantage leed onder een bodemvochttekort, wat de komende twee jaar een negatieve invloed zal hebben op de rendementen. Daarentegen waren de laatste vier maanden van het jaar over het algemeen nat. Met name de plantages op grond met veel organisch materiaal kregen herhaaldelijk te maken met plaatselijke overstromingen.

TECHNISCHE RESULTATEN

Voor de 3 palmoliefabrieken en de 2 rubberfabrieken in Noord-Sumatra werden in vergelijking met vorig jaar de volgende resultaten behaald.

Palmoliefabriek van Bukit Maradja (BMPOM):

Deze fabriek ontvangt de vruchten van de plantages Bukit Maradja (BME) en Kerasaan (KRE). In 2018 daalde het volume verwerkte FFB met 0,44% ten opzichte van 2017, maar steeg het olie-extractiepercentage met 0,39% en daalde het palmpitextractiepercentage met 0,02%. De investerings- en onderhoudsprogramma's verliepen het hele jaar volgens schema en in het composteersysteem met beluchte bunker van de fabriek werd inmiddels 100% van het afvalwater van de palmoliefabriek gerecycleerd. In 2018 werd in totaal 17 787 ton compost geproduceerd, in vergelijking met 12 362 ton in 2017, voldoende voor een areaal van 1 776 hectare in 2018 in vergelijking met 1 249 hectare in 2017, bij gebruik van 10 ton compost per hectare. 2018 was vooral een leerproces. We hebben in nauw overleg met de technologieleveranciers van de installatie, "Compost Advice & Analysis" (CAA), de systemen en werkwijzen in de installatie aangepast, waardoor de compostinstallatie inmiddels 100% van het afvalwater gebruikt. Het plan is nog altijd om het grootste deel van de kunstmestbehoefte van de arealen van BME die compost hebben ontvangen, te vervangen, en op basis van de resultaten van de bladanalyses die VBS heeft uitgevoerd, zullen we de kunstmest vanaf 2019 beginnen af te bouwen. Als bijkomend voordeel van compostgebruik verwachten we een verrijking van de bodemkwaliteit, en we hopen de opbrengst daardoor met wel 2 ton FFB per hectare te kunnen verbeteren.

/// Gecoaguleerde rubber ///

Palmoliefabriek van Perlabian (PLPOM):

Deze fabriek ontvangt de vruchten uit de plantages van Perlabian en Tolan. In 2018 is het volume verwerkte FFB met 5,26% gestegen ten opzichte van 2017, maar daalde het olie-extractiepercentage met 0,24% en steeg het palmpitextractiepercentage met 0,08%. De technische afdeling heeft de werking van de verouderende ketels en turbines verder verbeterd. Vruchten van de oude aanplanting met Marihat 'Dumpy' met een olie-extractiepercentage (OER) van slechts 18% hebben nog steeds een invloed op de OER in de fabriek van Perlabian (PLPOM), terwijl de vruchten van ander plantmateriaal zoals verwacht een OER van 23% en meer opleverden. Aangezien 'Dumpy' in 2018 ongeveer 17,5% van de aanvoer uitmaakte, veroorzaakt het nog steeds problemen met lagere OER's. We zijn echter nog steeds van plan om de aanplanting met 'Dumpy' prioritair te vervangen. De bioreactor met methaanopvang heeft afgelopen jaar goed gewerkt, en het methaan wordt momenteel gebruikt in onze ketel of afgefakkeld. We onderzochten met de openbare elektriciteitsleverancier, PLN, of het mogelijk was om te investeren in een biogasmotor om elektriciteit te genereren die naar het plaatselijke elektriciteitsnet kon worden geëxporteerd. Als gevolg van de huidige verlaging van het aanvoertarief door PLN werd het resultaat van het onderzoek niet-haalbaar bevonden.

Palmoliefabriek van Umbul Mas Wisesa (UMWPOM):

Deze fabriek ontvangt de vruchten van de plantages van Umbul Mas Wisesa South (UMWS), Umbul Mas Wisesa North (UMWN) en Toton Usaha Mandiri (TUM) en van de door de "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (RSPO) gecertificeerde lokale boeren. In 2018 is het volume verwerkte FFB met 4,85% gestegen ten opzichte van 2017, en steeg het olie-extractiepercentage met 0,57% en het palmpitextractiepercentage met 0,10%. Deze prestatieverbetering was sterk gerelateerd aan de verandering in de oogstcriteria van één losse vrucht naar vijf losse vruchten voor de oogst met een spadebeitel en aan het leeftijdsprofiel van de palmen. Naarmate de palmen groter worden en het oogsten niet meer met een spadebeitel, maar met een sikkel gebeurt, zal het verzamelen van de losgekomen vruchten steeds belangrijker worden om de OER op peil te houden. De bioreactor met methaanopvang heeft afgelopen jaar goed gewerkt, maar er zijn een reeks beluchters toegevoegd aan het 14e bekken om de uitstootwaarden van het afvalwater te verbeteren, zodat de geldende limieten uit de plaatselijke wet- en regelgeving nog steeds worden nageleefd. Een van de belangrijkste voorwaarden in de Hak Guna Usaha (HGU) of grondgebruiksvergunning voor Umbul Mas Wisesa (UMW) is de belofte van het bedrijf om vruchten te kopen van lokale producenten.

We zijn in 2018 blijven samenwerken met onze lokale producenten en zijn er in het begin van 2018 in geslaagd om voor een deel van hen een RSPO-certificering te verkrijgen. Daardoor konden wij hun vruchten toevoegen aan de bevoorradiging uit gecertificeerde plantages. Daarnaast hebben we de gemeenschappen rondom ons ook opnieuw ondersteund met opleiding en landbouwvoorlichting. Dat betekent dat alle vruchten die de UMW-fabriek verwerkt, beschikken over een RSPO-certificaat en dat de palmproducten het label 'identiteit gewaarborgd' hebben gekregen, waardoor ze de prijspremie opleveren die ook de andere fabrieken van de groep genieten. In het kader van de kapitaalprojecten van 2018 werd in augustus 2018 een tweede ketel in gebruik genomen en werd de fabriek door PLN voorzien van stroom, om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en de betrouwbaarheid en de efficiëntie van de fabriek verder te verbeteren.

In het kader van ons streven naar efficiëntieverbetering heeft de technische afdeling ook in 2018 weer het dieselverbruik, de arbeidsproductiviteit en het waterverbruik geregistreerd, bewaakt en gecontroleerd. Elke fabriek kan inmiddels realistische en realiseerbare doelstellingen voorstellen.

Rubberfabriek van Bandar Pinang (BPRF):

Deze fabriek, die nog altijd het latex en tweede kwaliteit rubber van zowel de plantage Bandar Pinang (BPE) als die van Timbang Deli (TDE) verwerkt, presteerde in 2018 onder de verwachtingen van het management, met een productie van 2 435 ton rubber tegenover 2 883 ton in 2017. De rubberproductie voldoet niet aan de verwachtingen door een combinatie van factoren: een lichte stijging in de latexproductie bij Timbang Deli van 3 805 ton in 2017 tot 3 844 ton in 2018, en een daling bij de plantage van Bandar Pinang van 6 379 ton in 2017 naar 5 797 ton in 2018.

Rubberfabriek van MAS (MASRF):

Deze fabriek, die het latex van de plantage in Mas Palembang (MASE) verwerkt, presteerde in 2018 onder de verwachtingen van het management, met een productie van 2 976 ton rubber tegenover 3 132 ton in 2017. De rubberproductie is lager dan verwacht door de bladziekte die de regio heeft getroffen en die een belangrijke rol speelde in de lager dan verwachte productie in 2018.

“Met het oog op efficiëntieverbetering bij de palmproductie, worden diesel- en waterverbruik in 2018 opnieuw geregistreerd, bewaakt en gecontroleerd.”

/// Controle van de gerookte rubbervellen (“Ribbed Smoked Sheets”, RSS)///

ALGEMENE ZAKEN IN NOORD-SUMATRA

Werknemers

De arbeidssituatie is in de regio Noord-Sumatra stabiel gebleven, zonder noemenswaardige sociale conflicten op de plantages. In 2018 is het regionale minimumloon met 8% gestegen, wat druk uitoefende op onze kosten en waardoor er meer aandacht werd besteed aan efficiëntie en vermindering van het aantal werknemers. De beschikbaarheid van arbeidskrachten in de oliepalm- en rubberplantages blijft goed. De relaties tussen het bedrijf en de vakbond zijn nog steeds constructief en vriendschappelijk. In het eerste kwartaal van het jaar zijn er met succes salaris- en andere loononderhandelingen gevoerd. Elke plantage heeft een succesvolle ‘werknemerscoöperatieve’, waarvan de coöperanten kleine supermarkten beheren en uitbaten, maar ook contract- of seizoensarbeid (tijdelijke werknemers, lokaal bekend als “free labour” of FL) leveren. De winst uit de coöperatie wordt als dividend uitgekeerd aan de leden die bestaan uit onze werknemers. Omdat het bedrijf streeft naar meer discipline en efficiëntie in het beheer van tijdelijke werknemers, heeft de regio Noord-Sumatra het gebruik van vingerafdruktechnologie ingevoerd om de aanwezigheid van alle tijdelijke werknemers te registreren. Dit is zeer succesvol gebleken om frauduleuze activiteiten te voorkomen en onze IT-afdeling werkt nu aan een oplossing zodat de software automatisch gegevens van de vingerafdrukmachines kan uploaden naar de loonadministratiemodule. In overeenstemming met het beleid van het bedrijf werd een derde van alle arbeiderswoningen in de loop van het jaar volledig gerepareerd en onderhouden. Dit initiatief werd verder ondersteund door onderhoud aan scholen, moskeeën, kerken, gemeenschapsgebouwen en andere bijgebouwen, om ervoor te zorgen dat onze werknemers en hun gezinnen veilige en comfortabele huisvesting en faciliteiten genieten.

Meststof

Het bemestingsprogramma voor alle plantages is aan het einde van het jaar in lijn met de aanbevelingen voltooid. Dankzij voldoende mankracht en opslagcapaciteit waren de velden beter toegankelijk en dankzij de tijdige levering van meststoffen konden de plantages op tijd worden afgewerkt. In totaal werden 20 909 ton verschillende meststoffen aangebracht, tegenover 21 868 ton vorig jaar. De bemestingsadviezen voor alle gebieden worden opgesteld door VBS op basis van de voedingsstoffenanalyse van bladen en bladsteemonsters, alsmede de eigenschappen van de bodem en de voedingsstoffenstatus om de optimale economische respons te bieden op het gebruik van meststoffen, de duurste factor in de onderhoudskosten voor plantages.

Dankzij de invoering van de compostinstallatie in de palmoliefabriek van Bukit Maradja (BMPOM) in 2017, werd in 2018 op ongeveer 1 776 hectare in BME compost aangebracht. Het plan is de kunstmestbehoefte op deze percelen geleidelijk te verminderen door per hectare 10 ton compost aan te brengen. Kunstmest zal pas volledig worden geschrappt als de compost voldoet aan de voedingsstoffenbehoefte van de palmen.

In PLE worden er nog steeds lege palmtrossen (EFB) aangebracht op door VBS aanbevolen percelen, a rato van 40 ton per hectare, en worden bepaalde vormen van kunstmest zoals kaliumchloride ("muriate of potash" of MOP) vermindert wanneer er EFB worden gebruikt.

In onze plantages op grond met veel organisch materiaal is met name UMWS gestart met het mechanisch aanbrengen van meststoffen in toegankelijke velden, om de arbeidsbezetting en de kosten te verminderen. De machine staat bekend als de "Superbull Spreader". Het is een voertuig met vierwielaandrijving en een trechter en strooier van 500 kg, allemaal gemonteerd op lagedrukbanden voor gebruik op organische grond. De machine is zo effectief dat de plantage van plan is om het wagenpark volgend jaar uit te breiden, zodat de machines daar kunnen worden ingezet waar ze gezien de bodemgesteldheid efficiënt kunnen werken. Door de complexere eigenschappen van grond met een hoog gehalte aan organisch materiaal blijven deze plantages een bodemverbeteraar aanbrengen, a rato van 110 gram per palm, voor een efficiënte opname van voedingsstoffen door palmen waar het rendement per blok nog steeds minder dan 25 ton per hectare bedraagt. De rendementen zijn in de loop der jaren aanzienlijk verbeterd dankzij deze extra grondstof voor palmen geplant in grond met een hoog gehalte aan organisch materiaal.

Plagen en ziektes

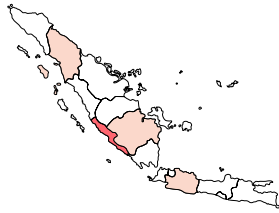
De belangrijkste risico's van plagen die onze palmen in Noord-Sumatra treffen, zijn bladete insecten (netelrupsen en zakjesdragers), tunnelgravende insecten (neushoornkevers en termieten), ratten en apen. In 2018 bleef de hele regio relatief goed gespaard van plagen, met uitzondering van wat kleine uitbraken van zakjesdragers en ratten in BME en netelrupsen op de UMW-plantages, die aangepakt werden in overeenstemming met het geïntegreerde plaagbestrijdingsprogramma van de Vennootschap ("Integrated Pest Management" - IPM). De grootste problemen in verband met plagen bevinden zich nog steeds bij KRE, waar een gebied van 300 hectare is aangetast door inheemse netelrupsen. Het management heeft intensieve inspanningen geleverd om meer mankracht, apparatuur en insecticiden in te zetten voor de tijdige gerichte injectie van aangetaste palmen, en om extra nuttige bloemen aan te planten, die fungeren als gastheren voor natuurlijke vijanden van het ongedierte. Daarnaast worden er ook massaal insecten gekweekt en vrijgelaten die het ongedierte belagen. Gehoopt wordt dat de plantages, dankzij deze tweeledige aanpak gericht op de specifieke levenscyclus van het ongedierte, opnieuw de controle over dit gebied kunnen veroveren.

Wat ziektes betreft, blijft het grootste potentiële risico voor onze oudere plantages dat van stambasisrot, veroorzaakt door de schimmel *Ganoderma boninense*. De afgelopen jaren zijn er intensieve grondbewerkingstechnieken toegepast en is in de meest gevoelige plantages tussen 2014 en 2016 'Gano-tolerant' plantmateriaal geplant om te controleren of dat inderdaad zo effectief was als de kwekers beweerden. Het gebruik van antagonistische en heilzame schimmels zoals *Trichoderma* en de bodemverbeteraar *Rhizoplex* maakt ook deel uit van het wapenarsenaal tegen deze virulente schimmel, die slechts minder dan 5% van de beplante oppervlakten van onze Groep aantast.

In onze rubberplantages kan de aanwezigheid van witte wortelschimmel door een efficiënte behandeling onder controle worden gehouden en beperkt worden tot slechts 1% in de plantages van Bandar Pinang en MAS. De toestand wordt ook nauwlettend in de gaten gehouden. In 2018 hebben zich geen andere grote uitbraken voorgedaan.

Herbeplanting

Als onderdeel van het continue herbeplantingsprogramma van het bedrijf om oude en minder goed presterende palmen te vervangen door nieuw, hoogrenderend plantmateriaal, is in 2018 in totaal 345 hectare herbeplant: 203 hectare bij PLE en 142 hectare bij BME. Naast de herbeplanting werden op 313 hectare ook palmen geveld om terreinen een jaar braak te laten liggen. Dit gebeurde bij PLE op 196 hectare en bij BME op 117 hectare. Ook in onze rubberplantages werd herbeplanting uitgevoerd: 42 hectare bij BPE en 95 hectare bij MASE, voor in totaal 137 hectare.

BENGKULU

PLANTAGES

De totale productie van FFB steeg met 6% ten opzichte van vorig jaar, van 349 946 tot 371 099 ton FFB. Verschillende van de Bengkulu-plantages hebben de afgelopen jaren herbeplantingsprogramma's uitgevoerd en naarmate de nieuw beplante oppervlakten matuur worden, worden de rendementen aanzienlijk beter als gevolg van de goede kwaliteit van het plantmateriaal, uitstekende normen voor kweekbeheer en een bijzonder hoge focus op onderhoudspraktijken voor immature gebieden. In 2018 hebben grote oppervlakten van de Mukomuko-plantage (MME) die in 2012 en 2013 zijn aangeplant, tussen 31 en 38 ton FFB per hectare opgeleverd. De resultaten van de oudere hoge palmen waren minder indrukwekkend, maar nu het voor deze huidige cyclus van palmen in Bengkulu weldra tijd is voor herbeplanting, kijken we uit naar de voortgezette aanzienlijke verbetering van de rendementen, ondanks de uitdagingen van het overwegend golvende terrein en de hoge regenval in de regio.

Met de overname van PT Asri Rimba Wirabakhti (Asri Rimba), dat per 1 september 2018 1 770 hectare HCU omvat, zijn de beschikbare gronden van de Bengkulu-plantages uitgebreid. Daarna werd de nieuw verworven eigendom omgedoopt tot de Sungai Teramang-plantage (STGE).

21 071

hectare

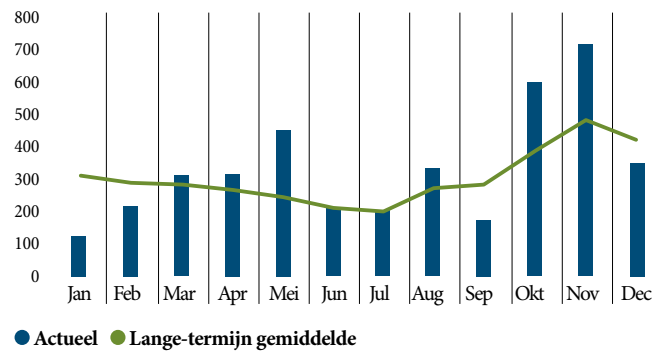
132

personeelsleden

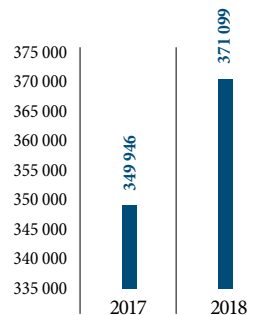
4 782

arbeiders

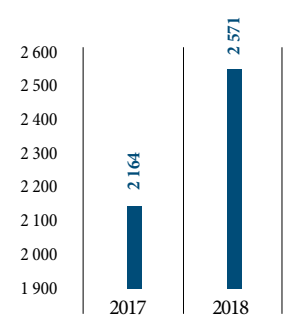
Gemiddelde neerslag (in mm)

Verse vruchtentrossen-productie (in ton)

Rubberproductie (in ton)

/// Verzamelen van de losse palmvruchten ///

Prestaties van de palmoliefabriek in Bengkulu

Fabriek	Verwerkingscapaciteit (ton FFB per uur)		Verwerkte tonnen FFB			Olie-extractiepercentage (%)			Palmpitextractiepercentage (%)		
	Capaciteit	Werkelijk	2017	2018	Vershil	2017	2018	Vershil	2017	2018	Vershil
MMPOM	60	59	233 150	247 135	6,00%	22,81	23,07	0,27	5,11	4,90	-0,20
BTPOM	60	30	130 623	137 461	5,23%	22,65	22,76	0,11	5,40	5,11	-0,29
TOTAAL	120	89	363 773	384 596	5,69%	22,75	22,96	0,21	5,21	4,98	-0,23

De plantage ligt op 3 km van de Bunga Tanjung-plantage (BTE) of 25 km van het kantoor van de algemeen directeur.

De landeigendom omvat 370 hectare mature oliepalmen en de resterende 1 400 hectare kunnen in het kader van de regeling met de omliggende boeren (plasma) met oliepalm worden beplant. Dit zal bijdragen aan de optimalisering van de verwerkingscapaciteit van de bestaande palmoliefabrieken.

De totale rubberproductie steeg met 19% ten opzichte van vorig jaar, van 2 164 naar 2 571 ton droge rubber. Deze prestatie is voornamelijk te danken aan de toename van het productierijpe gebied met 12% (157 hectare), naarmate beplante arealen tot maturiteit komen en vanwege de hoger dan begrote productie uit de recentere aanplantingen. Net als bij de rubberplantages in Noord-Sumatra werd het team voor het beheer van de plantages geconfronteerd met de uitdaging om efficiënter en productiever te worden, in een context van lage grondstoffenprijzen. In het kader van een programma om de productiviteit van de tappers te verhogen en het aantal niet-essentiële werknemers te verminderen, is het aantal werknemers op de plantages in de loop van het jaar met 11% verlaagd (87 personen). In 2019 wordt het personeel nog verder afgebouwd.

De neerslag lag voor alle plantages in Bengkulu 10% hoger dan het langetermijngemiddelde, op gemiddeld 4 008 mm, tegenover 3 645 mm voor het jaar. In dit deel van Sumatra aan de zuidwestkust regent het veel meer dan in Noord-Sumatra en hoewel dat gunstig is voor een goede gewasopbrengst, vormt de combinatie van golvend en heuvelachtig terrein en veel neerslag een aanzienlijke uitdaging voor de activiteiten op het veld en het transport. Zoals te zien is op de tabel hierboven was het vierde kwartaal van het jaar veel natter dan normaal, wat niet alleen enorme schade veroorzaakte aan duikers, wegen en bruggen, maar ook zorgde voor langere oogstintervallen en vertragingen bij de bemesting.

TECHNISCHE RESULTATEN

Voor de 2 palmoliefabrieken en 1 rubberfabriek in Bengkulu werden in vergelijking met vorig jaar de volgende resultaten behaald.

Palmoliefabriek van Mukomuko (MMPOM):

Deze fabriek ontvangt de vruchten uit de plantages van Mukomuko (MME), Sei Betung (SBE), Tanah Rekah (TRE), Talang Petai (TPE) en Sei Kiang (SKGE). In 2018 is het volume verwerkte FFB met 6% gestegen ten opzichte van 2017, en steeg het olie-extractiepercentage met 0,27%, maar daalde het palmpitextractiepercentage met 0,20%.

De betere kwaliteit van de vruchten speelde een belangrijke rol bij de stijging van de OER in 2018, waarbij het management meer aandacht besteedde aan de aanpak van problemen op het veld.

De investerings- en onderhoudsprogramma's werden goed beheerd en werden volgens schema afgerond.

De biogasinstallatie bleef het hele jaar door goed werken. Methaan werd gebruikt als brandstof in de rubberdrooginstallaties van de granulaatrubberfabriek van Mukomuko (MMCRF) en ook in de biogasgenerator om stroom te leveren aan PLN en voor de interne verbruiksbehoefte. In 2018 exporteerde de biogasgenerator 3 894 902 kilowattuur elektriciteit naar PLN en verbruikte ze 2 614 403 kilowattuur voor intern gebruik, waardoor de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen werd verminderd.

“In een kader van lage grondstoffenprijzen was efficiënter en productiever worden een ernstige uitdaging.”

.....

3 895 MWh

De biogasgenerator van Mukomuko produceerde 3 895 MWh elektriciteit voor het Indonesisch elektriciteitsnet PLN en 2 614 MWh voor eigen gebruik

.....

Palmoliefabriek van Bunga Tanjung (BTPOM):

Deze fabriek ontvangt de vruchten uit de plantages van Bunga Tanjung (BTE), Air Bikuk (ABKE) en Air Buluh (ABE). In 2018 is het volume ontvangen FFB met 5,23% gestegen ten opzichte van 2017, steeg het olie-extractiepercentage met 0,11%, en daalde het palmpitextractiepercentage met 0,29%. De fabriek heeft een nominale verwerkingscapaciteit van 60 ton FFB per uur, maar werkt op half vermogen. In 2018 werd 30 ton FFB per uur verwerkt, min of meer evenveel als in 2017. Dit is een historisch probleem. Het bedrijf werd verplicht om een fabriek van deze grootte te bouwen om in theorie ook de vruchten van kleinschalige producenten te kunnen verwerken, maar die eis verdween met de komst van een aantal onafhankelijke fabrieken in de regio.

Deze fabriek ontving FFB van de zuidelijke plantages, maar de OER steeg er niet in dezelfde mate als bij MMPOM, omdat de kwaliteit van de vruchten lager lag dan verwacht. De kwaliteit van de FFB bij BTPOM blijft een probleem en wordt door het management aangepakt, aangezien dit een directe impact heeft op de OER. De verwerkingsresultaten van de fabriek bleven het hele jaar goed onder controle. De olie verliezen bleven ruim binnen de aanvaardbare normen en de reparatie- en onderhoudsprogramma's verliepen volgens plan. De fabriek beschikt momenteel niet over een methaanopvanginstallatie, aangezien het lagere verwerkte volume de investering in de daarvoor vereiste infrastructuur niet rechtvaardigt, maar indien we in de toekomst meer vruchten in de fabriek kunnen verwerken, komt zo'n installatie er mogelijk alsnog.

Granulaatrubberfabriek in Mukomuko (MMCRF):

Deze fabriek, die het latex en tweede kwaliteit rubber van de Sei Jerinjing-plantage en het tweede kwaliteit rubber uit de MAS-plantage in Palembang verwerkt, beleefde in 2018 opnieuw een sterk jaar. De granulaatrubberfabriek ("Crumb Rubber Factory", CRF) produceerde in totaal 2 571 ton rubber, tegenover 2 164 ton in 2017. Het hogere verwerkte volume tijdens het jaar had ook een gunstig effect op de inspanningen om de kosten per eenheid en de kosten van de granulaatrubberfabriek voor 2018 te beheersen. In 2018

werden de rubberdrooginstallaties omgebouwd van 100% diesel naar een combinatie van biogas en diesel, waardoor de operationele kosten zijn gedaald en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen is verminderd.

ALGEMENE ZAKEN IN BENGKULU

Werknemers

Het is doorgaans moeilijker om beschikbare arbeidskrachten te vinden in Bengkulu dan in Noord-Sumatra, vanwege het meer afgelegen en moeilijkere terrein en omdat er heel wat gebieden met hogere palmen zijn, die fysiek en technisch moeilijker te oogsten zijn. Ondanks deze uitdagingen fungeerden de dalende grondstoffenprijzen in 2018 als een katalysator en besloten de managementteams om de arbeidsbezetting in alle oliepalmplantages te evalueren. Inmiddels zijn de volgende maatregelen genomen:

- /// De doelstelling voor de globale arbeidsratio is vastgesteld op 1 werknemer per 5,5 hectare.
- /// Als leidraad voor managers wordt er een streefratio vastgesteld voor elke werkcategorie.
- /// Onze interne rapportering over arbeidsverklaringen zal worden verbeterd, zodat voor elke categorie en voor elke plantage de werkelijke cijfers worden vergeleken met de streefdoelen.

De relaties met de vakbond zijn in Bengkulu nog steeds goed. In de loop van het jaar is de methode voor de betaling van oliepalmoogstpremies herzien en tegelijkertijd zijn er voor elk aanplantjaar standaarddoelstellingen vastgesteld, in volledig overleg met en met de volledige betrokkenheid van de vakbonden. Hierdoor nam de productiviteit van onze oogsters toe en konden ze hun dagelijkse loon verhogen, terwijl de impact op onze productiekosten minimaal is.

Het concept van de werknemerscoöperaties, die supermarkten en tijdelijke werknemers bieden voor kortetermijncontracten en seizoenswerk, is ook in heel Bengkulu ingevoerd. De dividenduitkering aan 3 280 coöperanten is dit jaar met 36% gestegen ten opzichte van het dividend van vorig jaar, wat het succes van de regeling bevestigt.

Een andere belangrijke wijziging in de operationele regelingen was de uitrol van gecontracteerde beveiligingsdiensten in de plantages en de fabrieken in Bengkulu. Dit maakt deel uit van het programma dat in de hele onderneming wordt uitgevoerd om met name beveiligingsdiensten uit te besteden. Daardoor beschikken wij over hoogopgeleide bewakers die gemakkelijk kunnen worden overgeplaatst van één locatie naar een andere als er ergens een probleem is. Door de recente ervaringen in Noord-Sumatra kon de overgang worden uitgevoerd zonder de activiteiten te onderbreken.

Meststof

Het bemestingsprogramma voor alle plantages is aan het einde van het jaar in lijn met de aanbevelingen voltooid. Dankzij voldoende mankracht en opslagcapaciteit was er betere toegang tot het veld en dankzij de tijdige levering van meststoffen konden de plantages op tijd worden afgewerkt, ondanks de druk van de hogere regenval in het vierde kwartaal. In totaal werden 15 012 ton verschillende meststoffen aangebracht, tegenover 16 272 ton vorig jaar. De bemestingsadviezen voor alle gebieden worden opgesteld door VBS op basis van de voedingsstoffenanalyse, van blad- en bladsteemonsters, alsmede de eigenschappen van de bodem en de voedingsstoffenstatus om de optimale economische respons te bieden op het gebruik van meststoffen, het duurste onderdeel in de onderhoudskosten voor plantages.

Plagen en ziektes

In tegenstelling tot Noord-Sumatra worden de plantages in Bengkulu nauwelijks getroffen door plagen of ziektes, hoewel we altijd waakzaam moeten zijn omdat sommige van de herbeplante gebieden periodiek worden getroffen door de neushoornkever. Ook hier wordt het IPM-programma van het bedrijf gevolgd, waarbij in alle herbeplantingsgebieden nuttige planten worden aangeplant als gastheer voor de natuurlijke vijanden van het ons bekende ongedierte.

Herbeplanting

Als onderdeel van het continue herbeplantingsprogramma van het bedrijf om oude en minder goed presterende palmen te vervangen door nieuw, hoogrenderend plantmateriaal, is in 2018 in totaal 1 066 hectare herbeplant, bestaande uit:

/// 431 hectare op de plantage van Mukomuko

/// 263 hectare op de plantage van Tanah Reka

/// 198 hectare op de plantage van Talang Petai

/// 174 hectare op de plantage van Air Bikuk

Alle plantages hebben hun herbeplantingsprogramma in de loop van het jaar met succes afgerond. Dit was voornamelijk te danken aan de vroege start van het herbeplantingsprogramma, en verder aan de gunstige weersomstandigheden in het eerste kwartaal. Tijdens de herbeplanting werd de gelegenheid aangegrepen om de velden beter toegankelijk te maken en het drainagesysteem beter af te stemmen en te herpositioneren om de operationele efficiëntie te verbeteren en toekomstige mechanisatie-initiatieven te bevorderen. Ook onze rubberplantage werd herbeplant: bij SJE werd 53 hectare heraanplant.

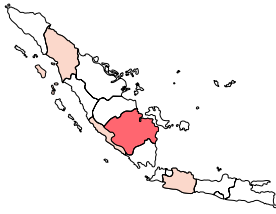

/// *Het gecontroleerd verspreiden van meststoffen in een oliepalmlantage* ///

“

“Tijdens de herbeplanting werd meteen ook het drainagesysteem beter afgestemd om de operationele efficiëntie te verbeteren.”

.....

ZUID-SUMATRA

PLANTAGES

De aanleg van nieuwe plantages in de regio Musi Rawas in Zuid-Sumatra, nabij de stad Lubuk Linggau, heeft in 2018 goede vooruitgang geboekt. Naarmate we onze beheerdoelstelling van 33 000 beplante hectaren naderen, zijn er nog steeds tal van uitdagingen in verband met de vestiging en het beheer van onze plantages in deze regio van Sumatra, die bekend staat om zijn socio-economische problemen, wetteloosheid, gebrek aan coherente steun van politici en politie en een algemeen wantrouwen tegenover buitenstaanders. De activiteiten in Zuid-Sumatra zijn in wezen opgesplitst in twee delen:

/// Nieuwe ontwikkeling: dit omvat landcompensatie, het plantklaar maken van de gronden en het aanplanten in de Izin Lokasis bij Agro Kati Lama (AKL), Agro Rawas Ulu (ARU) en Agro Muara Rupit (AMR).

/// Rehabilitatie: dit hangt samen met de rehabilitatie- en herbepantingswerkzaamheden op de recent overgenomen mature plantages van Dendymarker Indah Lestari (DIL).

De totale productie van FFB steeg met 231% ten opzichte van vorig jaar, van 14 565 tot 48 244 ton FFB. De drie belangrijkste factoren die aan deze enorme stijging hebben bijgedragen, waren:

/// de toename van de productierijpe gebieden in de plantages van Musi Rawas met 1 240 hectare (137%), naarmate de onvolgroeide palmen matuur werden;

/// het hogere rendementsprofiel van de jonge mature palmen;

/// de resultaten van DIL voor het volledige jaar 2018, terwijl de resultaten voor 2017 slechts betrekking hadden op vijf maanden na de overname in augustus 2017.

Ondanks de aanzienlijk grotere oogst in de plantages van Musi Rawas blijven de recente rendementen achter bij de verwachtingen van het management. Dit is gedeeltelijk het gevolg van de versnipperde beplante gebieden als gevolg van het landcompensatieproces, maar is ook te wijten aan de lager dan normale populaties van de oliepalmbestuivende snuitkever, de *elaidobius kamerunicus* (deze regio staat bekend als een gebied waar rubber wordt geteeld en bijgevolg zijn er nog steeds relatief weinig oliepalmpplantages). Om deze lage snuitkeverpopulaties een duwtje in de rug te geven, gebruiken de plantages een techniek die 'Hatch and Carry' wordt genoemd, waarbij grote aantallen snuitkevers onder gecontroleerde omstandigheden worden gekweekt door uit de omliggende oliepalmggebieden

15 051

hectare

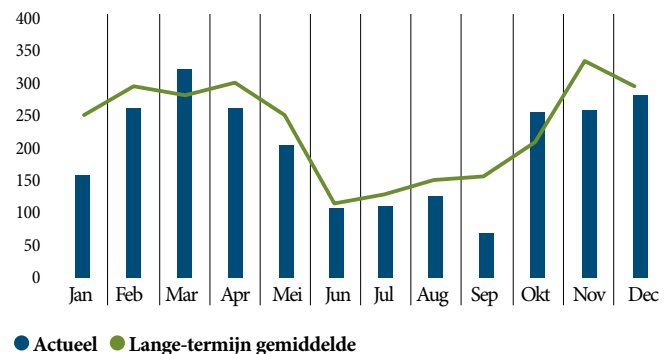
125

personeelsleden

3 067

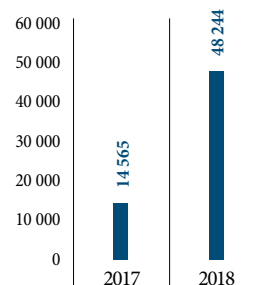
arbeiders

Gemiddelde neerslag (in mm)

● Actueel ● Lange-termijn gemiddelde

Verse vruchtentrossenproductie (in ton)

Prestaties van de palmoliefabriek in Zuid-Sumatra

Fabriek	Verwerkingscapaciteit (ton FFB per uur)		Verwerkte tonnen FFB			Olie-extractiepercentage (%)			Palmpitextractiepercentage (%)		
	Capaciteit	Werkelijk	2017	2018	Vershil	2017	2018	Vershil	2017	2018	Vershil
DMPOM	20	20	25 939	47 934	84,80%	15,54	18,02	2,48	3,74	4,05	0,31
TOTAAL	20	20	25 939	47 934	84,80%	15,54	18,02	2,48	3,74	4,05	0,31

mannelijke bloemen te importeren. Deze snuitkevers krijgen vervolgens een laagje stuifmeel en worden dan stelselmatig vrijgelaten in de jonge mature aanplantingen. Het geeft voldoening om te zien dat het gewicht van de trossen daardoor geleidelijk toeneemt, en dit zal bijdragen aan beter gevormde trossen en hogere rendementen.

De neerslag lag voor alle plantages in Zuid-Sumatra 12% lager dan het langetermijngemiddelde, op gemiddeld 2 415 mm, tegenover 2 759 mm voor het jaar. Hoewel het in deze regio een droger jaar was dan gemiddeld, volgde de maandelijkse neerslag in wezen de normale trend, met slechts één maand onder de belangrijke drempel van 100 mm voor palmen. Hierdoor konden het plantklaar maken van de gronden en de beplantings-, onderhouds- en oogstactiviteiten tijdens het jaar volgens plan worden voortgezet.

TECHNISCHE RESULTATEN

Voor de enige palmoliefabriek in Zuid-Sumatra werden in vergelijking met vorig jaar de volgende resultaten behaald.

Palmoliefabriek van Dendymarker (DMPOM):

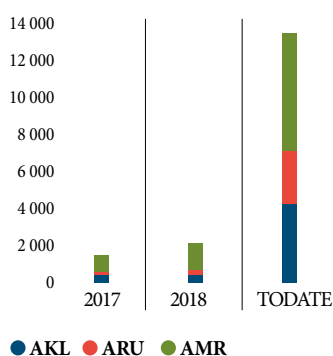
Gedurende de eerste vijf maanden van het jaar ontving deze fabriek alleen de vruchten van de DIL-plantages. Na de afronding van een haalbaarheidsstudie tijdens het eerste halfjaar werd besloten om alle vruchten van de Musi Rawas-plantages samen met de vruchten van de DIL-plantages te verwerken. De resulterende palmolie en -pitten werden vervolgens vanaf begin juni 2018 verkocht als 'mass balance'. Door de grotere aanvoer is het volume verwerkte FFB met 84,80% gestegen ten opzichte van 2017, en steeg het olie-extractiepercentage met 2,48% en het palmpitextractiepercentage met 0,31%. Er moet worden opgemerkt dat het grootste deel van DIL is beplant met plantmateriaal dat nog een hoog gehalte aan 'Dura' bevat uit het einde van de jaren negentig. ('Dura'-palmen leveren een redelijke FFB-opbrengst op, maar hebben een zeer laag olie-extractiepercentage). De technische afdeling heeft afgelopen jaar hard gewerkt aan de voltooiing van de kapitaalinvesteringen om de doorvoer en de efficiëntie van de fabriek te verbeteren, en aan de installatie van een nieuwe waterzuiveringsinstallatie, om een goede kwaliteit van het water voor de ketel, het proces en de nieuwe huisvesting te garanderen.

NIEUWE ONTWIKKELING

Landcompensatie

Bij Agro Kati Lama (AKL) zijn er in oktober 2011 landcompensatieactiviteiten gestart, en wat klein is begonnen, zijn inmiddels aanzienlijke projecten geworden. In 2017 bedroeg de compensatie voor de drie projecten in totaal 1 425 hectare en in 2018 steeg het compensatieniveau tot 2 101 hectare (+47%) omdat er toegang werd verkregen tot grotere gebieden van Agro Muara Rupit (AMR).

Landcompensatie: Musi Rawas-projecten (in ha)

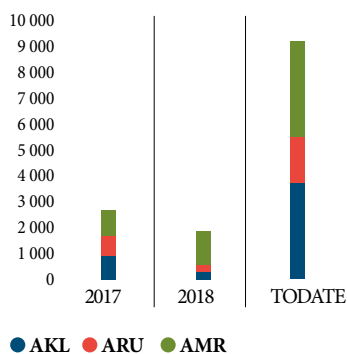
In de twee oudere projecten van AKL en Agro Rawas Ulu (ARU) vertraagde de compensatie in 2018, omdat landeigenaren in de resterende gebieden met overwegend jonge rubberplantages terughoudend waren om te verkopen. De projecten werden in de loop van het jaar gestimuleerd door de verwerving van nog eens drie Izin Lokasis (locatievergunningen) naast onze bestaande terreinen van in totaal 8 595 hectare. In het kader van de RSPO New Planting Procedure (NPP) worden met onafhankelijke consultants de nodige studies en onderzoeken uitgevoerd om ervoor te zorgen dat de toegang tot dit land volledig voldoet aan alle wettelijke, ecologische en sociale voorschriften en vereisten. Eind december was in totaal 13 276 hectare gecompenseerd.

Naast de gecompenseerde grond voor onze eigen (Inti) plantages, vereist de regelgeving van de overheid de ontwikkeling van 20% lokale boeren (plasma) en per eind december was er nog eens 2 266 hectare aangekocht voor onze plasmaverbintenissen.

Aanplanting

Na de oprichting van de oliepalmmkwekerijen en de toegang tot de projecten is de aanplanting bij AKL in mei 2013 van start gegaan. In 2017 werd in totaal 2 663 hectare aangeplant bij Inti voor de drie projecten en in 2018 werd in totaal 1 806 hectare beplant (-32%), met grotere oppervlakten bij AMR, maar kleinere oppervlakten dan verwacht bij AKL en ARU, aangezien er nog steeds met de lokale gemeenschappen werd onderhandeld over oude problemen in verband met landeigendomsgechillen en daarvoor naar oplossingen werd gezocht. Door timingproblemen in verband met de beschikbaarheid van plantgoed van onze eigen kwekerijen waren we in de loop van het jaar genoodzaakt om 'plantklaar' plantmateriaal te kopen bij erkende en bevoegde leveranciers van plantmateriaal, waardoor ook het planten trager verliep. Ondanks deze tijdelijke vertragingen hebben de projecten in oktober de opmerkelijke mijlpaal van 10 000 beplante hectare behaald, en aan het eind van het jaar was er in totaal 10 272 hectare aangeplant, waarvan 9 102 hectare Inti en 1 170 hectare plasma. De druk op het plantklaar maken van grond en beplanting is aanzienlijk en in 2018 waren er op een bepaald moment wel 70 zware machines (graafmachines en bulldozers) werkzaam in de projecten van Musi Rawas en DIL. Daaruit blijkt nogmaals het enorme engagement dat is aangegaan om dit gebied te ontwikkelen, banen te creëren en de plattelandseconomie te stimuleren.

Aanplanting: Musi Rawas-projecten (in ha)

Het grootste deel van het zaad dat het bedrijf in 2018 heeft besteld, ging naar de twee grote kwekerijen van ARU en AKL. Eén miljoen van de in totaal 1,29 miljoen bestelde zaden werd daar geplant. Dit omvat ook 160 000 geïmporteerde 'Super Family'-zaden van Dami uit de activiteiten van New Britain Palm Oil Ltd (NBPOL) in West New Britain, Papoea-Nieuw-Guinea.

Infrastructuur

Naarmate de projecten evolueren van nieuwe ontwikkelingen naar meer gevestigde, productieve plantages, moet er worden geïnvesteerd in en gezorgd voor de nodige infrastructuur om ons personeel en onze werknemers te ondersteunen bij de uitvoering van hun dagelijkse activiteiten, en om ervoor te zorgen dat vruchten effectief van het veld kunnen worden geoogst en naar de fabriek kunnen worden getransporteerd. In verband met die vereiste is er in de loop van het jaar veel werk verricht en werden de volgende resultaten verwezenlijkt:

/// AKL: Uitstekende vooruitgang met de plantagegebouwen die aan het einde van het jaar waren voltooid, met 16 personeelswoningen, 50 arbeiderswoningen, een atelier, 2 meststoffenwinkels, een kantorencomplex en de bijbehorende diverse gebouwen. In het veld is er een verharde weg van 185 km aangelegd. Een ander onderdeel van de steeds grotere infrastructuur van de Musi Rawas-projecten is de ontwikkeling van het regionale hoofdkantoorcomplex, dat is gestart aan de noordkant van AKL vanwege de nabijheid van de stad Lubuk Linggau en de centrale ligging ten opzichte van de andere projecten en DIL. Aan het einde van het jaar waren de werkzaamheden aan twaalf personeelswoningen, zeven arbeiderswoningen, een centraal kantorencomplex en het elektriciteits- en waterleidingsnet voltooid. Er wordt goede vooruitgang geboekt in de aanleg van een golfbaan met negen holes in en rond het centrale kantoorgedeelte.

/// ARU: De uitdaging van deze lange, smalle plantage was de ligging van de plantagegebouwen. Na veel overleg werd gekozen voor de locatie in het noordoostelijke punt van de plantage. Die locatie heeft gemakkelijk toegang tot de afgesloten provinciale hoofdweg, is toegankelijk voor PLN en ligt dicht bij de toekomstige palmoliefabriek, die op het aangrenzende AMR-project zal worden gebouwd. Aan het einde van het jaar was de compensatie van de locatie voor de gebouwen voltooid en werden er plannen opgesteld om in 2019 met de woningbouw te starten. In totaal zijn er 67 km aan wegen verhard, en als bewijs van de inzet van het managementteam ter plaatse is in de loop van het jaar de aanleg van een interne weg voltooid, die nu over de volledige lengte van het project loopt. Deze prestatie betekent dat we niet langer het risico lopen op wegblokkades op de openbare dorpsweg, tot nu toe de enige manier om toegang te krijgen tot verschillende delen van het project.

/// AMR: Dit is het project met het meeste potentieel, zowel qua omvang als rendement (door de betere grond en het redelijk vlakke terrein). De ligging voor de eerste gebouwen is in 2017 vastgesteld en in 2018 werd de definitieve landcompensatie voltooid. Tegelijkertijd werd ook het terrein voorbereid en genivelleerd. In het tweede halfjaar werd gestart met de bouw van vijf arbeiderswoningen, die aan het einde van het jaar waren voltooid, en een meststoffenwinkel. Er is in 2019 heel wat activiteit gepland, namelijk de voorbereiding van de structuren voor het management en de verdere uitbouw van het project. In totaal is 62 km weg verhard.

Eind december 2018 is de stand van zaken met betrekking tot de nieuwe ontwikkelingsprojecten van Musi Rawas als volgt:

Ontwikkelingsstatus van de Musi Rawas-projecten: december 2018

Beschrijving (hectare)	Originele projecten				Nieuwe projecten			EIND-TOTAAL
	AKL	ARU	AMR	Sub-totaal	AMR3	AMRS	AKLE	
Izin Lokasi	10 500	9 000	12 309	31 809	1 303	4 201	3 173	40 486
Izin Lokasi herzien	6 590	5 712	12 305	24 607	1 303	4 201	3 091	33 202
EIGEN								
Gecompenseerd areaal	4 077	2 861	6 226	13 164	23	39	50	13 276
Geïdentificeerd areaal voor ontwikkeling	419	359	1 481	2 259	499	1 642	1 187	5 587
Potentieel areaal voor ontwikkeling	4 496	3 220	7 707	15 423	522	1 681	1 237	18 863
PLASMA								
Geïntegreerd areaal	577	472	1 217	2 266	0	0	0	2 266
Geïdentificeerd areaal voor ontwikkeling	322	172	324	818	130	420	309	1 677
Potentieel areaal voor ontwikkeling	899	644	1 541	3 084	130	420	309	3 943
TOTAAL POTENTIEEL AREAAL	5 395	3 864	9 248	18 507	652	2 101	1 546	22 806
Totaal verworven areaal	4 654	3 333	7 443	15 430	23	39	50	15 542
TOTAAL BEPLANT/PLANTKLAAR								
Eigen beplant	3 646	1 816	3 640	9 102	0	0	0	9 102
Plasma beplant	527	356	287	1 170	0	0	0	1 170
Land plantklaar gemaakt - niet beplant	68	35	278	381	0	0	0	381
TOTAAL BEHEERD AREAAL	4 241	2 207	4 205	10 653	0	0	0	10 653
% Beheerd areaal/verworven areaal	91%	66%	56%	69%	0%	0%	0%	69%
% Beheerd areaal/potentieel areaal	79%	57%	45%	58%	0%	0%	0%	47%
WERKNEMERS								
Plantage- en kantoorpersoneel (kader)	48	19	31	98	0	6	5	109
Plantagearbeiders en kantoorpersoneel	1 130	486	737	2 353	2	0	0	2 355
Totaal werknemers	1 178	505	768	2 451	2	6	5	2 464

“De rehabilitatie van de DIL-plantages omvatte operationele verbeteringen, uitbouw van een nieuwe site voor de werknemers, en intensieve herbeplanting om het toekomstig potentieel te maximaliseren.”

REHABILITATIE

Na de overname van DIL in augustus 2017 was 2018 vooral een jaar van voortdurende rehabilitatie in een groot deel van de bestaande plantages. De overname van DIL omvat twee Inti-plantages, Sei Mandang (SMGE) en Sei Liam (SLME) (6 097 hectare beplant) en een plasmaplantage, Sei Rupit (SRE) (2 781 hectare beplant). Deze plantages, centraal gelegen tussen onze bestaande Musi Rawas-ontwikkelingen, boden de mogelijkheid van een strategische investering, maar de vorige eigenaren hadden de toestand van de plantages en de fabriek aanzienlijk laten verslechteren. Onze managementteams op het terrein richten zich echter vooral op de toekomst en op het maximaliseren van het aanzienlijke potentieel van deze plantages.

In de loop van het jaar hebben het managementteam en het personeel vooral aandacht besteed aan toegang tot het veld, onderhoud van wegen en bruggen, drainage en waterbeheer, onderhoud van het veld, bemesting, snoeien van palmen en oogstnormen voor de bestaande palmen om zowel de beschikbaarheid als de kwaliteit van de oogst te waarborgen en te verbeteren. Deze plantages met een hoog gehalte aan organisch materiaal moeten voldoen aan specifieke eisen van de overheid met betrekking tot de registratie en rapportage van het waterpeil, en er zijn een aantal geautomatiseerde dataloggers geïnstalleerd om continu gegevens te kunnen leveren voor onze managers en voor externe rapporteringsdoelstellingen.

Een andere verbintenis ten aanzien van de rehabilitatie van de DIL-plantages is de uitbouw van een nieuwe site voor het personeel en de arbeiders, en in 2018 is er op dat vlak vooruitgang geboekt, met de bouw van 11 personeelswoningen, 30 arbeiderswoningen, een nieuw kantorencomplex, de fundering van een meststoffenschuur en een nieuw elektriciteits- en waterleidingnet. De stroom aan deze gebouwen zal worden geleverd door de elektriciteitsvoorziening van de overheid (PLN).

Er werken 27 personeelsleden en 712 arbeiders in de plantages en de fabriek van DIL.

/// Renovatie van de personeelswoningen van de Dendymarker Indah Lestari (DIL) fabriek. foto's voor en na ///

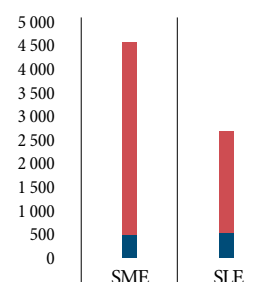
Herbeplanting

Een belangrijk onderdeel van de rehabilitatieoefening in heel DIL is de geleidelijke herbeplanting van de oude palmen, met name in de Sei Mandang-plantage (SME), waar de meerderheid bestaat uit 'Dura'-palmen met een zeer laag olie-extractiepercentage. Door het voortdurende overleg en de nauwe contacten met de Indonesische ministeries van Landbouw, Bosbouw en Milieu, is de start van onze herbeplantingsactiviteiten uitgesteld tot de tweede helft van het jaar. Tussen juli en het einde van het jaar werden 451 hectare in SME en 506 hectare in de Sei Liam-plantage (SLE) herbeplant, met behulp van "best management practices" voor grondbewerking, drainage en de aanplant van hoogwaardig plantmateriaal uit onze eigen kwekerijen.

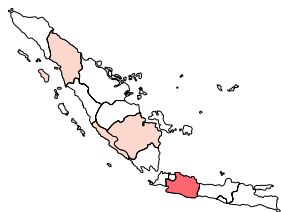
Naast de herbeplantingsactiviteiten die zullen worden voortgezet, kan er ook toegang worden verkregen tot 2 000 hectare ten noordoosten van SLE, een gebied dat deel uitmaakt van de HGU, maar van oudsher wordt ingepalmd door lokale dorpen, waarbij de grond wordt gebruikt voor zelfvoorzienende landbouw. In dit gebied zal er een soort landcompensatie worden toegepast die lokaal bekend is als 'Tali Asih' om toegang te krijgen tot het land, en zodra de definitieve onderzoeksrapporten over de duurzaamheid zijn ontvangen en er overleg is gepleegd met de gemeenschap, hopen we tot 1 600 hectare te kunnen beplanten.

Het laatste element van de rehabilitatie is de herstructurering en herbeplanting van onze plasma in de Sei Rupit-plantage (SRE). Dit is een complexe kwestie waarbij honderden personen uit de negen omliggende dorpen betrokken zijn, die de 2 781 beplante hectaren vertegenwoordigen. In de loop van het jaar heeft er een tijdrovend, maar essentieel proces van maatschappelijk engagement plaatsgevonden om volledige vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming ("Free, Prior and Informed Consent", FPIC) te verkrijgen. In de loop van het jaar zijn er onderzoeken en controles van landeigendom verricht, zijn er memoranda van overeenstemming opgesteld en zijn de rollen en verantwoordelijkheden van zowel het bedrijf als de plasmaleden geformuleerd. Verwacht wordt dat in 2019 de inhuulding van de plasmaregeling en de eerste herbeplanting in SRE zullen plaatsvinden.

Herbeplanting: DIL-plantages (in ha)

● Herplant ● Totaal

WEST-JAVA

PLANTAGE

Onze theeplantage Cibuni (CIE) is uniek voor onze activiteiten in Indonesië en bevindt zich op twee uur rijden ten zuiden van Bandung in West-Java. Ze is gelegen in de Ciwidey-vallei op een hoogte tussen 900 m en 2 000 m boven de zeespiegel. De plantage beslaat 1 763 hectare, waarvan 1 716 matuur is en 47 hectare immatuur.

De totale theeproductie steeg ten opzichte van vorig jaar met 1%, van 2 402 tot 2 422 ton. Na het abnormaal lage aantal uren zonneshijin in 2017, wat een negatieve invloed had op onze gewasproductie, viel er in 2018 minder neerslag dan normaal, wat ook ongunstig was voor de gewasproductie, ondanks het normalere aantal uren zonneshijin. Zoals bij de meeste vormen van landbouw wordt de productie geoptimaliseerd door de juiste combinatie van neerslag en zonneshijin en, in het specifieke geval van thee, de extra klimatologische invloeden van vochtigheid en temperatuur. Ook had het late herstel van 120 hectare theestruiken die in september 2017 waren gesnoeid een invloed op de rendementen. Managementfactoren zoals aantal werknemers, plukintervallen, snoeiprogramma's, onderhoud en bemesting, alsook bestrijding van plagen en ziektes werden tijdens het jaar allemaal goed beheerd. Een ander initiatief dat in 2018 werd genomen om extra rendementen te stimuleren, was de geleidelijke verhoging van de pluktafels om de hoeveelheid nog niet plukbare bladeren te verhogen en de aanmaak van jonge bladeren te bevorderen. Gehoopt wordt dat de theeopbrengst hierdoor in 2019 zal verhogen.

De neerslag lag voor Cibuni 22% lager dan het langetermijngemiddelde, op 2 763 mm, tegenover 3 528 mm voor het jaar. Het is normaal dat Cibuni een droog seizoen heeft in het midden van het jaar, tussen twee nattere periodes in het begin en aan het einde van het jaar, maar zoals we kunnen zien was de droge periode in het midden van het jaar veel ernstiger dan normaal, ook verergerd door een droger eerste halfjaar. Pas in het laatste kwartaal van het jaar werd het patroon van de maandelijkse neerslag normaler, en toen zagen we ook dat de gewasproductie van het veld zich enigszins herstelde.

Voor de theeproductie is de gelijkmatige verdeling van het aantal uren zonneshijin een andere belangrijke factor voor een gezonde plantengroei en voor de productie van theebladeren. Algemeen wordt aangenomen dat vijf uur zonneshijin per dag het minimum is dat nodig is voor een efficiënte thee-productie. Behalve in januari was de hoeveelheid en de verdeling van de zonneshijin tijdens het jaar beter dan gemiddeld. Het totale aantal uren zonneshijin, 1 531 uur tegenover 1 446 uur (+6%), had een goede opbrengst moeten opleveren, maar dat werd tegengewerkt door de beperkte hoeveelheid neerslag.

1 763

hectare

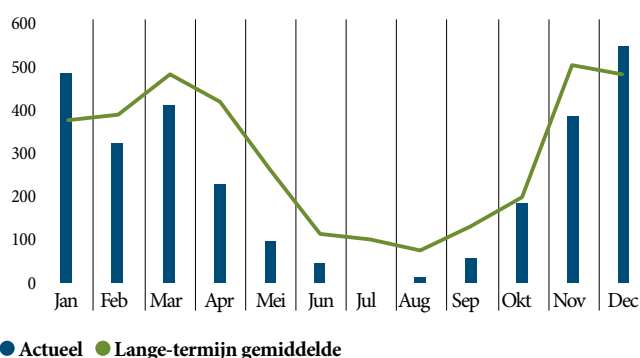
1 794

arbeiders

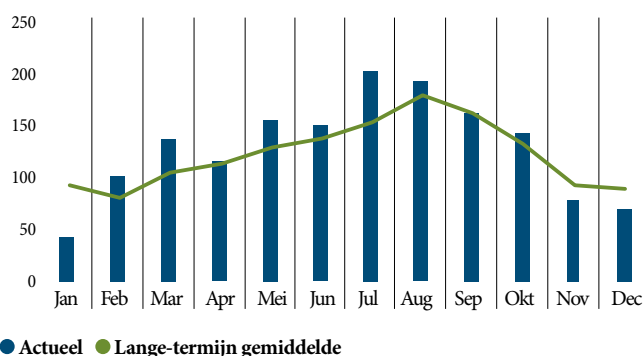
16

personeelsleden

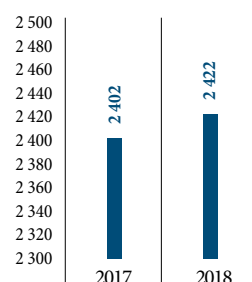
Gemiddelde neerslag (in mm)

Gemiddelde uren zonneshijin

Theeproductie (in ton)

De temperaturen waren over het algemeen bevredigend, tussen de normale 12°C - 23°C, hoewel een klein deel van de plantage op grotere hoogte in de loop van het jaar door vorst werd getroffen, wat ongebruikelijk is.

TECHNISCHE RESULTATEN

Theefabriek van Cibuni

In 2018 werden er 11 288 ton groene theebladeren verwerkt tot 2 422 ton bruikbaar thee, tegenover 11 644 ton groene theebladeren en 2 402 ton bruikbaar thee in 2017. Hoewel de productie van bruikbaar thee achterbleef bij de verwachtingen van het management, slaagde de fabriek erin de verwerkingskosten goed onder controle te houden. Eind december 2018 bereidde de fabriek zich voor op de FSSC 22000-certificering voor voedselveiligheid, die begin januari 2019 werd behaald. De aansluiting van de theefabriek en het hoofdgebouw op de stroomvoorziening van PLN eind 2017 was in feite een back-upvoorziening voor de hydroturbines en tevens bedoeld om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen voor de dieselgeneratoren terug te schroeven. In 2018 werd ongeveer 76% van de totale gegenereerde stroom geleverd door de hydroturbines, < 24% door PLN en < 1% door de dieselgeneratoren.

Om de impact van deze machine te onderstrepen: in 2016 bedroeg het dieselverbruik 28,15 liter per ton bruikbaar thee tegenover 0,41 liter diesel per ton bruikbaar thee in 2018.

/// *Melania -thee, klaar voor export* ///

ALGEMENE ZAKEN IN WEST-JAVA

Werknemers

De kwaliteit van de thee, de reputatie en de lange geschiedenis van Cibuni indachtig, wordt thee op de plantage nog steeds met de hand geplukt. Dat betekent dat er een aanzienlijk aantal arbeidskrachten wordt ingezet, veel meer dan bij oliepalmen of rubber, waar de arbeidsbezetting per 100 hectare plantage doorgaans als volgt is:

/// Oliepalm: 14 werknemers

/// Rubber: 25 werknemers

/// Thee: 90 werknemers

In Cibuni is 80% van de veldwerkers betrokken bij plukactiviteiten en in 2018 waren er 1 871 werknemers in dienst, tegenover 1 937 in 2017. Dit aantal kon worden verlaagd door de productiviteit van de plukkers te verbeteren (meer aandacht voor opleiding, strengere selectie van nieuwe aanwervingen en meer toezicht op het veld) en niet-essentiële functies te schrappen. Gezien de vrij vlakke grondstofprijzen en de stijgende arbeidskosten blijft de economie van de theeproductie in Indonesië vrij kwetsbaar. De jaar-op-jaarstijging van de provinciale minimumlonen in de afgelopen drie jaar bedroeg gemiddeld iets meer dan 9%, en voor 2019 wordt een stijging verwacht van 10%, die nog door de provinciale overheid moet worden bekrachtigd.

De banden met de vakbond zijn nog steeds hartelijk en constructief en de collectieve overeenkomst tussen het bedrijf en de vakbond is verlengd van december 2018 tot december 2020.

De 'werknemerscoöperatieve' van Cibuni is sinds januari 2016 actief. De winkel voorziet in de belangrijkste verbruiksartikelen voor de werknemers en de winst van de coöperatie in 2018 lag 36% hoger dan vorig jaar.

“Efficiënt gebruik van de hydroturbines verlaagde de consumptie van diesel van 28,15 liter per ton bruikbaar thee in 2016 naar 0,41 liter diesel per ton bruikbaar thee in 2018.”

“De thee op de Cibuni-plantage wordt nog steeds met de hand geplukt en is met 90 werknemers per 100 hectare zeer arbeidsintensief.”

-26%

Door een gerichte IPM-strategie toe te passen op de theeplantages is het gebruik van chemische stoffen in 2018 gedaald met 26% van 18 141 liter naar 13 371 liter tegenover 2016

Plagen en ziektes

Cibuni blijft een beroep doen op de diensten van Dr. Suzanne Neave, een consultant van het “Centre for Agriculture and Bioscience International” (CABI) dat wordt geleid via onze onderzoekspartners VBS. Haar werk is van onschatbare waarde om de plantageteams te helpen bij de ontwikkeling van een IPM-programma gebaseerd op de brede en gevarieerde plagen en ziektes die de theeplanten elk jaar teisteren en besmetten.

De basis van de IPM-strategie (Integrated Pest Management) is een gerichte combinatie van culturele, fysische, biologische en chemische controlemaatregelen, die worden toegepast met een beter inzicht in de levens-cyclus van elke plaag en ziekte. Door deze principes te volgen, is het gebruik van chemische stoffen algemeen gedaald, van 18 141 liter in 2016 tot 13 371 liter in 2018, een vermindering van 26%.

Herbeplanting

De economische levensduur van theeplanten is veel langer dan die van oliepalmen of rubberbomen en herbeplanting gebeurt pas 80 jaar of meer na aanplanting. Daardoor is het jaarlijks te herbeplanten areaal veel kleiner dan voor andere landbouwgrondstoffen. In 2018 werd circa 12,5 hectare herbeplant en werd nog eens 6,5 hectare bewerkt als voorbereiding op de braakliggingsperiode.

Extra opmerkingen

VERDANT BIOSCIENCE PTE LTD (VBS)

De relatie met onze onderzoekspartner VBS wordt verder uitgediept. We blijven een beroep doen op VBS voor onze bemestingsadviezen voor alle drie de landbouwgrondstoffen in alle regio's en in Noord-Sumatra en Bengkulu is er een netwerk van veldproeven gestart om onderzoek te doen naar diverse problemen die verband houden met Ganoderma, optimale bemestingsplannen voor het kweekpotentieel van de FI-hybrides en behandelingen tegen plagen en ziektes. Het bedrijf streeft voortdurend naar verbetering. In dat kader hebben we met VBS kunnen samenwerken om hoogwaardige oliepalmszaden te importeren van het gerenommeerde Dami “Oil Palm Research Station” in de provincie West New Britain, Papoea-Nieuw-Guinea. In 2018 werden ongeveer 216 000 ‘Super Family’-zaden van Dami geïmporteerd, op een totale behoefte van 1,29 miljoen en nadat ze de gedetailleerde quarantaineprotocolen hebben doorlopen, zullen deze zaden in 2019 op het veld worden geplant.

Naast de import van zaad van hoge kwaliteit uit Papoea-Nieuw-Guinea is er bewonderenswaardige vooruitgang geboekt in de ontwikkeling van tuinen met oliepalmszaden van VBS in de Timbang Deli-plantage in Noord-Sumatra, waar in 2019 de eerste in Indonesië uitgevoerde kruisingen van de Dami-variëteit beschikbaar zullen zijn voor veldbeplanting. De ontwikkeling van de VBS-infrastructuur op het hoofdkantoor betekent dat er nu moderne en geavanceerde laboratoria zijn, die we gebruiken voor uiteenlopende tests, van blad- en bladsteelmonsters tot grond- en compostmonsters en voor analyses van het oliegehalte van palmen in al onze regio's, die allemaal accurate gegevens en interpretaties leveren zodat onze managementteams weloverwogen beslissingen kunnen nemen over operationele efficiëntie.

CITRA SAWIT MANDIRI (CSM)

Onze oliepalmsplantage Citra Sawit Mandiri (CSM) bevindt zich op twee uur rijden ten noorden van het UMW-complex en beslaat 1 747 hectare, waarvan 1 521 hectare matuur is en 226 hectare immatuur. Door juridische problemen met de ontwikkelings- en aanplantingsdata en het lopende proces om de HGU te verkrijgen, beschikt CSM voorlopig niet over een RSPO-certificaat. SIPEF is altijd van plan geweest om deze plantage te verkopen zodra het HGU-proces is voltooid. De verdere ontwikkeling in dit gebied, waarbij de lokale overheid overweegt om een nieuwe permanente weg en brug aan te leggen die CSM zullen verbinden met het UMW-complex, werpt echter een ander licht op het bedrijfsplan voor CSM, waardoor het mogelijk een veel winstgevend project wordt. Dit is een productieve plantage die haar opbrengst in de laatste jaren aanzienlijk heeft verhoogd tot 23,09 ton FFB per hectare in 2018.

Een andere uitdaging voor het verkrijgen van de HGU is de regelgeving van de overheid, die van alle oliepalmontwikkelingen een plasmacomponent van 20% vereist. In 2018 heeft het management veel tijd besteed en inspanningen geleverd om overleg te plegen met de omliggende gemeenschappen om de toezegging van de vereiste 350 hectare te verkrijgen. Dit is aan het einde van het jaar met succes gerealiseerd, wat betekent dat het HGU-proces in 2019 kan worden voortgezet.

Alles wordt in het werk gesteld om de RSPO-certificering van deze plantage te verkrijgen, maar indien dat in het huidige regelgevende kader onmogelijk blijkt, zal het bedrijf doorzetten met de verkoop zodra het HGU-proces voltooid is.

MANAGEMENT VAN HET HOOFDKANTOOR EN STAFAFDELINGEN

Het managementteam in Indonesië werd ook in 2018 geleid door de heer Adam James, "president director", die deze functie sinds 2011 bekleedt. Hij wordt bijgestaan door het senior managementteam, dat bestaat uit directeurs en afdelingshoofden en samen het executief comité vormt. Het executief comité vergadert maandelijks om de vooruitgang van een waaier van prestatie-indicatoren te bespreken en om de strategie van het bedrijf af te stemmen op maatschappelijke, ecologische, zakelijke en juridische ontwikkelingen en uitdagingen. De vergadering van het executief comité is ook het beginpunt van de communicatie met de over heel Indonesië verspreide activiteiten en het wisselende aantal afdelingen en disciplines.

2018 begon met de langverwachte verhuizing vanuit het Bank Sumut-gebouw, waar het hoofdkantoor van Tolan Tiga de afgelopen 12 jaar gevestigd was, naar de moderne, ruime en technologisch geavanceerdere kantoren op de 10e verdieping van het Forum Nine-gebouw, verderop aan dezelfde weg, Jalan Imam Bonjol.

Eind december 2018 telde het managementteam 570 leden, een toename met 11% ten opzichte van de 513 managementle-

den in 2017 als gevolg van de groei en expansie van het bedrijf in de loop van het jaar. SIPEF hecht bij zijn activiteiten in Indonesië veel belang aan motivatie, bedrijfscultuur en teamspirit en doorheen het jaar worden er verschillende activiteiten georganiseerd om onze diverse en geografisch verspreide teams samen te brengen. Zo houden we een jaarlijkse managementbijeenkomst, die in 2018 plaatsvond in Thailand, een familiedag met gezamenlijke picknick, bloedinzamelingen, een jaarlijks diner (waar erg gegeerde prijzen voor innovaties of bijdragen aan het succes van het bedrijf worden uitgereikt) en een tweejaarlijks, tweedaags tennistoernooi, de 'SIPEF Cup', dat in 2018 werd gespeeld in BME. Elke regio organiseert ook maandelijks sociale bijeenkomsten, die lokaal bekend staan als Arisans, waarbij de arbeiders en hun gezinnen samen eten, plezier maken en verhalen delen over hun werk, hun leven en hun ervaringen. Om de faciliteiten voor het personeel verder te ontwikkelen, heeft het bedrijf verder gewerkt aan de aanleg van twee extra golfbanen, als aanvulling op de bestaande golfbaan van Agromuko. De golfbaan in PLE is in 2018 geopend en in november vond een eerste golftoernooi tussen de verschillende afdelingen plaats. Het is de bedoeling om de tennis- en golftoernooien te combineren en het management werkt aan de formule voor deze toernooien, die volgend jaar wordt aangekondigd. De derde golfbaan van Musi Rawas bevindt zich nog in de ontwikkelingsfase, maar alles verloopt volgens plan en het is de bedoeling dat de baan in 2019 in gebruik wordt genomen.

Het doorlopende **tweejarige opleidingsprogramma voor jong talent** blijft een groot succes en verzekert ons bedrijf van opvolging. Het programma omvat nog steeds technische en administratieve functies. Tussen 2011 en 2018 werven we 250 jonge talenten aan. 188 van hen werken vandaag nog altijd bij het bedrijf, een succespercentage van 75%. 84 deelnemers banen zich een weg door het tweejarige programma, hetzij als ondersteunende assistenten (28) of op driemaandelijke rotaties (56). De functies van de overige 104 kaderleden in onze plantages en fabrieken zijn bevestigd.

Gepaste **medische zorg** verstrekken blijft een belangrijk aandachtspunt. Eind december 2018 waren 33 774 mensen (onze werknemers en personen ten laste) ingeschreven bij de nationale ziektekostenverzekering, de BPJS. Onze medische faciliteiten werden geregistreerd als onderdeel van het BPJS-netwerk van 25 poliklinieken, 8 artsen die huisbezoeken afleggen en 50 paramedici (26 vroedvrouwen en 24 verpleegkundigen). De bedrijfsarts, die werkt vanuit een kantoor en een kleine kliniek binnen het nieuwe hoofdkantoor, bezorgt het executief comité in het kader van de bedrijfsprogramma's voor veiligheid en gezondheid op het werk ("Occupational Health and Safety" programs, OHS) en ook cijfers over te melden ziektes,

“

“De voordelen voor de hele organisatie van het volgen van de eenvoudige stelregel ‘schrijven wat we doen en doen wat we schrijven’ zullen via standaardisatie en introspectie blijven leiden tot voortdurende verbetering.”

.....

ziekte-uitkeringen en arbeidsongevallen. Met de aanstelling van een fulltime veiligheidsfunctionaris zal de rapportering in het kader van de OHS-programma's echter vanaf januari 2019 door de nieuwe afdeling worden uitgevoerd. In 2018 voerde de medische afdeling jaarlijkse medische controles uit bij 2 306 arbeiders met een hoog risico (omdat ze met pesticiden of herbiciden werken of zijn blootgesteld aan stof, lawaai enz.) en ondergingen 6 232 andere arbeiders uit de niet-hoge risico-categorie medische routinecontroles.

De **kwaliteitsafdeling** die in 2016 werd opgericht, werd belast met de invoering van een nieuw systeem voor kwaliteitsbeheer op basis van ISO 9001. 2018 was een druk jaar voor de afdeling; ze leidde en begeleidde het proces naar de certificering volgens het ISO 9001:2015-kwaliteitsbeheersysteem, die in juli 2018 werd behaald. De reden en de rechtvaardiging voor het behalen van deze certificering is altijd meer geweest dan alleen een mooi certificaat aan de muur. De voordelen voor de hele organisatie van het volgen van de eenvoudige stelregel 'schrijven wat we doen en doen wat we schrijven' zullen via een zeker niveau van standaardisatie en introspectie blijven leiden tot voortdurende verbetering.

/// Kwaliteitscontrole van de geogste theebladeren ///

De **interne auditafdeling** vervult nog steeds een essentiële rol als onafhankelijke waakhond over het risicobeheer, het bestuur en de interne controleprocessen van het bedrijf. Ze telt de laatste jaren zeven auditors en een administratieve assistent en wordt geleid door een “general manager” (GM). Nadat de GM in de loop van het jaar met pensioen is gegaan, is er een nieuwe manager aangeworven, wat het bedrijf de gelegenheid bood om de afdeling te herzien en te reorganiseren. Naarmate het bedrijf is gegroeid en meer autoriteit en verantwoordelijkheid voor het dagelijks beheer heeft overgedragen aan de regio's, is besloten om permanente teams van interne auditors op te richten in de regio's waar zij voltijds, regelmatig en gericht aandacht kunnen besteden aan controles en audits op de locaties zelf. Het is de bedoeling om in 2019 drie teams van vijf auditors in de regio's samen te stellen, onder leiding van een team van drie medewerkers in het hoofdkantoor van Medan. Het hoofd van de auditafdeling rapporteert rechtstreeks aan de “president director” en de resultaten van routineaudits en onderzoeken op basis van meldingen door klokkenluiders worden driemaandelijkse voorgelegd aan en besproken door het hogere management in het Indonesische auditcomité. De aanbevelingen van het management op basis van de auditbevindingen worden gedocumenteerd en leiden tot verbeterings- of tuchtmaatregelen en verplichte opleidingen. Als er sprake is van criminele activiteiten, wordt de lokale politie ingeschakeld. De resultaten van de vergaderingen van het auditcomité worden ook overgemaakt aan het hoofdkantoor van het moederbedrijf in België.

Gezien het toenemende belang van **informatietechnologie (IT)** in het bedrijfsleven en de noodzaak om in verschillende landen en tijdzones verbonden te blijven, onderhoudt het IT-team in Medan regelmatige contacten en communiceert het regelmatig met het IT-team in het hoofdkantoor in België. Er is in de loop van het jaar vooruitgang geboekt op het gebied van software, hardware, gegevensbeveiliging en back-upvoorzieningen en er zijn tal van lopende projecten op het gebied van business intelligence, een make-over voor de website van het bedrijf, personeelsbeheer en beheer van de ateliers/fabrieken en verbeteringen aan onze bedrijfssoftware Lintramax.

“Medewerkers die werken met pesticiden en herbiciden of blootstaan aan stof en lawaai worden jaarlijks onderworpen aan medische controles.”

Papoea-Nieuw-Guinea

17%

De activiteiten in Papoea-Nieuw-Guinea vertegenwoordigen 17% van de totale beplante oppervlakte van SIPEF

34%

Papoea-Nieuw-Guinea genereerde in 2018 34% van de brutowinst van SIPEF (evenveel als in 2017)

+2%

Groei van de productievolumes van palmolie en palmpitolie in Papoea-Nieuw-Guinea van 2017 tot 2018

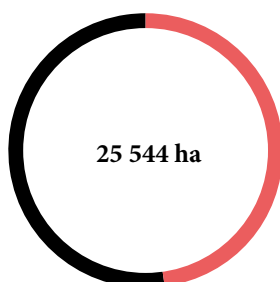
21%

Hargy Oil Palms Ltd productie is goed voor zowat 21% van de totale productie in Papoea-Nieuw-Guinea

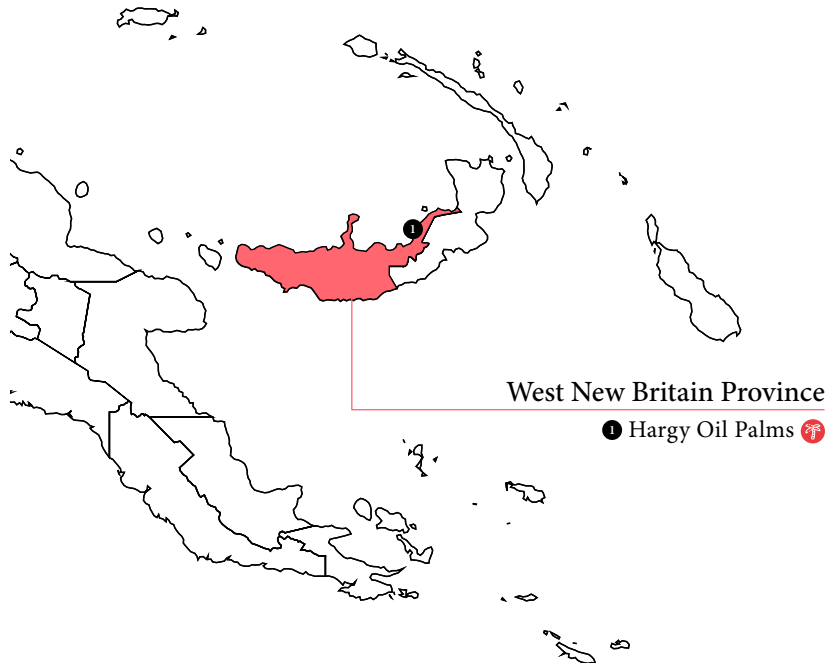
100%

RSPO-gecertificeerd

PRODUCTIE-AREAAL MATURE OLIEPALMEN

● Eigen areaal 48%
● Aeraal lokale boeren 52%

PAPOEA-NIEUW-GUINEA (PNG) IS DE ZEVENDE PALMOLIEPRODUCENT TER WERELD. ER ZIJN PLANTAGES IN ZEVEN PROVINCIES VAN PNG, MAAR HET ZWAARTEPUNT VAN DE PRODUCTIE BEVINDT ZICH OP HET EILAND NEW BRITAIN. TWEE BEDRIJVEN DOMINEREN DE MARKT EN HARGY OIL PALMS LTD (HOPL) IS HET OP EEN NA GROOTSTE PALMOLIEBEDRIJF IN HET LAND.

DE PALMOLIESECTOR IS, ONDANKS ZIJN HOGE WERKINGSKOSTEN, DE BEST PRESTERENDE LANDBOUWSECTOR IN PNG EN STAAT VOOR RUIM DE HELFT VAN DE TOTALE UITVOER VAN LANDBOUWPRODUCTEN.

28 017 ha
3 plantages (13 687 ha)
3 640 kleinschalige telers (14 330 ha)

577 516 ton FFB
3 palmoliefabrieken
24,38% OER - 2,03% PKOER

100% RSPO-gecertificeerde palmproducten
140 687 ton palmolie
11 723 ton palmpitolie

Papoea-Nieuw-Guinea: de basics

Papoea-Nieuw-Guinea	
Hoofdstad	Port Moresby
Bevolking	8,3 miljoen
Oppervlakte	452 860 km ²
Godsdienst	Christendom (95%)
Officiële talen	Engels, Tok Pisin
Munteenheid	Kina (PGK)
Inflatie	5%*
BBP-groei 2018	0,3%*
BBP	USD 21 miljard
Saldo lopende rekening (% van bbp)	15,9%*
Landbouwsector	USD 2,9 miljard

* Website Asian Development Bank (ADB)

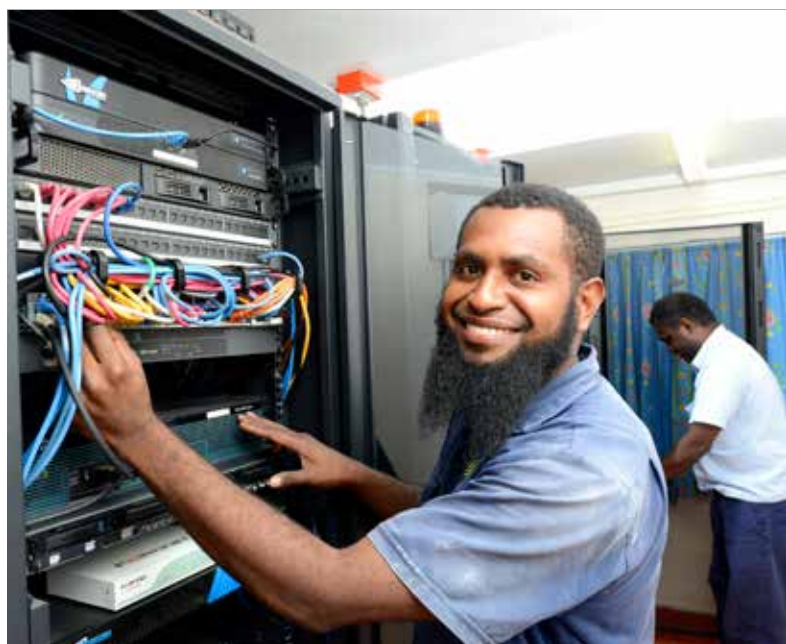
Economische en financiële prestaties

Papoea-Nieuw-Guinea heeft de grootste economie in de Pacific en een snel groeiende bevolking. Ruim 80% van de bevolking is voor zijn levensonderhoud in grote mate afhankelijk van de landbouwproductie. Het bruto binnenlands product (bbp) per hoofd van de bevolking is volgens officiële cijfers gestegen van USD 2 861 in 2017 tot USD 3 123 in 2018, maar die groei was vooral te danken aan de uitvoer van olie en minerale erts en ging aan het merendeel van de plattelandsbevolking voorbij. Volgens het landenrapport van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) is de economie van Papoea-Nieuw-Guinea door een combinatie van binnenlandse en externe factoren de afgelopen jaren slechts met mondjesmaat gegroeid.

In 2018 groeide het bbp bijna niet als gevolg van de lage grondstoffenprijzen en een aardbeving met een magnitude van 7,5, die de productie en uitvoer van de gas-, olie- en mijnbouwbedrijven verstoorde. In de rest van de economie zorgden de uitgaven in het kader van de top van de "Asia-Pacific Economic Cooperation" (APEC), waarvoor

“Om op lange termijn te kunnen groeien moet Papoea-Nieuw-Guinea zijn economie diversifiëren en het ondernemingsklimaat verbeteren.”

Papoea-Nieuw-Guinea in 2018 gastland was, de goede oogsten in de landbouw en een wat grotere toestroom van buitenlandse valuta's in de niet-grondstoffensectoren wel voor enige groei. Binnenlandse factoren die de groei bemoeilijken zijn onder meer de moeizame begrotingssanering en het tekort aan buitenlandse valuta's, dat in de hand gewerkt wordt door de overgewaardeerde wisselkoers. Daardoor kromp de invoer en waren de investeringen buiten de grondstoffensectoren beperkt.

Een peiling bij bedrijven in Papoea-Nieuw-Guinea zette het effect van het tekort aan buitenlandse valuta's op de economische groei in 2018 in de verf. Heel wat analisten zijn van mening dat de wisselkoers (USD:PGK 0,2970) nog altijd hoger is dan wenselijk. De centrale bank van Papoea-Nieuw-Guinea houdt de wisselkoers echter op dit niveau om de inflatie in het land laag te houden. In september haalde de bank met de uitgifte van een tienjarige staatsobligatie met succes USD 500 miljoen op, wat heeft geholpen om het tekort aan buitenlandse valuta's te verminderen. Hargy Oil Palms Ltd (HOPL) ondervond er niet rechtstreeks hinder van, maar voor veel van onze lokale leveranciers had het tekort aan buitenlandse valuta's wel gevolgen.

Om op lange termijn te kunnen groeien, moet Papoea-Nieuw-Guinea zijn economie diversifiëren en het ondernemingsklimaat verbeteren. In de hele subregio zal de groei in 2019 naar verwachting versnellen tot 3,1%, waaronder 3,9% in Papoea-Nieuw-Guinea. De overheid heeft vijf prioritaire domeinen geïdentificeerd: transport, energie,

gezondheidszorg, water en andere stedelijke infrastructuur en diensten, en beheer van de publieke sector. Het land heeft politieke stabiliteit, maar de regering onder leiding van premier O'Neill krijgt af te rekenen met een snel veranderend extern klimaat en krijgt de sterke vertraging van de binnenlandse economie en de ongeziene druk op de begroting van het land maar moeilijk onder controle.

Door jarenlange ondermaatse investeringen in het onderhoud van wegen en bruggen vormt de slechte staat van de transportinfrastructuur een belangrijke belemmering voor de groei van bedrijven. Slechts 30% van de bevolking van Papoea-Nieuw-Guinea heeft toegang tot elektriciteit. Recent werd aangekondigd dat Australië, Japan en de VS PNG Power Limited helpen om het elektriciteitsnet op te waarderen en uit te breiden, met als doel om in 2030 70% van de bevolking van elektriciteit te voorzien. Australië financiert ook de installatie van een nieuwe onderzeese glasvezelkabel om Papoea-Nieuw-Guinea aan te sluiten op breedbandinternet. Er komen ook onderzeese kabels om de provincies van breedbandinternet te voorzien. Dat zal naar verwachting de toegang tot het internet aanzienlijk verbeteren, maar er zijn twijfels bij het kostenplaatje van het voorzien van deze verbindingen.

Grondstoffenproductie in Papoea-Nieuw-Guinea

De meeste mensen in Papoea-Nieuw-Guinea zijn voor hun voedselvoorziening en inkomsten sterk afhankelijk van landbouw. De sector was de afgelopen jaren goed voor 16% à 17% van het bbp en voorziet in het levensonderhoud van ruim 80% van de bevolking. De grootschalige commerciële landbouw staat helaas nog in zijn kinderschoenen en buitenlandse investeringen om de sector verder te ontwikkelen blijven uit. In de uitvoer van landbouwproducten uit Papoea-Nieuw-Guinea overheersen vier grondstoffen: palmolie, koffie, cacao en kopra. Samen zijn zij goed voor zowat 90% van de volledige landbouwexport. Daarnaast voert het land ook kleine hoeveelheden thee, rubber en vanille uit.

De palmoliesector in Papoea-Nieuw-Guinea wordt gedomineerd door New Britain Palm Oil Ltd (een dochteronderneming van Sime Darby), dat 79% van het exportvolume voor zijn rekening neemt, en HOPL (SIPEF). De gevestigde plantages en kleinschalige projecten beslaan 150 000 hectare. De voorbije jaren werden nieuwe oliepalmlantages aangelegd in East New Britain (40 000 hectare) en in West-Sepik (20 000 hectare). Geen enkele van die nieuwe plantages beschikt over een duurzaamheidscertificaat. De bedrijven in kwestie hebben fabrieken gebouwd en exporteren voorlopig nog kleine volumes, maar productie- of uitvoergegevens zijn voornamelijk niet voorhanden.

16 À 17%

De landbouwsector is goed voor 16 à 17% van het bbp en voorziet in het levensonderhoud van ruim 80% van de bevolking

Hargy-plantage

27%

De Hargy-plantages vertegenwoordigen 27% van de (mature) beplante oppervlakte en 30% van de oogst in 2018 (34% in 2017). De lagere oogst hangt samen met een intens herbeplantingsprogramma.

Navo-plantage

49%

De Navo-plantages zijn met 49% van mature beplanting de grootste plantages en staan in voor 51% van de oogst in 2018 (47% in 2017).

Pandi-plantage

24%

De Pandi-plantages nemen 24% van het mature areaal in en dragen voor 19% bij aan de oogst in 2018 (19% in 2017).

Politieke invloeden

In 2019 vinden lokale verkiezingen plaats. Tijdens de campagne en de stembusgang kan dat de activiteiten enigszins verstoren. Volgens het vredesakkoord van Bougainville van 2001 moet in juni 2019 een referendum over de politieke toekomst van Bougainville plaatsvinden. De kans is echter groot dat dit wordt uitgesteld tot het einde van het jaar. Voor het referendum kan plaatsvinden, moeten de financiering en andere grondwettelijke vereisten geregeld zijn.

SIPEF-productie in Papoea-Nieuw-Guinea

HARGY OIL PALMS LTD (HOPL)

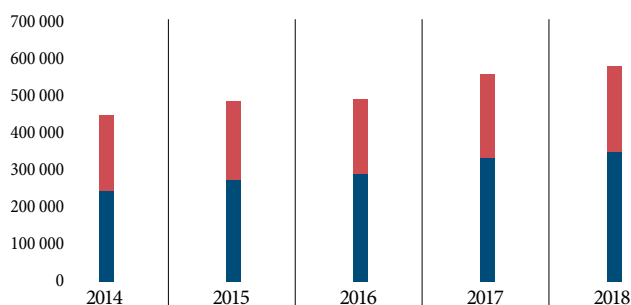
Dit jaar was het precies veertig jaar geleden dat Hargy Oil Palms Ltd (HOPL) in Bialla in West New Britain werd opgericht. Dat werd gevierd met een feestelijk diner in april en met de publicatie van een herdenkingsboek. Er werd ook aandacht aan gegeven in de nationale kranten en op de nationale televisie. Op Onafhankelijkheidsdag werden voor alle plantagemedewerkers en hun gezinnen cultuur- en sportevenementen georganiseerd. In de aanloop naar Onafhankelijkheidsdag in september konden scholen deelnemen aan een opstelwedstrijd, waarvan de winnaars met prijzen beloond werden. Ook de gemeenschappen van omliggende telers vierden mee de verjaardag. Om zoveel mogelijk lokale producenten te bedanken voor hun bijdrage aan de ontwikkeling van het bedrijf, werden op vijf locaties festiviteiten georganiseerd. De viering kon zowel bij onze lokale gemeenschappen als in de bredere nationale gemeenschap op veel bijval rekenen. HOPL wordt nu alom erkend als een toonaangevende landbouwspeler in Papoea-Nieuw-Guinea.

In 2018 produceerde HOPL in het totaal 577 517 ton vruchtentrossen ("Fresh Fruit Bunches" - FFB), waarvan 348 382 ton in de plantages en 229 135 ton bij kleinschalige telers. Dat is een toename met 3,7% ten opzichte van 2017 en het hoogste productiecijfer ooit voor het bedrijf.

40 JAAR

Hargy Oil Palms Ltd

Productie oliepalmvruchtentrossen (in ton) - 2014-2018

● Eigen plantages ● Lokale boeren

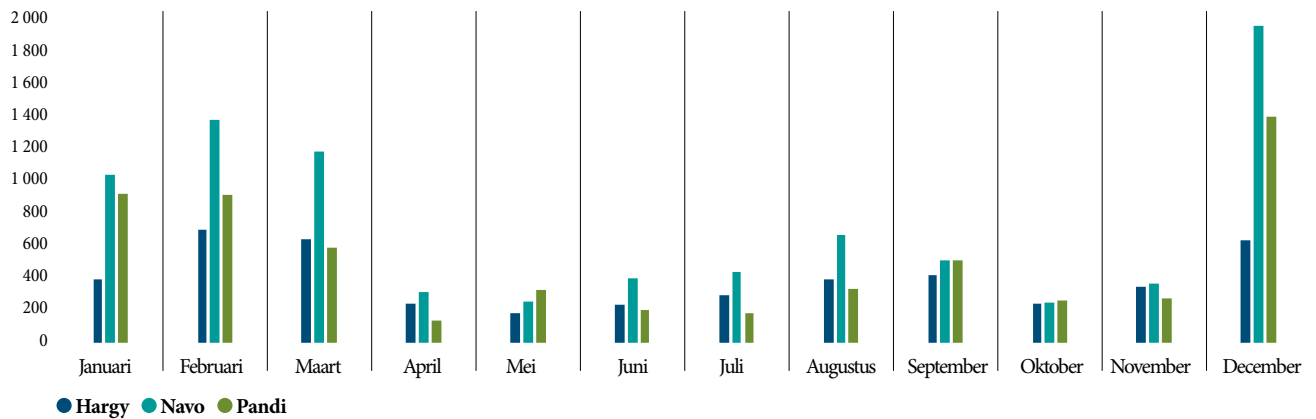
Ons plantageareaal is nagenoeg stabiel gebleven met 13 687 beplante hectare, waarvan 1 353 hectare nog niet productierijp zijn. Het herbeplantingsprogramma in de plantages van Hargy uit 2017 werd voortgezet en in 2018 werd in het totaal 439 hectare opnieuw aangeplant. Het beplante areaal van lokale producenten is niet gewijzigd en op 13 392 hectare gebleven. De productiestijging was vooral te danken aan een hogere opbrengst per hectare van de mature palmen. In de mature plantages lag de gemiddelde opbrengst in 2018 op 28,2 ton per hectare (27,6 ton per hectare in 2017). Die cijfers zijn vergelijkbaar met de beste opbrengsten wereldwijd, maar liggen nog altijd onder de potentiële opbrengst van 35 ton per hectare. Het grote aantal regendagen (255) heeft in 2018 de oogst in de plantages bemoeilijkt. Immature palmen worden 24 maanden na aanplanting in productie genomen. Het effect van El Niño in 2015 was nog altijd voelbaar bij onze oudere palmen, die in het eerste kwartaal van 2018 een verlengde mannelijke bloeiperiode kenden. Gelukkig zijn er voor 2019 geen nieuwe gevolgen van El Niño te verwachten.

NEERSLAG EN WEGENINFRASTRUCTUUR

In 2018 begon het regenseizoen zoals gebruikelijk in december en duurde het tot eind maart, maar was er geen droog seizoen van juli tot september. Het aantal regendagen lag hoger dan normaal. Daar had de oogst onder te lijden en als gevolg daarvan is de kwaliteit van de vruchtentrossen verminderd. In de Navo-plantage regende het 255 dagen en viel er 8 453 mm regen in 2018, een absoluut record.

Er werden afgelopen jaar echter geen wegen afgesloten of bruggen beschadigd door overstromingen. In mei werd tijdens een inspectie vastgesteld dat een brug op de "New Britain Highway" op instorten stond. Er werd een tijdelijke oversteek gebouwd en de brug werd voor alle verkeer

Maandelijks neerslag op de plantages - 2018

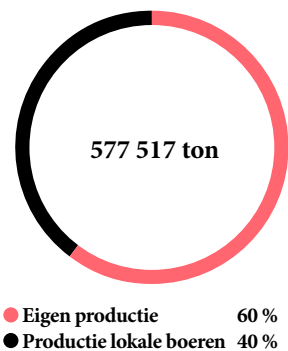
gesloten tot het ministerie van Openbare Werken de brug kan vervangen.

HOPL onderhoudt nog steeds de hoofdweg die de drie plantages en fabrieken met elkaar verbindt. Het ministerie van Openbare Werken beschikte in 2018 slechts over een zeer beperkt budget voor wegenonderhoud.

PLANTAGES

De FFB-productie van de plantages is met 4,9% gestegen tegenover vorig jaar, van 332 174 ton tot 348 382 ton. In 2018 bedroeg de gemiddelde opbrengst in de plantages 28,2 ton per hectare. De opbrengst van palmproducten, ruwe palmolie ("Crude Palm Oil" - CPO) en palmpitolie ("Palm Kernel Oil" - PKO), bedroeg 7,8 ton per hectare.

FFB PRODUCTIE (IN TON)
(VRUCHTENTROSSEN)

De oogstrondes waren eind oktober grotendeels onder controle, maar verliepen in de maanden voordien niet volgens plan. Het oogsten ondervond hinder van de zware regenval en het hoge aantal regendagen. Het gehalte vrije vetzuren ("Free Fatty Acids" - FFA) was zeer moeilijk te controleren en lag in de CPO-levering van zowel februari als oktober boven de 5%. De kritieke schakel in de toeleveringsketen tussen palm en fabriek blijft de verzameling van losse vruchten. De plantages schakelen daarvoor aparte verzamelaars van losse vruchten in. Die vrouwenploegen kunnen de oogsters vaak niet bijhouden en het verzame-

len kan twee tot drie dagen achterlopen op de oogst. Dit heeft ernstige gevolgen voor de extractieratio's en de FFA. Om het oprapen van losse vruchten doeltreffender te laten verlopen en ervoor te zorgen dat ze gelijktijdig met de trosen worden verzameld en aan de fabriek worden geleverd, heeft het plantagemanagement opdracht gekregen erop toe te zien dat de gestandaardiseerde werkwijze ("Standard Operating Procedure" - SOP) wordt gevolgd.

Hargy-estate

De Hargy-estate bestaat uit twee plantages: Hargy en Barema. In de Hargy-plantage daalde de FFB-productie in 2018 als gevolg van het lopende herbeplantingsprogramma. Op het einde van het jaar bedroeg het immature areal 44% van de totale oppervlakte. De Hargy-plantage werd voor het eerst beplant in 1973-1974 en een eerste maal herbeplant in 1985-1986. De palmen zijn nu te hoog om doeltreffend te kunnen oogsten. Het herbeplantingsprogramma is gestart in 2015 en zal voltooid zijn in 2020. Alle nieuwe plantgoed is 'Super Family' Dami en de plantdichtheid is 120 palmen per hectare. De eerste plantjes werden in september 2015 geplant en gingen in september 2017 in productie. Ook alle latere aanplantingen zijn 'Super Family' Dami. We streven ernaar om ze na 24 maanden in productie te nemen en mikken op een opbrengst van 18 ton FFB per hectare in het eerste volledige productiejaar. In de reeds mature Barema-plantage lagen de producties in lijn met vorig jaar.

Zowat alle nodige onderhoudswerken om de plantages 100% toegankelijk te houden, werden vóór het regenseizoen uitgevoerd. Alleen het gebied dat voor herbeplanting in 2018 was aangeduid, werd niet voor het regenseizoen gesnoeid. De oogst ondervond tijdens het regenseizoen geen hinder van het snoeiwerk en het onderhoud van de paden, de cirkels rond de voet van de bomen en de wegen. In de jong mature gebieden werd het aantal arbeiders afgestemd op de te oogsten volumes en de oogstrondes verliepen min of meer volgens plan. Arbeiders die kunnen oogsten in hoge palmbomen zijn schaars, maar na de lopende herbeplanting verdwijnt de nood aan die gespecialiseerde oogsters. Het transport verliep behoorlijk goed

Eigen plantages

	Mature ha	Immature ha	Productie 2018 FFB (ton)	Productie 2017 FFB (ton)	Opbrengst FFB/ha (ton)
Eigen plantages Totaal	12 334	1 354	348 381	332 177	28,2

Hargy-estate

	Mature ha	Immature ha	Productie 2018 FFB (ton)	Productie 2017 FFB (ton)	Opbrengst FFB/ha (ton)
Hargy-plantage	1 424	1 124	42 305	55 012	29,7
Barema-plantage	1 900	-	63 654	63 072	33,5
Totaal	3 323	1 124	105 959	118 084	31,9

Navo-estate

	Mature ha	Immature ha	Productie 2018 FFB (ton)	Productie 2017 FFB (ton)	Opbrengst FFB/ha (ton)
Ibana-plantage	2 792	-	79 482	60 002	28,5
Atata-plantage	1 275	-	38 129	32 882	29,9
Kiba-plantage	1 972	-	58 690	56 619	29,8
Totaal	6 039	-	176 301	149 503	29,2

Pandi-estate

	Mature ha	Immature ha	Productie 2018 FFB (ton)	Productie 2017 FFB (ton)	Opbrengst FFB/ha (ton)
Bakada-plantage	2 484	108	62 682	50 577	25,2
Yanaswali-plantage	487	122	3 439	14 013	7,1
Totaal	2 971	230	66 121	64 590	22,3

Lokale boeren die leveren aan

	Mature ha	Immature ha	Productie 2018 FFB (ton)	Productie 2017 FFB (ton)	Opbrengst FFB/ha (ton)
Hargy-fabriek	5 540	284	99 909	108 549	18,0
Barema-fabriek	4 686	579	88 695	75 124	18,9
Navo-fabriek	2 984	257	40 531	41 167	13,6
Totaal	13 211	1 120	229 135	224 840	17,3

Eigen plantages en lokale boeren

	Mature ha	Immature ha	Productie 2018 FFB (ton)	Productie 2017 FFB (ton)	Opbrengst FFB/ha (ton)
HOPL TOTAAL	25 544	2 474	577 516	557 018	22,6

en de volledige oogst werd binnen redelijke termijnen aan de fabrieken geleverd. Dankzij nauwer toezicht en betere aansturing is het verzamelen van losse vruchten verbeterd, maar op de levering van losgekomen vruchten aan de fabriek zit nog altijd vertraging.

Navo-estate

De Navo-estate, op 55 km van Bialla, is volledig matuur en bestaat uit drie delen die samen 6 039 hectare beslaan: Kiba, Atata en Ibana. Ook de nieuwe aanplant in Sena en Vamukuma (805 hectare) staat onder het beheer van de Navo-estate. Het herbeplantingsprogramma in Navo is gestart in 2010 en werd voltooid in 2014. Alle nieuw aangeplante bomen en de herbeplante gebieden zijn nu matuur en de opbrengst stijgt gestaag naar het maximum.

De fabriek in Navo draait op haar maximale capaciteit en 90% van de vruchtentrossen uit de Kiba-plantage moet naar de fabriek in Barema worden vervoerd. De staat van de wegen en de transportcapaciteit lieten soms te wensen over, waardoor de afvoer van de vruchtentrossen vertraging opliep. Om dit probleem aan te pakken, werden in 2018 onder meer nieuwe vrachtwagens besteld, die in het eerste kwartaal van 2019 geleverd worden.

De kweektuin voor zaailingen van het bedrijf bevindt zich in de Navo-estate. Het kweekstelsel in twee fasen werkt goed en na tien maanden zijn de jonge plantjes klaar om te worden aangeplant. Bij alle beplantingen worden 'Super Family' Dami-hybrides gebruikt. De huidige voorraad plantgoed zal worden gebruikt voor herbeplanting in plantages en bij kleinschalige telers in 2019.

Pandi-estate

Op ruim 100 km van Bialla ligt de Pandi-estate, die 3 201 hectare beslaat, waarvan 230 hectare immatuur is. De plantage bestaat uit verschillende 'lease and lease-back' deelgebieden, waarbij de lokale grondbezitters het eigendom van de gronden hebben verworven, die ze aan HOPL verpachten. De onderpachtovereenkomst geldt voor 25 jaar. De opbrengst is gestegen naarmate de palmen ouder zijn geworden.

De volledige oogst van deze plantage moet worden vervoerd naar de NAVO-palmoliefabriek ("Navo Palm Oil Mill" - NPOM). Eind 2018 werd extra transportmaterieel geleverd om te garanderen dat het stijgende volume vruchtentrossen doeltreffend naar NPOM kan worden afgevoerd.

KLEINSCHALIGE TELERS

De opbrengst van de kleinschalige teelt lag 1,9% hoger dan in 2017. Globaal genomen is de productie van lokale telers sinds 2014 met 13% gestegen, met aanzienlijke vooruitgang in zowel 2017 als 2018.

Onze afdeling voor teeltadvies aan kleinschalige telers ("Smallholder Agricultural Advisory Section" - SAAS), één van de units werkzaam binnen de afdeling 'Community Affairs' die goedgekeurd werd in januari 2015 door de raad van bestuur van de "Oil Palm Industry Corporation" (OPIC), wordt door een meerderheid van de kleinschalige producenten gesteund. Ze werkt nauw samen met de afdeling kleinschalige teelt van HOPL, de "Bialla Oil Palm Growers Association" en de "Oil Palm Industry Corporation".

De belangrijkste factor die de opbrengst van kleinschalige telers beperkt, is de oogstfrequentie. Lokale telers zouden

/// Oliepalmkwekerij ///

/// Vrouwen van lokale telers die aangesloten zijn bij het 'Mama Lus Fruit-programma in Papoea-Nieuw-Guinea' ///

om de 14 dagen moeten oogsten. Vrachtwagens van de afdeling kleinschalige teelt volgen een vast 14-daags ophaalschema. De vrachtwagens zijn uitgerust met weegschalen en iedere teler ontvangt een ticket dat vermeldt hoeveel ton vruchtentrossen werd aangekocht. Aan de weegbrug worden de gegevens van de weging gedownload en automatisch in de betaalsoftware ingevoerd. De plaatselijke teler wordt de week nadien betaald, na aftrek van eventuele schulden voor plantgoed, materieel en meststoffen die door het bedrijf werden geleverd. Het SAAS-team (12 medewerkers) volgt de oogstfrequentie op de voet en gaat langs bij kleinschalige telers die niet oogsten om hen

ertoe aan te sporen regelmatig te oogsten. De afdeling werkt nauw samen met de vertegenwoordigers van de lokale boeren om via voorlichting de oogststandaarden te verbeteren. Dit programma kan bij de telers op veel bijval rekenen. De afdeling geeft ook opleidingen over plagen en ziektes, herbepplanting, bemesting en financieel beheer en organiseert velddagen.

Telers die op hun eigen gronden oliepalmen verbouwen, zijn daar voor hun levensonderhoud minder afhankelijk van en oogsten gemiddeld slechts eenmaal per maand. Telers die hun gronden pachten, werden daarentegen aangemoedigd om tweewekelijks te oogsten. Dat helpt hen niet alleen om de opbrengst van hun perceel te verhogen, maar ook de verwerkingsfabrieken om de extractiepercentages te verhogen en de kwaliteit van de ruwe palmolie te verbeteren. Doordat de kina is gedaald tegenover de Amerikaanse dollar en de extractiepercentages zijn verbeterd, is de prijs voor de teler uitgedrukt in kina hoger gebleven. De prijs CIF Rotterdam is in 2018 gestaag gedaald en zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2019 een bodem bereiken.

Omliggende boeren hadden door de lage prijs die zij in 2018 voor hun vruchtentrossen kregen weinig interesse in meststoffen. Dat was vooral het geval in de tweede helft van 2018, toen de prijs van ruwe palmolie op de wereldmarkt inzakte en de prijs die telers voor vruchtentrossen kregen daalde tot PGK 164 in december 2018. Als reactie daarop heeft het SAAS-team kleinschalige telers opleidingen financieel beheer aangeboden, waarin zij leren hoe ze

“

“Het Mama Lus Fruit-programma (MLF) werd in 1997 ingevoerd om de productiviteit van kleinschalige oliepalmsplantages in Papoea-Nieuw-Guinea te verbeteren.”

Verwerkingscapaciteit en productiecijfers van de fabrieken

Fabrieken	HARGY		NAVO		BAREMA		HOPL TOTAAL	
Capaciteit (ton per uur)	45		45		45		135	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
FFB verwerkt (ton)	145 052	171 839	239 392	218 043	192 562	167 050	577 005	556 932
CPO (ton)	34 540	42 346	58 277	53 155	47 870	41 736	140 687	137 237
PK (ton)	9 568	12 948	11 008	10 904	9 834	8 600	30 409	28 587
PKO (ton)	3 249	3 910	-	-	8 456	8 097	11 705	12 007
OER (%)	23,81	24,64	24,34	24,38	24,86	24,98	24,38	24,64
KER (%)	6,60	7,53	4,60	5,00	5,11	5,15	5,27	5,13
PKOER (%)	2,24	2,28	0,00	0,00	1,96	2,10	2,03	2,16
Ton per uur	41,8	42,4	43,7	41,1	42,4	41,9	42,8	41,9

hun bedrijf beter kunnen beheren en wat de voordelen van jaarlijks bemesten zijn.

INNOVATIE 2018: MAMA LUS FRUT-PROGRAMMA (MLF)

Het Mama Lus Frut-programma (MLF) werd in 1997 ingevoerd om de productiviteit van kleinschalige oliepalmlantages in Papoea-Nieuw-Guinea te verbeteren. De primaire doelstelling van het MLF-programma is om bij lokale telers tot 100% recuperatie van losse vruchten te komen. Om vrouwen op kleinschalige plantages aan te moedigen om bij het oogsten meer losgekomen vruchten te verzamelen, heeft HOPL in 2018 1 team van vrouwelijke landbouwadviseurs samengesteld. Het team bestaat uit 5 medewerkers en een coördinatrice. Zij organiseren ook bijeenkomsten en opleidingen voor vrouwen. De eerste stap om vrouwen bij het MLF-programma te betrekken, is hen helpen om een bankrekening te openen en hen registreren in het telerssysteem van HOPL, zodat zij gestimuleerd worden om tweewekelijks losse vruchten te verzamelen met behulp van oogstnetten. De meeste vrouwen hebben geen inkomen. Het inkomen dat zij verdienen door losse vruchten te verzamelen, verbetert de levensomstandigheden in de plantages en gemeenschappen.

In 2018 werd voor 589 vrouwen een nieuwe bankrekening geopend. Tot op heden nemen 2 570 vrouwen aan het MLF-programma deel, die 70% van de kleinschalige plantages vertegenwoordigen. In 2018 maakte de productie uit het MLF-programma 23,8% van de FFB-productie door kleinschalige telers uit (54 555 ton).

TECHNISCHE RESULTATEN

Ook de 3 palmoliefabrieken hebben een productierecord verbroken en verwerkten 3,6% meer vruchtentrossen dan in 2017. In 12 leveringen werden 134 782 ton gecertificeerde duurzame palmolie ("Certified Sustainable Palm Oil" - CSPO) en 11 067 ton gecertificeerde duurzame palmpitolie ("Certified Sustainable Palm Kernel Oil" - CSPKO) uitgevoerd. 100% van de verscheepte olie had een duurzaamheidscertificaat. De grootste uitdagingen voor de fabrieken

waren het beperken van het olieverlies in het proces om de extractiepercentages te maximaliseren en het onder controle houden van het FFA-gehalte.

Eind december 2018 waren in het totaal 577 005 ton vruchtentrossen verwerkt, 3,6% meer dan over dezelfde periode in 2017. Tot december 2018 werd 140 687 ton CPO geproduceerd, 2,5% meer dan in 2017. Er werd dit jaar ook 11 705 ton PKO verwerkt, 2,5% minder dan vorig jaar. HOPL heeft drie palmoliefabrieken met een totale verwerkingscapaciteit van 135 ton FFB per dag. Twee van de drie fabrieken hebben ook installaties om palmpitten te pletten, die 180 ton per dag kunnen verwerken.

Hargy palm oil mill (HPOM):

De palmoliefabriek van Hargy ("Hargy Palm Oil Mill" - HPOM) werd in 1980 in gebruik genomen. In 2018 verslechterde zowel het olie-extractiepercentage ("Oil Extraction Rate" - OER) als het palmpitolie-extractiepercentage ("Palm Kernel Oil Extraction Rate" - PKOER) van HPOM. De fabriek verwerkte 41,78 ton per uur, met een OER van 23,81% (2017 - 24,64%) en een PKOER van 2,24% (2017 - 2,28%).

De grootste hinderpaal voor de extractiepercentages was het lage oogstvolume als gevolg van de herbepanting van de Hargy-plantage. 69% van de vruchtentrossen die de fabriek ontvangt, is afkomstig van kleinschalige telers. Ook andere problemen, zoals de wisselende stoomdruk, waardoor de sterilisatie van de vruchtentrossen slecht verliep, en herstellingen aan de continu-werkende bezinktanks ("Continuous Settling Tanks" - CST), wogen op het OER. 100% van het sterilisatorcondensaat werd gerecycleerd, ook al was het FFA-gehalte zeer hoog.

Het olie-extractiepercentage werd beïnvloed door de oplevering en ingebruikname van een nieuwe meertrapsstoomturbine nr. 3 in januari van dit jaar om het dieselverbruik voor elektriciteitsopwekking te verminderen. In februari werd turbine nr. 2 opnieuw in gebruik genomen. De

“Nieuwe huisvesting voor de plantagewerkmakers werd gebouwd ter vervanging van huizen die van voor 1985 dateren.”

beschikbare stoomdruk voor sterilisatie was echter maar 1,5 bar in plaats van 3 bar. Daarom werden de regelkleppen voor de watertoevoer van de ketel vervangen.

In maart was de jaarlijkse schoonmaak en herstelling van de verwerkings- en opslagtanks gepland, waarbij de resterende inhoud, die voornamelijk uit afval bestond, werd geëlimineerd. Na een ernstig stoomlek, met ontoereikende sterilisatie tot gevolg, was CST 2 wegens herstellingen buiten gebruik. Door de combinatie van al die factoren lag de OER lager dan verwacht.

De verwerking van ruwe palmpitten (“Crude Palm Kernel” – CPK) ondervond hinder van het hoge vuil- en vochtgehalte als gevolg van de ontoereikende stoombehandeling, van de korte werktijden van de fabriek en van de jaarlijkse schoonmaak van de palmpitsilo’s.

Alle voorgaande onderhoudsproblemen zijn rechtgezet. Turbine nr. 2 is opnieuw in gebruik en de druk in de ketel en het tegendrukvat wordt voortdurend bewaakt om het olie-extractiepercentage te verbeteren. Door de plaatsing van het nieuwe tegendrukvat zijn de sterilisatie- en extractiepercentages er sterk op vooruitgegaan. Het verwarmingssysteem van de palmpitsilo’s werd gewijzigd en hersteld en de kraakefficiëntie werd verhoogd tot meer dan 95% om het extractiepercentage van palmpitolie te verbeteren. Eind oktober werd de fabriek stilgelegd om het hoofdschakelbord, het tegendrukvat, de leidingen en de dorststrommels te vervangen. De productiecapaciteit van HPOM zal in 2019 tijdelijk worden teruggeschroefd tot 35 ton per uur om voor een betere stoombehandeling te zorgen en de kosten van de dieselgenerator onder controle

te houden, door langere verwerkingstijden mogelijk te maken zonder bijkomende overuren van het personeel.

Navo palm oil mill (NPOM):

De palmoliefabriek van Navo (“Navo Palm Oil Mill” – NPOM) werd in 2002 in gebruik genomen. De fabriek verwerkte 43,7 ton per uur, met een OER van 24,34% (2017 – 24,38%) en een palmpitextractiepercentage (“Kernel Extraction Rate” – KER) van 4,60% (2017 – 5,00%). 11 008 ton palmpitten werd overgebracht naar BPOM om daar te worden geplet.

In 2018 leverden omliggende producenten 17% van het totale volume vruchtentrossen. Het hoge olieoverlies in het afvalwater verbeterde na de installatie van een nieuwe ontzander en de aanpassing van leidingen en tanks om een stabiele toevoer naar de centrifuge te garanderen. Het palmpitverlies ligt binnen de streefcijfers, maar door de levering van immature vruchten (proefoogsten) met minder vruchten per tros lag het extractiepercentage van palmpitten lager. Het olie-extractiepercentage had hoger kunnen zijn als 100% van het sterilisatorcondensaat was gerecycled. De voornaamste belemmering van de productie kwam van ontspoorde wagons. De sporen en de draaistellen van de karren werden hersteld om het aantal ontsporingen terug te dringen. Een nieuwe werkplaats voor de herstelling van wagons wacht op een haalbaarheidsstudie naar de opwaardering van de fabriek tot 60 ton per uur.

Er werd een nieuw platform voor lege vruchtentrossen (“Empty Fruit Bunches” – EFB) gebouwd en de EFB-transportband wordt gewijzigd zodat de lege vruchtentrossen kunnen worden geladen vanaf een betonnen platform op het fabrieksterrein. Daardoor zal het laden van lege vruchtentrossen op vrachtwagens om ze terug naar de plantages te brengen veel efficiënter verlopen.

De slibolie in de waterbekkens van NPOM werd door een aannemer verwijderd en de waterbekkens werden hersteld volgens een conventioneel systeem, met onderstroming tussen de bekkens. Het composteersysteem werkt nog altijd tegen verminderde capaciteit om net voldoende compost te produceren voor de kweektuin. Om het compost te keren wordt gebruikgemaakt van een graafmachi-

314

Het aantal intern verstrekte opleidingen is in 2018 sterk gestegen tot 314, met focus op introductiecursussen, veiligheid en leiderschap

ne. De geulen voor afvalwaterspreiding zijn een verantwoordelijkheid van de plantage en worden in goede staat gehouden.

Barema palm oil mill (BPOM):

De palmoliefabriek van Barema ("Barema Palm Oil Mill" – BPOM) verwerkte 42,4 ton per uur, met een OER van 24,86% (2017 – 24,98%) en een PKOER van 1,96% (2017 – 2,10%). Lokale producenten leverden 46% van de door de fabriek verwerkte vruchtentrossen.

BPOM werd eind 2014 opgeleverd en in gebruik genomen. De fabriek heeft een nominale capaciteit van 45 ton per uur voor de verwerking van vruchtentrossen en heeft een installatie om palmpitten te pletten die 120 ton per dag kan verwerken. Omdat de oorspronkelijke installatie voor afvalwaterverwerking ontoereikend was, werden in 2017 bijkomende afvalwaterbekkens gebouwd, die in 2018 werden voltooid. De bekkens zijn nu in gebruik en de fabriek kan nu meer dan 900 ton per dag verwerken. Op een bepaald ogenblik werd in 24 uur tijd meer dan 1 400 ton FFB verwerkt.

De OER en PKOER lagen lager dan in 2017. De voornaamste oorzaak van die lagere efficiëntie was de zware regenval, waardoor het vochtgehalte van de vruchtentrossen veel hoger lag. Om olie verliezen in EFB te verminderen en om de OER te verbeteren wordt 100% van de productie geperst. Sinds mei 2017, na het installeren van een nieuwe EFB-pers in BPOM, is het olie-extractiepercentage gestegen, omdat nu 100% EFB-volume kan geperst worden. Alle verliezen

liggen momenteel binnen aanvaardbare marges en worden nauwgezet bewaakt. Een bijkomende bron van verlies was de schoonmaak van de opslagtank voor ruwe palmolie en de bezinktank.

Het palmpitverlies is nog altijd hoger dan verwacht in de Sawipac- en Hydrocyclone-systemen. Beide systemen presteren minder goed dan vooropgesteld. HPOM en NPOM hebben klassieke wanmolensystemen, die betere resultaten opleveren. Als de bestaande schiftingssystemen niet kunnen worden verbeterd, wordt voorgesteld om een traditioneel droog wanmolensysteem te plaatsen.

Een team van drie onderhoudstechnici werd naar Maleisië gestuurd voor opleiding in het onderhoud en de herstelling van de Muar Ban Lee-palmpitpersen. Er werden machines aangekocht waarmee de technici de schroeven van de persen kunnen herstellen in plaats van ze te vervangen door nieuwe onderdelen. Dat heeft de levensduur van de onderdelen aanzienlijk verlengd en de kosten verminderd.

Het dak van het ketelhuis werd vergroot om meer vezels te kunnen opslaan. Door een transportband voor brandstofrecyclage van de vezelopslag naar de ketel toe te voegen, kunnen de ketel en de turbine ook na de verwerking van de vruchtentrossen blijven werken. Dat zal helpen om het dieselvebruik voor elektriciteitsopwekking te verminderen.

ALGEMENE ZAKEN IN PAPOEA-NIEUW-GUINEA

Werknemers

Het managementteam in Papoea-Nieuw-Guinea werd ook in 2018 geleid door de heer Graham King, de algemeen directeur, die deze functie sinds 2008 bekleedt. Het senior management komt maandelijks samen om de prestaties te toetsen aan een reeks prestatie-indicatoren en de communicatie met de rest van het personeel te stroomlijnen. Het interne auditcomité komt driemaandelijks samen om interne auditverslagen en aanbevelingen te bespreken. De notulen en eindverslagen van het interne auditcomité worden vervolgens doorgestuurd naar het auditcomité van SIPEF.

Er deden zich in 2018 geen grote problemen in de arbeidsrelaties voor. HOPL eindigde het jaar met 4 972 werknemers, 3 760 mannen en 1 212 vrouwen. Dat is een stijging met 40 werknemers tegenover het personeelsbestand in 2017. In het kader van de consumptieprijzenindex (CPI) werd met ingang van 1 april 2018 een loonsverhoging van 3,5% doorgevoerd. Het minimumloon bedraagt PGK 2,65 (USD 0,787) per uur.

De afdeling die instaat voor de relaties met de lokale gemeenschap werkt nauw samen met de personeelsafdeling

/// Verzamelplaats met lege trossen voordat ze op de plantages verspreid worden ///

en de plantagemanagers om erop toe te zien dat het beleid van het bedrijf inzake huisvesting correct wordt uitgevoerd.

Er wordt nieuwe huisvesting voor de plantagewerknemers gebouwd ter vervanging van huizen die van voor 1985 dateren. Door het gebruik van staal en vezelcementplaten bieden de nieuwe huizen meer comfort en zijn ze onderhoudsvriendelijk.

Het aantal intern verstrekte opleidingen is in 2018 sterk gestegen tot 314. De opleidingsprogramma's werden uitgevoerd volgens de maandelijkse opleidingskalender, waarin de nadruk vooral lag op introductiecursussen, veiligheid en leiderschap. Samen met opleidingen binnen de afdelingen zelf werd zo een breed opleidingsaanbod uitgerold om diverse vaardigheden bij te spijkeren. Naast interne opleidingen bood HOPL werknemers ook kansen aan om opleidingsprogramma's te volgen van externe aanbieders, zoals plaatselijke universiteiten, buitenlandse opleidingsbedrijven en e-learning. Dat garandeert niet alleen dat de kwaliteit en inhoud van de opleidingen op niveau zijn, maar helpt ook om goede werknemers aan te trekken en te behouden.

Elk jaar rekruteren wij pas afgestudeerde landbouwkundigen en ingenieurs voor ons opleidingsprogramma voor jong universitair geschoold talent. Dat is een tweejarig programma dat tot doel heeft ons van goed opgeleide kandidaten voor ons opvolgingsplan te voorzien.

De 11 medische faciliteiten van het bedrijf kregen 101 774 patiënten over de vloer. Huidziekten werden het vaakst behandeld. Om het medische team te helpen een nauwkeurige diagnose te stellen, werden in 2018 een nieuw röntgenapparaat en een nieuwe echografiemachine gekocht. De gezondheidswerkers volgden verschillende opleidingen om nieuwe gezondheidsproblemen bij de werknemers te kunnen behandelen, zoals ziekten die verband houden met de levenswijze en tuberculose.

Op het vasteland van Papoea-Nieuw-Guinea werd in 2018 een uitbraak van polio gemeld. Daarom startte HOPL met de hulp van de provinciale dienst voor volksgezondheid binnen zijn grenzen een vaccinatiecampagne, waarmee

meer dan 5 000 kinderen in de regio werden gevaccineerd. Dat was het hoogste aantal gevaccineerde kinderen in de streek. In 2019 volgen nog twee vaccinatierondes / -fasen om tot een afdoende immuniteit te komen.

De door het bedrijf beheerde school, "Bialla International Primary School", eindigde 2018 met 176 scholieren. De school biedt de kinderen van het kaderpersoneel hoogwaardig onderwijs, van de kleuterklas tot de achtste klas.

Meststoffen

Aan het einde van het jaar was in alle plantages het bemestingsprogramma volledig uitgevoerd. Het bemestingsprogramma is gebaseerd op aanbevelingen van onze onafhankelijke meststoffenadviseur. Elk jaar worden van alle mature beplantingen bladmonsters genomen, waarvan het voedingsstoffengehalte wordt geanalyseerd. Er worden aanbevelingen op maat van elk perceel uitgewerkt om de nutriënten op peil te houden en de opbrengst te optimaliseren. Lege vruchtentrossen en andere afvalproducten van de fabriek worden afgevoerd naar de plantages en gebruikt als organische meststof. Specifiek voor de kleinschalige telers voerde het bedrijf 1 800 ton ureummeststof in. Door de lage prijzen voor vruchtentrossen weigerden veel telers echter de voor hen bestemde meststof. Zowat 200 ton ureummeststof werd doorgesluist naar de plantages en gebruikt als bijkomende bemesting om het stikstofgehalte in de percelen in kwestie te verbeteren.

In het totaal importeerde HOPL 8 473 ton meststoffen in 2018, een stijging met 21% tegenover 2017. Die toename hield verband met de hogere leeftijd van de palmen en de

hogere opbrengsten die worden gerealiseerd. Om de opbrengst van vruchtentrossen op peil te houden en verder te verbeteren, zijn meer nutriënten nodig.

Plagen en ziektes

De voornaamste insectenplagen in West New Britain zijn twee soorten sabelsprinkhanen, ook bekend onder de naam Sexava (*Segestes decoratus* en *Segestes defoliaria*) en een soort wandelende tak (*Eurycantha calcarata*). Als zij niet worden ingeperkt, kunnen die bladetende insecten een plantage volledig ontbladeren. Om deze plagen onder controle te houden, beschikt het bedrijf over een geïntegreerd plaagbestrijdingsprogramma ("Integrated Pest Management" - IPM). Zodra een uitbraak wordt vastgesteld, worden biologische bestrijdingsmiddelen ingezet. Als de schade echter de drempelwaarden overschrijdt, kunnen entomologen van de "PNG Oil Palm Research Association" (PNGOPRA) bestrijding via gerichte inspuiting van een goedgekeurd insecticide in de stammen aanbevelen.

In de plantages van HOPL is *Ganoderma* gelukkig niet sterk aanwezig. Voorafgaand aan herbepplanting wordt grondig onderzoek verricht om verdachte of zieke palmen in kaart te brengen. Het plantageteam root zieke palmen en hakt de palm en wortels in kleine stukken om te voorkomen dat de ziekte zich naar nieuw aangeplante bomen verspreidt.

Duurzaamheid

De afdeling milieubeheer en duurzaamheid blijft ondersteuning bieden bij de implementatie, instandhouding en continue verbetering van standaarden van de "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (RSPO) en de standaarden voor milieubeheersystemen ("Environment Management System" - EMS) (ISO 14001:2015).

De jaarlijkse externe controleaudit van het EMS vond in 2018 plaats van 1 tot 5 mei. Er werden geen inbreuken vastgesteld of opmerkingen geuit.

De jaarlijkse externe controle van de RSPO-principes en -criteria en de controles in het kader van de "RSPO Supply Chain Certification Systems" (RSPO SCCS) vonden plaats van 1 tot 10 augustus 2018.

HOPL heeft alle belangrijke inbreuken tegen beide standaarden aangepakt en aangetoond dat ze werden weggerukt, en heeft het eindverslag en certificaat ontvangen.

101 774

bezoeken aan de 11 lokale medische faciliteiten van SIPEF

Ivoorkust

60%

Ivoorkust, voor 60% van haar economie afhankelijk van de landbouw, is een belangrijke exporteur van palmolie, rubber, katoen en bananen

BANANEN

De dessertbanaan is nog steeds de meest gegeten vrucht ter wereld en de exportmarkt voor dessertbananen groeit nog altijd

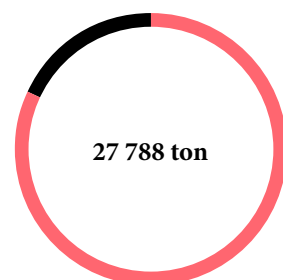
5,4%

De ACS-landen waar Ivoorkust deel van uitmaakt staan voor 5,4% van de wereldmarkt van bananen

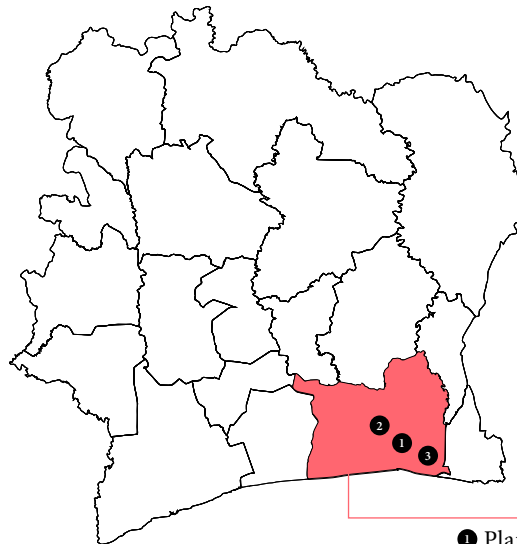
82%

van de SIPEF bananenproductie gaat naar de EU

SIPEF
BANANENPRODUCTIE IN
IVOORKUST (IN TON)

● Export naar EU 82%
● Andere landen 18%

Région des Lagunes

- 1 Plantages J.Eglin - Azaguié
- 2 Plantages J.Eglin - Agboville
- 3 Plantages J.Eglin - Motobé

IVOORKUST IS EEN BELANGRIJKE EXPORTEUR VAN CACAO, PALMOLIE, RUBBER EN BANANEN.

5% VAN DE EUROPESE BANANEN KOMEN UIT IVOORKUST. DE TOTALE BEPLANTE OPPERVLAKTE VOOR BANANEN BEDRAAGT 7 300 HECTARE, WAARVAN SIPEF EEN 10% AANDEEL HEEFT.

749 ha

3 productiegebieden
4 verpakkingsstations
1 296 werknemers

31 ha

horticultuur

Politieke situatie en economische prestaties

Ivoorkust kent sinds de verbetering van de onstabiele politieke situatie in de periode 1999-2011 opnieuw een gestage economische groei, van gemiddeld 9% per jaar sinds 2012, deels dankzij de opkomst van industriële projecten.

Grootschalige structurele maatregelen en strategische ontwikkelingen opgezet door de regering, in het bijzonder voor de landbouwsector, die 60% van de economie van Ivoorkust voor de export vertegenwoordigt, met een tweede nationaal investeringsprogramma voor de landbouw voor de periode 2018-2025, hebben de weg vrij gemaakt voor meer toegevoegde waarde die rechtstreeks in het land wordt geproduceerd, door de hogere verwerkingsgraad en -proces van vooral cacao en cashewnoten, uitgedrukt in exportvolume de twee belangrijkste grondstoffen van het land.

De vooruitzichten voor de groei van het bruto binnenlands product voor 2019 zijn vastgesteld op 7% tot 7,5%. Daardoor vertoont het land van heel Afrika de hoogste groei en is het een belangrijke economische speler in West-Afrika.

Na de regionale en gemeenteraadsverkiezingen die in oktober 2018 rustig zijn verlopen, is de volgende test de presidentsverkiezingen van 2020, die de vrede onder de burgers en in de politiek moeten bevestigen en de economische groei moeten verderzetten.

Ivoorkust blijft de grootste cacao producent ter wereld en is sinds twee jaar de grootste producent van cashewnoten. Daarmee concurreert het met India - van oudsher de onbetwiste leider - en Vietnam, zelf de belangrijkste importeur van cashewnoten die in Ivoorkust worden geproduceerd.

Het land, dat dus afhankelijk is van de landbouw, blijft qua exportgewassen ook een belangrijke speler op het gebied van palmolie, rubber, katoen en bananen.

Voor bananen worden in Ivoorkust voornamelijk geteeld in gebieden waar de kwaliteit en de kwantiteit van bodem, water en energie toereikend zijn. De totale beplante oppervlakte in het land is ongeveer 7 300 hectare. Het is essentieel dat de haven van Abidjan eenvoudig en snel toegankelijk is, zodat de vruchten in goede omstandigheden en met een degelijke transporttijd naar de consumentenmarkten kunnen worden vervoerd.

/// Medewerkster die bananentrossen sorteert in het verpakkingsstation in Ivoorkust ///

SIPEF-productie in Ivoorkust

PLANTATIONS J. EGLIN

Bananen

De bananenactiviteiten zijn geconcentreerd in de drie productiegebieden van Azaguié, Agboville en Motobé, met in totaal vier verpakkingseenheden, op een beplante oppervlakte van 749 hectare. Het bedrijf stelt in totaal 1 296 werknemers te werk.

Het totale exportvolume is ten opzichte van vorig jaar met 7% gedaald, van 29 772 tot 27 788 ton. De volumes naar Europa - waar de handel nog steeds het meest winstgevend is - vertegenwoordigden 22 792 ton, een verschil van 2 262 ton of 9% minder dan in 2017. In het algemeen is onze exportproductiviteit gedaald, wat te wijten is aan verschillende factoren:

/// Enerzijds de rendementen van het veld. Ondanks een aanzienlijke toename van het beplante areaal in 2018, bleef het brutovolume aan bananen lager dan vorig jaar. Dit is te wijten aan een gebrek aan trossen, en tegelijkertijd lag het brutogewicht van het fruit lager dan wij hadden geschat. Tegenover vorig jaar is er op het veld dus 5% minder volume geproduceerd. Aangezien de vruchten zeer snel reageren op schommelingen in klimatologische of agronomische omstandigheden, zijn de gevolgen onmiddellijk merkbaar. Vooral halverwege het jaar hadden we te lijden van deze lagere brutorendementen en inmiddels kunnen we bevestigen dat het agronomisch potentieel weer een zeer aanvaardbaar niveau heeft bereikt.

	Dessertbananen	Palmolie	Rubber	Cacaobonen	Cashewnoten	Katoen
Classificatie	1 ^e ACS-leverancier van de EU (5% van de bevoorrading van de Europese markt)	2 ^e Afrikaanse producent (500 000 ton) (11 ^e wereldwijd)	1 ^e Afrikaanse producent (720 000 ton) (7 ^e wereldwijd)	1 ^e wereldwijde producent (2 miljoen boeren)	1 ^e wereldwijde uitvoerder (2 ^e wereldwijde producent (730 000 ton))	16 ^e wereldwijd (412 000 ton)
2018 naar EU-28	315 727 ton	10 063 ton	246 172 ton	1 031 318 ton	1 202 ton	5 094 ton
Doelstellingen Ivoorkust	2020: 350 000 ton export naar de EU	2020: 600 000 ton	2023: 2 miljoen ton	2020: 2 miljoen ton	2020: 1 miljoen ton	2020: 600 000 ton

/// Anderzijds was het toe te schrijven aan de kwaliteit en het exportrendement. Nu de markt het grootste deel van het jaar onder druk staat, zijn de kwaliteitsnormen zoals die in de exportlastenboeken zijn opgenomen veel complexer geworden. In een markt die in 2018 wekenlang overbevoorraad was, stellen klanten veel strengere eisen. Om ons kwaliteitslabel te behouden, was het percentage fruit dat in het verpakingsstation werd weggegooid uiteindelijk hoger dan verwacht. Met andere woorden: ons verlies in brutogewicht in het verpakingsstation lag 5% hoger dan in 2017 en ons afval 7% hoger.

.....

Azaguié site

43%

Azaguié is ons grootste bananenproductiegebied, met 136 beplante hectare (18%) op Azaguié 1 en 191 beplante hectare (25%) op Azaguié 2. Azaguié 1 willen we geleidelijk uitbreiden naar 160 hectare. Op Azaguié 2 telen we in een wisselsysteem ananasbloemen.

.....

Agboville site

30%

Agboville, verder naar het noorden, heeft een oppervlakte van 221 hectare (30%). Deze site is een mooi voorbeeld van duurzaamheid met percelen voor de bananenteelt met een goede braakleggingscyclus.

.....

Motobé site

27%

Motobé heeft een beplante oppervlakte van 201 hectare (27%) met Williams bananen. De site is volledig uitgerust met een kabelbaan, een systeem voor het oogsten en transporteren van de bananentrossen via een kabel tussen het veld en het verpakingsstation.

.....

/// Tros bananen klaar om te oogsten in Ivoorkust ///

/// *Veld met ananasbloemen* ///

Horticultuur

De verkoop van producten uit de tuinbouwactiviteit daalde met 18% ten opzichte van 2017, maar de bijdrage van de sector blijft desondanks positief en gelijk aan die van vorig jaar. Onze strategie voor de productie van ananasbloemen, sierbladeren en lotusbloemen blijft hetzelfde. Al deze producten worden per vliegtuig, op passagiersvluchten, geëxporteerd naar Noord-Europa. De markt blijft het goed doen en de vraag naar dit soort kwaliteitsproducten blijft groot. Deze activiteit is volledig complementair aan de bananensector in Azaguié en ze beschikt nog steeds over een interessant potentieel.

PLANTAGES

Azaguié site

Op de site van Azaguié – het dichtst bij Abidjan – zijn de kantoren gelegen waar de activiteiten van het bedrijf zijn gecentraliseerd. Azaguié is ook ons grootste bananenproductiegebied, met 136 beplante hectare op Azaguié 1 en 191 beplante hectare op Azaguié 2. Agboville, verder naar het noorden, heeft een oppervlakte van 221 hectare, terwijl Motobé zijn beplante oppervlakte licht heeft teruggebracht tot 201 hectare, voor een betere braakleggingscyclus.

Onze bananenplantages worden over het algemeen na vijf tot acht jaar herbeplant met ‘in-vitro’ plantmateriaal waardoor wij gezond materiaal – opgekweekt in zeer vochtige kassen en vervolgens geteeld in kwekerijen met omgevingsvochtigheid – kunnen planten in gezonde grond, na een braakleggingsperiode van minstens 1 jaar. Zo beperken we het gebruik van fytosanitaire producten om duurzame teeltpraktijken in stand te houden. Dankzij een goede herbeplantingsregeling kunnen wij de productiecycli – en dus ook de exportcycli – bepalen, om de markten in de lente te bevoorraden, de optimale periode voor de handel in tropisch fruit op het noordelijk halfrond.

Op Azaguié 1 gaan we geleidelijk verder met de ontwikkeling van voormalige braakliggende terreinen die al vele jaren niet meer zijn bewerkt; we gaan stapsgewijs te werk om de beschikbaarheid van water te garanderen, wat nodig is voor irrigatie in het droge seizoen. We hopen deze site – zonder noemenswaardige investeringen – op ongeveer 160 beplante hectare te kunnen brengen, goed voor 6 400 ton export. Het grootste deel van de infrastructuur is op Azaguié 1 reeds aanwezig.

Op Azaguié 2 wordt de productie momenteel geoptimaliseerd, met bijna 200 beplante hectare, zoals gepland sinds de opstartfase van deze ontwikkeling in 2015. Twee tot drie jaar lang zullen we op deze site geen grote aanplantingen meer uitvoeren, waar we afwisselen met de teelt van ananasbloemen in de tuinbouwsector. Alles wordt momenteel beheerd zoals het hoort om een goed rendement te behalen. De weersomstandigheden zijn over het algemeen normaal op Azaguié.

Agboville site

Agboville werkt met normale oppervlakken en cycli. De belangrijkste beperkende factor is water, en we letten er steeds op dat we in het begin van het droge seizoen over voldoende watercapaciteit beschikken (dammen in de heuvels). Deze site is een mooi voorbeeld van duurzaamheid met percelen voor de bananenteelt met een goede braakleggingscyclus. Door het rendement en de kwaliteit van de bananenteelt die al bijna dertig jaar in Agboville wordt uitgevoerd, kunnen wij bevestigen dat de productieomstandigheden in deze sector optimaal zijn.

Motobé site

Motobé is zeker het meest complexe gebied om te beheeren bij overtollig water, omdat de kleigrond compact en moeilijk te draineren is. In 2018 heeft de overstroming van de Comoé-rivier, die langs de plantage stroomt, productieverliezen veroorzaakt. Twee weken lang stond ongeveer 10 hectare onder water. Gelukkig zijn dergelijke overstromingen uiterst zeldzaam en is vooral de toegankelijkheid van de toegangsweg over land voor onze transportvoertuigen een probleem. De laatste dergelijke overstroming dateert van meer dan 10 jaar geleden. Door de specifieke aard van de bodem planten we op Motobé een sterkere en minder kwetsbare bananencultivar – Williams – in tegenstelling tot de andere sites van de Groep, waar de variëteit Grande Naine wordt geplant. Motobé is ook de site die volledig is uitgerust met een kabelbaan, een systeem voor het oogsten en transporteren van de trossen via een kabel tussen het veld en het verpakkingsstation.

VERPAKKINGSSTATIONS

De oogst, de verpakking en de verzending van de vruchten vindt bijna permanent plaats, en onze verpakkingsstations werken vijf tot zes dagen per week. Aangezien bananen een vrucht zijn waarvan de groene levensduur niet meer dan 30 dagen bedraagt, moeten de rijpingsfase en de oogst goed worden beheerd en mag er maximaal 20 uur liggen tussen de oogst en de koeling. Het proces – oogsten,

verpakken, verscheppen – verloopt snel. Onze verpakkingsstations verpakken tot 50 ton export per dag in standaardverpakkingen zoals dat door de markt wordt vereist. Het laatste station dat op Azaguié 2 is gebouwd, is 100% operationeel en kan bogen op de beste oppervlakte en de beste ergonomische omstandigheden om de productiviteit te optimaliseren. Dozen verpakt op palletten worden via de haven van Abidjan verscheept in gekoelde containers, waar ze op containerschepen worden geladen die wekelijks naar de Afrikaanse subregio's of naar Europa varen,

ALGEMENE ZAKEN IN IVOORKUST

Werknemers

In de loop van het jaar hebben we onze algemeen directeur vervangen door een van onze voormalige medewerkers, die voorheen onze activiteiten in Ivoorkust en Azië beheerde. Hij heeft zich laten bijstaan door een ervaren consultant op het gebied van kwaliteit voor de export. Dankzij een beter beheer van de vruchten in het verpakkingstation worden onze rendementen zo zekergesteld en verhoogd. We hebben ook een grote inspanning geleverd om de taken en vergoedingen van het personeel op alle sites te standaardiseren en tegelijkertijd stimulerende maatregelen ingevoerd voor prestatie- en kwaliteitsbonussen. De uitvoering van dit initiatief was niet eenvoudig, maar we stellen vast dat de genomen maatregelen voor alle werknemers effectief zijn.

Banana Accompanying Measures – BAM, sociaal en ecologisch

Net als de andere producenten uit ACS-staten krijgen de Plantations J. Eglin steun van de Europese Unie (EU) voor sociale en ecologische verbeteringen voor onze werknemers, hun gezinnen en de gemeenschappen rond onze plantages. Er wordt momenteel een programma ontwikkeld om de levensomstandigheden te verbeteren, dat in 2020 zal worden voltooid. Het programma loopt over 36 maanden en kost EUR 1,4 miljoen, waarvan 59% gefinancierd wordt door de EU. De werken en verbeteringen hebben betrekking op:

- /// de bouw van woningen voor ons personeel en onze kaderleden, en de verbetering en uitbreiding van de bestaande woningen;
- /// de bouw van verbeterde houtovens om te koken, waardoor de hoeveelheid hout die voor de bereiding van maaltijden gebruikt wordt, aanzienlijk kan worden verminderd;
- /// de bouw van kantines en coöperaties van diverse benodigdheden voor de dorpen.

“Met de ‘Fairtrade’ certificering in de productiesite in Motobé kan voldaan worden aan de normen die de markt vereist. De premie wordt gebruikt om sociale verbeteringen voor de bevolking door te voeren.”

We zijn nog steeds bezig met de herbebossing van bepaalde gebieden, en de eerste uitdunningen van de houtaanplantingen van Gmélinas leveren brandhout voor de keukens van ons personeel, wat bijdraagt aan een goed bosbeheer.

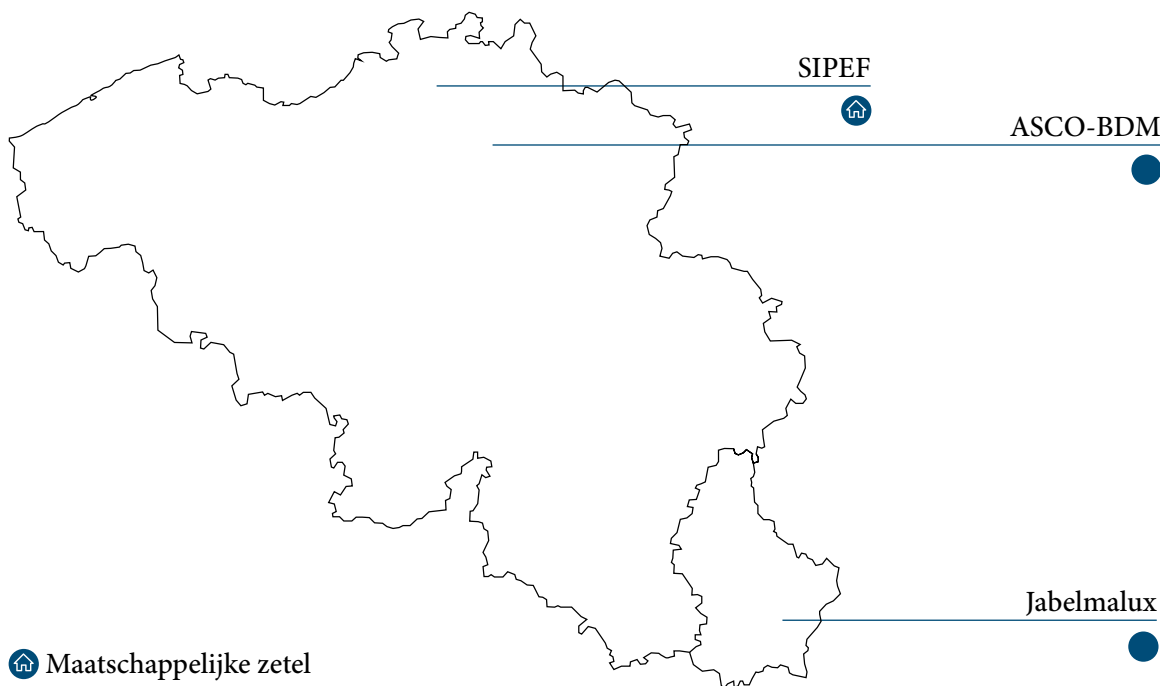
Fairtrade-initiatief

We starten met het ‘Fairtrade’-certificeringsproces in de productiesite van Motobé. De certificering zal relatief eenvoudig te verkrijgen zijn omdat onze algemene beheermethode zeer dicht aanleunt bij de algemene regels voor ‘Fairtrade’. Het is een noodzakelijk en belangrijk initiatief om te kunnen voldoen aan de sociale normen die door de markt worden vereist. Producten die onder het ‘Fairtrade’-label worden verkocht, profiteren overigens van een premie die grotendeels aan de gemeenschap wordt betaald, en dus gebruikt kan worden om sociale verbeteringen door te voeren ten voordele van de bevolking. Bij de start van het proces is gekozen voor de site van Motobé. Als het initiatief positief uitvalt, kunnen we het uitbreiden naar de andere productievestigingen van Azaguié en Agboville.

Bezoek van de leden van de raad van bestuur van SIPEF

In september 2018 hadden we de eer om de leden van de raad van bestuur van SIPEF in Ivoorkust te mogen verwelkomen. Niet alleen de plantages, maar ook de leef- en werkomgeving en de nationale infrastructuur werden bezocht, geanalyseerd en zeer zeker gewaardeerd. Uit de voornaamste conclusies van deze missie onthouden we dat er in de bananensector, in een land dat dicht bij de consumentengebieden ligt, nog steeds aanzienlijke kansen te vinden zijn, uiteraard op voorwaarde dat bepaalde aspecten zoals rendement, kwaliteit, logistiek en toegang tot de markt (te handhaven douanerechten voor concurrerende producenten en wisselkoerseffecten) worden gehandhaafd en onder controle worden gehouden.

Europa

SIPEF

De Groep wordt historisch op strategisch, financieel en commercieel gebied aangestuurd vanuit SIPEF in België. De jongste jaren is hier een ruimere omkadering voor informatica- en juridische aangelegenheden bijgekomen. Hierdoor werd het personeelsbestand in België (momenteel zo'n 23 werknemers) uitgebreid met een kern IT-team van drie mensen en een juridisch profiel.

Jabelmalux SA

Jabelmalux SA is de Luxemburgse moederonderneming van de meest recente oliepalmitbreidingen in Noord-Sumatra (PT Umbul Mas Wisesa, PT Toton Usaha Mandiri en PT Citra Sawit Mandiri) en van één van de uitbreidingen in de Musi Rawas regio in Zuid-Sumatra (PT Agro Muara Rupit).

Na het succesvolle openbaar aankoopbod dat werd uitgebracht in 2011, verdween de onderneming van de Luxemburgse beurs. Het initieel aanbod werd daarna nog verder gezet. Per eind 2018 controleerde de SIPEF-groep 99,8% van de onderneming. SIPEF heeft de intentie om, in de toekomst, de ontbrekende aandelen, die nog in het publiek zijn, alsnog te verwerven.

ASCO NV – BDM NV

Zoals aangekondigd op 18 december 2017 hebben Ackermans & van Haaren en SIPEF, beiden voor 50% aandeelhouders van verzekeringsgroep ASCO-BDM, hun volledige aandelenpakket verkocht aan The Navigators Group, Inc. voor een totale prijs van EUR 35 miljoen. Deze transactie werd, na onderwerping aan de goedkeuring van de betreffende toezichthouders, afgerond in juni 2018, wat voor SIPEF resulteerde in een bruto-opbrengst van KUSD 20 463 en een geconsolideerde meerwaarde, aandeel van de Groep, van KUSD 7 376.

Deze transactie past integraal in de concentratiebeweging naar de core business van tropische agro-industrie in Zuidoost-Azië. Wij danken het management van ASCO-BDM voor de jarenlange succesvolle samenwerking met hun aandeelhouders.

Operationele kerncijfers

Producties van de groep (in ton)

TOTALE PRODUCTIES VAN DE GECONSOLIDEERDE ONDERNEMINGEN

Producten	Eigen	Derden	2018	Eigen	Derden	2017
Palmolie	290 441	61 316	351 757	272 312	58 646	330 958
Indonesië	205 426	5 644	211 070	190 623	3 098	193 721
Tolan Tiga groep	72 492	0	72 492	69 477	0	69 477
Umbul Mas Wisesa groep	41 568	63	41 631	39 640	0	39 640
Agro Muko groep	85 219	3 091	88 310	79 827	2 929	82 756
South Sumatra groep	6 147	2 490	8 637	1 679	169	1 848
Papoea-Nieuw-Guinea	85 015	55 672	140 687	81 689	55 548	137 237
Palmpitten	44 715	1 178	45 893	42 429	659	43 088
Indonesië						
Tolan Tiga groep	18 026	0	18 026	17 084	0	17 084
Umbul Mas Wisesa groep	6 774	10	6 784	6 535	0	6 535
Agro Muko groep	18 513	631	19 144	18 352	613	18 965
South Sumatra groep	1 402	537	1 939	458	46	504
Papoea-Nieuw-Guinea						
Palmpitolie	6 961	4 762	11 723	7 090	4 917	12 007
Papoea-Nieuw-Guinea	6 961	4 762	11 723	7 090	4 917	12 007
Rubber	7 982	0	7 982	8 179	0	8 179
Indonesië	7 982	0	7 982	8 179	0	8 179
Tolan Tiga groep	5 411	0	5 411	6 015	0	6 015
Agro Muko groep	2 571	0	2 571	2 164	0	2 164
Papoea-Nieuw-Guinea	0	0	0	0	0	0
Thee	2 422	0	2 422	2 402	0	2 402
Indonesië	2 422	0	2 422	2 402	0	2 402
Ananasbloemen ('000 stuks)	465	0	465	621	0	621
Ivoorkust	465	0	465	621	0	621
Bananen	27 788	0	27 788	29 772	0	29 772
Ivoorkust	27 788	0	27 788	29 772	0	29 772

Beplante oppervlakten (in hectaren) *

TOTALE BEPLANTE OPPERVLAKTEN VAN DE GECONSOLIDEERDE ONDERNEMINGEN

EXCLUSIEF PT TIMBANG DELI

Plantages	Volgroeid 2018	Onvolgroeid 2018	Beplant 2018	Volgroeid 2017	Onvolgroeid 2017	Beplant 2017
Oliepalmen	58 463	13 037	71 500	56 928	12 350	69 278
Indonesië	46 129	11 684	57 813	44 718	10 939	55 657
Tolan Tiga groep	12 473	1 029	13 502	11 896	1 159	13 055
Umbul Mas Wisesa groep	9 705	226	9 931	9 618	307	9 925
Agro Muko groep	16 815	2 514	19 329	16 353	2 571	18 924
South Sumatra groep	7 136	7 915	15 051	6 851	6 902	13 753
Papoea-Nieuw-Guinea	12 334	1 353	13 687	12 210	1 411	13 621
Rubber	4 329	1 415	5 744	4 189	1 496	5 685
Indonesië	4 329	1 415	5 744	4 189	1 496	5 685
Tolan Tiga groep	2 874	1 128	4 002	2 891	1 057	3 948
Agro Muko groep	1 455	287	1 742	1 298	439	1 737
Thee	1 716	47	1 763	1 708	44	1 752
Indonesië	1 716	47	1 763	1 708	44	1 752
Ananasbloemen	31	0	31	23	19	42
Ivoorkust	31	0	31	23	19	42
Bananen	749	0	749	630	60	690
Ivoorkust	749	0	749	630	60	690
Totaal	65 288	14 499	79 787	63 478	13 969	77 447

* = effectief beplante oppervlakten

Ouderdomsstructuur (in hectaren)

	Oliepalmen						Rubberbomen		
	Tolan Tiga groep	Umbul Mas Wisesa groep	Agro Muko groep	South Sumatra groep	Hargy Oil Palms	Totaal	Tolan Tiga groep	Agro Muko groep	Totaal
2018	303	6	1 080	2 760	513	4 662	139	52	191
2017	399	49	1 047	2 663	609	4 768	193	40	233
2016	328	171	434	2 492	231	3 655	257	62	319
2015	679	86	1 085	1 240	743	3 833	237	58	295
2014	709	0	988	714	1 369	3 780	151	75	225
2013	434	0	1 250	752	1 092	3 527	202	205	407
2012	746	182	1 410	123	1 446	3 906	154	195	349
2011	754	755	26	0	876	2 411	139	100	239
2010	625	1 517	291	0	618	3 051	140	150	289
2009	103	1 658	504	0	253	2 517	43	57	100
2008	395	1 960	167	0	197	2 718	108	117	224
2007	319	2 152	101	0	1 737	4 308	196	173	368
2006	619	367	672	0	853	2 511	143	188	331
2005	652	1 004	413	0	173	2 242	217	0	217
2004	133	0	781	0	160	1 074	172	0	172
2003	1 163	0	131	0	148	1 442	218	0	218
2002	470	0	102	0	331	903	152	0	152
2001	481	0	578	0	901	1 960	92	0	92
2000	334	0	1 116	512	392	2 354	197	78	275
1999	596	0	1 922	360	608	3 487	116	83	199
1998	467	0	2 426	2 553	315	5 762	206	0	206
1997	756	0	320	622	121	1 820	181	110	292
1996	923	0	313	260	0	1 496	131	0	131
1995	331	25	38	0	0	393	101	0	101
1994	498	0	346	0	0	844	54	0	54
Voor 1994	288	0	1 787	0	0	2 075	62	0	62
	13 502	9 931	19 329	15 051	13 687	71 500	4 002	1 742	5 744
Gemiddelde leeftijd	12,72	9,60	12,63	6,95	8,94	10,32	11,40	9,11	10,70

Verklaring van niet-financiële informatie

Bedrijfsmodel

SIPEF is een plantagebedrijf dat in 1919 werd opgericht en zich volledig toelegt op agro-industriële activiteiten in tropische en subtropische gebieden. Sinds een tiental jaren, concentreert de Vennootschap zich uitsluitend op de productie van palmolie, rubber en thee in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea en van bananen in Ivoorkust, waarbij het zwaartepunt ligt op het telen van palmproducten die 87% van haar totale omzet uitmaken.

Reeds van bij de oprichting van de Vennootschap, een eeuw geleden, tot op heden is duurzaamheid een wezenlijk onderdeel van het bedrijfsmodel van de Groep. Immers, de uitbating van plantages is onlosmakelijk verbonden met het milieu en de mens. Vandaar hanteert de Groep werkwijzen die een positief effect hebben op lange termijn op de natuurlijke en de maatschappelijke omgeving en streeft ernaar deze voortdurend te verbeteren (voor meer details zie pagina 24).

Beleid

SIPEF verbindt zich ertoe plantages op een veilige, verantwoorde en duurzame wijze aan te leggen en te beheren. SIPEF heeft zich steeds aangepast aan veranderende sociale, economische en ecologische omstandigheden en haar beleid is doorheen de jaren gericht op de “best practices”.

Bovendien is SIPEF zich bewust van het belang van een brede stakeholderbetrokkenheid bij het uitvoeren van haar activiteiten. Ze is ervan overtuigd dat ze, door samen te werken met haar klanten, met de sociale en ecologische ngo's, producenten, onderzoekers en andere bereidwillige stakeholders zowel uit de overheids- als uit de privésector, de invoering van veilige, verantwoorde en duurzame standaarden en praktijken kan bewerkstelligen en bevorderen. De analyse van de verschillende stakeholders en de omgang met hen vormen dus een essentieel onderdeel van haar beleid.

Rapportering en Referentiekaders

Na een eerste verslag in 2015, heeft SIPEF een gedetailleerd duurzaamheidsverslag opgesteld dat gestructureerd is rond de GRI ("Global Reporting Initiative")-richtlijnen in 2017. Het betreft een tweejaarlijkse publicatie die betrekking heeft op de boekjaren 2016 en 2017 en kan geraadpleegd worden op de website van de Vennootschap. Het volgende rapport zal eind 2019 worden gepubliceerd.

De 'Verklaring van niet-financiële informatie' wordt op jaarlijkse basis opgesteld als onderdeel van het jaarrapport en is geïnspireerd door de principes en criteria van de "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (RSPO).

Om haar verplichtingen van duurzame ontwikkeling na te komen en verantwoorde praktijken te garanderen, waaronder de volledige traceerbaarheid van al haar producten, past de Vennootschap naast RSPO nog tal van andere algemeen erkende standaarden toe en meer bepaald: "ISO 9001 en ISO 14001", de "International Sustainability and Carbon Certification" (ISCC), de "Indonesian Sustainable Palm Oil"-standaard (ISPO) en het "Clean Development Mechanism" (CDM) van de Verenigde Naties. Tot slot stemt de Vennootschap haar beleid voor de rubber-, bananen- en theeteelt vooral af op de "Sustainable Agriculture Standard" (SAS) van het "Sustainable Agriculture Network" (SAN), wat heeft geleid tot een certificering voor "Rainforest Alliance" en voor GLOBALG.A.P. voor de bananenteelt.

In de palmsector is RSPO echter de voornaamste en meest veeleisende mondiale standaard. Aangezien de palmproductie de hoofdactiviteit is van SIPEF, werd deze norm weerhouden als referentiekader voor de verklaring van niet-financiële informatie.

.....

87%

Het zwaartepunt ligt op het telen van palmproducten die 87% van de totale omzet uitmaken

.....

“De ‘Responsible Plantations Policy’ van SIPEF omvat het verbod op ontbossing.”

.....

PRINCIPES EN CRITERIA

De RSPO-certificering voor duurzame palmolieproductie stoelt op zeven principes:

- /// Gedraag je ethisch en transparant
- /// Beheer op een wettelijke wijze en respecteer rechten
- /// Optimaliseer productiviteit, efficiëntie, positieve impacts en veerkracht
- /// Respecteer gemeenschappen en mensenrechten en lever voordelen
- /// Ondersteun de integratie van lokale boeren
- /// Respecteer de rechten en arbeidsvoorwaarden van werknemers
- /// Bescherm, behoud en verbeter ecosystemen en het milieu

Elk van deze principes valt uiteen in een aantal gedetailleerdere criteria, die SIPEF helpen om de voornaamste duurzaamheidsrisico's te temperen. Bovendien bevatten deze criteria standaardrichtlijnen met betrekking tot het milieu, de sociale en personeelsaangelegenheden, de eerbiediging van de mensenrechten en de bestrijding van corruptie. SIPEF stemt haar beleid met betrekking tot elk van deze onderwerpen volledig af op de principes en de criteria van de RSPO.

Meer informatie over de RSPO en RSPO-certificering is beschikbaar op de website van de RSPO (<https://rspo.org>). De huidige principes en criteria van de RSPO werden in november 2018 goedgekeurd door de algemene vergadering van de RSPO.

1. MILIEUBEHEER

Beleid

In november 2014 heeft SIPEF een eigen verantwoordelijk plantagebeleid uitgewerkt, de "Responsible Plantations Policy" of afgekort RPP, dat de krachtlijnen uitzet waarmee het bedrijf de ecologische en sociale impact van nieuwe ontwikkelingen en van het beheer van bestaande plantages en fabrieken in goede banen wil leiden en voortdurend verbeteren. Het wordt jaarlijks bijgewerkt en goedgekeurd door de raad van bestuur.

De vier pijlers van de RPP van SIPEF zijn:

- /// Verantwoorde sociale praktijken
- /// Verantwoord plantage- en verwerkingsbeheer
- /// Verantwoorde ontwikkeling van nieuwe activiteiten
- /// Volledige traceerbaarheid

De RPP is zowel van toepassing op de uitbating van de plantages die rechtstreeks door SIPEF worden beheerd als op de ondernemingen waarin SIPEF een meerderheidsbelang heeft. Bovendien is het toepassingsgebied uitgebreid tot de activiteiten van kleinschalige producenten en omliggende boeren die producten aan de fabrieken van SIPEF leveren.

Risico's

De Vennootschap is zich ervan bewust dat de oprichting en uitbating van plantages zowel positieve als negatieve gevolgen voor het milieu heeft en niet alle gevolgen voorspelbaar zijn.

Zo was de palmolieproductie vele jaren het voorwerp van kritiek omdat de expansie van plantages dikwijls in verband werd gebracht met ontbossing en het verlies van ecologische waarden.

Een ander risico dat verbonden is met de uitbating van plantages is de uitstoot van methaangas door de vloeibare afvalstoffen van palmoliefabrieken.

Beleidsmaatregelen

Ontbossing

In antwoord hierop, heeft SIPEF in haar RPP, die jaarlijks in november geactualiseerd wordt, het verbod op ontbossing opgenomen.

Meer bepaald baseert SIPEF zich op de "High Conservation Value" (HCV)-benadering die eveneens als criterium wordt gehanteerd door de RSPO. Dit komt erop neer dat alle gebieden met een bepaalde ecologische en sociale waarde behouden blijven en niet tot plantages kunnen worden omgevormd, terwijl de "scrub lands"-gebieden van gedegradeerd bos - en open gebieden hiervoor wel in aanmerking komen.

Daarnaast is er ook de "High Carbon Stock Approach" (HCSA)-methodologie die toelaat de 'niet-ontbossing' toe te passen door het identificeren en de bescherming van 'leefbare natuurlijke bosgebieden', HCV-gebieden en "community lands" (gebieden die toebehoren aan de plaatselijke gemeenschappen).

/// Luchtfoto van plantages en de verblijven van het personeel op de achtergrond ///

In de praktijk vullen beide benaderingen elkaar aan en worden ondertussen gecombineerd tot één proces, om uit te maken waar er wel en waar geen palmoliegebieden kunnen worden ontwikkeld.

SIPEF past deze gecombineerde benadering toe. Op dit ogenblik, blijft het een grote uitdaging om deze methodologie toe te passen op "High Forest Cover Landscapes" (HFCL, sterk beboste gebieden) zoals Papoea-Nieuw-Guinea. SIPEF is betrokken bij de aanpassing van de HCSA-methodologie voor zulke gebieden. Dit is van belang voor de potentiële expansie van de Vennootschap, maar vooral voor de kleinschalige producenten in deze gebieden die volledig afhankelijk zijn van de opbrengsten van hun oliepalmplantages.

Anderzijds werkt SIPEF hard aan het optimaliseren van het rendement van haar aanplanten. Daarom is ze een partnership aangegaan met "Verdant Bioscience Pte Ltd" (VBS), een joint venture met wie ze al haar activiteiten inzake onderzoek en ontwikkeling onderneemt met als doel het rendement per hectare te verhogen. SIPEF gelooft dat VBS in de toekomst oliepalmmvariëteiten zal produceren die het huidige rendement per hectare zouden kunnen verdubbelen. Op deze manier zal ze kunnen inspelen op de voortdurend stijgende vraag naar palmolie, zonder het globale milieu in gevaar te brengen.

In die context heeft SIPEF in april 2017 de leiding over de Timbang Deli-rubberplantage formeel overgedragen van Tolan Tiga aan VBS. In Noord-Sumatra en Bengkulu werd een netwerk van proefvelden aangelegd om optimale bemestingsplannen te ontwikkelen en het kweekpotentieel van de F1-hybrides te realiseren, om behandelingen tegen plagen en ziektes uit te werken en om onderzoek te doen naar diverse problemen die verband houden met Ganoderma, een belangrijke ziekte van oliepalmen. Bovendien doet SIPEF beroep op VBS voor bemestingsadviezen voor elk van de drie teelten (palmolie, rubber en thee) in alle regio's van Indonesië.

Uitstoot methaangas

De RPP voorziet eveneens in een lagere uitstoot van broeikasgassen. Een van de grootste inspanningen van de SIPEF-groep om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen is de bouw van methaanopvanginstallaties in de palmoliefabrieken van Mukomuko, Bukit Maradja, Perlabian, Umbul Mas Wisesa en Barema, die stuk voor stuk zijn geregistreerd als projecten in het kader van het "Clean Development Mechanism" (CDM) uit het klimaatverdrag van de Verenigde Naties. Het is de intentie van de SIPEF-groep om in de toekomst alle palmolie-extractiefabrieken uit te rusten met installaties voor de opvang of het vermijden van methaanuitstoot, naarmate de technologie beschikbaar en betaalbaar wordt.

/// Close-up van een gasmotor ///

“De Mukomuko-palmoliefabriek werd als eerste uitgerust met een bioreactor met methaanopvang waarbij het methaan wordt gebruikt als brandstof voor een gasmotor.”

Vanaf 2018 zijn reeds vijf van de negen palmoliefabrieken uitgerust met methaanopvanginstallaties. In het recente verleden zijn er drie belangrijke projecten verwezenlijkt om de uitstoot van methaangas zo goed mogelijk te verhelpen en in te dijken.

/// De Mukomuko-palmoliefabriek werd als eerste uitgerust met een bioreactor met methaanopvang waarbij het methaan werd initieel gebruikt als brandstof voor een van de ketels.

/// Dan werd de installatie van een generator op biogas opgestart, die electriciteit produceert. De electriciteit die de stoomgenerator opwekt, wordt gebruikt voor de werking van de fabriek, en voor andere activiteiten van het bedrijf, zoals het drogen van de geproduceerde rubberblokken in de nabijgelegen “crumbrubber”-fabriek. Ook het centrale atelier, de directiekantoren en de huisvesting van de onderneming worden via deze generator van electriciteit voorzien. Bovendien levert SIPEF sinds oktober 2017 de residuaire electriciteit na intern gebruik aan het publieke elektriciteitsnet. Door een belangrijke neerwaartse prijszetting, is het echter niet langer rendabel om deze leveringen verder te zetten. SIPEF is dus sceptisch geworden over bijkomende investeringen in nieuwe biogasgeneratoren.

/// Vervolgens werd de Perlavian-palmoliefabriek opgevaardeerd door het anaerobe bekken te vervangen door een bioreactorvat om verder de methaanopvang en methaanbeperving van het proces te verbeteren.

/// En tenslotte heeft de composteerinstallatie van Bukit Maradja, die eind 2017 in gebruik werd genomen, het hele jaar door compost van hoge kwaliteit geproduceerd dankzij de ‘beluchte bunkers’. Door dit concept worden de lege palmtrossen (“Empty Fruit Bunches”, EFB) en het afvalwater in speciaal daarvoor bestemde

bunkers opgeslagen en dus vindt er geen lekkage plaats. Omdat het hele proces verloopt onder aerobe omstandigheden, wordt er geen methaan geproduceerd. De composteerinstallatie verwerkt ook bezinksel uit de decanteerinstallaties en ketelassen. Dit is dus een goede manier om afvalstoffen te recycleren.

Compost wordt in de plantages gebruikt als bodemverbeteraar om het gebruik van kunstmest te kunnen terugdringen. Er wordt verwacht dat het compost meer dan 60% van de kunstmeststoffen in de plantage van Bukit Maradja zal vervangen.

Deze projecten dragen dus in belangrijke mate bij tot de verwezenlijking van het doel van de Groep om de uitstoot van methaangas te verminderen, op een meer ecologisch verantwoorde manier energie te produceren en het milieu te beschermen.

2. SOCIALE EN PERSONEELSAANGELEGENHEDEN

Beleid

Het verantwoordelijke plantagebeleid van SIPEF, de RPP, beoogt uitdrukkelijk de sociale impact van nieuwe ontwikkelingen en van de uitbating van de bestaande plantages. Om het beheer van de plantages te optimaliseren wordt veel aandacht besteed aan een goede samenwerking met de plaatselijke gemeenschappen, aan de technische opleiding van de werknemers en aan het waarborgen van een veilige en gezonde werkomgeving. De ontwikkeling van de plantages, en waar relevant de ondersteuning van omliggende kleinschalige boeren, dragen dus aanzienlijk bij tot de sociale en economische ontwikkeling van de nationale gemeenschappen en speelt een belangrijke rol in de armoedebestrijding. De plantages groeien met en voor het volk.

Risico's

De productie van palmproducten, rubber, thee en bananen in tropische en subtropische gebieden is heel arbeidsintensief. Per 100 hectare zijn voor palmproducten 14 werknemers nodig, voor rubber 25, voor thee 90 en voor bananen 161. Eind 2018, telt de Groep 21 619 personeelsleden. De vaste werknemers werden opgeleid om de essentiële technische taken te kunnen uitvoeren. De meeste arbeiders komen uit de lokale bevolking en zijn op de plantages gehuisvest met hun familie. Slechts enkele arbeiders en tijdelijke arbeidskrachten komen van andere regio's. In de Indonesische activiteiten worden ook tijdelijke werknemers ingezet voor meer seizoensgebonden of technisch minder veeleisende taken. Het personeelsbestand bleef redelijk stabiel ten opzichte van 2017.

Bij de bedrijfsactiviteiten van de Groep zijn vele arbeidskrachten betrokken en eveneens hun families, aangezien de meeste van hen op de plantages leven. Het ontwikkelen en onderhouden van de vereiste vaardigheden, het voorzien van eerlijke lonen en een veilige en aantrekkelijke werkplaats evenals het onderhouden van harmonieuze relaties binnen en buiten de plantages maken een essentieel onderdeel uit van het beheer van de activiteiten van de Groep.

“Plantages groeien met en voor het volk”.

Beleidsmaatregelen

Initiatieven inzake human resources en relaties met de plaatselijke gemeenschappen

De “Corporate Social Responsibility” (CSR) van SIPEF maakt deel uit van de RPP van de Groep. De huidige maatregelen spelen in op de behoeften van de gemeenschappen. Per operationele eenheid worden CSR-budgetten opgesteld. De managers van de plantages hebben open en constructieve gesprekken met de lokale stakeholders en beslissen hoe deze budgetten optimaal kunnen worden gebruikt in de lokale context.

Voor palmolie-activiteiten wordt er eenmaal per jaar een sociale peiling uitgevoerd op de gemeenschappen en de stakeholders van de Vennootschap. De peilingen vermelden de perceptie door de gemeenschappen en de stakeholders van de plantageactiviteiten en de positieve en negatieve invloeden hiervan.

De Groep blijft voorzien in veilige en comfortabele huisvesting met goed werkende nutsvoorzieningen voor de werknemers en hun gezin die op de domeinen van SIPEF wonen. SIPEF promoot ook de oprichting door de werknemerscoöperatieven van lokale winkels. Indien nodig, subsidieert de Vennootschap het transport van goederen of levert het nodige werkkapitaal voor de arbeiderscoöperatieven zodat de prijzen stabiel en toegankelijk blijven. In Indonesië hebben de werknemerscoöperatieven succesvol “minimarkets” opgericht op de meeste plantages. In Papoea-Nieuw-Guinea werkt de Groep vaak met lokale uitbaters die uitbatingsconcessies verkrijgen op middellange termijn. In dergelijke gevallen, controleert het bedrijf de door de lokale uitbaters toegepaste prijzen om de betaalbaarheid van de basisgoederen te handhaven.

Waar relevant, wordt gratis transport voor de kinderen van alle werknemers van de Groep naar de publieke scholen georganiseerd. In geïsoleerde gebieden waar geen publieke scholen zijn, voorziet SIPEF zelf in onderwijs. Zo werden, bijvoorbeeld, op de plantage van Umbul Mas Wisesa in Indonesië en op de Eglin-plantages in Ivoorkust basisscholen gebouwd voor de kinderen van de werknemers. Recentelijk werd de UMW-school ook opengesteld voor alle kinderen van de omringende gemeenschappen. In Papoea-Nieuw-Guinea, in Bialla, heeft Hargy Oil Palms Ltd reeds in het verleden een internationale basisschool opgericht, die nu wordt uitgebreid naar middelbaar onderwijs met nieuwe klaslokalen. In een gezamenlijk project met het “PNG Incentive Fund” heeft Hargy Oil Palms Ltd ook een schoolcomplex gebouwd in een van de meest afgelegen gebieden van West New Britain, waar thans meer dan 200 leerlingen basisonderwijs kunnen volgen. In Indonesië heeft SIPEF meermaals grond geschonken aan de lokale overheden om scholen te kunnen uitbreiden en heeft ze de lonen van de onderwijzers van de kinderen van de werknemers gesubsidieerd.

Om het beheer van de plantages te optimaliseren wordt veel aandacht besteed aan de opleiding van de werknemers inzake landbouw- en beheertechnieken en algemene kennis. De praktische richtlijnen en beheerpraktijken

op het gebied van landbouwtechniek, milieu en algemene aspecten zijn samengevat in handleidingen met standaardprocedures. Opleidingen worden georganiseerd om de correcte toepassing van deze regels te verzekeren. In die context heeft de Vennootschap de laatste jaren een tweejarig opleidingsprogramma voor getalenteerde pas afgestudeerden ingevoerd. Recentelijk werd dit programma uitgebreid naar technische en administratieve functies. 28 deelnemers aan de opleiding zitten momenteel in hun tweede jaar en 56 in hun eerste jaar. Het programma blijft een groot succes kennen en legt sterke funderingen voor de toekomst van de activiteiten van de Groep.

Tussen 2011 en 2018 werden 250 afgestudeerde universitaire aangeworven. 188 personen hiervan zijn nog steeds actief bij SIPEF, waaronder 46 vrouwen. 22 van deze vrouwen werden in 2018 aangeworven, 9 in 2017 en 8 in 2015. Deze cijfers tonen aan dat SIPEF zich blijft inzetten om haar politiek van genderdiversiteit op de hogere functies in de Groep te implementeren.

Gezondheid en veiligheid op de werkplaats

Het verstrekken van de gepaste medische zorg is een belangrijk aandachtspunt in heel de Groep. Eind december 2018 waren in Indonesië 33 948 mensen (werknemers en de personen te hunnen laste) bij de nationale ziektekostenverzekering ingeschreven. Bovendien beschikt de Groep over 25 poliklinieken, 8 artsen die huisbezoeken afleggen en 50 permanente paramedici, waaronder 26 vroedvrouwen en 24 verpleegkundigen. Al deze medische faciliteiten werden officieel erkend door de nationale ziekteverzekering die er de kosten van dekt. In Ivoorkust en in Papoea-Nieuw-Guinea is het medische zorgpakket volledig ten laste van de onderneming die met eigen dokters en verplegers werkt in de door SIPEF opgerichte lokale klinieken en verzorgingscentra op de plantages.

SIPEF hanteert een 'nul-ongevallen'-streefdoel. Om dit te bereiken worden alle risico's geanalyseerd en beoordeeld, de werkplaatsen aangepast, beschermende uitrustingen ter beschikking gesteld waar nodig en opleidingen op verschillende niveaus voorzien. Inspecties van de werkplaatsen worden op regelmatige basis uitgevoerd. Indien er toch een arbeidsongeval gebeurt dan wordt dit bestudeerd om elke herhaling te voorkomen.

In de laatste jaren zijn er opmerkelijk minder dodelijke ongevallen gebeurd. In Indonesië vonden er in 2016 en 2017 zelfs geen meer plaats. Spijtig genoeg, zijn er in het voorbije boekjaar een klein aantal vastgesteld in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea, voornamelijk bij het oogsten en het transport van de vruchten naar de fabriek. We noteren ook vele kleine ongevallen in Ivoorkust, aangezien daar wordt gewerkt op het veld met verschillende scherpe gereedschappen.

Er wordt bijzonder aandacht besteed aan de arbeiders die werken met chemicaliën, zoals pesticiden. Zij krijgen een aparte opleiding, toezicht en beschermende werkkledij ("Personal Protective Equipment" – PPE). Zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven mogen niet

/// Irrigeren van de jonge planten in een oliepalmkwekerij ///

met chemicaliën in contact komen en zij krijgen gedurende hun zwangerschap en het geven van de borstvoeding andere taken toegewezen. Medische onderzoeken worden jaarlijks uitgevoerd op alle medewerkers, maar de arbeiders die met chemicaliën omgaan, worden vaker en grondiger onderzocht.

In 2018 ondergingen 2 306 arbeiders met een hoog risico (die met pesticiden of herbiciden werken of blootgesteld zijn aan ondermeer, stof en lawaai) een jaarlijkse medische controle en 6 232 arbeiders maakten het voorwerp uit van medische routinecontroles. Op basis van deze controles, bezorgt de bedrijfsarts in het kader van de programma's voor veiligheid en gezondheid op het werk, cijfers over de ziektegevallen, ziekte-uitkeringen en arbeidsongevallen. De laatste jaren werden er geen ongevallen gemeld die het gevolg waren van het omgaan met chemicaliën.

Tot slot, is het belangrijk te vermelden dat alle plantages beschikken over eigen ambulances om de slachtoffers van ernstige ongevallen te kunnen evacueren.

Elke operationele éénheid beschikt eveneens over een Comité voor Veiligheid, Gezondheid en Milieu dat elke maand bijeenkomt. In dit comité zetelen zowel vertegenwoordigers van de werknemers als van de bewoners van de door SIPEF ter beschikking gestelde huizen. Tijdens deze maandelijks vergaderingen kunnen de deelnemers alle opmerkingen maken of klachten uiten met betrekking tot de veiligheid, gezondheid en het milieu.

Het is absoluut verboden om te roken op de werkplaats en drugs en alcohol te gebruiken.

3. EERBIED VOOR MENSENRECHTEN

Beleid

SIPEF erkent het universeel karakter van de mensenrechten en ondersteunt de volledige toepassing van de Internationale Wet van Mensenrechten. SIPEF ondersteunt ook de implementatie van de Verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie inzake Fundamentele Rechten en Principes op het Werk, zoals omgezet in de wetgeving en regelgevingen van de landen waar de Groep actief is.

De Vennootschap heeft eveneens beleidslijnen aangenomen op het niveau van de Groep die plaatselijk worden toegepast via procedures die neergeschreven zijn in de plaatselijke handboeken van de Groep. Deze boeken behandelen onderwerpen zoals minimum arbeidsleeftijd, verbod op dwangarbeid en discriminatie, gendergelijkheid, het belang van een veilige werkplaats, het recht op vrijheid van vereniging en evenwichtige industriële relaties. De Groep waarborgt op alle gebied een eerlijke behandeling van zijn werknemers. De arbeidsovereenkomsten zijn duidelijk en minimum in overeenstemming met de plaatselijke wetgeving.

Risico's

Het is essentieel voor de reputatie en de verdere evolutie op lange termijn van SIPEF dat zowel de lokale gemeenschappen als de werknemers eerlijk en conform erkende maatschappelijke normen worden behandeld.

Zonder een voorafgaande consultatie van de plaatselijke bevolking en de uitdrukkelijke toestemming ervan, kunnen er geen nieuwe projecten worden opgestart.

Beleidsmaatregelen

Respect voor de rechten van de lokale gemeenschappen

Alvorens een nieuw project op te starten, ziet SIPEF erop toe dat de "free, prior and informed consent" (FPIC) van de gemeenschappen wordt verkregen. De Gemeenschappen worden ingelicht over de nieuwe ontwikkelingen en geven hun mening hierover te kennen. Dergelijke procedure kan maanden of zelfs jaren duren. Zo worden de vereiste voorwaarden gecreëerd voor een eerlijke en een langdurige samenwerkingsrelatie.

Respect voor de rechten van de werknemers

Het groepsbeleid inzake mensenrechten stoelt op de volgende richtlijnen:

/// Kinderarbeid wordt niet getolereerd op de plantages, niet ingeval van rechtstreekse tewerkstelling door een bedrijf van de Groep en evenmin bij aanwerving door een contractant van de Groep;

De minimumleeftijd om te werken op de plantages is 18 jaar. Er werden duidelijke en eenvoudige regels uitgevaardigd om dit te bewerkstelligen. De werknemers worden aangemoedigd om elke vorm van kinderarbeid te melden, ook indien het gaat over kinderarbeid door derde partijen die samenwerken met SIPEF.

/// De Groep onthoudt zich van elke vorm van dwangarbeid of mensenhandel en keurt deze niet goed;

/// SIPEF geeft iedereen gelijke kansen en duldt geen discriminatie;

Traditioneel waren er vooral mannelijke werkkrachten op de plantages. Sinds enkele jaren stimuleert SIPEF gelijke rechten op arbeid voor mannen en vrouwen. Om de vrouwen gelijke kansen op werk te bieden, voorzien de meeste plantages in gratis kinderopvang. Vanaf eind 2017 was deze service aanwezig in alle plantages van SIPEF.

Zowel mannen als vrouwen kunnen zich eveneens inschrijven voor de opleidingen die de Groep organiseert. Er is dan ook een stijgende deelname van vrouwelijke kadetten in de "field estate"-trainingsprogramma's.

/// SIPEF duldt geen seksuele intimidatie op de werkplaats.

4. STRIJD TEGEN FRAUDE EN CORRUPTIE

Beleid

SIPEF heeft in de meeste landen waar ze operationeel is een gedragscode ("Code of Conduct") ingevoerd. Bovendien heeft de Groep in 2017 officieel een beleid van groepsethiek ("group ethics policy") opgesteld, waarin een politiek van zero-tolerantie tegen omkoperij en corruptie verankerd is. De tekst van dit beleid is beschikbaar op de website van SIPEF.

Risico's

Corruptie is een belangrijk obstakel voor economische en sociale ontwikkeling.

Ondanks alle inspanningen om fraude te vermijden, werden toch nog gevallen van verschillend belang ontdekt door de interne audit teams.

Beleidsmaatregelen

Het management past een politiek van nultolerantie ten aanzien van fraude toe. Interne sancties en zelfs ontslagen worden opgelegd voor het niet-naleven van de bedrijfsregels. De ergste gevallen worden meegedeeld aan de bevoegde autoriteiten en de Vennootschap werkt ten volle mee ingeval van rechtsvervolging.

De Groep heeft in 2017 en 2018 opleidingen inzake groepsethiek op touw gezet voor bepaalde geselecteerde personeelsleden. Het is de bedoeling dat de werknemers op alle niveaus van het bedrijf de relevantie en het belang van dit beleid volledig begrijpen.

KPI (Key Performance Indicators)

Het beleid van SIPEF met betrekking tot het milieu, de sociale en personeelsaangelegenheden, de eerbiediging van de mensenrechten en de bestrijding van corruptie, stroken met de principes en criteria van de RSPO en de Groep streeft ernaar om voor 100% van zijn palmproducten over een RSPO-certificaat te beschikken. Dezelfde beleidslijnen zijn uitgetekend voor de overige activiteiten, kaderend in de "Rainforest Alliance"-certificering.

100% certificering voor de bestaande palmoliefabrieken, rubber en thee fabrieken en bananenverpakkingsstations en hun bevoorradingsbasis (Groep en kleinschalige boeren), is de belangrijkste niet-financiële "Key Performance Indicator" (KPI) van de Groep.

Resultaten

De grafiek toont aan hoe de Groep geleidelijk aan zijn KPI verwezenlijkt. Doorheen de jaren werden meer en meer operationele eenheden gecertificeerd, waarbij eenzelfde fabriek verschillende certificeringen kan krijgen.

Reeds in 2006 werd het eerste certificaat, "GLOBALG.A.P.", toegekend aan de volledige bananenactiviteit van Plantations J. Eglin in Ivoorkust. In 2009 volgden twee RSPO-certificeringen in Papoea-Nieuw-Guinea. Dat was met name een grote stap voor Hargy Oil Palms Ltd, waar zowat de helft van

de vruchtentrossen die de fabrieken verwerken afkomstig is van 3 700 gecertificeerde kleinschalige telers. Zij kregen gelijktijdig hun certificering in 2009 en blijven zich onverminderd inzetten voor het behoud ervan. In 2010 behaalden twee Indonesische palmoliefabrieken een RSPO-certificering en kregen beide fabrieken daar bovenop nog een ISCC-certificering. In de twee daarop volgende jaren bleef het aantal toegekende certificeringen onveranderd tot in 2013, jaar waarin eveneens twee ISCC-certificeringen aan twee bijkomende palmoliefabrieken werden toegekend.

In 2014 steeg het aantal RSPO-certificeringen tot zeven en in 2015 werd nog één nieuwe palmoliefabriek in Indonesië en twee palmpitoliefabrieken in Papoea-Nieuw-Guinea RSPO-gecertificeerd. Na de verwerving van de bestaande palmolie-extractiefabriek in PT Dendymarker Indah Lestari (DIL) in 2017 was de hernieuwing van de RSPO-certificering voor de fabriek en de plantages in 2018 de meest recente grote verwezenlijking voor de Groep. Op die manier maakt SIPEF zijn belofte waar om al zijn palmoliefabrieken te laten certificeren volgens de RSPO-standaard.

In 2016 verscheen er een nieuwe certificering, de "Rainforest Alliance", die werd toegekend aan de thee productie van Cibuni in Indonesië en aan de bananenactiviteit van Plantations J. Eglin in Ivoorkust. In 2017 werd deze certificering aan de eerste rubberfabriek van de Groep toegekend en in 2018 werden nog twee bijkomende rubberfabrieken "Rainforest Alliance" gecertificeerd.

Vandaag telt de Groep, op grond van 5 erkende standaarden, 27 certificeringen, die werden toegekend aan de operationele eenheden van de Groep (9 palmoliefabrieken, 2 palmpitoliefabrieken, 3 rubberfabrieken, 1 theeplantage en de bananenactiviteit). 6 certificeringsaanvragen zijn momenteel nog in behandeling.

Aantal gecertificeerde productie en/of operationele eenheden 2006-2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
RSPO: Roundtable on Sustainable Palm Oil				2	4	6	6	6	7	10	10	11	11
ISCC: International Sustainability and Carbon Certification					2	2	2	4	4	5	5	5	5
ISPO: Indonesian Sustainable Palm Oil										2	4	5	5
Rainforest Alliance											2	3	5
GLOBALG.A.P.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	1	1	1	3	7	9	9	11	12	18	22	25	27

In aanvulling van deze specifieke certificeringen voor producten, kreeg de Groep ook nog certificaten voor processen toegewezen. Zo werd in 2004 het milieubeheersysteem dat de Groep hanteert in Papoea-Nieuw-Guinea ISO 14001 gecertificeerd en kreeg in 2018 het kwaliteitsbeheersysteem in Indonesië een ISO 9001 certificering.

SIPEF blijft actief bijdragen aan de werking van de RSPO en zetelt in de "Board of Governors" namens de telers uit de 'Rest van de Wereld', waaronder Papoea-Nieuw-Guinea en de Salomonseilanden. SIPEF is co-Chairman van het "Standing Committee for Standards", zetelt in de "Standing Committee-Trade and Traceability" (SC-T&T) en in de werkgroep "Biodiversity and High Conservation Values" (BHCV). SIPEF heeft deelgenomen aan de twee herzieningen van de RSPO-principes en -criteria, in 2015 en 2018, en is lid van het "RSPO National Interpretation"-forum in Papoea-Nieuw-Guinea.

92% van de palmproducten die de SIPEF-groep in 2018 produceerde, werd verkocht via RSPO- of ISCC-gecertificeerde traceerbare fysieke toevoerketens, tegenover 99% het jaar ervoor. Deze daling is het gevolg van de verminderde vraag naar "fully segregated" palmolie.

SIPEF-stichting

'Yayasan SIPEF Indonesia', is een stichting die SIPEF mee hielp oprichten in 2009 om de bescherming van belangrijke ecologische gebieden in Indonesië te verbeteren. Ze beheert momenteel twee projecten in Mukomuko, in het zuidwesten van Sumatra, in de provincie Bengkulu.

/// Het zeeschildpaddenproject, dat in 2010 van start ging, is een van de zeer weinige beschermingsprojecten in Sumatra die door de plaatselijke bevolking wordt uitgevoerd. Twee samenwerkende dorpen bewaken een stuk strand van ongeveer vijf kilometer en kijken of zeeschildpadden er eieren hebben gelegd. De eieren worden verzameld om ze tegen aasetende varanen te bescher-

men en worden onder gecontroleerde omstandigheden uitbroed. Door veranderende zeestromingen zijn de laatste jaren kiezelstenen op het strand aangespoeld. Daardoor is het gebied dat de schildpadden kunnen gebruiken kleiner geworden, maar vanaf 2018 was er een kentering in het broedbestand. Waar in 2017 slechts 1 013 eieren werden verzameld, steeg de populatie opnieuw naar 2 935 eieren, voornamelijk van de olijfgroene Ridley-schildpadden (*Lepidochelys olivacea*). SIPEF blijft steun bieden aan de lokale overheden en de dorpsbewoners die zich voor dit project inzetten, zodat alles in gereedheid zal zijn wanneer de omstandigheden op het strand zullen verbeterd zijn en de schildpadden weer in groten getale aan land zullen komen. In 2018 legden de lederschildpadden (*Dermochelys coriacea*) opnieuw eieren, de eersten in zeven jaar tijd. Zeeschildpadden hebben een uitstekend geheugen en keren altijd terug naar het strand waar ze zijn geboren.

/// Het belangrijkste project van de stichting is het SIPEF "Biodiversity Indonesia-project" (SBI). SBI staat in voor het beheer van een bosgebied van 12 656 hectare, dat als buffer fungeert voor het Kerinci Seblat National Park en verleent ecosysteemdiensten aan de bevolking die stroomafwaarts van het stroomgebied wonen. Deze zone is de verblijfplaats van de bedreigde Sumatra tijger (*Panthera tigris S.*). Het is een van de slechts 16 projecten in Indonesië die van het Indonesische ministerie van Bosbouw een vergunning voor ecosysteemherstel heeft gekregen, voor een periode van 60 jaar en waarvoor de SIPEF-groep jaarlijks een budget van ongeveer KUSD 200 uittrekt. Op het plaatselijke kantoor van SBI in Mukomuko werken 40 mensen, gaande van ervaren boswachters tot jonge afgestudeerden, die meestal uit de omliggende dorpen afkomstig zijn.

De eerste patrouilles en cameravallen waren operationeel in 2015. De patrouilles worden ingezet om de illegale houtkap, het illegaal planten van oliepalmen en het stropen tegen te gaan. Het patrouilleren is dus een belangrijke activiteit van SBI. In 2015 tekende het SBI-team 1 083 mandagen aan patrouilles op, in vergelijking met 1 147 in 2018. Deze cijfers tonen aan dat de illegale houtkap duidelijk een actuele dreiging blijft en de nauwe samenwerking met de dienst Bosbouw en de veiligheidsdiensten om deze te bestrijden, moet worden voortgezet.

In 2016 begonnen voor het eerst groepen uit de gemeenschap herbebossingswerken in het projectgebied uit te voeren. Sindsdien werden er meerdere groepen bosboeren opgericht en heeft het project bijna zijn volledige capaciteit bereikt. De bosboeren vormen een essentieel onderdeel van het project en zijn net zo belangrijk voor het succes ervan op lange termijn als de patrouilles. Hun hechte relatie met SBI zorgt ervoor dat de doelen van het project door de omliggende gemeenschappen worden begrepen en in grote mate worden gesteund. Zo beheren groepen bosboeren, onder het toezicht van SBI een deel van de meest aangetaste zones die worden geregistreerd bij de dienst Bosbouw. Op de percelen worden slechts

“Het belangrijkste project van de stichting is het SIPEF “Biodiversity Indonesia-project” (SBI). Het staat in voor het beheer van een bosgebied van 12 656 hectare.”

boomgewassen aangeplant, zijnde een mix van meer dan twintig soorten fruitbomen, rubber en houtsoorten. Eind 2018 werden er acht kweektuinen actief uitgebaat, waarvan vijf beheerd werden door de stichting en drie door de dorpsbewoners. De beplanting van aangetaste boszones loopt gestaag verder en in 2018 werden 94 hectare herplant. Het SBI-project beheert het tweede grootste herbeboste gebied van alle 16 ecosysteemrestauratieprojecten.

De oliepalmen die illegaal in het projectgebied groeien, blijven gekapt worden. In 2017 werden er in het projectgebied 1 438 palmen gekapt en 62 in 2018. Deze vermindering wijst niet op een vertraging van de houtkap, maar op een verbetering van de algemene situatie. De kap wordt uitgevoerd met de instemming van de boeren, die de situatie met betrekking tot de grondrechten en het natuurbehoud begrijpen. De meeste van deze boeren hebben zich aangesloten bij de projectgroepen.

SBI heeft drie basiskampen, elk met een brandwachttoeren: twee in het noorden en één in het zuiden van het gebied. Het project team bouwt momenteel een vierde kamp om het centrale gedeelte van de concessie te kunnen bereiken. Elk basiskamp vervult drie hoofdfuncties: permanente aanwezigheid op bekende toegangspunten tot het project, verzamelplaats voor patrouilles en biodiversiteitsmonitoring en kwekerijlocaties voor toekomstige beplantingsactiviteiten.

De meest dankbare activiteiten van het project zijn de cameravallen en de biodiversiteitsmonitoring. Dit blijkt uit de rijke megafauna die in het gebied kon geregistreerd worden: tijgers, nevelpanthers, Maleise beren, tapirs, muntjaks en grote argusfazanten. Recentelijk werden er ook twee zeldzame diersoorten gespot: een vrij grote Aziatische goudkat en enkele wilde honden.

Deze positieve evoluties zetten de SIPEF-stichting ertoe aan haar activiteiten verder te zetten.

Risico's en onzekerheden

In november 2018 heeft het auditcomité de verschillende risico's waarmee de Groep wordt geconfronteerd opnieuw geanalyseerd. Tijdens deze oefening heeft het comité 71 risico's geïdentificeerd en geclassificeerd ("general, product, operational, workforce, financial, commercial, legal and political"). Vervolgens werden al deze risico's geëvalueerd op basis van de waarschijnlijkheid van hun voorkomen en hun impact voor de Vennootschap en werden ze in kaart gebracht.

Hierna worden enkel 11 specifieke risico's vermeld, die op basis van die analyse zeker of bijna zeker zullen voorkomen in de SIPEF-groep en die in belangrijke mate of op middelmatige wijze de financiële situatie, de bedrijfsresultaten of de liquiditeit van de Groep negatief zouden kunnen beïnvloeden en leiden tot bijzondere waardeverminderingen op activa.

Beschrijving van de specifieke risico's

Volgende **specifieke risico's** worden geïdentificeerd:

RISICOMATRIX

Risico's	Zeker	Bijna zeker	Waarschijnlijk
1 Risico's verbonden aan de spreiding van de activiteiten over een beperkt aantal landen en aan de beperkte diversificatie in producten	Hoog		
2 Risico's in verband met expansie		Hoog	
3 Afhankelijkheid van een beperkt aantal belangrijke klanten		Hoog	
4 Risico's verbonden met de eigendomsrechten en gebruiksrechten van gronden		Hoog	
5 Risico op natuurrampen (plantages - fabrieken)			Hoog
6 Risico van de stijgende grondstoffengerelateerde inputkosten		Gemiddeld	
7 Risico's om voldoende personeel te vinden in afgelegen gebieden		Gemiddeld	
8 Risico van loonstijging		Gemiddeld	
9 Klimatologische risico's		Gemiddeld	
10 Risico van onverwachte daling van de toekomstige korte termijn marges		Gemiddeld	
11 Risico in verband met de Europese aandacht voor duurzaamheid en de verhoogde RSPO-beperkingen		Gemiddeld	

↑ Impact

← Mogelijkheid

1. RISICO'S VERBONDEN AAN DE SPREIDING VAN DE ACTIVITEITEN OVER EEN BEPERKT AANTAL LANDEN EN AAN DE BEPERKTE DIVERSIFICATIE IN PRODUCTEN

De Groep produceert palmproducten, natuurlijk rubber, thee en bananen in Indonesië, Papoea-Nieuw-Guinea en Ivoorkust. Het zwaartepunt van zijn activiteiten ligt bij het telen van palmproducten in Indonesië die 87% van de totale omzet uitmaken. Indien er dus problemen optreden van welke aard ook, in Indonesië en in mindere mate in Papoea-Nieuw-Guinea of Ivoorkust, die het telen of produceren van deze producten belemmeren, zou dit een belangrijke negatieve impact kunnen hebben op de resultaten en de financiële situatie van de Groep.

2. RISICO'S IN VERBAND MET EXPANSIE

Beperkte beschikbaarheid van terreinen

De expansiestrategie van de Groep bestaat uit expansie door organische groei via de verwerving van extra beplantbare percelen die in aanmerking komen voor RSPO-certificering. Er is geen zekerheid dat de Groep voldoende en voor agronomisch gebruik geschikte gronden die passen in zijn duurzaamheidspolitiek kan verwerven aan economisch verantwoorde voorwaarden. De verwerving van deze gebieden, in eigendom of via concessieovereenkomsten, is des te moeilijker vanwege de beperkte beschikbaarheid van landbouwgrond en de hevige concurrentie van andere plantagebedrijven. De beperkte beschikbaarheid van grond voor toekomstige expansie zou een ongunstige invloed kunnen hebben op de groeistrategie van de Groep.

Overnames, desinvesteringen, strategische allianties en joint ventures

De uitvoering van overnames of desinvesteringen en het aangaan van strategische allianties en joint ventures zijn een integraal onderdeel van de groeistrategie van de Groep. Er is echter geen zekerheid dat enige van deze transacties zullen worden gerealiseerd of gunstig zullen zijn voor de Groep. Naar aanleiding van één van deze verrichtingen kan de Groep bijvoorbeeld worden geconfronteerd met moeilijkheden om nieuwe bedrijven in andere landen efficiënt in zijn bestaande activiteiten te integreren. Ondanks een due diligence kunnen er nog steeds onvoorziene juridische, reglementaire, contractuele, arbeidsgerelateerde of andere problemen optreden die de integratievoordelen, kwaliteitsniveaus en kostenbesparingen die voor de betreffende verrichting werden geïdentificeerd in de weg staan.

3. AFHANKELIJKHEID VAN EEN BEPERKT AANTAL BELANGRIJKE KLANTEN

SIPEF verkoopt ongeveer 92% van haar palmolie, palmpitolie en palmpitten in gecertificeerde fysische goederenstromen van de RSPO en de "International Sustainability and Carbon Certification" (ISCC) voor respectievelijk gebruik in de voedingssector of voor de productie van groene energie. Zij richt zich tot een beperkt aantal klanten met wie ze een langetermijnrelatie heeft opgebouwd en die bereid zijn een premie te betalen in ruil voor de kwaliteitscertificering. In de toekomst zal SIPEF blijven streven om 100% van al haar producten te leveren in gecertificeerde fysische goederenstromen die volledig traceerbaar zijn. De Vennootschap rekent dan ook op een gelijkaardige inspanning van de zijde van de palmolieconsumenten, maar heeft hieromtrent geen enkele zekerheid.

4. RISICO'S VERBONDEN MET DE EIGENDOMSRECHTEN EN GEBRUIKSRECHTEN VAN GRONDEN

Het behoud van de eigendomsrechten en concessierechten is van primordiaal belang voor de Groep om de productie in de verschillende landen te kunnen verzekeren en verder uit te bouwen.

De activiteiten en de resultaten van de Groep zouden dus ernstig nadelig kunnen beïnvloed worden als hij er niet in slaagt deze rechten te behouden of, in geval van concessieovereenkomsten, deze te kunnen hernieuwen voor een lange termijn. Er is eveneens een risico voor de Groep van zodra de bestaande gebruiksrechten van grond worden beperkt.

5. RISICO OP NATUURRAMPEN (PLANTAGES - FABRIEKEN)

De quasi-totaliteit van de activiteiten van de Groep vindt plaats in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea. Deze landen zijn vulkanische gebieden waar het risico op natuurrampen zoals, ondermeer, aardbevingen, aardverschuivingen, modderlawines en tsunami's groot is. Ivoorkust wordt dan weer geteisterd door tornado's. Al deze natuurrampen kunnen desastreuze gevolgen hebben zowel voor de plantages als voor de fabrieken. Bovendien kunnen de plantages geconfronteerd worden met insectenplagen of nieuwe planten- en boomziekten waardoor hele oogsten kunnen verwoest worden. Dergelijke rampen kunnen een materiële negatieve invloed hebben op de omzet en de financiële resultaten van de Groep.

6. RISICO VAN DE STIJGENDE

GRONDSTOFFENGERELATEERDE INPUTKOSTEN

De belangrijkste landbouwgrondstoffen van de Groep zoals brandstof en meststof, zijn blootgesteld aan prijschommelingen. Deze prijschommelingen kunnen een aanzienlijke invloed hebben op de kosten van de Groep en kunnen bijgevolg een negatieve invloed hebben op de bedrijfsresultaten van de Groep.

7. RISICO'S OM VOLDOENDE PERSONEEL TE VINDEN IN AFGELEGEN GEBIEDEN

De productie van palmproducten, rubber, thee en bananen is zeer arbeidsintensief. Door de afgelegen locatie van bepaalde terreinen zou het in de toekomst moeilijk kunnen worden om personeel te vinden dat bereid is er te werken.

8. RISICO VAN LOONSTIJGING

De arbeidskosten, personeelskosten en kosten van voordelen van allerlei aard kunnen in de toekomst op een belangrijke manier stijgen in de landen waar de Groep operationeel is. Dergelijke stijgingen kunnen het gevolg zijn van beschermende regelgeving van de lokale overheden. Aangezien de activiteiten van de Groep heel arbeidsintensief zijn, kunnen onverwachtse stijgingen een grote kostvertoevouding en drukken op de resultaten van de Groep.

9. KLIMATOLOGISCHE RISICO'S

De geproduceerde volumes en de gerealiseerde omzet en marges worden in zekere mate beïnvloed door klimatologische omstandigheden zoals neerslag, zonneschijn, temperatuur en vochtigheidsgraad. Ongunstige weersomstandigheden kunnen storingen in de landbouwactiviteiten veroorzaken en een negatieve impact hebben op de landbouwproductie. Ernstige slechte weersomstandigheden (overstromingen, droogtes, zware stormen) kunnen leiden tot aanzienlijke schade aan eigendommen, langdurige onderbrekingen in de activiteiten, persoonlijke letsels en andere schade berokkenen aan de bedrijfsactiviteiten van de Groep.

De potentiële fysieke gevolgen van de klimaatverandering zijn onzeker en kunnen naargelang de regio en het product verschillen.

10. RISICO VAN ONVERWACHTE DALING VAN DE TOEKOMSTIGE KORTE TERMIJN MARGES

De gerealiseerde omzet en marges zijn in belangrijke mate afhankelijk van schommelingen in de marktprijzen van voornamelijk palmolie en palmpitolie. Economische factoren waarover de Groep geen controle heeft, beïnvloeden de vraag en aanbod van deze producten, evenals de prijzen ervan. Er is een risico dat dergelijke schommelingen een ongunstig effect hebben op de winstgevendheid van de Groep. Op basis van het budget 2019, zou een verandering van de palmolieprijs met USD 100 CIF Rotterdam per ton een impact hebben op het resultaat na belasting van ongeveer USD 26 miljoen per jaar, exclusief het effect van exporttaksen.

11. RISICO IN VERBAND MET DE EUROPESE AANDACHT VOOR DUURZAAMHEID EN DE VERHOOGDE RSPO-BEPERKINGEN

De reputatie van de Groep is gebaseerd op haar RSPO-certificering. Aangezien de bezorgdheid over duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen onder de consumenten steeds toeneemt, zouden er door Europa of de verschillende overheden van de landen waar SIPEF operationeel is, uitgebreidere regels kunnen worden opgelegd aan de bedrijven. Het is niet zeker dat de Groep en de lokale producenten op elk moment deze certificeringsvereisten zullen kunnen naleven. Als de Groep er niet in zou slagen om aan deze vereisten te voldoen, kan hij zijn certificering verliezen of kan de certificering worden opgeschort. Dergelijk verlies of opschorting zou een ongunstig effect kunnen hebben op de activiteiten, de reputatie en de financiële situatie van de Groep.

Geen enkel van de bovenvermelde risico's is verzekerd, met uitzondering van het risico op natuurrampen – fabrieken. Voor dit laatste risico is een verzekering afgesloten die de potentiële schade dekt aan de gebouwen, de installaties, de gebruiksvoorwerpen en de producten die zich in de fabrieken bevinden.

Beschrijving van de algemene risico's

Naast de specifieke risico's heeft de Groep eveneens te maken met meer **algemene risico's**, in verband met:

- /// valuta-, rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's (zie Toelichting 27 van dit jaarverslag);
- /// sociale acties;
- /// informaticasystemen;
- /// regelgeving;
- /// rechtszaken;
- /// interne controle;
- /// fiscale controle;
- /// milieu-aansprakelijkheid.

Met betrekking tot de risico's verbonden aan de regelgeving, dient opgemerkt dat er momenteel een taksheffing bestaat op elke export van palmolie uit Indonesië.

Alhoewel deze heffing niet van toepassing is op binnenlandse verkopen, beïnvloedt ze toch de verrichtingen met lokale klanten die enkel bereid zijn de verkoopprijs verminderd met een bedrag gelijk aan de exporttaks te betalen. Deze heffingen hebben dus een grote impact op alle palmolie geproduceerd door SIPEF in Indonesië. In 2018 bedroeg deze taks gemiddeld USD 42 per ton tegenover USD 53 per ton in 2017, USD 51 per ton in 2016, USD 28 per ton in 2015 en USD 68 per ton in 2014.

Tenslotte kunnen er nog risico's zijn waarvan de SIPEF-groep nu vermoedt dat ze beperkt zijn, maar die uiteindelijk toch een aanzienlijk negatief effect zouden kunnen hebben. Er kunnen ook bijkomende risico's zijn waarvan de Groep zich momenteel niet bewust is.

Corporate governance verklaring

1. Algemeen

SIPEF heeft steeds het beleid van de Vennootschap afgestemd op de best practices van deugdelijk bestuur. In 2005 heeft de raad van bestuur het eerste Corporate Governance Charter ("Charter") goedgekeurd dat werd opgesteld overeenkomstig de bepalingen van de Belgische Corporate Governance Code 2004. Sindsdien werd het Charter regelmatig geactualiseerd in functie van de evolutie van de toepasselijke regelgevingen en de goede praktijken van deugdelijk bestuur. Zo werd het aangepast aan de Belgische Corporate Governance Code 2009 die SIPEF aangenomen heeft als referentiecodel (www.corporategovernancecommittee.be). Het werd voor de laatste maal gewijzigd in november 2018 en kan geconsulteerd worden op de website (www.sipef.com/hq/investors/shareholders-information/corporate-governance/).

Het Charter groepeert de gedragsregels van de leden van de raad van bestuur en de verschillende comités van de Vennootschap en stippelt de richtlijnen uit voor de samenstelling en de werkwijze van deze organen. Het bevat bovendien de gedragsregels die gelden voor de leidinggevende personen en het personeel van de Vennootschap

indien deze verrichtingen met betrekking tot financiële instrumenten van SIPEF uitvoeren.

De 'Corporate governance verklaring' besteedt bijzondere aandacht aan feitelijke informatie omtrent het deugdelijk bestuur. Dit hoofdstuk beschrijft ondermeer de eventuele wijzigingen in het beleid en de relevante gebeurtenissen inzake deugdelijk bestuur die tijdens het afgelopen boekjaar en de periode van het afsluiten van het boekjaar tot de vergadering van de raad van bestuur van 12 februari 2019 hebben plaatsgevonden. Bovendien worden er eventuele afwijkingen op de aanbevelingen van de Code over diezelfde periode toegelicht volgens het "comply or explain"-principe. Tot slot bevat de verklaring het diversiteitsbeleid dat SIPEF toepast voor de samenstelling van de raad van bestuur en het uitvoerend management, zoals voorgeschreven door de wet van 3 september 2017 betreffende de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote vennootschappen en groepen.

/// François Van Hoydonck, Tom Bamelis, Luc Bertrand, Petra Meekers, Priscilla Bracht, Regnier Haegelsteen, Jacques Delen, Antoine Friling, Sophie Lammerant-Velge, Bryan Dyer ///

2. Raad van bestuur

2.1. SAMENSTELLING OP 31 DECEMBER 2018

Op 31 december 2018 bestaat de raad van bestuur uit 10 leden.

	Duur mandaat
Baron Luc Bertrand, voorzitter	2016-2020
François Van Hoydonck, gedelegeerd bestuurder	2015-2019
Tom Bamelis	2018-2022
Priscilla Bracht	2018-2022
Baron Jacques Delen	2016-2020
Bryan Dyer	2015-2019
Antoine Friling	2015-2019
Regnier Haegelsteen	2015-2019
Sophie Lammerant-Velge	2015-2019
Petra Meekers	2018-2022

Ten minste de helft van de leden van de raad zijn niet-uitvoerende bestuurders, namelijk negen op de tien bestuurders.

Drie bestuurders op de tien zijn vrouwen. De Vennootschap respecteert dus op het gebied van genderdiversiteit het wettelijk voorgeschreven quota van een derde.

Bovendien telt de raad van bestuur op 31 december 2018 de volgende onafhankelijke bestuurders:

/// Bryan Dyer

/// Antoine Friling

/// Sophie Lammerant-Velge

/// Petra Meekers

Deze bestuurders beantwoorden aan alle onafhankelijkheidscriteria vervat in artikel 526ter Wetboek Vennootschappen.

Het aandeelhouderschap van de Vennootschap wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een controlerende aandeelhouder, Ackermans & van Haaren die optreedt in onderling overleg met de familie Baron Bracht en Cabra NV op grond van een aandeelhoudersovereenkomst die oorspronkelijk werd afgesloten in 2007 voor een periode van 15 jaar. In 2017 werd deze overeenkomst aangepast en verlengd voor een nieuwe periode van 15 jaar.

Ondanks deze controlerende aandeelhoudersstructuur, oefent geen enkele bestuurder of groep van bestuurders een dominerende invloed uit op de werking van de raad van bestuur.

2.2. LEDEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Luc Bertrand

Geboren: 14 februari 1951

Nationaliteit: Belgische

Luc Bertrand studeert af als Handelsingenieur aan de Katholieke Universiteit Leuven. Hij begint zijn loopbaan bij Corporate Finance Bankers Trust als vice-president en sales manager, Northern Europe. Hij treedt toe tot Ackermans & van Haaren in 1986 waarvan hij het executief comité voorziet van 1990 tot 2016. Vandaag is hij er voorzitter van de raad van bestuur. Daarnaast is hij, ondermeer, voorzitter van de raad van bestuur van DEME en CFE en bestuurder van Delen Private Bank en van Bank J. Van Breda & C°. Tevens zetelt hij in de raad van bestuur van verschillende non-profitorganisaties. Hij is bestuurder van SIPEF sinds 1996.

François Van Hoydonck

Geboren: 29 augustus 1959

Nationaliteit: Belgische

François Van Hoydonck heeft een Graduaat Boekhouden en Fiscaliteit van de Sint-Eligius Business School Antwerpen. Hij treedt toe tot SIPEF in 1979 waar hij zich specialiseert in de palmoliesector en andere agrarisch-industriële activiteiten en het financieel beheer ervan. Van 1995 tot 2007 oefent hij de functie van "chief financial officer" uit bij de SIPEF-groep. Sinds 2007 is hij gedelegeerd bestuurder van SIPEF.

Tom Bamelis

Geboren: 20 juni 1966

Nationaliteit: Belgische

Tom Bamelis heeft een diploma van Handelsingenieur van de Katholieke Universiteit Leuven en een Master in Financial Management van de VLEKHO Business School. Hij start zijn loopbaan in 1988 als auditor bij Touche Ross (vandaag Deloitte) in Brussel en vervoegt in 1994 het financieel departement van Groep Brussel Lambert als directie-attaché. In 1999 stapt hij over naar Ackermans & van Haaren, waar hij "chief financial officer" is en lid van het executief comité. Hij is bestuurder van SIPEF sinds 2018.

Priscilla Bracht

Geboren: 18 mei 1977

Nationaliteit: Belgische

Priscilla Bracht is Licentiaat Kunstgeschiedenis en Archeologie (Université Libre de Bruxelles) en heeft Europese Relaties en Internationale Politiek gestudeerd. Ze profileert zich als bestuurder van familiale vennootschappen. Zij is bestuurder van SIPEF sinds 2004.

Jacques Delen

Geboren: 17 oktober 1949

Nationaliteit: Belgische

Jacques Delen heeft een diploma van Wisselagent. In 1975 komt hij aan de leiding van de Antwerpse beursvennootschap Delen & C° die was opgestart door zijn vader in 1936. Vervolgens richt hij de holding Delen op die in 1989 wordt geïntroduceerd op de beurs en in 1992 fusioneert met Ackermans & van Haaren, waarvan hij datzelfde jaar bestuurder wordt en van 2011 tot 2016 de raad van bestuur voorziet. Tussen 1975 en 2014 groeit onder zijn leiding als CEO de beursvennootschap Delen & C° uit tot Delen Private Bank, één van de grootste private banken van België waarvan hij sinds 2014 voorzitter van de raad van bestuur is. Sinds 1998 is hij eveneens bestuurder van Bank J. Van Breda & C°. Hij zetelt in de raad van bestuur van SIPEF sinds 2005.

Bryan Dyer

Geboren: 4 januari 1949

Nationaliteit: Britse

Bryan Dyer heeft een "honours degree in Agriculture Science" (tropical crop science) aan de University of Reading (UK). Hij volgt aan de London Business School het "Senior Executive Programme" en aan het Insead Business School te Fontainebleau het "Strategic Industrial Marketing Programme". Hij start zijn carrière bij Booker Sugar Estates Ltd in Guyana en is vervolgens actief als manager, gedelegeerd bestuurder en CEO in grote internationale agrarische industriële groepen ondermeer in Kenia, Papoea-Nieuw-Guinea, Somalië, Madagaskar, Indonesië en in de UK. In 2012 gaat hij gedeeltelijk met pensioen. Hij is bestuurder van SIPEF sinds 2015.

Antoine Friling

Geboren: 29 januari 1958

Nationaliteit: Belgische

Antoine Friling heeft een "Bachelor of Business Administration, Finance & Marketing" en een "Master of Business Administration - International Management". Hij is verschillende jaren actief in de banksector en is sinds vele jaren bestuurder van familiale, industriële en financiële vennootschappen in Europa en Zuid-Amerika. Hij is bestuurder van SIPEF sinds 2007.

Regnier Haegelsteen

Geboren: 10 juli 1950

Nationaliteit: Belgische

Regnier Haegelsteen behaalt het diploma van Licentiaat in de Rechten aan de Université catholique de Louvain en een Master of Business Administration. Hij start zijn loopbaan in de Morgan Bank te Brussel en New York. In 1985 vervoegt hij Groep Brussel Lambert waar hij verantwoordelijk is voor de financiële holdings. In 1990 stapt hij over naar Bank Degroof en wordt

in 1993 verantwoordelijk voor de "investment banking". Van 2006 tot 2014 is hij voorzitter van het directiecomité en gedelegeerd bestuurder van Bank Degroof. Hij zetelde in de raad van bestuur van Etex, Atenor en Schreder. Hij is Bestuurder van SIPEF sinds 1999.

Sophie Lammerant-Velge

Geboren: 9 juli 1956

Nationaliteit: Belgische

Sophie Lammerant-Velge is Licentiaat Economie (ICHEC Brussels Management School) en heeft een "Master of Business Administration" (INSEAD Business School) en een "Executive Master in Corporate Finance" (Vlerick Business School). Zij is medeoprichter en ondervoorzitter van Family Business Net Belgium. Zij was bestuurder van Family Business Net International, waar ze momenteel lid is van het benoemings- en sustainabilitycomité. Ze is eveneens bestuurder van Bekaert SAK en van Banque Transatlantique Belgium waar ze zetelt in het auditcomité. Zij zit in de adviesraad van Spencer Stuart en van Landon Investments Family Office (Barcelona). Ze is sinds vele jaren actief in verschillende educatieve, kunst- en filantropische verenigingen. Zij is bestuurder van SIPEF sinds 2011.

Petra Meekers

Geboren: 1 december 1973

Nationaliteit: Nederlandse

Petra Meekers is gediplomeerd in de Biomedische Wetenschappen en heeft een Bachelor in de Biochemie. Van 2006 tot 2008 is zij actief in de sector hernieuwbare energie als onafhankelijk consultant van BioX Sdn Bhd. Vervolgens is ze tot 2015 "Group Sustainability Manager" bij New Britain Palm Oil en wordt in 2015 Director of CSR & Sustainable Development benoemd van Musim Mas Holdings Ltd. Vandaag is ze actief bij Unilever Asia Pte Ltd als "vice-president" "Sustainable Sourcing Unilever". Ze is bestuurder van SIPEF sinds 2017.

2.3. DIVERSITEITSBELEID

Beleid

De raad kan enkel efficiënt beraadslagen en beslissen indien het aantal leden beperkt is en de nodige diversiteit binnen de raad aanwezig is.

Bij de benoeming van de bestuurders laat de Vennootschap zich ondermeer leiden door de volgende criteria: ervaring, kennis, opleiding, leeftijd, gender en nationaliteit.

Bovendien besteedt de raad bijzondere aandacht aan de complementaire bekwaamheden van zijn leden die veelal gepaard gaan met de uiteenlopende achtergronden van de bestuurders.

De Vennootschap tracht eveneens de belangen van alle stakeholders te waarborgen door de aanwezigheid van onafhankelijke bestuurders.

SIPEF dult geen enkele vorm van discriminatie.

Toepassing

De achtergrond en professionele ervaring van de leden zijn heel gediversifieerd binnen de raad. Ze strekken zich uit over de volgende sectoren: agrarische, financiële, industriële en marketingsector.

De leden van de raad vertegenwoordigen drie verschillende nationaliteiten: de Belgische, Engelse en Nederlandse.

Reeds vele jaren zijn er vrouwen aanwezig in de raad van bestuur van SIPEF. Zo werd in 2004 Priscilla Bracht benoemd als eerste vrouwelijke bestuurder. In 2011 vervoegde Sophie Lammerant-Velge de raad en in 2017 werd het aantal vrouwelijke bestuurders opgetrokken tot drie met de coöptatie van Petra Meekers in de plaats van Antoine de Spoelberch.

SIPEF streeft de aanwezigheid van een voldoende aantal onafhankelijke bestuurders in de raad van bestuur na. Eind 2018 hebben vier van de tien bestuurders een onafhankelijk karakter.

2.4. WIJZIGINGEN IN DE SAMENSTELLING VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Beëindiging en hernieuwing van mandaten

De mandaten van bestuurder van Bryan Dyer, Antoine Friling, Regnier Haegelsteen, Sophie Lammerant-Velge en François Van Hoydonck vervallen na afloop van de gewone algemene vergadering van 12 juni 2019.

Het mandaat van Bryan Dyer zal niet hernieuwd worden, aangezien hij de leeftijdsgrens van 70 jaar overschrijdt in 2019.

De overige bestuurders stellen zich opnieuw kandidaat als bestuurder: Antoine Friling, Sophie Lammerant-Velge en François Van Hoydonck voor een periode van vier jaar en Regnier Haegelsteen voor één jaar, aangezien hij in 2020 de leeftijdsgrens van 70 jaar zal bereiken.

Indien Antoine Friling herbenoemd wordt door de gewone algemene vergadering van 12 juni 2019, zal hij meer dan 12 jaar bestuurder zijn. Hij zal dus niet langer meer als onafhankelijk bestuurder kunnen worden beschouwd volgens de criteria van artikel 526ter Wetboek Vennootschappen en de statuten van de Vennootschap.

Sophie Lammerant-Velge daarentegen beantwoordt nog steeds aan de voorvermelde criteria van onafhankelijkheid, zoals ze heeft bevestigd in een schrijven van 12 februari 2019 aan de raad van bestuur. De hernieuwing van haar mandaat als onafhankelijk bestuurder zal dus ter goedkeuring aan de gewone algemene vergadering van 12 juni 2019 worden voorgelegd.

Benoeming van een nieuwe bestuurder

Er zal aan de algemene vergadering van 12 juni 2019 voorgesteld worden Nicholas Mark Thompson te benoemen als nieuwe bestuurder voor een periode van vier jaar. Zijn mandaat zal dus vervallen na afloop van de algemene vergadering van juni 2023 die zich uitspreekt over de rekeningen van het boekjaar 2022.

Nicholas Mark Thompson beantwoordt aan alle onafhankelijkheidscriteria zoals voorgeschreven door artikel 526ter Wetboek Vennootschappen. In zijn brief van 22 februari 2019

beaamt hij zijn onafhankelijk karakter op basis van deze criteria. De gewone algemene vergadering van 12 juni 2019 zal dus uitgenodigd worden om het onafhankelijk karakter van Nicholas Mark Thompson te herkennen.

2.5. MANDATEN IN BEURSGENOTEERDE VENNOOTSCHAPPEN

De Belgische Corporate Governance Code 2009 beperkt het aantal mandaten dat een bestuurder in beursgenoteerde vennootschappen mag uitoefenen tot vijf.

Hierna volgen de namen van de bestuurders die in andere op de beurs genoteerde vennootschappen een mandaat van bestuurder bekleden:

Baron Luc Bertrand: Ackermans & van Haaren
CFE
SIPEF

Baron Jacques Delen: Ackermans & van Haaren
SIPEF

2.6. VERGADERINGEN VAN DE RAAD IN 2018 EN AANWEZIGHEIDSGRAAD

De raad van bestuur van SIPEF kwam zesmaal samen in 2018. De gewogen gemiddelde aanwezigheidsgraad bedroeg 93%. De individuele aanwezigheidsgraad was de volgende:

	Aanwezigheid
Baron Luc Bertrand, voorzitter	6/6
François Van Hoydonck, gedelegeerd bestuurder	6/6
Tom Bamelis (vanaf 13 juni 2018)*	4/4
Priscilla Bracht	6/6
Baron Jacques Delen	6/6
Bryan Dyer	6/6
Antoine Friling	3/6
Regnier Haegelsteen	5/6
Sophie Lammerant-Velge	6/6
Petra Meekers	6/6

* aanwezigheidspercentage berekend vanaf de gewone algemene vergadering van 13 juni 2018 en op grond van de vergaderingen tijdens zijn bestuurdersmandaat

De raden van bestuur van februari en augustus stelden de jaarlijkse en halfjaarlijkse financiële staten vast. De vergaderingen van juni en september legden de kwartaalresultaten van de Groep vast. Deze vergaderingen keurden eveneens de persberichten met betrekking tot deze rekeningen en resultaten goed.

In principe werd op elke vergadering de ontwikkeling van de activiteiten van de verschillende dochterondernemingen opgevolgd aan de hand van een rapportering opgesteld door het executief comité. De bestuurders werden eveneens op regelmatige basis ingelicht over de verdere afwikkeling van de verkoop van BDM/ASCO-verzekeringen die werd getekend in 2017 maar afgerond in 2018.

Daarnaast sprak de raad van bestuur van 13 februari, in afwezigheid van de gedelegeerd bestuurder, zich uit over de interactie tussen de raad en het uitvoerend management. Diezelfde vergadering boog zich over de hernieuwing van de

mandaten van twee bestuurders en de benoeming van Tom Bamelis als nieuw lid van de raad van bestuur.

Op 13 juni legden de bestuurders de presentaties bestemd voor de gewone algemene vergadering, evenals de agenda van de buitengewone algemene vergadering.

Op 18 september werd een bijzondere vergadering georganiseerd rond de vragenlijst in verband met het functioneren van de raad en de samenstelling van de raad.

Tijdens de vergadering van 20 september werd het 10-jarige businessplan bijgewerkt, de toekomstige marketingstrategie en de te volgen koers op het gebied van duurzaamheid bepaald. De successieplanning voor het management en het personeel van de buitenlandse dochters en het management van de Belgische moeder stond eveneens op de agenda.

Op 19 november stelde de raad de budgetten van de Groep voor 2019 vast en nam bepaalde beslissingen omtrent de kredietfaciliteiten. Verder keurde de raad het 'Algemeen Privacybeleid' en het 'Privacybeleid voor het personeel' goed evenals de updates van de "Responsible Plantations Policy" en van het "Corporate Governance Charter".

Tenslotte werden de vergoedingen van de leden van het management geanalyseerd en werd besloten een nieuw optieplan voor de leden van het uitvoerend management op te zetten.

2.7. EVALUATIE VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Op regelmatige tijdstippen evalueren de bestuurders de omvang, de samenstelling en de werking van de raad van bestuur en de comités van de Vennootschap. Oorspronkelijk voorzag het Charter een dergelijke evaluatie om de vier jaar. In november werd deze periode teruggebracht tot drie jaar, wat conform is met de Belgische Corporate Governance Code 2009.

Bovendien beoordelen de niet-uitvoerende bestuurders, in afwezigheid van de gedelegeerd bestuurder, éénmaal per jaar de relatie tussen de raad van bestuur en het uitvoerend management (artikel 2.7 van het Charter).

De jaarlijkse evaluatie van de interactie tussen de raad van bestuur en het executief comité, in afwezigheid van de gedelegeerd bestuurder, vond plaats in februari 2018. De betrokken bestuurders oordeelden dat er voldoende transparantie is en een goede samenwerking bestaat tussen beide organen.

Op 18 september werd een bijzondere vergadering van de raad van bestuur volledig gewijd aan de evaluatie van de omvang, de samenstelling en de werking van de raad van bestuur, alsook van de comités. Daarbij werd bijzondere aandacht besteed aan de actuele samenstelling van de raad. Die werd geschikt bevonden qua omvang en er werd geoordeeld dat de essentiële kwalificaties voldoende aanwezig zijn.

De raad deed bovendien enkele voorstellen met betrekking tot de organisatie van de vergaderingen.

3. Executief comité

3.1. SAMENSTELLING OP 31 DECEMBER 2018

François Van Hoydonck,	gedelegeerd bestuurder
voorzitter	
Charles De Wulf	directeur estates department
Thomas Hildenbrand	directeur fruit department
Robbert Kessels	chief commercial officer
Johan Nelis	chief financial officer

/// François Van Hoydonck,

Charles De Wulf,

Robbert Kessels, Johan Nelis,

Thomas Hildenbrand ///

Op 31 december 2018 bestaat het uitvoerend management uit vijf personen waaraan de raad van bestuur het dagelijks bestuur heeft gedelegeerd en die samen handelen als college onder de naam 'executief comité'. Het comité wordt voorgezeten door François Van Hoydonck die tevens bestuurder van de Vennootschap is.

De raad benoemt de leden van het executief comité voor onbepaalde duur met uitzondering van de leden die bestuurder zijn. De duur van de delegatie van het dagelijks bestuur wordt dan bepaald door de duur van het mandaat van bestuurder. Dit verklaart waarom de raad van bestuur van 12 februari 2019 de delegatie van het dagelijkse bestuur aan François Van Hoydonck heeft hernieuwd onder de opschortende voorwaarde van de hernieuwing van zijn mandaat van bestuurder door de gewone algemene vergadering van 12 juni 2019. Aldus wordt de continue werking van het executief comité verzekerd.

De Vennootschap heeft niet de intentie de samenstelling van dit comité in 2019 te wijzigen.

3.2. LEDEN VAN HET EXECUTIEF COMITÉ

François Van Hoydonck

Geboren: 29 augustus 1959

Nationaliteit: Belgische

François Van Hoydonck heeft een Graduaat Boekhouden en Fiscaliteit van de Sint-Eligius Business School Antwerpen. Hij treedt toe tot SIPEF in 1979 waar hij zich specialiseert in

de palmoliesector, andere agrarisch-industriële activiteiten en het financieel beheer ervan. Van 1995 tot 2007 oefent hij de functie van chief financial officer van de SIPEF-groep uit. Sinds 2007 is hij gedelegeerd bestuurder van SIPEF en voorzitter van het executief comité.

Charles De Wulf

Geboren: 22 augustus 1964

Nationaliteit: Belgische

Charles De Wulf heeft een masterdiploma van Industrieel Ingenieur in Tropische Agronomie en eveneens van "Business Administration and

Management". Hij start zijn loopbaan in 1989 in West-Afrika op een rubberplantage van de SIPEF-groep als financial controller en is tot 2003 actief in het beheer van verschillende fruitplantages in Zuid- en Centraal Amerika en de Caraïben. Hij is gedurende 10 jaar onafhankelijk consultant voor zowel privé- als institutionele klanten, met als specialisatie 'verantwoord en duurzaam beleid' voornamelijk in de bananensector. Hij treedt in 2013 toe tot SIPEF als 'directeur estates departement' en lid van het executief comité.

Thomas Hildenbrand

Geboren: 29 december 1962

Nationaliteit: Franse

Thomas Hildenbrand volgt de opleiding 'Agronoom' en behaalt een Master van "Techniciens Agricole, option Horticulture". Hij start zijn professionele carrière in Zwitserland in 1983 en vertrekt in 1984 naar

Ivoorkust waar hij aan de slag gaat in de SIPEF-groep bij de Plantations J. Eglin SA als productiedirecteur en vervolgens als directeur-generaal. Tussen 1990 en 1994 richt hij Société Bananière de Motobé op die hij verder uitbouwt en die heden deel uitmaakt van Plantations J. Eglin, waarvan hij momenteel bestuurder is.

In 1994 stapt hij over naar het hoofdkantoor van SIPEF in België waar hij eerst actief is als directie-attaché en momenteel als 'directeur fruit departement' en lid van het executief comité.

Robbert Kessels

Geboren: 21 maart 1975

Nationaliteit: Nederlandse

Robbert Kessels behaalt een Master in International Business aan de Universiteit van Maastricht. Hij begint zijn carrière bij Cargill Rotterdam

als "commercial trainee" aan de trading desk. Vervolgens oefent hij 7 jaar verschillende functies uit in het trading departement van Cargill in Indonesië en Singapore. In 2012 gaat hij aan de slag bij SIPEF als "chief commercial officer" en is lid van het executief comité.

Johan Nelis

Geboren: 20 oktober 1968

Nationaliteit: Belgische

Johan Nelis heeft een diploma 'Toegepaste Economische Wetenschappen' (Universiteit Antwerpen) en een certificaat "Coopération au Développement"

(Université Libre de Bruxelles). Hij start zijn loopbaan in 1992 bij Ernst & Young, Belgium (heden EY) als auditor. Vervolgens voegt hij Fortis Group (insurance), Belgium als interne auditor waar hij verantwoordelijk is voor operationele en financiële audits. In 1998 begint hij te werken bij SIPEF als financial controller. In 2007 wordt hij 'chief financial officer' van de groep en lid van het executief comité.

3.3. DIVERSITEITSBELEID

Beleid

Het diversiteitsbeleid dat de samenstelling van de raad van bestuur bepaalt, is eveneens van toepassing op het executief comité. Een evenwichtige en gevarieerde samenstelling is des te belangrijk voor het comité dat met een beperkt aantal personen over de nodige kennis en ervaring moet beschikken om alle aspecten van de activiteiten van de Vennootschap te kunnen behandelen.

Bij de benoeming van de leden laat de Vennootschap zich dus vooral leiden door de ervaring, kennis en opleiding van de kandidaten zodat er voldoende complementaire bekwaamheden aanwezig zijn.

Bovendien zijn leeftijd, gender en nationaliteit eveneens criteria die een rol spelen. Ze garanderen een gevarieerde manier van denken en handelen.

Er wordt geen enkele vorm van discriminatie geduld.

Toepassing

Elk lid van het comité heeft zijn eigen specifieke bekwaamheden die verschillende domeinen bestrijken: agrarisch management, commercieel en administratief management, finance, legal en IT. Waar nodig hebben de leden de vereiste ervaring met de landen waar SIPEF aanwezig is of met landen in tropische en sub-tropische gebieden.

De leeftijd van de leden varieert van begin veertig tot zestig jaar. De leeftijdslijm is vastgelegd op 65 jaar.

Er zijn drie verschillende nationaliteiten vertegenwoordigd in het comité: de Franse, Nederlandse en Belgische.

Hoewel SIPEF volledig openstaat voor het integreren van vrouwen in het bedrijf op alle niveaus - zowel in België als in het buitenland bekleden vrouwen sleutelposities - is er momenteel geen vrouw lid van het executief comité.

3.4. VERGADERINGEN IN 2018

In principe komt het executief comité, behoudens onvoorziene omstandigheden, elke dinsdag samen en telkens wanneer het belang van de Vennootschap het vereist.

Het comité is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de Groep, met in begrip van alle handelingen die nodig zijn om de courante activiteiten van de Vennootschap en de andere vennootschappen van de Groep uit te voeren en in goede banen te leiden. Het beschikt daarbij over de nodige operationele vrijheid en middelen om zijn taak naar behoren uit te voeren.

In de praktijk bereidt het Comité alle beslissingen van de raad voor en zorgt tevens voor de uitvoering van de genomen beslissingen. Zo bereidde het comité in 2018, ondermeer, de maatschappelijke en geconsolideerde rekeningen van de Groep voor, evenals de kwartaalcijfers en stelde de budgetten op korte en lange termijn op die ter goedkeuring aan de raad werden voorgelegd. Het maakte voorstellingen voor de raad van de operationele en financiële ontwikkelingen van de Groep en rapporteerde over de organisatie van de interne audit in de operationele ven-

nootschappen van de Groep. Het werkte voorstellen over de te volgen strategie uit.

3.5. EVALUATIE

Het Charter vermeldt geen specifieke procedure voor de evaluatie van de samenstelling, de werking en de prestatie van het uitvoerend management, zoals voorgescreven door de Belgische Corporate Governance Code 2009. Die worden heel het jaar door in de praktijk beoordeeld door de raad van bestuur op grond van het door het comité geleverde werk en voorbereidingen voor de raad.

Verder spreken de niet-uitvoerende bestuurders zich jaarlijks uit, in afwezigheid van de gedelegeerd bestuurder, over de interactie tussen de raad en het executief comité. Ze oordeelden op 13 februari 2018 dat de raad een goede samenwerking heeft met het executief comité en voldoende transparant is.

Bovendien wordt de bijdrage van ieder lid van het executief comité tot de ontwikkeling van de activiteiten en de resultaten van de Groep elk jaar beoordeeld door het remuneratiecomité samen met de gedelegeerd bestuurder. De voorzitter van het comité neemt geen deel aan de evaluatie van zijn eigen prestaties. Deze beoordelingen vonden plaats tijdens de vergadering van het remuneratiecomité van 19 november 2018.

4. De comités van de raad van bestuur

4.1. AUDITCOMITÉ

Samenstelling op 31 december 2018

Op 31 december 2018 bestaat het auditcomité uit drie leden, allen niet-uitvoerende bestuurders. Twee leden zijn onafhankelijke bestuurders. Het comité wordt voorgezeten door Regnier Haegelsteen.

De duur van het mandaat van de leden valt samen met de duur van hun mandaat van bestuurder.

	Duur mandaat	Aanwezigheid
Regnier Haegelsteen, voorzitter	2015-2019	2/4
Antoine Friling	2015-2019	3/4
Sophie Lammerant-Velge	2015-2019	4/4

Alle leden van het auditcomité bezitten de nodige vaardigheden op het gebied van boekhouding en audit, en het comité bezit een collectieve deskundigheid op het gebied van de activiteiten van SIPEF.

Vergaderingen in 2018 en aanwezigheidsgraad

Het auditcomité kwam vier keer samen in 2018. Het gemiddeld aanwezigheidspercentage was 75%.

In februari en augustus heeft het comité zich hoofdzakelijk gebogen over de analyse van respectievelijk de jaarlijkse en halfjaarlijkse financiële staten en het persbericht met betrekking tot deze rekeningen. Op elk van deze vergade-

ringen presenteerde de commissaris de resultaten van de uitgevoerde audit van deze staten.

Daarnaast vond tijdens de verschillende vergaderingen een toelichting en bespreking plaats van:

- /// de update van de bestaande risico's en hun classificatie;
- /// de impact van de verfijnde evaluatieprocedure voor IAS 41/ IAS2 van toepassing vanaf december 2018;
- /// de wijzigingen van de IFRS 15, 9 en 16;
- /// de voor de rechtbank hangende geschillen met betrekking tot recupereerbare BTW in Indonesië en de weerslag hiervan op de rekeningen;
- /// de boekhoudkundige verwerking van de acquisitie van PT Dendymarker en de evaluatie van bepaalde immateriële activa van dit bedrijf;
- /// de boeking van de aankoopprijs van de Asri Rimba activiteiten en boeking van de hedgeaccounting;
- /// de verslagen van de interne auditcomités van de Indonesische dochters en van Hargy Oil Palms Ltd in Papoea-Nieuw-Guinea;
- /// de grens voor de niet-auditdiensten van de commissaris in 2018 waarvoor geen voorafgaande goedkeuring van het auditcomité vereist is.

De commissaris was tweemaal aanwezig op de vergaderingen van het comité in 2018.

De interne auditors van de operationele dochtervennootschappen namen geen deel aan de vergaderingen van het auditcomité van het moederbedrijf. De gedelegeerd bestuurder en "chief financial officer" hadden tijdens hun plaatsbezoeken in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea geregeld een ontmoeting met de lokale interne audit verantwoordelijke.

Een vertegenwoordiger van Ackermans & van Haaren was aanwezig op één vergadering van het comité zonder er lid van te zijn.

4.2. REMUNERATIECOMITÉ

Samenstelling op 31 december 2018

Op 31 december 2018 bestaat het remuneratiecomité uit drie leden, allen niet-uitvoerende bestuurders. De meerderheid van het comité, namelijk twee op de drie leden, zijn onafhankelijke bestuurders. Het comité wordt voorgezeten door Regnier Haegelsteen.

De duur van het mandaat van de leden valt samen met de duur van hun mandaat van bestuurder.

	Duur mandaat	Aanwezigheid
Regnier Haegelsteen, voorzitter	2015-2019	1/2
Antoine Friling	2015-2019	2/2
Sophie Lammerant-Velge	2015-2019	2/2

Het comité beschikt over de nodige deskundigheid op het gebied van remuneratiebeleid.

Vergaderingen in 2018 en aanwezigheidsgraad

In 2018 kwam het remuneratiecomité tweemaal samen. Het gemiddeld aanwezigheidspercentage bedroeg 83,33%.

Het remuneratiecomité werd eveneens door de gedelegeerd bestuurder bijgewoond.

Op 13 februari heeft het remuneratiecomité de evolutie van de vergoedingen van de expatriates van de Groep over de laatste jaren geanalyseerd en op basis hiervan aanbevelingen geformuleerd betreffende hun variabele vergoedingen. Vervolgens heeft het comité voorstellen gedaan voor de bonusberekening 2018 met betrekking tot het hoofdkantoor. Meer bepaald is het overgegaan tot de individuele evaluatie van de leden van het executief comité en heeft aan de hand hiervan individuele variabele vergoedingen voorgesteld. Het remuneratiecomité bereidde eveneens het remuneratieverslag aan de gewone algemene vergadering van 13 juni 2018 voor.

Op de vergadering van 19 november 2018 heeft het comité de emolumenten van de bestuurders en de leden van de verschillende comités van de raad van bestuur evenals van de leden van het executief comité geanalyseerd. Vervolgens heeft het comité al deze vergoedingen vergeleken met die van gelijkaardige operationele genoteerde bedrijven. Tot slot heeft het comité het aandelenoptieplan 2018 voor het executief comité en het buitenlands management van de Groep voorgesteld.

4.3. BENOEMINGSCOMITÉ

Samenstelling op 31 december 2018

Het benoemingscomité van SIPEF bestaat uit alle leden van de raad van bestuur.

De evolutie van de samenstelling van het benoemingscomité is identiek aan die van de raad van bestuur (zie punt 2.4.).

Vergaderingen in 2018 en aanwezigheidsgraad

In 2018 kwam de raad in zijn hoedanigheid van benoemingscomité tweemaal bijeen: op 13 februari en 19 november. Het gemiddeld gewogen aanwezigheidspercentage is 95%.

	Aanwezigheid
Baron Luc Bertrand, voorzitter	2/2
François Van Hoydonck, gedelegeerd bestuurder	2/2
Tom Bamelis (vanaf 13 juni 2018)*	1/1
Priscilla Bracht	2/2
Baron Jacques Delen	2/2
Bryan Dyer	2/2
Antoine Friling	2/2
Regnier Haegelsteen	1/2
Sophie Lammerant-Velge	2/2
Petra Meekers	2/2

* aanwezigheidspercentage berekend vanaf de gewone algemene vergadering van 13 juni 2018 en op grond van de vergaderingen tijdens zijn bestuurdersmandaat

Op 13 februari besprak het comité de werking en de samenstelling van de raad van bestuur in het algemeen. Diezelfde vergadering boog zich over de hernieuwing van de mandaten van Priscilla Bracht en Petra Meekers en de benoeming van Tom Bamelis als nieuwe bestuurder.

Op 19 november nam het comité kennis van de verdere evolutie van de samenstelling van de raad van bestuur en stelde voor de mandaten van bestuurder van Antoine Friling, Sophie Lammerant-Velge en François Van Hoydonck te verlengen voor vier jaar. Het nodigde de leden uit namen voor kandidaat-bestuurders voor te stellen op de volgende vergadering van februari 2019.

4.4. EVALUATIE VAN DE COMITÉS VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur evalueert regelmatig zijn samenstelling en werking evenals die van zijn comités. Op 19 november 2018 werd beslist deze periodieke evaluatie om de drie jaar uit te voeren en niet meer, zoals voorheen om de vier jaar.

Tijdens de vergadering van 18 september 2018 kwamen, naast de beoordeling van de raad, tevens de samenstelling en de werking van de comités aan bod.

Er was geen commentaar over de huidige samenstelling van de comités, maar wel over de verdere evolutie hiervan. Immers, over de periode van 2019 tot 2021 zullen vier bestuurders de leeftijdsgrens van 70 jaar bereikt hebben en niet langer hun mandaat kunnen uitoefenen. Alle leden van de raad, in hun hoedanigheid van lid van het benoemingscomité, werden uitgenodigd om de samenstelling van het audit- en remuneratiecomité opnieuw te bestuderen op basis van dit gegeven, rekening houdend met de wettelijke vereisten.

Tot slot werd de communicatie tussen de raad van bestuur en de comités geanalyseerd en werden er concrete voorstellen gedaan voor de toekomstige rapportering van het audit- en het remuneratiecomité.

5. Remuneratieverslag

5.1. PROCEDURE VOOR DE ONTWIKKELING VAN HET REMUNERATIEBELEID EN DE VASTSTELLING VAN HET REMUNERATIENIVEAU

Het remuneratiebeleid en het remuneratieniveau worden vastgelegd door de raad van bestuur op voorstel van het remuneratiecomité.

Niet-uitvoerende bestuurders

Het bedrag van de vergoeding van de niet-uitvoerende bestuurders wordt op voorstel van het remuneratiecomité bepaald door de raad van bestuur en ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene vergadering.

Het remuneratiecomité vergelijkt jaarlijks de emolumenten van de bestuurders met die van gelijkaardige operationele genoteerde bedrijven en doet indien nodig voorstellen om ze aan te passen.

Gedelegeerd bestuurder en andere leden van het executief comité

De samenstelling van de vergoedingen en de bedragen worden vastgelegd door de raad van bestuur op voorstel van het remuneratiecomité.

Elk jaar maken de vergoedingen van de leden van het executief comité met in begrip van die van de gedelegeerd bestuurder, het voorwerp uit van een externe benchmarking. Deze vergelijkende studie wordt door de Vennootschap zelf uitgevoerd aan de hand van gepubliceerde salarisstudies en remuneratiegegevens in de jaarverslagen van gelijkaardige operationele genoteerde bedrijven met een vergelijkbare marktkapitalisatie. De marktmediaan wordt weerhouden als referentie voor de vergoedingen van de leden van het executief comité. Dit vergelijkend onderzoek dat normaal plaatsvindt in november of december, heeft vooral betrekking op de vaste vergoeding van de leden van het executief comité en in mindere mate op de variabele vergoeding.

De algemene vergadering van 8 juni 2011 heeft beslist, in afwijking van artikel 520 Wetboek Vennootschappen, dat de volledige variabele vergoeding van de leden van het executief comité gebaseerd is op vooraf vastgestelde en objectief meetbare prestatiecriteria over een periode van één jaar. Aldus kunnen de variabele vergoedingen in één keer worden uitbetaald zonder ze te spreiden over drie jaar, zoals voorzien door de wet. De statuten van de Vennootschap werden in die zin aangepast (artikel 26bis).

De optieplannen worden opgesteld door de raad van bestuur op voorstel van het remuneratiecomité.

5.2. REMUNERATIEBELEID

Niet-uitvoerende bestuurders

De niet-uitvoerende bestuurders ontvangen een vaste vergoeding die niet gerelateerd is aan de omvang van de resultaten. Deze vergoeding bestaat uit de emolumenten voor de vergaderingen van de raad van bestuur en, desgevallend, een vergoeding voor het zetelen in een bepaald comité.

In 2018 ontvingen de niet-uitvoerende bestuurders de volgende vergoedingen:

Op jaarbasis per persoon (in EUR)	Lid	Voorzitter
Raad van bestuur	29 000	60 000
Auditcomité	7 500	9 750
Remuneratiecomité	4 000	5 200

De ontslagnemende en nieuwe bestuurders worden vergoed ten belope van het aantal gepresteerde maanden in het boekjaar.

De niet-uitvoerende bestuurders ontvangen geen variabele vergoeding en evenmin opties. Ze genieten van een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.

Uitvoerend management

De leden van het uitvoerend management, dat bestaat uit de gedelegeerd bestuurder en de andere leden van het executief comité, ontvangen een vaste vergoeding, een variabele vergoeding en eventueel opties.

a. Vaste vergoeding

De gedelegeerd bestuurder ontvangt emolumenten voor het deelnemen aan de vergaderingen van de raad van bestuur en daarnaast een vaste vergoeding voor zijn uitvoerende functies.

Het bedrag van de vaste vergoeding van de leden van het executief comité, met inbegrip van de gedelegeerd bestuurder, wordt vastgelegd op basis van de marktpraktijken en is het voorwerp van een jaarlijkse toetsing (zie supra).

De leden van het executief comité genieten van een groepsverzekering met vaste bijdragen. Deze omvat een aanvullend pensioen en eveneens een invaliditeits- en overlijdensdekking. Daarnaast heeft de Vennootschap voor elk lid een hospitalisatieverzekering en een bijstandsverzekering met wereldwijde dekking, afgesloten en een bedrijfswagen en maaltijdcheques voorzien.

b. Variabele vergoeding

Het totale bedrag van de variabele vergoedingen van de leden van het executief comité is afhankelijk van het geconsolideerd recurrent resultaat van de SIPEF-groep.

De raad van bestuur kan eventueel daarbovenop een bijzondere bonus toekennen aan één of meerdere leden voor specifieke verrichtingen.

De individuele verdeling van de totale variabele vergoeding onder de leden van het comité gebeurt aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve vooraf vastgestelde en objectief meetbare prestatiecriteria die worden toegepast op een periode van één boekjaar.

Het relateren van de variabele vergoeding aan de prestaties van één boekjaar - en niet aan performantiecriteriën over twee en drie boekjaren zoals voorzien door de wet - wordt verantwoord door de anciënniteit van alle leden van het executief comité. Deze laatsten hebben reeds meerdere jaren bewezen te worden gedreven door een langetermijnvisie. Dergelijke visie ligt helemaal in de lijn van de strategie van de Vennootschap waarvan de activiteiten enkel op lange termijn kunnen worden geëvalueerd. Bovendien hebben alle leden van het executief comité een "claw back"-clausule ondertekend. Dit komt erop neer dat de Vennootschap het recht heeft om de variabele nettovergoeding terug te vorderen, indien deze op basis van onjuiste financiële gegevens werd toegekend.

Naast de variabele vergoeding op korte termijn, ontvangen de leden van het executief comité geen variabele remuneratie in geld op lange termijn.

c. Winstdelingsplannen

Om het uitvoerend management nauwer te binden aan de ontwikkeling van de Vennootschap en als extra motivatie, heeft SIPEF optieplannen in het leven geroepen. Vanaf het boekjaar 2011 tot op heden werden dus jaarlijks aandelenopties aangeboden aan de leden van het executief comité. De aandelenopties, die onder het aandelenoptieplan van SIPEF worden aangeboden, hebben de volgende kenmerken:

- /// type: opties op aandelen SIPEF (één optie geeft recht op één aandeel SIPEF);
- /// tijdstip aanbod: eind november;
- /// uitoefenprijs: prijs vastgesteld op basis van de gemiddelde slotkoers van het aandeel gedurende 30 dagen voorafgaand aan het aanbod;
- /// looptijd van het plan: 10 jaar;
- /// uitoefentermijn: op elk moment vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op de derde verjaardag van de toekenning, tot het einde van het tiende jaar te rekenen vanaf de datum van het aanbod.

5.3. TOEPASSING VAN HET REMUNERATIEBELEID IN 2018

Individuele vergoedingen van de bestuurders betaald in 2018

(in EUR)	Lid van de raad van bestuur	Lid van het auditcomité	Lid van het remuneratiecomité	Totaal
Baron Luc Bertrand, voorzitter	60 000			60 000
François Van Hoydonck	29 000			29 000
Tom Bamelis *	14 500			14 500
Priscilla Bracht	29 000			29 000
Baron Jacques Delen	29 000			29 000
Bryan Dyer	29 000			29 000
Antoine Friling	29 000	7 500	4 000	40 500
Regnier Haegelsteen**	29 000	9 750	5 200	43 950
Sophie Lammerant-Velge	29 000	7 500	4 000	40 500
Petra Meekers	29 000			29 000
Totaal	306 500	24 750	13 200	344 450

* vergoeding pro rata van de duur van het mandaat in 2018

** voorzitter van het auditcomité en het remuneratiecomité

De vaste en variabele vergoedingen kunnen, net als de andere voordelen die rechtstreeks of onrechtstreeks door SIPEF en door haar dochterondernemingen aan de leden

van het executief comité in 2018 zijn toegekend en uitgekeerd, als volgt worden samengevat (totale kost voor de Vennootschap):

Vergoeding van de leden van het executief comité in 2018

(in KEUR)	Gedelegeerd bestuurder	Overige leden	Totaal	Relatief Belang
Vaste vergoeding	386	1 022	1 408	44,43%
Variabele vergoeding	515	653	1 168	36,86%
Groepsverzekering	262	203	465	14,67%
Aandelenopties 2017*	43	58	101	3,19%
Voordelen in natura (bedrijfswagen)	4	23	27	0,85%
Totaal	1 210	1 959	3 169	100,00%

* de waarde van het voordeel in natura waarop de begunstigden in 2018 belasting betaalden

In 2018 werden geen aandelen aan de leden van het executief comité toegekend.

Opties toegekend aan de leden van het executief comité in 2018

Op 20 november 2018 werden 14 000 opties toegekend door SIPEF aan de leden van het executief comité. Deze werden verdeeld onder de begunstigden als volgt:

Aantal aandelenopties	
François Van Hoydonck	6 000
Charles De Wulf	2 000
Thomas Hildenbrand	2 000
Robbert Kessels	2 000
Johan Nelis	2 000
Totaal	14 000

Daarnaast werden er nog 6 000 opties toegekend aan algemene directeuren van de buitenlandse filialen.

De in 2018 toegekende opties hebben de volgende kenmerken:

Kenmerken aandelenopties

Uitoefenprijs:	EUR 51,58
Vervaldatum:	19 november 2028
Uitoefenperiode:	op elk moment vanaf 1 januari 2022 tot en met 19 november 2028

In 2018 hebben de leden van het executief comité geen opties uitgeoefend en zijn er geen opties vervallen.

5.4. BELANGRIJKSTE CLAUSULES VAN DE OVEREENKOMSTEN VAN HET UITVOEREND MANAGEMENT

Alle leden hebben een zelfstandig statuut. Buiten de bovenstaande informatie opgenomen in het remuneratieverslag, bevatten de overeenkomsten van de leden van het executief comité een niet-concurrentie- en confidentialiteitsclausule.

De gedelegeerd bestuurder kan zijn overeenkomst eenzijdig beëindigen mits een opzegtermijn van 6 maanden. De door de Vennootschap te respecteren opzegtermijn varieert van 18 tot 24 maanden, afhankelijk van het tijdstip van beëindiging van de overeenkomst. De opzegtermijn zal met 12 maanden worden verlengd in geval van beëindiging van de overeenkomst ingevolge een controlewijziging van de Vennootschap, waarbij meer dan de helft van de bestuurders wordt vervangen en indien ernstige beperkingen van de essentiële bevoegdheden van de gedelegeerd bestuurder eenzijdig worden ingevoerd door de Vennootschap. De buitengewone algemene vergadering van 27 december 2007 keurde deze laatste clausule goed, overeenkomstig artikel 556 Wetboek Vennootschappen.

Voor de andere leden van het executief comité bedraagt de opzegtermijn in geval van beëindiging door de Vennootschap 1 maand per jaar dienst met een minimum van 3 maanden en een maximum van 18 maanden. De opzegtermijn in geval van beëindiging van de dienstverlening door het lid van het executief comité, bedraagt 1,5 maand per begonnen 5 jaar dienst met een maximum van 6 maanden.

5.5. WIJZIGINGEN IN HET REMUNERATIEBELEID

Het remuneratiebeleid onderging in 2018 geen wijzigingen.

5.6. REMUNERATIEBELEID VOOR DE BOEKJAREN 2019 EN 2020

De raad van bestuur heeft niet de intentie om het remuneratiebeleid ingrijpend te zullen wijzigen in 2019 en 2020.

6. Externe en interne audit

6.1. EXTERNE AUDIT

De gewone algemene vergadering van 12 juni 2017 heeft het mandaat van Deloitte Bedrijfsrevisoren CVBA/Réviseurs d'Entreprises SCRL, vertegenwoordigd door Kathleen De Brabander, hernieuwd voor een periode van drie jaar. Dit mandaat zal dus aflopen op het einde van de gewone algemene vergadering van het boekjaar 2020. Diezelfde vergadering legde de jaarlijkse bezoldiging vast op EUR 76 740, indexatie en BTW niet-inbegrepen.

De commissaris oefent de externe controle uit op de geconsolideerde en op de maatschappelijke financiële staten van SIPEF. Hij rapporteert tweemaal per jaar aan het auditcomité en de raad van bestuur.

De jaarlijkse vergoeding van de commissaris voor het boekjaar 2018 voor de controle van de maatschappelijke en geconsolideerde financiële staten van SIPEF bedraagt KUSD 90 (KEUR 78).

De vergoeding voor de niet-controlediensten in 2018 kwam uit op KUSD 46 (KEUR 40). Deze honoraria hadden betrekking op de werken verricht in het kader van boekhoudkundige adviezen inzake de goodwill impairment testing, op de certificatie van de ratio's voor langlopende schulden en op fiscale adviezen. Al deze niet-controlediensten werden goedgekeurd door het auditcomité, dat bij elke vergadering een overzicht van deze erelonen ontvangt.

De totale kost voor externe controle van de SIPEF-groep betaald aan het Deloitte netwerk bedroeg KUSD 474. Het bedrag aan betaalde erelonen voor adviezen van dezelfde commissaris en aanverwante bedrijven kwam uit op KUSD 35. Alle details betreffende de honoraria betaald aan Deloitte kunnen worden geraadpleegd in Toelichting 37.

6.2. INTERNE AUDIT

In de filialen in Indonesië en in Hargy Oil Palms Ltd in Papoea-Nieuw-Guinea is een interne afdeling opgericht die viermaal per jaar rapporteert aan het lokaal auditcomité dat de interne auditrapporten beoordeelt.

In de Hoofdzetel in België en in de overige dochterondernemingen wordt de interne auditfunctie uitgeoefend door het verantwoordelijke directielid, samen met de gedelegeerd bestuurder en de "chief financial officer" van SIPEF. Gelet op de beperkte omvang van deze bedrijven, heeft het auditcomité van SIPEF geoordeeld dat er momenteel geen afzonderlijke interne afdeling dient te worden opgericht.

7. Verslag in verband met interne controle en risicobeheerssystemen

De raad van bestuur van SIPEF is verantwoordelijk voor het beoordelen van de inherente risico's van de Groep en van de doeltreffendheid van de interne controle.

Het interne controlesysteem van SIPEF werd opgezet overeenkomstig de Belgische wettelijke vereisten voor het risicobeheer en de interne controle, de principes vermeld in de Belgische Corporate Governance Code 2009 en is georganiseerd op basis van het Coso model ("the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission").

Een op groepsniveau uitgevoerde risicoanalyse vormt de basis van het interne controle- en risicobeheerssysteem, waarvan de betrouwbaarheid van de financiële rapportering en het communicatieproces een belangrijke pijler uitmaakt.

7.1. CONTROLEOMGEVING

SIPEF is een Belgisch genoteerd bedrijf dat zich toelegt op agro-industriële activiteiten in tropische en sub-tropische gebieden. De Groep produceert vooral palmproducten maar ook, rubber, thee en bananen in Indonesië, Papoea-Nieuw-Guinea en Ivoorkust. De productie van deze producten is zeer arbeidsintensief.

Om het beheer van de plantages te optimaliseren wordt veel aandacht besteed aan de algemene kennis en de opleiding van de werknemers in landbouw- en beheers technieken. De Vennootschap stelt handleidingen op met standaardprocedures die praktische richtlijnen en aangegeven beheerspraktijken bevatten om zo de implementatie van het beleid van de Groep te verzekeren op het gebied van landbouw, techniek en milieu door de talrijke personeelsleden in de verschillende delen van de wereld. Het management van de groep ziet erop toe dat alle werknemers in een veilige en gezonde omgeving kunnen werken.

De raad van bestuur van SIPEF heeft tevens een 'Verantwoordelijk Plantagebeleid' (www.sipef.com/hq/sustainability/policies/responsible-plantations-policy/) opgesteld dat van toepassing is op alle plantageactiviteiten. Hij herzielt dit beleid elk jaar om het aan te passen aan de evolutie van de juridische, maatschappelijke en ecologische standaarden.

Om verdere groei mogelijk te maken en te stimuleren, streeft SIPEF in het dagelijks beleid van haar activiteiten een duidelijke duurzame regelgeving na, die strenger is dan de wettelijke vereisten van de landen waarin de Vennootschap actief is. Dat engagement wordt gestaafd door certificaten en algemeen erkende standaarden: ISO 9001, ISO 14001, de "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (RSPO), "Indonesian Sustainable Palm Oil" (ISPO), de "International Sustainability and Carbon Certification" (ISCC), de "Clean Development Mechanism" (CDM) van de Verenigde Naties, de "Ethical Tea Partnership" (ETP), "Rainforest Alliance", en "GLOBALG.A.P.".

De door SIPEF uitgeoefende interne controle waakt erover dat al deze procedures, richtlijnen en regelgevingen worden gerespecteerd om zo de activa, het personeel en de activiteiten van de groep te beschermen en hun beheer te optimaliseren.

Algemeen kunnen we de bedrijfsstructuur, de bedrijfsfilosofie en de managementstijl van de SIPEF-groep omschrijven als 'vlak'. Dit is te verklaren door het beperkte aantal beslissingslijnen binnen de hiërarchie. Dit beperkt aantal beslissingslijnen en de geringe personeelsrotatie verhogen de sociale controle binnen de Vennootschap.

De Groep is onderverdeeld in een aantal afdelingen. Elke afdeling en elke persoon binnen de desbetreffende afdeling heeft zijn eigen functieomschrijving. Voor elke functie en taak wordt het vereiste studie- en/of ervaringsniveau bepaald. Er bestaat een welomschreven politiek van delegaties van bevoegdheden.

Tot slot waakt SIPEF over de strikte toepassing van de regels van haar Corporate Governance Charter opdat de bestuurders, alle leidinggevendenden en het personeel van de Groep op een eerlijke en ethische manier en volgens de toepasselijke regelgeving en beginselen van deugdelijk bestuur zouden handelen.

7.2. RISICOANALYSE EN CONTROLE-ACTIVITEITEN

De raad van bestuur keurt jaarlijks een strategisch plan goed dat de doelstellingen op strategisch, operationeel, financieel, fiscaal en juridisch vlak uitstippelt.

Het verwezenlijken van deze doelstellingen kan in gevaar worden gebracht door bepaalde risico's. Deze risico's werden in kaart gebracht en ingedeeld op grond van hun potentieel belang, de waarschijnlijkheid waarmee ze kunnen voorkomen en de maatregelen die werden getroffen om deze risico's te behandelen. De risicobehandelingen werden opgedeeld als volgt: verminderen, overdragen, vermijden of aanvaarden.

De Vennootschap heeft de nodige instructies uitgevaardigd en/of de vereiste procedures vastgelegd om de geïdentificeerde risico's op passende wijze te kunnen behandelen.

7.3. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

Een geheel van operationele en financiële rapporteringen, interne en externe, maakt het mogelijk om op periodieke basis (dagelijks, wekelijks, maandelijks, driemaandelijks, halfjaarlijks of jaarlijks) en op de gepaste niveaus de nodige informatie ter beschikking te stellen om de toevertrouwde verantwoordelijkheden naar behoren te kunnen vervullen.

7.4. TOEZICHT EN MONITORING

Het is de verantwoordelijkheid van elke werknemer om potentiële tekortkomingen in de interne controle te melden bij de respectievelijke verantwoordelijken.

Daarnaast zijn de interne auditafdelingen in de filialen in Indonesië en bij Hargy Oil Palms Ltd in Papoea-Nieuw-Guinea belast met het permanente toezicht op de doeltreffendheid en de naleving van de bestaande interne controle voor hun respectievelijke activiteiten. Op basis van hun bevindingen stellen zij de nodige bijsturingen voor. Een lokaal auditcomité bespreekt per kwartaal de rapporten van de interne auditafdelingen. Jaarlijks wordt een samenvatting van de belangrijkste bevindingen voorgelegd aan het auditcomité van SIPEF.

Voor kleinere filialen, waarvoor geen aparte interne auditfunctie werd gecreëerd, neemt het verantwoordelijke directielid, samen met de gedelegeerd bestuurder en de "chief financial officer" van SIPEF, het toezicht op de interne controle waar.

Een externe auditor onderwerpt daarnaast minstens éénmaal per jaar elk filiaal van de Groep aan een nazicht van de financiële staten. Eventuele opmerkingen naar aanleiding van deze externe audit, worden aan de raad van bestuur overgemaakt onder de vorm van een "management letter". In het verleden werden er geen belangrijke tekortkomingen in de interne controle vastgesteld.

7.5. INTERNE CONTROLE- EN RISICOBEBEERSYSTEMEN DIE VERBAND HOUDEN MET FINANCIËLE VERSLAGGEVING

Het proces voor de totstandkoming van de financiële rapportering is georganiseerd als volgt:

/// Het proces wordt geleid door de afdeling "corporate finance", die onder direct toezicht staat van de "chief financial officer" van SIPEF.

/// In functie van de opgelegde (interne en externe) deadlines wordt er een retroplanning opgemaakt. In het begin van het jaar krijgt elke rapporteringsentiteit en de externe auditor dit document. De website van de Vennootschap maakt eveneens de externe deadlines publiek bekend.

/// Volgende rapporteringsentiteiten kunnen worden geïdentificeerd:

- het geheel van ondernemingen in Indonesië, inclusief PT Timbang Deli
- Hargy Oil Palms Ltd in Papoea-Nieuw-Guinea
- Plantations J. Eglin SA in Ivoorkust
- Jabelmalux SA in Luxemburg
- SIPEF in België
- Verdant Bioscience Pte Ltd in Singapore

/// Aan het hoofd van de financiële afdeling van elke entiteit staat een gecertificeerd accountant.

- /// De eerste stap van de jaarlijkse rapporteringscyclus bestaat uit het opmaken van een budget voor het volgende jaar. Dit gebeurt in de maanden september tot november en wordt aan de raad van bestuur ter goedkeuring voorgelegd in de maand november. De strategische opties in dit budget passen ook in het strategisch langetermijnplan dat jaarlijks wordt bijgewerkt en goedgekeurd door de raad van bestuur.
- /// Voor zowel het strategisch plan als het jaarbudget maken we de nodige sensitiviteitsanalyses op, om het juiste risicoprofiel van de te nemen beslissingen te kunnen inschatten.
- /// Tijdens de eerste week van elke nieuwe maand worden de productiecijfers en de financiële nettopositie van de vorige maand ontvangen en geconsolideerd door de afdeling “corporate finance” en vervolgens aan de gedelegeerd bestuurder en het executief comité voorgelegd.
- /// Tijdens deze eerste week worden eveneens de intergroepsstransacties gereconcilieerd vooraleer de rekeningen af te sluiten.
- /// De maandelijkse financiële rapportering bestaat uit een analyse van de volumes (beginvoorraad, productie, verkopen en eindvoorraad), het operationeel resultaat en een samenvatting van de overige posten van de resultatenrekening (financieel resultaat en belastingen), een balans en kasstroomanalyse.
- /// De boekhoudnormen gehanteerd voor de maandrapportering, zijn identiek aan die voor de wettelijke consolidatie onder de IFRS.
- /// De maandcijfers worden vergeleken met het budget en met dezelfde periode van vorig jaar per rapporteringsentiteit, waarbij significante afwijkingen worden onderzocht.
- /// De afdeling “corporate finance” converteert deze (samenfattende) operationele en financiële cijfers op maandbasis naar de functionele munteenheid (meestal USD), geconsolideerd in de presentatiemunt (USD) en toetst nogmaals hun coherentie met het budget of de vorige periode.
- /// De geconsolideerde maandrapportering wordt voorgelegd aan de gedelegeerd bestuurder en het executief comité.
- /// De raad van bestuur ontvangt deze rapportering op periodieke basis (3, 6, 9 en 12 maanden) ter voorbereiding van de vergadering van de raad. Deze rapportering gaat gepaard met een nota met een gedetailleerde beschrijving van de operationele en financiële evoluties van het voorbije kwartaal.
- /// Ingeval van uitzonderlijke evenementen, wordt de raad van bestuur eveneens tussentijds op de hoogte gebracht.
- /// Een externe audit controleert de individuele financiële staten en de technische consolidatie per eind juni en eind december (alleen in december voor de kleinere entiteiten). Daarna worden de geconsolideerde IFRS-cijfers aan het auditcomité voorgelegd.
- /// Op basis van het advies van het auditcomité spreekt de raad van bestuur zich uit over de juistheid van de geconsolideerde cijfers, alvorens de financiële staten in de markt te publiceren.

/// Twee keer per jaar (na het eerste en na het derde kwartaal) wordt een tussentijds beheersverslag gepubliceerd met vermelding van de evolutie van de productievolumes, de wereldmarktprijzen en eventuele wijzigingen in de vooruitzichten.

/// Het is de afdeling “corporate finance” die instaat voor het opvolgen van eventuele wijzigingen in (IFRS-) rapporteringsnormen en het implementeren van deze wijzigingen binnen de Groep.

De maandelijkse managementrapportering en de wettelijke consolidatie worden uitgevoerd in een geïntegreerd systeem. Er wordt ook gepaste zorg besteed aan antivirus- en beschermingsprogramma's, ononderbroken back-ups en maatregelen ter waarborging van de continuïteit van de dienstverlening.

8. Gedragsregels inzake belangenconflicten

De artikels 2.9 en 4.6 van het Charter beschrijven het beleid met betrekking tot verrichtingen tussen de Vennootschap of een met haar verbonden vennootschap en een lid van de raad van bestuur of van het executief comité die aanleiding kunnen geven tot belangenconflicten, al dan niet in de zin van het Wetboek Vennootschappen. Het vermeldt bovendien de wettelijke procedures die zijn vastgelegd in de artikels 523 en 524 van het Wetboek Vennootschappen.

In 2018 werd er één verrichting die aanleiding gaf tot een belangenconflict in de zin van artikel 523 Wetboek Vennootschappen gemeld aan de raad van bestuur van 19 november. De wettelijke procedure voorzien door dit artikel werd toegepast op de beslissing van de raad in verband hiermee. De commissaris van de Vennootschap werd voorafgaandelijk op de hoogte gebracht en het uittreksel van de notulen met betrekking tot die verrichting wordt hieronder integraal weergegeven:

UITREKSEL UIT DE NOTULEN VAN 19 NOVEMBER 2018

“De Voorzitter van het remuneratiecomité, Antoine Friling, vat de voorstellen van het comité aan de bestuurders samen als volgt:

Omdat het volgende punt betrekking heeft op zijn vergoeding, verklaart François Van Hoydonck, Gedelegeerd Bestuurder, dat er een belangenconflict in zijn hoofde bestaat. Artikel 523 van het Wetboek Vennootschappen is derhalve van toepassing en de Commissaris van de onderneming is van deze situatie op de hoogte gebracht. Hij verlaat tijdelijk de vergadering.

De Voorzitter van het remuneratiecomité verduidelijkt dat het jaarlijkse optieplan, gestart in 2011, zou worden voortgezet in 2018, waarbij de opties dezelfde kenmerken zouden hebben als deze toegekend vorig jaar, hetzij een jaarlijks aandelenoptieplan op bestaande SIPEF-aandelen en in overeenstemming met de Belgische belastingwetgeving. Het comité stelt voor om een totaal van 20 000 aandelenopties te verlenen aan de Gedelegeerd Bestuurder, het executief comité en de drie managers die verantwoordelijk zijn voor de activiteiten van SIPEF in Indonesië, PNG en Ivoorkust.

Eén optie geeft de begunstigde het recht om een SIPEF-aandeel te kopen, 20 000 opties komen overeen met een bedrag van ongeveer 1 miljoen euro (op basis van een aandelenkoers van 51 euro per aandeel), waarvan 6 000 opties (306 000 euro) zouden worden toegekend aan François Van Hoydonck.

Na beraadslaging keurt de Raad van Bestuur het voorstel goed zoals het door het comité werd geformuleerd. François Van Hoydonck komt de vergaderzaal binnen."

Tijdens diezelfde vergadering werd er bovendien nog een geval van belangenconflict gemeld in hoofde van Bryan Dyer. Artikel 523 Wetboek Vennootschappen was hierop echter niet van toepassing. Toch heeft de betrokken bestuurder niet deelgenomen aan de discussies en de beslissing.

Er deden zich verder geen andere gevallen van belangenconflicten voor in 2018.

9. Beleid inzake financiële transacties

De raad van bestuur heeft de gedragsregels die de bestuurders, werknemers en zelfstandige medewerkers van SIPEF dienen te respecteren bij financiële verrichtingen met effecten van de Vennootschap en zijn beleid ter voorkoming van marktmisbruik opgesteld en neergeschreven in hoofdstuk 5 van het Charter.

10. Aandeelhoudersstructuur

De aandeelhoudersstructuur van SIPEF wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een controlerende aandeelhouder, Ackermans & van Haaren die optreedt in onderling overleg met de familie Baron Bracht en Cabra NV (samen 'Groep Bracht') op grond van een aandeelhoudersovereenkomst die oorspronkelijk werd afgesloten in 2007 voor een periode van 15 jaar. Op 3 maart 2017 werd deze overeenkomst aangepast en verlengd voor een nieuwe periode van 15 jaar.

Deze aandeelhoudersovereenkomst beoogt de creatie van een stabiel aandeelhouderschap van SIPEF, de bevordering van de evenwichtige ontwikkeling en de rendabele groei van SIPEF en haar dochtervennootschappen. Ze bevat onder meer stemafspraken in verband met de benoeming van bestuurders en afspraken in verband met de overdracht van aandelen.

Naar aanleiding van de fusie tussen Cabra NV en Gedei NV op 31 augustus 2018, ontving SIPEF een transparantiemelding van de controlerende aandeelhouder. Hieruit vloeide voort dat Ackermans & van Haaren samen in overleg met Groep Bracht 42,86% van de stemmen bezat, waarvan 30,56% in handen van Ackermans & van Haaren en het saldo in het bezit van Groep Bracht. De relevante gegevens van deze transparantiemelding zijn terug te vinden op de website van de vennootschap (www.sipef.com/hq/investors/shareholders-information/shareholders-structure/).

Op die datum bezat geen enkele andere aandeelhouder meer dan 5% van de stemmen van SIPEF.

11. Overeenstemming met de Belgische Corporate Governance Code – “comply or explain”

Het deugdelijk bestuur van SIPEF wijkt af van een beperkt aantal aanbevelingen van de Belgische Corporate Governance Code:

1. *De optieplannen worden niet voorafgaandelijk ter goedgekeuringvoorgelegd aan de algemene vergadering.*

De plannen zijn opgenomen in het remuneratieverslag en worden dus onrechtstreeks via dit verslag ter goedgekeuring voorgelegd aan de aandeelhouders.

Bovendien worden de opties toegekend aan de begunstigden tegen eind november. Het is dus in de praktijk onmogelijk om het optieplan voor de toekenning van de opties voor te leggen aan de gewone algemene vergadering die plaats heeft in juni. En tot slot maken de opties slechts een klein deel uit van het totale remuneratiepakket van de betrokken managers.

2. *SIPEF heeft geen secretaris generaal die de raad van bestuur kan adviseren inzake deugdelijk bestuur.*

Deze functie wordt gezamenlijk waargenomen door de managing director en “chief financial officer” die zich laten bijstaan door de interne jurist van de vennootschap.

3. *Het Charter vermeldt geen specifieke procedure voor de evaluatie van de samenstelling, de werking en de performantie van het uitvoerend management.*

De raad van bestuur heeft geen specifieke evaluatieprocedure in verband hiermee uitgewerkt omdat hij het hele jaar door in de praktijk het uitvoerend management kan beoordelen op grond van het door het executief comité geleverde werk en zijn voorbereidingen voor de raad.

4. *Het benoemingscomité van SIPEF bestaat uit alle leden van de raad van bestuur en is dus slechts voor 40% samengesteld uit onafhankelijke bestuurders en niet voor meer dan 50% zoals vereist door de Belgische Corporate Governance Code.*

SIPEF is van oordeel dat de voltallige raad beter in staat is om zijn samenstelling en de opvolgingsplanning voor te bereiden en te organiseren. Bovendien staat de relatief beperkte omvang van de raad - tien leden - een efficiënte beraadslaging en besluitvorming niet in de weg.

Commentaar bij de geconsolideerde financiële staten

De geconsolideerde financiële staten over het boekjaar 2018 worden opgesteld overeenkomstig "International Financial Reporting Standards" (IFRS).

Balans

Het geconsolideerde balanstotaal per 31 december 2018 bedraagt KUSD 938 368, een stijging met 3,46% tegenover het balanstotaal van KUSD 907 008 eind 2017.

Door de aanhoudende expansie zijn de biologische activa en andere vaste activa toegenomen.

Naar aanleiding van de definitieve opname van Dendymarker Indah Lestari (DIL) in de consolidatie, werd de 'goodwill' nog enigszins aangepast in vergelijking met de voorlopige opname op 31 juli 2017 (+KUSD 1 774).

Door de definitieve verkoop van BDM-ASCO zijn de netto-activa aangehouden voor verkoop uit de balans verdwenen (vorig jaar: KUSD 12 010).

De netto vlottende activa, liquiditeiten niet inbegrepen, stegen in sterke mate door het toegenomen werkkapitaal en een sterk toegenomen (KUSD 20 080) kortlopende belastingvordering.

Omwille van de negatieve recurrente vrije kasstroom (-KUSD 33 375), het betaalde dividend (-KUSD 20 289) en de cash ontvangen uit de verkoop van BDM-ASCO (KUSD 20 463), verlaagde de nettocashpositie van KUSD -83 697 naar KUSD -121 443.

Resultaat

De totale omzet daalde tot USD 275 miljoen (-14,4%).

De omzet van palmolie daalde met 13,7%. De gestegen volumes werden aan een aanzienlijk lagere prijs verkocht (de gemiddelde wereldmarktprijs voor ruwe palmolie noteerde het voorbije jaar USD 117 per ton CIF Rotterdam lager dan tijdens dezelfde periode vorig jaar).

De rubberomzet daalde met 27,0% door een combinatie van lagere productie en de lagere wereldmarktprijs voor natuurlijke rubber.

In de theeactiviteit daalde de omzet met 27,3%. De omzet van vorig jaar werd echter sterk opgedreven door een

belangrijke verkoop van voorraad. Deze daling heeft dus geen invloed op de brutomarge van de theeactiviteiten.

In de bananen- en bloemenactiviteit volgde de omzet de gedaalde volumes.

De gemiddelde ex-fabriek eenheidskostprijs voor de mature oliepalmsplantages bleef nagenoeg onveranderd in vergelijking met 2017. De algemene kostenstijging (brandstof, meststof en lokale lonen) werd immers grotendeels geneutraliseerd door hogere producties en de devaluatie van de roepia in Indonesië (6,5%) en de kina in Papoea-Nieuw-Guinea (3,3%).

De aanpassingen in de reële waarde betreffen de effecten van de waardering van de hangende vruchten aan hun reële waarde (IAS 41R).

De brutowinst daalde van KUSD 120 474 in december 2017 naar KUSD 72 096 (-40,2%) in december 2018.

De brutowinst van het palmsegment daalde met 37,9% in vergelijking met 2017 door de lagere palmolieprijzen.

De bijdrage van de rubberactiviteiten aan de brutomarge was door de lage verkoopprijzen negatief (-KUSD 1 065). Daar waar de brutomarge voor thee in juni nog nagenoeg identiek was aan het jaar voordien, was deze op jaareinde sterk teruggevallen door de lagere gerealiseerde verkoopprijs in het tweede semester. De brutomarge voor bananen- en bloemenactiviteiten kende een sterke terugval ten gevolge van de lagere producties.

De algemene- en beheerskosten bleven nagenoeg stabiel (+1,9%). Enerzijds waren er toegenomen kosten voor het verder ontwikkelen van een regionaal kantoor in de Musi Rawas-regio en bijkomende IT- en reiskosten. Daartegenover daalde de USD tegenwaarde van de Euro-kosten van het hoofdhuis in België en was er een lagere bonusprovisie door het fors lagere resultaat van 2018 in vergelijking met 2017.

De overige bedrijfsopbrengsten/kosten van KUSD 9 728 omvatten o.a. een gedeeltelijke terugname van de provisie voor een lang aanslepend BTW-geschil in Indonesië (KUSD 1 223), dat geleidelijk een gunstige afloop kent. Daarnaast werd tijdens het eerste semester van 2018 de reeds aangekondigde verkoop van de verzekeringsbranche (BDM-ASCO) afgerond. Op deze verkoop werd er een meerwaarde van KUSD 7 376 gerealiseerd.

Het bedrijfsresultaat, zonder éénmalige meerwaarden, kwam uit op KUSD 42 689 tegenover KUSD 90 261 vorig jaar (-52,7%).

De financieringsopbrengsten omvatten voornamelijk het positieve tijdseffect van de verdiscontering van de vordering uit de verkoop van de deelneming in de oliepalmplantage SIPEF-CI SA in Ivoorkust eind 2016 (KUSD 2 031). Deze vordering zal over de volgende vier jaar worden afgelost.

De financieringskosten omvatten voornamelijk de interesten op lange- en korte termijnfinancieringen aan Libor gerelateerde interestvoeten.

De beperkte negatieve wisselkoersresultaten zijn voornamelijk het gevolg van de indekking van het verwachte Euro-dividend, het wisselkoersverschil op de niet-ingedekte Euro-vordering uit de verkoop van SIPEF-CI en de indekkingskost naar USD van de korte termijn Euro-financiering.

De winst voor belasting, zonder éénmalige meerwaarden, bedroeg KUSD 39 598 tegenover KUSD 89 942 in 2017, een daling met 56,0%.

De effectieve belastinglast lag met 35,7% beduidend hoger dan de theoretische belastinglast van 26,8%. Door het neerwaarts bijstellen van de winstverwachting over 2018 vervielen immers in 2018 een aantal opgezette actieve belastinglatenties, die naar aanleiding hiervan werden teruggenomen.

De winst van de periode, voor éénmalige meerwaarden, bedroeg KUSD 25 443 tegenover KUSD 65 897 het jaar voordien, een daling met 61,4%.

Het aandeel van het resultaat van 'geassocieerde deelnemingen en joint ventures' (-KUSD 854) omvat sinds de verkoop van BDM-ASCO begin 2018 en de integrale consolidatie van PT Agro Muko sinds 1 maart 2017 enkel de research-activiteiten die gecentraliseerd zijn in PT Timbang Deli en Verdant Bioscience Pte Ltd.

Het nettoresultaat, aandeel van de Groep, voor éénmalige meerwaarden, bedroeg KUSD 22 713 en lag 64,8% lager dan in 2017.

Het nettoresultaat, aandeel van de Groep, bedroeg KUSD 30 089.

Kasstroom

De kasstroom uit bedrijfsactiviteiten voor variatie bedrijfskapitaal daalde met KUSD 42 943 wat in lijn lag met het lagere bedrijfsresultaat.

Het toegenomen gebruik van werkkapitaal (-KUSD 13 680) is voornamelijk het gevolg van hogere voorraden, bijkomende voorschotten die werden verstrekt aan omliggende boeren in de Musi Rawas-regio voor de ontwikkeling van hun arealen in het kader van de plasmawetgeving en een tijdelijke vertraging in de terugbetaling van terug te verdienen BTW in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea.

In Indonesië en in Papoea-Nieuw-Guinea verricht de Groep steeds vooruitbetalingen van belastingen op basis van de resultaten van het vorige jaar verricht. De hogere betaalde belastingen (-KUSD 34 537) weerspiegelen de hogere winst van 2017 in vergelijking met deze van 2018. Bovendien was er in 2017 een regularisatie van de te veel betaalde voorafbetalingen uit voorgaande jaren.

De totale investeringsuitgaven voor de Groep bedroegen KUSD 69 428, een stijging met 16,4% ten opzichte van KUSD 59 625 vorig jaar. De voornaamste investeringen betroffen het betalen van bijkomende landcompensaties en de aanplant van oliepalmen in het nieuwe project in Zuid-Sumatra (KUSD 30 389), naast de gebruikelijke vervangingsinvesteringen en het onderhouden van de nog niet volgroeide aanplanten.

De recurrente vrije kasstroom van 2018 bedroeg -KUSD 33 375 tegenover KUSD 61 524 tijdens dezelfde periode vorig jaar. De recurrente vrije kasstroom kan als volgt worden samengesteld:

Recurrente vrije kasstroom	2018	2017
Vrije kasstroom	-12 912	-16 512
Aankoop PT Agro Muko van MP Evans		+78 036
Verkoop van BDM-ASCO	-20 463	
Recurrente vrije kasstroom	-33 375	61 524

De nettoverkoopprijs die werd ontvangen voor de verkoop van BDM-ASCO bedroeg KUSD 20 463.

De 'andere financieringsactiviteiten' (KUSD 6 327) omvatten de inkoop van eigen aandelen (-KUSD 1 115), het betaalde dividend van vorig boekjaar (-KUSD 20 289), een gedeeltelijke terugbetaling van de lange termijn financiering (-KUSD 10 000), betaalde interesten (-KUSD 3 430) en een toename van de korte termijn financiering (KUSD 41 161).

Financieel overzicht

130	Geconsolideerde balans	161	21 - Overige bedrijfsopbrengsten/(kosten)
132	Geconsolideerde winst- en verliesrekening	161	22 - Financieel resultaat
133	Overzicht van het geconsolideerd totaal resultaat	162	23 - Aandelenoptieplannen
134	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	163	24 - Winstbelastingen
135	Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	165	25 - Investerings in geassocieerde ondernemingen en joint ventures
136	Toelichting	167	26 - Variatie bedrijfskapitaal
136	1 - Identificatie	167	27 - Financiële instrumenten
136	2 - Verklaring van overeenstemming	173	28 - Operationele leases
137	3 - Waarderingsregels	174	29 - Financiële leases
143	4 - Gebruik van schattingen en beoordelingen	174	30 - Verbintenissen en buiten balans rechten en verplichtingen
144	5 - Groepsondernemingen /consolidatiekring	175	31 - Informatieverschaffing over verbonden partijen
144	6 - Wisselkoersen	175	32 - PT Dendymarker Indah Lestari impact van de acquisitie
145	7 - Operationeel resultaat en segmentinformatie	177	33 - Bedrijfscombinaties, verwervingen en afstotingen
149	8 - Goodwill en immateriële vaste activa	178	34 - Winst per aandeel (gewone en verwaterde)
151	9 - Biologische activa - dragende planten	179	35 - Gebeurtenissen na balansdatum
152	10 - Andere materiële vaste activa	179	36 - Recente ontwikkelingen
154	11 - Vorderingen op langer dan één jaar	179	37 - Prestaties geleverd door de auditor en gerelateerde vergoedingen
154	12 - Voorraden	180	Verslag van de commissaris inzake de geconsolideerde jaarrekening
154	13 - Biologische activa	186	Beknopte jaarrekening van de moedermaatschappij
155	14 - Overige vlottende vorderingen en overige schulden	187	Beknopte balans
156	15 - Eigen vermogen deel groep	188	Beknopte resultatenrekening
157	16 - Minderheidsbelangen	188	Resultaatverwerking
158	17 - Voorzieningen			
158	18 - Pensioenverplichtingen			
160	19 - Netto financiële activa/ (verplichtingen)			
161	20 - Activa / passiva aangehouden voor verkoop			

Geconsolideerde balans

In KUSD	Toelichting	2018	2017
Vaste activa		780 310	747 529
Immateriële vaste activa	8	441	306
Goodwill	8	104 782	103 008
Biologische activa - dragende planten	9	283 712	268 086
Andere materiële vaste activa	10	356 723	346 265
Vastgoedbeleggingen		0	0
Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	25	7 239	8 116
Financiële activa		77	78
Andere financiële activa		77	78
Vorderingen > 1 jaar		11 112	6 643
Overige vorderingen	11	11 112	6 643
Uitgestelde belastingvorderingen	24	16 224	15 027
Vlottende activa		158 058	159 479
Vorraden	12	36 274	28 879
Biologische activa	13	4 870	7 018
Handelsvorderingen en overige vorderingen		76 025	72 562
Handelsvorderingen	27	35 001	36 465
Overige vorderingen	14	41 024	36 097
Terug te vorderen belastingen	24	9 280	1 610
Investerings		0	0
Andere investeringen en beleggingen		0	0
Derivaten	27	0	579
Geldmiddelen en kasequivalenten	19	29 595	36 180
Andere vlottende activa		2 014	641
Activa aangehouden voor verkoop	20	0	12 010
Totaal activa		938 368	907 008

In KUSD	Toelichting	2018	2017
Totaal eigen vermogen		678 759	667 776
Eigen vermogen deel groep	15	644 509	634 636
Geplaatst kapitaal		44 734	44 734
Uitgiftepremies		107 970	107 970
Ingekochte eigen aandelen (-)		-9 423	-8 308
Reserves		512 914	502 732
Omrekeningsverschillen		-11 686	-12 492
Minderheidsbelangen	16	34 250	33 140
Langlopende verplichtingen		102 041	113 382
Voorzieningen > 1 jaar		1 550	2 898
Voorzieningen	17	1 550	2 898
Uitgestelde belastingverplichtingen	24	50 936	51 326
Handelsschulden en overige te betalen posten > 1 jaar		0	0
Financiële verplichtingen > 1 jaar (incl. derivaten)	19	30 000	40 000
Pensioenverplichtingen	18	19 555	19 158
Kortlopende verplichtingen		157 568	125 850
Handelsschulden en overige te betalen posten < 1 jaar		29 623	39 931
Handelsschulden	27	19 647	18 243
Ontvangen voorschotten	27	450	678
Overige schulden	14	9 455	8 530
Winstbelastingen	24	71	12 480
Financiële verplichtingen < 1 jaar		121 038	79 877
Kortlopend gedeelte van te betalen posten > 1 jaar	19	10 000	10 000
Financiële verplichtingen	19	111 038	69 877
Derivaten	27	771	0
Andere kortlopende verplichtingen		6 136	6 042
Passiva verbonden met activa aangehouden voor verkoop		0	0
Totaal eigen vermogen en verplichtingen		938 368	907 008

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

In KUSD	Toelichting	2018	2017
Omzet	7	275 270	321 641
Kostprijs van verkopen	7	-201 040	-200 432
Aanpassingen van de reële waarde*	7	-2 134	- 735
Brutowinst		72 096	120 474
Algemene en beheerskosten	7	-31 759	-31 175
Overige bedrijfsopbrengsten/(kosten)	21	9 728	80 287
Bedrijfsresultaat		50 065	169 586
Financieringsopbrengsten		2 308	1 644
Financieringskosten		-3 733	-3 212
Wisselkoersresultaten		-1 666	1 248
Financieel resultaat	22	-3 091	- 320
Winst voor belastingen		46 974	169 266
Belastinglasten	24	-14 155	-24 045
Winst na belastingen		32 819	145 221
Aandeel resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures	25	- 854	3 137
Resultaat van voortgezette activiteiten		31 965	148 358
Resultaat van beëindigde activiteiten		0	0
Winst van de periode		31 965	148 358
Toe te rekenen aan:			
- Minderheidsbelangen	16	1 876	8 695
- Aandeelhouders van de moedermaatschappij		30 089	139 663
Winst per aandeel (in USD)			
Van voortgezette en beëindigde activiteiten			
Gewone winst per aandeel	34	2,88	14,21
Verwaterde winst per aandeel	34	2,88	14,19
Van voortgezette activiteiten			
Gewone winst per aandeel	34	2,88	14,21
Verwaterde winst per aandeel	34	2,88	14,19

* een totaal bedrag van -707 KUSD werd geherclassificeerd van 'aanpassingen van de reële waarde' naar de 'kostprijs van verkopen' in de vergelijkende cijfers van 2017

Overzicht van het geconsolideerd totaalresultaat

In KUSD	Toelichting	2018	2017
Winst van de periode		31 965	148 358
Andere elementen van het totaalresultaat:			
Elementen die naar de winst- en verliesrekening geherclassificeerd zullen worden in toekomstige periodes			
- Valutakoersverschillen als gevolg van de omrekening van buitenlandse activiteiten	15	805	5 600
- Cash flow hedges - reële waarde voor de periode	27	503	107
- Effect van de winstbelasting (cash flow hedges)		- 146	- 31
Elementen die niet naar de winst- en verliesrekening geherclassificeerd zullen worden in toekomstige periodes			
- Toegezegd-pensioenregelingen - IAS 19R	18	-1 073	- 356
- Effect van de winstbelasting		268	58
- Herwaardering activa beschikbaar voor verkoop		0	0
Andere elementen van het totaalresultaat		357	5 378
Andere elementen van het totaalresultaat toe te rekenen aan:			
- Minderheidsbelangen		- 67	- 13
- Aandeelhouders van de moedermaatschappij		423	5 391
Totaalresultaat van het boekjaar		32 322	153 736
Totaalresultaat van het boekjaar toe te rekenen aan:			
- Minderheidsbelangen		1 810	8 682
- Aandeelhouders van de moedermaatschappij		30 512	145 054

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

In KUSD	Toelichting	2018	2017
Bedrijfsactiviteiten			
Winst voor belastingen		46 974	169 266
Gecorrigeerd voor:			
Afschrijvingen	8,9,10	38 745	35 308
Variatie voorzieningen	17	-1 967	1 713
Aandelenopties		157	160
Niet gerealiseerde omrekeningsresultaten		113	- 878
Variatie reële waarde biologisch actief		2 134	528
Overige niet-kasresultaten		-1 693	-2 985
Hedgereserve, en financiële derivaten	27	1 707	-1 679
Financiële kosten en opbrengsten		3 391	2 360
Minderwaarden vorderingen		80	0
Minder/(meer)-waarden op deelnemingen	33	-7 376	0
Resultaat realisatie materiële vaste activa		- 366	372
Resultaat realisatie financiële activa		0	-79 323
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten voor variatie bedrijfskapitaal		81 899	124 842
Variatie bedrijfskapitaal	26	-13 680	8 622
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten na variatie bedrijfskapitaal		68 219	133 464
Betaalde belastingen	24	-34 537	-13 611
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	26	33 682	119 853
Investeringsactiviteiten			
Verwerving immateriële activa	8	- 261	- 241
Verwerving biologische activa	9	-27 496	-22 280
Verwerving materiële vaste activa	10	-41 671	-37 150
Verwerving vastgoedbeleggingen		0	46
Overname dochterondernemingen		- 300	-78 686
Dividenden ontvangen van geassocieerde deelnemingen en joint ventures		0	0
Verkopen materiële vaste activa		1 171	446
Verkopen financiële activa	11,33	21 963	1 500
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-46 594	-136 365
Vrije kasstroom		-12 912	-16 512
Financieringsactiviteiten			
Kapitaalsverhoging	15	0	95 095
Eigen vermogentransacties met minderheidsaandeelhouders (investering MP Evans)		0	-99 769
Daling/(stijging) van eigen aandelen	23	-1 115	- 883
Stijging/(daling) leningen op lange termijn	19	-10 000	50 000
Stijging kortlopende financiële verplichtingen	19	41 161	150 442
Daling kortlopende financiële verplichtingen	19	0	-142 830
Dividenden van vorig boekjaar betaald in de loop van het boekjaar		-19 682	-12 408
Dividenden door dochters betaald aan minderheidsbelangen	16	- 607	-1 730
Ontvangen - betaalde interesten		-3 430	-2 434
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		6 327	35 483
Netto beweging van investeringen, geldmiddelen en kasequivalenten	19	-6 585	18 971
Investeringen, geldmiddelen en kasequivalenten (bij het begin van het jaar)	19	36 180	17 204
Invloed van de wisselkoers op de geldmiddelen en kasequivalenten	19	0	5
Investeringen, geldmiddelen en kasequivalenten (per einde boekjaar)	19	29 595	36 180

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

In KUSD	Geplaatst kapitaal SIPEF	Uitgifte- premies SIPEF	Eigen aandelen	Toegekende pensioen- regelingen IAS 19R	Reserves	Omreke- ningsver- schillen	Eigen vermogen deel groep	Minder- heids- belangen	Totaal eigen vermogen
1 januari 2018	44 734	107 970	-8 308	-2 652	505 384	-12 491	634 637	33 140	667 777
Resultaat van de periode					30 089		30 089	1 876	31 965
Andere elementen van het totaalresultaat				- 739	357	805	423	- 67	356
Totaalresultaat				- 739	30 446	805	30 512	1 809	32 321
Uitkering dividend vorig boekjaar					-19 682		-19 682	- 606	-20 288
Eigen vermogen transacties met minderheidsaandeelhouders									
Andere (toelichting 15)			-1 116		157		- 959	- 93	-1 052
31 december 2018	44 734	107 970	-9 424	-3 391	516 305	-11 686	644 510	34 250	678 759
1 januari 2017	37 852	17 730	-7 425	-2 398	420 395	-18 091	448 063	25 063	473 126
Resultaat van de periode					139 663		139 663	8 695	148 358
Andere elementen van het totaalresultaat				- 254	76	5 600	5 422	- 13	5 409
Totaalresultaat				- 254	139 739	5 600	145 085	8 682	153 767
Uitkering dividend vorig boekjaar					-12 409		-12 409	-1 730	-14 139
Eigen vermogen transacties met minderheidsaandeelhouders					- 424		- 424	424	
ANJ acquisitie PT Agro Muko								59 917	59 917
MP Evans acquisitie PT Agro Muko					-44 494		-44 494	-55 275	-99 769
Transfert PT Agro Muko naar PT Tolan Tiga					3 618		3 618	-3 618	
Kapitaalverhoging (toelichting 15)	6 882	90 240			-1 338		95 784		95 784
Andere (toelichting 15)			- 883		296		- 587	- 323	- 910
31 december 2017	44 734	107 970	-8 308	-2 652	505 383	-12 491	634 636	33 140	667 776

Toelichting

1. IDENTIFICATIE

SIPEF (of 'de onderneming') is een naamloze vennootschap naar Belgisch recht en gevestigd te 2900 Schoten, Calesbergdreef 5.

De geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2018 omvat SIPEF en haar dochterondernemingen (hierna vernoemd als 'SIPEF-groep' of 'de Groep'). De vergelijkende cijfers zijn opgenomen voor boekjaar 2017.

De geconsolideerde jaarrekening werd door de bestuurders goedgekeurd voor publicatie op de raad van bestuur van 12 februari 2019 en zal door de aandeelhouders goedgekeurd worden op de algemene vergadering van 12 juni 2019. De lijst van bestuurders en commissaris, alsook een beschrijving van de voornaamste activiteiten van de Groep, zijn opgenomen in het niet-financiële gedeelte van dit jaarverslag.

2. VERKLARING VAN OVEREENSTEMMING

De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards ('IFRS') zoals aanvaard binnen de Europese Unie per 31 december 2018.

Volgende standaarden en interpretaties zijn toepasbaar voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2018:

- Aanpassing van IAS 40 Overdracht van vastgoedbeleggingen
- Aanpassing van IFRS 2 Classificatie en waardering van op aandelen gebaseerde betalingen
- Aanpassing van IFRS 4 Toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten met IFRS 4 Verzekeringscontracten
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS 2014-2016 cyclus: Wijzigingen aan IFRS 1, IFRS 12 en IAS 28
- IFRIC 22 Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen
- IFRS 9 Financiële instrumenten en de daaropvolgende aanpassingen
- IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten

Deze wijzigingen hebben geen significante invloed op het nettoresultaat en het eigen vermogen van de Groep.

De Groep heeft niet geopteerd voor vervroegde toepassing van de volgende nieuwe standaarden en interpretaties die gepubliceerd waren op de datum van goedkeuring van deze jaarrekening maar nog niet van kracht waren op de balansdatum:

- Aanpassingen van IAS 1 en IAS 8 Definitie van materieel (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2020, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IAS 19 Planwijzigingen, inperkingen en afwikkelingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IAS 28 Lange termijn investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)

- Aanpassingen van IFRS 3 Bedrijfscombinaties (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2020, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IFRS 9 Kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- Aanpassing van IFRS 10 en IAS 28 Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture (ingangsdatum voor onbepaalde duur uitgesteld, en daarom is ook de goedkeuring binnen de Europese Unie uitgesteld)
- Aanpassing van de referenties naar het Conceptueel Kader in IFRS standaarden (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2020, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS 2015-2017 cyclus (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- IFRIC 23 Onzekerheid over de fiscale behandeling van inkomsten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- IFRS 14 Uitgestelde rekeningen in verband met prijsregulering (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- IFRS 16 Lease-overeenkomsten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- IFRS 17 Verzekeringscontracten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2021, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)

Op dit ogenblik verwacht de Groep niet dat de eerste toepassing van deze standaarden en interpretaties een materieel effect zal hebben op de financiële staten van de Groep.

IFRS 16 Leases

IFRS 16 vervangt IAS 17 'Lease-overeenkomsten' en daarmee verband houdende interpretaties. Voor lessees vereist IFRS 16 dat de meeste leases op basis van de balans worden verantwoord (onder één model), waardoor het onderscheid tussen operationele en financiële leaseovereenkomsten wordt geëlimineerd. In overeenstemming met de nieuwe standaard zal de lessee activa en verplichtingen opnemen voor de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit lease. De nieuwe standaard zal de rentedragende verplichtingen en materiële vaste activa verhogen in de geconsolideerde jaarrekening van de SIPEF-groep. De nieuwe standaard is van kracht voor boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2019. De Groep heeft besloten om de standaard niet vervroegd toe te passen en zal de cumulatieve catch-up benadering toepassen waarbij de activa worden gewaardeerd aan een bedrag gelijk aan het passiva per 1 januari 2019.

Lessee accounting

Vanwege de aard van onze activiteiten waarbij onze activiteiten voornamelijk plaatsvinden in relatief afgelegen gebieden, bezit de Groep de meeste van de gebruikte activa. Daarom hebben we slechts een beperkt aantal huurcontracten die in aanmerking komen voor lease accounting. De drie hoofdcategorieën bestaan uit:

Huur van gebouwen

Kantoorhuur wordt momenteel geboekt als operationele lease. Analyse toont aan dat de huur voldoet aan de definitie van een lease-overeenkomst en dat als zodanig een met een gebruiksrecht overeenstemmend actief en bijbehorende leasingschuld onder de nieuwe standaard moet worden verantwoord. Aangezien de meeste kantoorhuurcontracten langlopende huurcontracten zijn, zijn de belangrijkste acties voor beheer van het gebied vereist:

- Bepaling van de leaseperiode;
- Berekening van de incrementele rentevoet.

Bedrijfswagens

Bedrijfswagen in België voldoen aan de definitie van een 'lease' en zullen zodoende op dezelfde manier als de huur van gebouwen worden behandeld.

Landrechten in Papoea-Nieuw-Guinea

In onze dochteronderneming Hargy Oil Palms Ltd in Papoea-Nieuw-Guinea, omvat een deel van de landrechten een vaste jaarlijkse huurbetaling voor het vruchtgebruik van het land, evenals een variabele royalty afhankelijk van de productieniveaus van het jaar gemeten in ton FFB. De jaarlijkse vaste huurbetaling voldoet aan de definitie van een 'lease', waarbij de leasetermijn van het actief bepaald is als de gemiddelde levensduur van een oliepalm (25 jaar).

Lessor accounting

De Groep heeft geen contracten die tot lessor accounting zouden kunnen leiden.

We verwijzen naar toelichting 28 voor de verwachte impact van IFRS 16.

IFRS 9 Financiële instrumenten

IFRS 9 Financiële instrumenten vervangt IAS 39 Financiële instrumenten: opname en waardering en brengt de volgende aspecten bij elkaar van de boekhouding voor financiële instrumenten: classificatie en waardering, waardeverminderingen en 'hedge accounting'. IFRS 9 is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018, waarbij vervroegde toepassing is toegestaan.

Conform de overgangsbepalingen voor hedge accounting onder IFRS 9, past de Groep de vereisten voor hedge accounting onder IFRS 9 op prospectieve basis toe vanaf 1 januari 2018, de datum van eerste toepassing. De conform IAS 39 in aanmerking komende afdekkingsrelaties op 1 januari 2018 komen ook in aanmerking voor hedge accounting conform IFRS 9 en worden daarom beschouwd als voortdurende afdekkingsrelaties. Voor geen van de afdekkingsrelaties was op 1 januari 2018 een herbalancering nodig. Er is geen grote impact geweest op de classificatie en waardering van financiële instrumenten.

Conform IFRS 9 is de Groep verplicht verwachte kredietverliezen op handelsvorderingen te erkennen: de Groep hanteert een vereenvoudigde aanpak en neemt de lifetime verwachte verliezen op van alle handelsvorderingen. De toepassing van de classificatie- en waarderingsvereisten conform IFRS 9 heeft geen significante invloed op het geconsolideerde overzicht van de financiële positie of het eigen vermogen. De Groep heeft de impact van IFRS 9 geanalyseerd en geconcludeerd dat er geen materiële impact is op de huidige provisie. De Groep heeft ook een inschatting gemaakt of het historisch patroon van wanbetalingen in de

toekomst materieel zou veranderen en verwacht geen significante impact. We verwijzen naar toelichting 27 - financiële instrumenten voor de transitienota.

3. WAARDERINGSREGELS

Basis voor de opstelling van de jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening wordt vanaf 2007 voorgesteld in US-dollar (tot en met 2006 was dit euro), afgerond naar het dichtstbijzijnde duizendtal (KUSD). Deze aanpassing is een gevolg van de gewijzigde politiek inzake liquiditeits- en schuldbeheer vanaf eind 2006 waardoor de functionele valuta van de meerderheid van de dochterondernemingen is gewijzigd van lokale munt naar US-dollar.

De jaarrekening is opgesteld volgens het principe van de historische kostprijs, met uitzondering van de voor verkoop beschikbare investeringen, afgeleide financiële instrumenten en biologische productie die worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De waarderingsregels werden op uniforme wijze in heel de Groep toegepast en zijn vergelijkbaar met deze gehanteerd over het vorige boekjaar.

Bedrijfscombinaties

Bedrijfscombinaties (onder IFRS 3 *Bedrijfscombinaties*) worden geboekt volgens de overnamemethode. De kostprijs van een overname wordt berekend als de reële waarde van de afgestane activa, de uitgegeven eigenvermogensinstrumenten en verplichtingen die werden aangegaan of overgenomen op de overnamedatum. Direct aan de overname toegewezen kosten worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. De overgedragen vergoeding voor de overname van een bedrijf, met inbegrip van de voorwaardelijke vergoeding, wordt gewaardeerd aan de reële waarde op overnamedatum. De toekomstige wijzigingen aan de voorwaardelijke vergoeding als gevolg van gebeurtenissen na overnamedatum worden in resultaat genomen. De "full goodwill" optie, die geval per geval kan worden gekozen, laat toe om de minderheidsbelangen te waarderen tegen reële waarde of tegen het evenredige deel van het minderheidsbelang in de identificeerbare netto activa van de overgenomen partij. Alle acquisitie gerelateerde kosten, zoals consultancy fees, worden in de resultatenrekening opgenomen.

Indien de initiële verwerking van een bedrijfscombinatie niet is voltooid op afsluitdatum van het boekjaar waarin de bedrijfscombinatie plaatsvond, dan presenteert de SIPEF-groep voorlopige bedragen voor de posten die nog niet volledig werden verwerkt. De opgenomen voorlopige bedragen kunnen tijdens de waarderingsperiode (zie hieronder) worden aangepast, en/of bijkomende activa/verplichtingen kunnen worden opgenomen om nieuwe informatie te weerspiegelen die verkregen is over de omstandigheden en feiten die op de overnamedatum bestonden en die, indien bekend, de waardering van de per die datum opgenomen bedragen hadden beïnvloed.

De waarderingsperiode is de periode die loopt vanaf de overnamedatum tot de datum waarop de Groep de informatie ontvangt die bekend was over feiten en omstandigheden die op de overnamedatum bestonden. De waarderingsperiode is beperkt tot maximaal één jaar vanaf de overnamedatum.

Overname in fasen

Wijzigingen in het eigendomsbelang van de Groep in een dochteronderneming die niet tot een verlies van zeggenschap leiden, worden verwerkt als eigen-vermogenstransacties. De boekwaardes van de belangen van de Groep en de minderheidsbelangen worden aangepast om de wijzigingen in hun relatieve belangen in de dochteronderneming weer te geven. Elk eventueel verschil tussen het bedrag waarmee de minderheidsbelangen worden aangepast en de reële waarde van de betaalde of ontvangen vergoeding, moet rechtstreeks in het eigen vermogen worden verwerkt en aan de eigenaars van de Groep worden toegerekend.

Wanneer een bedrijfscombinatie in verschillende fasen wordt gerealiseerd, wordt het voorheen aangehouden belang van de Groep geherwaardeerd aan de reële waarde op overnamedatum (d.i. de datum waarop de zeggenschap wordt verworven) en de eventuele winst of het eventuele verlies wordt rechtstreeks in winst of verlies opgenomen. Bedragen die voorheen werden opgenomen in de andere elementen van het totaalresultaat als gevolg van het belang in de overgenomen partij, worden geherklasseerd naar winst of verlies, op dezelfde basis die vereist zou zijn indien de overnemende partij het voorheen aangehouden belang direct had vervreemd.

Consolidatieprincipes

Dochterondernemingen:

Dochterondernemingen zijn deze waarover de onderneming controle uitoefent. Controle wordt enkel uitgeoefend wanneer aan alle onderstaande punten volledig wordt voldaan, in overeenstemming met IFRS 10:

- De investor heeft macht over de investee;
- De investor staat bloot aan of heeft recht op variabele rendementen uit hoofde van diens betrokkenheid bij de relevante activiteiten van de investee; en
- De investor heeft de mogelijkheid om zijn macht uit te oefenen teneinde de omvang van de rendementen te beïnvloeden.

De jaarrekeningen van de dochterondernemingen worden in de consolidatiekring opgenomen vanaf de datum van verwerving tot het einde van de controle (of een nabije datum).

Geassocieerde deelnemingen:

In geassocieerde deelnemingen oefent de Groep een invloed van betekenis uit op het financiële en operationele beleid maar geen controle. De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van de Groep in de winst of het verlies van de deelneming volgens de vermogensmutatiemethode vanaf de dag dat deze invloed van betekenis een aanvang neemt tot de dag dat er effectief een einde aan komt (of een nabije datum). Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen de boekwaarde van de investeringen in geassocieerde deelnemingen overstijgt, wordt de boekwaarde herleid tot nul en worden de toekomstige verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate waarin de Groep verplichtingen heeft aangegaan met betrekking tot de betreffende ondernemingen.

Joint ventures:

Joint ventures zijn die ondernemingen over wiens activiteiten de Groep gezamenlijke controle uitoefent, vastgelegd in een contractuele overeenkomst. De joint ventures worden opgenomen via de vermogensmutatiemethode in de geconsolideerde jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van de Groep in de winst of het verlies van de deelneming vanaf de dag dat deze invloed

van betekenis een aanvang neemt tot de dag dat er effectief een einde aan komt (of een nabije datum). Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen de boekwaarde van de investeringen in geassocieerde deelnemingen overstijgt, wordt de boekwaarde herleid tot nul en worden de toekomstige verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate waarin de Groep verplichtingen heeft aangegaan met betrekking tot de betreffende joint ventures.

Geëlimineerde transacties bij de consolidatie:

Alle intragroepsaldi en –transacties, met inbegrip van niet gerealiseerde winsten op intragroep transacties, worden geëlimineerd bij alle ondernemingen die worden opgenomen via de integrale consolidatie.

Voor niet gerealiseerde verliezen gelden dezelfde eliminatieregels als voor de niet gerealiseerde winsten, met dit verschil dat ze enkel worden geëlimineerd voor zover er geen indicatie van bijzondere waardevermindering bestaat.

Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta

In de individuele ondernemingen van de Groep worden de transacties in vreemde valuta omgerekend tegen de wisselkoers van de transactiedatum. Monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de slotkoers. Valutakoersverschillen die ontstaan bij de omrekening worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een financieel resultaat. Niet-monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers van de transactiedatum.

Jaarrekeningen van buitenlandse activiteiten

Functionele waarderingsmunt: de posten in de jaarrekening van elke entiteit van de Groep worden gewaardeerd in de munt die het best aansluit bij de economische realiteit en de gebeurtenissen en omstandigheden waarbinnen deze entiteit werkt (functionele waarderingsmunt). De geconsolideerde jaarrekening wordt vanaf 2007 opgesteld in USD, de functionele valuta van het merendeel van de groepsmaatschappijen.

Voor de consolidatie van de Groep en al haar dochterondernemingen worden de jaarrekeningen van de individuele ondernemingen als volgt omgerekend:

- Activa en verplichtingen tegen de koers op het einde van het jaar;
- Winst- en verliesrekening tegen de gemiddelde wisselkoers van de periode;
- Het eigen vermogen tegen de historische wisselkoers.

Wisselkoersverschillen die ontstaan bij de omrekening van de netto-investering in buitenlandse dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen tegen de wisselkoers op het einde van het jaar, worden geboekt in de andere elementen van het totaalresultaat onder "Valutakoersverschillen als gevolg van de omrekening van buitenlandse activiteiten". Bij verlies van controle van een buitenlandse onderneming worden de omrekeningsverschillen erkend in de winst- en verliesrekening als deel van de winst of het verlies van de verkoop. Deze winst of verlies wordt volledig aan de Groep toegerekend.

Goodwill en waarderingen aan de reële waarde in het kader van de overnames van buitenlandse entiteiten, worden

beschouwd als lokale valuta activa en verplichtingen van de betreffende buitenlandse entiteit en worden omgerekend tegen de slotkoers.

Biologische activa

SIPEF-groep neemt een biologisch actief of groeiende biologische productie ("agricultural produce") uitsluitend op in de balans indien ze de zeggenschap heeft over het actief als gevolg van gebeurtenissen in het verleden, het waarschijnlijk is dat er in de toekomst economische voordelen naar SIPEF-groep zullen vloeien en de reële waarde of de kostprijs van het actief op een betrouwbare manier kan worden bepaald.

In overeenstemming met de aanpassing aan IAS 16 en IAS 41 worden de dragende planten opgenomen tegen hun kostprijs min de geaccumuleerde afschrijvingen en de geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen. Afschrijvingen worden berekend op een lineaire basis over de verwachte gebruiksduur (20 tot 25 jaar)

De groeiende biologische productie van palmolie wordt gedefinieerd als de olie die de palmvruchten bevatten, zodat de reële waarde van deze onderscheidbare activa betrouwbaar geschat kan worden.

De groeiende biologische productie van thee wordt gedefinieerd als de bladeren die klaar zijn om te worden geplukt en verwerkt, zelfs als deze nog niet volgroeid zijn, zodat de reële waarde van deze afzonderlijke activa betrouwbaar kan worden geschat.

De Groep heeft geopteerd om de groeiende biologische productie van rubber te waarderen aan de reële waarde op het moment van oogsten ("at point of harvest") in overeenstemming met IAS 41.32 en dus niet te waarderen aan de reële waarde verminderd met de verwachte verkoopkosten. Hiervoor baseert de Groep zich op IAS 41.10c waarbij wij van mening zijn dat alle parameters van een alternatieve berekeningsmethode (producties, levenscyclus, kostentoewijzing,...) duidelijk onbetrouwbaar zijn. Hierdoor is elke alternatieve berekening op zich ook duidelijk onbetrouwbaar.

De groeiende biologische productie van bananen wordt gewaardeerd aan de reële waarde aangezien de parameters voor deze berekening wel beschikbaar en betrouwbaar zijn. Een winst of verlies uit een wijziging in reële waarde min de geschatte kosten van het verkooppunt van een biologisch actief wordt opgenomen in de nettowinst of het nettoverlies over de periode waarin de winst of het verlies is ontstaan.

Goodwill

Goodwill is het bedrag waarmee de kostprijs van de bedrijfscombinatie het belang van de Groep in de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen overschrijft. Goodwill wordt niet afgeschreven maar tenminste jaarlijks onderworpen aan een test voor bijzondere waardeverminderingen. Hiervoor wordt de goodwill toegewezen aan de operationele entiteiten wat het laagste niveau is waarop de goodwill wordt gevolgd voor interne managementdoeleinden (d.i. kasstroom genererende eenheid). Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt onmiddellijk als een last opgenomen in de winst- en verliesrekening en wordt nooit teruggenomen.

Negatieve goodwill is het excedent van de reële waarde van het aandeel van de groep in de verworven identificeerbare netto activa op het ogenblik van de overname tegenover de betaalde overnameprijs. Negatieve goodwill wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Immateriële activa

Immateriële activa omvatten computersoftware en licenties. Immateriële activa worden geactiveerd en lineair afgeschreven over hun vermoedelijke gebruiksduur.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa, alsook vastgoedbeleggingen, worden opgenomen tegen hun kostprijs min de geaccumuleerde afschrijvingen en de geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen. Financieringskosten worden geactiveerd als deel van de kostprijs van het in aanmerking komend actief. Uitgaven voor de herstellingen van materiële vaste activa worden onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Vaste activa aangehouden voor verkoop worden in voorkomend geval gewaardeerd aan het laagste van de boekwaarde en de reële waarde min verkoopkosten.

Afschrijvingen worden als volgt berekend op een lineaire basis over de verwachte gebruiksduur van het desbetreffende actief:

Gebouwen	5 tot 30 jaar
Infrastructuur	5 tot 25 jaar
Installaties en machines	5 tot 30 jaar
Rollend materieel	3 tot 20 jaar
Bureaumaterieel en meubilair	5 tot 10 jaar
Overige vaste activa	2 tot 20 jaar

Terreinen worden niet afgeschreven.

De Groep presenteert de landrechten als materiële vaste activa consistent met de presentatiemethode binnen de industrie en de relevante adviezen hieromtrent. Bovendien volgt de Groep elk landrecht kort op in termen van de vernieuwing en wordt enkel nog afgeschreven op de landrechten als er een indicatie is dat deze niet vernieuwd zouden kunnen worden.

Bijzondere waardeverminderingen van activa

Materiële vaste activa, financiële activa en andere vaste activa worden onderworpen aan een test voor bijzondere waardevermindering als bepaalde elementen of belangrijke veranderingen een indicatie geven dat de boekwaarde groter is dan de realiseerbare waarde. Er dient een bijzonder waardeverminderingverlies te worden opgenomen gelijk aan het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde, wat het hoogste is van de reële waarde min de verkoopkosten en de bedrijfswaarde van het actief. Voor de identificatie van bijzondere waardeverminderingen worden de activa samengevoegd in de kleinste identificeerbare groep die een instroom van kasmiddelen genereert. Wanneer later een bijzondere waardevermindering niet langer bestaat, door een toename van de reële waarde of de gebruikswaarde, wordt deze teruggenomen.

Financiële Instrumenten

Classificatie en waardering van financiële instrumenten

Financiële activa en passiva worden initieel opgenomen wanneer de Groep een partij wordt bij de contractuele bepalingen van het instrument.

De financiële activa en passiva worden initieel gewaardeerd aan de reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening. Transactiekosten die direct toewijsbaar zijn aan de verwerving of de uitgifte van financiële activa en passiva (anders dan de financiële activa en passiva aan de reële waarde via de resultatenrekening) worden, al naargelang, toegevoegd of afgehouden van de reële waarde bij de eerste opname. Transactiekosten die direct toewijsbaar zijn aan de verwerving van financiële activa of passiva aan reële waarde via de resultatenrekening worden onmiddellijk in de resultatenrekening erkend.

De financiële activa omvatten de investeringen in eigen vermogensinstrumenten die worden aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de andere elementen van het totaalresultaat, leningen aan gerelateerde partijen, vorderingen inclusief handelsvorderingen en andere vorderingen, financiële activa aan de reële waarde via de resultatenrekening en de geldmiddelen en kasequivalenten. De verwervingen en verkopen van financiële activa worden erkend op de transactiedatum.

Financiële activa – schuldinstrumenten

Alle erkende financiële activa worden vervolgens in hun geheel gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of reële waarde, afhankelijk van de classificatie van de financiële activa. Schuldinstrumenten die aan de volgende voorwaarden voldoen, worden vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs:

- Het financieel actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat tot doel heeft financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen; en
- De contractuele voorwaarden van het financieel actief leiden op bepaalde data tot kasstromen die uitsluitend betalingen van hoofdsom en rente op de uitstaande hoofdsom zijn.

Schuldinstrumenten omvatten:

- Vorderingen die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs
- Handelsvorderingen die worden gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs
- Geldmiddelen en kasequivalenten

Financiële activa - investeringen in eigen vermogensinstrumenten

Bij de eerste opname, heeft de Groep een onherroepelijke keuze gemaakt (op een variabele basis) om investeringen in eigen vermogensinstrumenten te bepalen als reële waarde via de andere elementen van het totaalresultaat ("FVTOCI"). Beleggingen in eigen-vermogensinstrumenten volgens FVTOCI worden initieel gewaardeerd aan de reële waarde plus transactiekosten. Vervolgens worden ze gewaardeerd tegen reële waarde waarbij winsten en verliezen die voortvloeien uit wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in de andere elementen van het totaalresultaat en ze worden gecumuleerd in de reserve voor de herwaarderingen op investeringen. De cumulatieve winst of het cumulatieve verlies zal niet worden geclassificeerd

naar de resultatenrekeningen bij de verkoop van de aandelenbeleggingen. In de plaats daarvan zullen ze worden getransfereerd naar het overgedragen resultaat. Vanwege het gebrek aan voldoende recente informatie die beschikbaar is om de reële waarde te meten, heeft het management vastgesteld dat de kostprijs een correcte schatting is van de reële waarde voor de niet-beursgenoteerde investeringen in eigen vermogensinstrumenten.

Geamortiseerde kostprijs en effectieverentemethode

De effectieverentemethode is een methode voor het berekenen van de geamortiseerde kostprijs van een schuldinstrument en voor het toewijzen van rentebaten over de relevante periode.

Voor financiële instrumenten andere dan verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid, is de effectieve interestvoet de rente die de verwachte toekomstige geldbetalingen of –ontvangsten (inclusief alle vergoedingen betaald of ontvangen die een integraal deel uitmaken van de effectieve interestvoet, transactiekosten en andere premies en kortingen) tijdens de verwachte looptijd (of een kortere periode indien van toepassing) van het financiële actief of de financiële verplichting exact disconteert tot de bruto boekwaarde van een financieel actief of de geamortiseerde kostprijs van een financiële verplichting, zonder rekening te houden met de te verwachten kredietverliezen.

De geamortiseerde kostprijs is het bedrag waartegen het financiële actief of de financiële verplichting bij eerste opname wordt gewaardeerd, verminderd met de hoofdsomaflossingen en vermeerderd of verminderd met de volgens de effectieverentemethode bepaalde cumulatieve amortisatie van het eventuele verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag, en, voor financiële activa, aangepast voor een eventuele voorziening voor verliezen. Anderzijds is de bruto boekwaarde van een financieel actief de geamortiseerde kostprijs van een financieel actief, vóór aanpassing voor een eventuele voorziening voor verliezen.

1. Derivaten

De Groep maakt gebruik van financiële instrumenten voor het beheer van het wisselkoers- en renterisico dat voortvloeit uit de operationele, financiële en investeringsactiviteiten. De groep past een aantal afdekkingstransacties toe onder IFRS 9 – "Financiële instrumenten".

Derivaten worden initieel gewaardeerd tegen kostprijs. Na de initiële erkenning worden deze instrumenten erkend in de balans aan hun reële waarde, waarbij de wijzigingen in de reële waarde in resultaat worden geboekt tenzij deze instrumenten deel uitmaken van indekkingsverrichtingen. In welk geval de timing van de opname in winst of verlies afhankelijk is van de aard van de afdekkingsrelatie. De Groep wijst bepaalde derivaten aan als afdekkingsinstrumenten met betrekking tot het renterisico in kasstroomafdekkingen. Derivaten met betrekking tot het valutarisico zijn niet gedocumenteerd in een afdekkingsrelatie.

Bij de aanvang van de afdekkingsrelatie worden de afdekkingsrelatie, alsook de risicobeheerdoelstelling en -strategie van de entiteit bij het aangaan van de afdekkingstransactie formeel aangewezen en gedocumenteerd. Bovendien documenteert de groep bij aanvang van de indekking en op permanente basis of het afdekkingsinstrument effectief is in het compenseren van

wijzigingen in reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie die toewijsbaar zijn aan het afgedekte risico.

De afdekkingsrelatie voldoet aan alle volgende vereisten inzake afdekkingseffectiviteit:

- Er is sprake van een economische relatie tussen de afgedekte positie en het afdekkingsinstrument;
- De waardeveranderingen die uit deze economische relatie voortvloeien zijn niet hoofdzakelijk terug te voeren op het effect van het kredietrisico; en
- De afdekkingsverhouding van de afdekkingsrelatie is gelijk aan die welke resulteert uit de hoeveelheid van de afgedekte positie die de entiteit werkelijk afdekt, en de hoeveelheid van het afdekkingsinstrument waarvan de entiteit daadwerkelijk gebruikmaakt om die hoeveelheid van de afgedekte positie af te dekken. Deze aanwijzing mag echter geen onevenwichtigheid tussen de wegingsfactor van de afgedekte positie en de wegingsfactor van het afdekkingsinstrument weerspiegelen welke aanleiding zou geven tot (al dan niet opgenomen) afdekkingsineffectiviteit die in een uitkomst van de administratieve verwerking kan resulteren welke inconsistent is met het doel van hedge accounting

Indien een afdekkingsrelatie niet meer aan het op de afdekkingsverhouding betrekking hebbende vereiste inzake afdekkingseffectiviteit voldoet, maar de risicobeheerdoelstelling voor die aangewezen afdekkingsrelatie gelijk blijft, moet een entiteit de afdekkingsverhouding van de afdekkingsrelatie zodanig aanpassen dat deze wederom aan de criteria voldoet (dit wordt in deze standaard „herbalancing” genoemd).

De waardeschommelingen van een afgeleid financieel instrument dat voldoet aan de strikte voorwaarden voor erkenning als kasstroom-indekking worden opgenomen in de andere elementen van het totaalresultaat voor het effectieve deel. Het ineffectieve deel wordt rechtstreeks in de resultatenrekening geboekt. De indekkingsresultaten worden van de andere elementen van het totaalresultaat naar de resultatenrekening overgeboekt op het moment dat de ingedekte transactie zelf het resultaat beïnvloedt.

Een derivaat met een positieve reële waarde wordt geboekt als een financieel actief, terwijl een derivaat met een negatieve reële waarde wordt opgenomen als een financiële verplichting. Een derivaat wordt gepresenteerd als kortlopend of langlopend, afhankelijk van de verwachte vervaldatum van het financiële instrument.

2. Waardeverminderingen

Met betrekking tot de waardevermindering van financiële activa wordt een model voor verwachte kredietverliezen toegepast. Het verwachte kredietverliesmodel vereist dat de Groep rekening houdt met verwachte kredietverliezen en veranderingen in die verwachte kredietverliezen op elke rapporteringsdatum om zo de veranderingen in kredietrisico sinds de eerste opname van de financiële activa correct weer te geven. Concreet zijn de volgende activa opgenomen in de beoordeling van de bijzondere waardevermindering van de Groep: 1) handelsvorderingen; 2) langlopende vorderingen en leningen aan verbonden partijen; 3) geldmiddelen en kasequivalenten.

IFRS 9 vereist dat de Groep verwachte kredietverliezen op al haar schuldinstrumenten, leningen en handelsvorderingen boekt, hetzij op basis van twaalf maanden, hetzij op basis van de volledige looptijd. De Groep heeft de vereenvoudigde benadering toegepast en de verwachte verliezen op alle handelsvorderingen geboekt. De toepassing van het verwachte kredietverlies had geen significant effect op het eigen vermogen. De Groep beoordeelde ook of het historische patroon in de toekomst materieel zou veranderen en verwacht geen significante impact.

Volgens IFRS 9 moet een entiteit de waarde van de voorziening voor verliezen op een financieel instrument op elke verslagdatum bepalen op een bedrag dat gelijk is aan de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen indien het aan het financiële instrument verbonden kredietrisico sinds de eerste opname significant is toegenomen moet een entiteit, indien het aan een financieel instrument verbonden kredietrisico op de verslagdatum niet significant is toegenomen sinds de eerste opname, de waarde van de voorziening voor verliezen op dat financiële instrument bepalen op een bedrag dat gelijk is aan de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen. Voor lange termijn vorderingen geeft IFRS 9 de keuze om de verwachte kredietverliezen te bepalen op basis van ofwel de volledige looptijd ofwel op basis van twaalf maanden. De Groep heeft gekozen om deze op basis van twaalf maanden te bepalen. All banksaldi worden ook beoordeeld op verwachte kredietverliezen.

3. Niet langer opnemen van financiële activa

De Groep neemt een financieel actief niet langer op wanneer de contractuele rechten op de kasstromen van het actief aflopen of wanneer het financiële actief en vrijwel alle risico's en voordelen van eigendom van het actief overdraagt aan een andere partij. Als de Groep niet wezenlijk alle risico's en voordelen van eigendom overdraagt of behoudt en het overgedragen actief blijft controleren, erkent de Groep zijn behouden belang in het actief en een daarmee verband houdende verplichting op voor de bedragen die het mogelijk moet betalen. Als de Groep nagenoeg alle risico's en voordelen van eigendom van een overgedragen financieel actief behoudt, blijft de Groep het financiële actief opnemen en neemt het ook een lening op onderpand aan voor de ontvangen opbrengsten.

Bij het niet langer in zijn geheel opnemen van een financieel actief moet het verschil tussen: a) de boekwaarde (bepaald op de datum van verwijdering uit het overzicht van de financiële positie) en b) de ontvangen vergoeding (vermeerderd met elk nieuw verkregen actief en verminderd met elke nieuw aangegane verplichting) in winst of verlies worden opgenomen. Bovendien, bij het niet langer opnemen van een eigen vermogeninstrument voor dewelke de Groep bij de eerste opname heeft geopteerd om de reële waarde via de andere elementen van het totaalresultaat op te nemen ("FVTOCI"), worden de in het verleden gecumuleerde winsten en verliezen in de herwaarderingsreserve voor beleggingen niet geherclassificeerd naar de winst- en verliesrekening.

4. Financiële schulden

Alle financiële verplichtingen van de Groep worden vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

De Groep neemt de financiële verplichtingen niet langer op wanneer, en alleen wanneer, de verplichtingen van de Groep=

worden afgewikkeld, worden geannuleerd of komen te vervallen. Het verschil tussen de boekwaarde van de niet langer opgenomen balans van de financiële verplichting en de betaalde en te betalen vergoeding, inclusief overgedragen niet-contante activa of overgenomen verplichtingen, wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening.

5. Vorderingen en schulden

Vorderingen en schulden worden gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs. Vorderingen en schulden worden gewaardeerd tegen hun nominale waarde, verminderd met een voorziening voor dubieuze debiteuren. Vorderingen en schulden in een andere valuta dan de valuta van de dochteronderneming worden omgerekend tegen de geldende wisselkoersen van de Groep op de balansdatum.

6. Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten worden gewaardeerd aan hun geamortiseerde waarde en omvatten contanten en deposito's met een oorspronkelijke looptijd van drie maanden of minder. Negatieve kassaldi worden als schulden opgenomen.

7. Rentedragende leningen

Rentedragende leningen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Leningen worden initieel opgenomen als ontvangen opbrengsten, na aftrek van transactiekosten. Elk verschil tussen de kostprijs en de aflossingswaarde wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt volgens de effectieve rente methode.

Voorraden

De voorraad wordt gewaardeerd tegen de laagste waarde van de kostprijs of de opbrengstwaarde.

Met betrekking tot de voorraad afgewerkte producten waarin biologische activa worden verwerkt, wordt de reële waarde van deze biologische activa verhoogd met de productiekost.

Voorraden worden individueel afgeschreven als de verwachte opbrengstwaarde afneemt tot onder de boekwaarde van de voorraad. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs min de geschatte kosten die nodig zijn om de verkoop te realiseren. Indien de omstandigheden die voorheen aanleiding gaven tot een afschrijving niet meer bestaan, wordt de waardevermindering teruggedragen.

Eigen vermogen

Dividenden van de moedermaatschappij in verband met de gewone uitstaande aandelen worden pas opgenomen in de periode waarin ze formeel worden toegekend.

Kosten gemaakt voor het uitgeven van eigenvermogensinstrumenten worden opgenomen als een vermindering van het eigen vermogen.

Minderheidsbelangen

Minderheidsbelangen omvatten het deel, toebehorend aan de minderheidsaandeelhouders, van de reële waarde van identificeerbare activa en verplichtingen die opgenomen worden bij de overname van een dochteronderneming, samen met het overeenkomstig deel van de gerealiseerde winsten en verliezen voor de daaropvolgende periodes.

In de winst- en verliesrekening wordt het minderheidsaandeel in het verlies of de winst van de Groep apart getoond van het geconsolideerd resultaat van de Groep.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen wanneer de Groep een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden, het waarschijnlijk is dat er een uitstroom van middelen vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen en het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Pensioenen en andere voordelen na uitdiensttreding

Groepsentiteiten hebben verschillende pensioenplannen in overeenstemming met de lokale voorwaarden en toepassingen van die landen.

1. Toegezegde-pensioenregelingen (“Defined benefit plans”)

In het algemeen werden de toegezegd-pensioenregelingen nog niet gefinancierd, doch volledig voorzien volgens de ‘Projected Unit Credit’-methode. Deze voorzieningen vertegenwoordigen de actuele waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen. De actuariële winsten en verliezen worden in het de andere elementen van het totaalresultaat erkend.

2. Toegezegde-contributieregelingen (“Defined contribution plans”)

De Groep betaalt eveneens vaste bijdragen aan openbare of privé-verzekeringsplannen. Aangezien de Groep aangesproken kan worden om bijkomende betalingen te verrichten in geval het gemiddelde rendement op de werkgeversbijdragen en op de werknemersbijdragen niet wordt gehaald, dienen deze plannen volgens IAS 19 te worden beschouwd als “toegezegd-pensioenregelingen”.

Omzet

IFRS 15 werd gepubliceerd in mei 2014 en vervangt IAS 18 *Omzet* en IAS 11 *Onderhanden projecten in opdracht van derden*. Deze standaard introduceert een nieuw uitgebreid model met vijf stappen voor de erkenning van opbrengsten die voortvloeien uit contracten met klanten, met uitzondering van opbrengsten uit leases, financiële instrumenten en verzekeringscontracten. Het basisprincipe van deze standaard is dat een entiteit opbrengsten erkent in die mate dat dit een weergave is van de overdracht van beloofde goederen of diensten aan klanten, voor een bedrag dat de weerspiegeling is van de vergoeding waarop de entiteit meent recht te hebben in ruil voor die goederen of diensten. Het tijdstip van de erkenning van opbrengsten kan plaatsvinden na verloop van tijd of op een tijdstip, afhankelijk van de overdracht van controle.

De standaard introduceert ook nieuwe richtlijnen inzake de kosten ter vervulling en het behalen van een contract, met vermelding van de omstandigheden waarin deze kosten moeten worden gekapitaliseerd of ten laste moeten worden genomen wanneer ze zich voordoen. Bovendien zijn de nieuwe toelichtingen opgenomen in IFRS 15 meer gedetailleerd dan die welke momenteel van toepassing zijn in het kader van IAS 18.

De kernactiviteit van de SIPEF-groep is de verkoop van goederen. De Groep erkent de opbrengsten vanaf het moment dat de controle over het actief wordt overgedragen aan de klant. De verkochte goederen worden per schip vervoerd en als opbrengst erkend zodra de goederen op het schip worden geladen. Vanaf dit moment wordt de controle overgedragen aan de klant en wordt de opbrengst erkend in

de financiële staten. Dit is zo van toepassing voor alle contracten binnen de SIPEF-groep. De betalingsvoorwaarden zijn afhankelijk van de leveringsvoorwaarden van het contract en kunnen variëren tussen vooruitbetaling, contanten tegen documenten en 45 dagen na overhandiging van de vrachtbrief. De leveringen van goederen zijn aan een vaste prijs. Voor elk contract is er maar één prestatieverplichting waaraan moet worden voldaan nl.: de levering van de goederen.

De Groep heeft geen incrementele kosten van materieel belang voor het verkrijgen van een contract die zou voldoen aan de kapitalisatiecriteria, zoals gedefinieerd door IFRS 15.

De Groep heeft de nieuwe standaard toegepast op de vereiste ingangsdatum. We kunnen concluderen dat de nieuwe IFRS 15 standaard geen noemenswaardige impact heeft op de financiële staten van de SIPEF-groep. De Groep blijft haar producten verkopen aan de huidige vastgestelde voorwaarden.

Kostprijs van verkopen

Aankopen worden netto opgenomen, na financiële en handelskorting. Kostprijs van verkopen omvat alle lasten verbonden met oogsten, transformatie en transport.

Algemene en beheerskosten

Algemene en beheerskosten omvatten lasten van de marketing- en financiële afdeling en algemene beheerskosten.

Winstbelastingen

De winstbelastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare belastingen en de uitgestelde belastingen. Beide belastingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen behalve in die gevallen waar het bestanddelen betreft die deel uitmaken van het eigen vermogen. In dit laatste geval verloopt de opname via het eigen vermogen.

Onder de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare belastingen verstaat men deze die drukken op de fiscale winst van het boekjaar, berekend tegen de belastingtarieven die van kracht zijn op balansdatum, evenals

de aanpassingen aan de belastingen die verschuldigd zijn over de vorige boekjaren.

Uitgestelde belastingverplichtingen en –vorderingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde in de balans en de fiscale boekwaarde van activa en verplichtingen en worden later aangepast om wijzigingen in de verwachte belastingtarieven waartegen deze tijdelijke verschillen zullen omdraaien weer te geven. Uitgestelde belastingvorderingen worden enkel opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening als het waarschijnlijk is dat de realisatie of afwikkeling ervan mogelijk is in de toekomst.

4. GEBRUIK VAN SCHATTINGEN EN BEOORDELINGEN

IFRS vereist dat de Groep bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening beoordelingen en schattingen gebruikt en hypothesen vooropstelt die de bedragen van activa en verplichtingen alsook de winst- en verliesrekening op balansdatum kunnen beïnvloeden. Werkelijke resultaten kunnen verschillen van deze schattingen.

De voornaamste domeinen waarin oordelen worden aangewend zijn:

- Oordelen over de controle over een vennootschap
- Oordelen dat de groeiende biologische productie van rubber niet op een betrouwbare manier te waarderen is aan de reële waarde.
- Oordelen over de functionele valuta (“functional currency”) van een onderneming
- Oordelen over het opzetten van een uitgestelde belastingvordering
- Oordelen dat de landrechten niet zullen worden afgeschreven tenzij er een indicatie zou bestaan dat deze niet vernieuwd zouden kunnen worden.

De voornaamste domeinen waarin schattingen worden aangewend zijn:

- Pensioenverplichtingen (toelichting 19)
- Uitgestelde belastingen (actief) (toelichting 25)
- Voorzieningen in geval van geschillen (toelichting 18)
- Bijzondere waardeverminderingen op activa (toelichting 8)

5. GROEPSONDERNEMINGEN / CONSOLIDATIEKRING

De moedermaatschappij van de Groep, SIPEF, Schoten/België is de moedermaatschappij van de volgende ondernemingen:

	Locatie	Controle %	Belangen %
Geconsolideerde ondernemingen (integrale consolidatie)			
PT Tolan Tiga Indonesia	Medan / Indonesië	95,00	95,00
PT Eastern Sumatra Indonesia	Medan / Indonesië	95,00	90,25
PT Kerasaan Indonesia	Medan / Indonesië	57,00	54,15
PT Bandar Sumatra Indonesia	Medan / Indonesië	95,00	90,25
PT Melania Indonesia	Jakarta / Indonesië	95,00	90,25
PT Mukomuko Agro Sejahtera	Medan / Indonesië	95,00	85,74
PT Umbul Mas Wisesa	Medan / Indonesië	95,00	94,90
PT Citra Sawit Mandiri	Medan / Indonesië	95,00	94,90
PT Toton Usaha Mandiri	Medan / Indonesië	95,00	94,90
PT Agro Rawas Ulu	Medan / Indonesië	95,00	95,00
PT Agro Kati Lama	Medan / Indonesië	95,00	95,00
PT Agro Muara Rupit	Medan / Indonesië	95,00	94,90
Hargy Oil Palms Ltd	Bialla / Papoea-N-G	100,00	100,00
Plantations J. Eglin SA	Azaguié / Ivoorkust	100,00	100,00
Jabelmalux SA	Luxembourg / G.H. Luxemburg	99,89	99,89
PT Agro Muko	Jakarta / Indonesië	95,00	90,25
PT Dendymarker Indah Lestari	Medan / Indonesië	95,00	90,25
Geassocieerde ondernemingen en joint ventures (vermogensmutatie)			
Verdant Bioscience Pte Ltd	Singapore / Republiek Singapore	38,00	38,00
PT Timbang Deli Indonesia	Medan / Indonesië	38,00	36,10
BDM NV	Antwerpen / België	0,00	0,00
ASCO NV	Antwerpen / België	0,00	0,00
Niet geconsolideerde ondernemingen			
Horikiki Development Cy Ltd	Honiara / Solomon Islands	90,80	90,80

De Groep heeft, ondanks het bezit van de meerderheid van de stemrechten, geen zeggenschap in de niet-geconsolideerde ondernemingen wegens gevestigd in ontoegankelijke regio's (Horikiki Development Cy Ltd).

6. WISSELKOERSEN

Naar aanleiding van een gewijzigde politiek inzake liquiditeits- en schuldbeheer is vanaf eind 2006 de functionele valuta in de meerderheid van de dochterondernemingen vanaf 1 januari 2007 gewijzigd naar US dollar. De volgende filialen hebben echter een andere functionele valuta:

<i>Plantations J. Eglin SA</i>	EUR
<i>BDM NV*</i>	EUR
<i>ASCO NV*</i>	EUR

*BDM-ASCO werd verkocht in juni 2018

De Hieronder vermelde koersen werden gebruikt om de balansen en resultaten van deze entiteiten om te rekenen naar de US Dollar (de munt waarin de groep haar jaarverslag opstelt).

	Slotkoers			Gemiddelde koers		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016
EUR	0,8738	0,8348	0,9505	0,8487	0,8792	0,9059

7. OPERATIONEEL RESULTAAT EN SEGMENTINFORMATIE

De activiteiten van SIPEF kunnen worden onderverdeeld in segmenten naar gelang de soort van de producten. SIPEF heeft de volgende segmenten:

- Palm: Omvat alle palmproducten, inclusief de palmpitten en de palmpitolie, zowel in Indonesië als in Papoea-Nieuw-Guinea.
- Rubber: Omvat alle verschillende soorten rubber die geproduceerd en verkocht wordt door de SIPEF-groep, zowel in Indonesië als in Papoea-Nieuw-Guinea:
 - "Ribbed Smoked Sheets (RSS)"
 - "Standard Indonesia Rubber (SIR)"
 - "Scraps and Lumps"
- Thee: Omvat de "cut, tear, curl" (CTC) thee die SIPEF produceert in Indonesië.
- Bananen en bloemen: Omvat alle verkopen van bananen en bloemen, komende uit Ivoorkust.
- Andere: Omvat voornamelijk de ontvangen management fees van niet-groepsondernemingen, aangerekende commissies op zeevrachten en andere aangerekende commissies die buiten het verkoopcontract vallen.

Het overzicht van de segmenten hieronder is weergegeven op basis van de interne managementrapportering van de SIPEF-groep. De belangrijkste verschillen met de IFRS consolidatie zijn:

- Alle ondernemingen worden per segment opgenomen via de proportionele consolidatiemethode aan hun belangenpercentage i.p.v. via de integrale methode en de vermogensmutatiemethode;
- Er zijn geen intercompany - eliminaties;
- Er wordt vertrokken vanuit de brutomarge per segment en niet vanuit omzet.

In KUSD	2018	2017
Bruto-marge per product		
Palm	62 731	108 941
Rubber	-1 277	2 879
Thee	584	1 043
Bananen en bloemen	2 669	3 653
Andere	11 253	5 692
Totaal bruto-marge	75 960	122 208
Verkoop-, algemene en beheerskosten	-39 696	-34 581
Overige bedrijfsopbrengsten/(kosten)	2 417	1 133
Financieringsopbrengsten/(kosten)	-3 182	-3 102
Discounting Sipef-CI	2 031	1 636
Wisselkoersresultaten	-1 670	1 258
Winst voor belastingen	35 860	88 552
Belastinglasten	-13 147	-23 865
Effectief belastingtarief	-36,7%	-27,0%
Verzekeringen	0	1 723
Winst na belastingen	22 713	66 409
Correctie PT AM @ 44,9273% jan-feb	0	-1 928
Correctie PT AM reële waarde v/d activa	0	75 182
Meerwaarde op de verkoop BDM-ASCO	7 376	0
Winst na belastingen	30 089	139 663

Hieronder wordt de segmentinformatie per productsegment en per geografische locatie weergegeven volgens de IFRS winsten verliesrekeningen. Het resultaat van een segment omvat de opbrengsten en kosten die rechtstreeks door een segment worden gegenereerd inclusief het relevante deel van de opbrengsten en kosten dat redelijkerwijs aan het segment kan worden toegerekend.

Brutowinst per product

De totale omzet daalde tot USD 275 miljoen (-14,4%). De omzet van palmolie daalde met 13,7%. De gestegen volumes werden aan een aanzienlijk lagere prijs verkocht (de gemiddelde wereldmarktprijs voor ruwe palmolie noteerde het voorbije jaar USD 117 per ton CIF Rotterdam lager dan tijdens dezelfde periode vorig jaar). Er zijn geen contractbalansen per jaareinde.

De rubberomzet daalde met 27,0% door een combinatie van lagere productie en de lagere wereldmarktprijs voor natuurlijke rubber.

In de theeactiviteit daalde de omzet met 27,3%. De omzet van vorig jaar werd echter sterk opgedreven door een belangrijke verkoop van voorraad. Deze daling heeft dus geen invloed op de brutomarge van de theeactiviteiten.

In de bananen- en bloemenactiviteit volgde de omzet de gedaalde volumes.

De gemiddelde ex-fabriek eenheidskostprijs voor de mature oliepalmsplantages bleef nagenoeg onveranderd in vergelijking met 2017. De algemene kostenstijging (brandstof, meststof en lokale lonen) werd immers grotendeels geneutraliseerd door hogere producties en de devaluatie van de roepia in Indonesië (6,5%) en de kina in Papoea-Nieuw-Guinea (3,3%).

2018 - KUSD	Omzet	Kostprijs van verkopen	Aanpassingen van de reële waarde	Brutowinst	% van totaal
Palm	240 057	-169 088	-2 169	68 800	95,4
Rubber	11 699	-12 764	0	-1 065	-1,5
Thee	5 454	-4 862	35	627	0,9
Bananen en planten	17 119	-14 326	0	2 793	3,9
Corporate	941	0	0	941	1,3
Andere	0	0	0	0	0,0
Totaal	275 270	-201 040	-2 134	72 096	100,0

2017 - KUSD	Omzet	Kostprijs van verkopen	Aanpassingen van de reële waarde	Brutowinst	% van totaal
Palm	278 272	-166 774	- 735	110 763	91,9
Rubber	16 032	-12 708	0	3 324	2,8
Thee	7 507	-6 391	0	1 116	0,9
Bananen en planten	18 386	-14 559	0	3 827	3,2
Corporate	1 444	0	0	1 444	1,2
Andere	0	0	0	0	0,0
Totaal	321 641	-200 432	- 735	120 474	100,0

De aanpassingen in de reële waarde betreffen de effecten van de waardering van de hangende vruchten aan hun reële waarde (IAS 41R). De brutowinst daalde van KUSD 120 474 in december 2017 naar KUSD 72 096 (-40,2%) in december 2018. De brutowinst van het palmsegment daalde met 37,9% in vergelijking met 2017 door de lagere palmolieprijzen. De bijdrage van de rubberactiviteiten aan de brutomarge was door de lage verkoopprijzen negatief (-KUSD 1 065). Daar waar de brutomarge voor thee in juni nog nagenoeg identiek was aan het jaar voordien, was deze op jaareinde sterk teruggevallen door de lagere gerealiseerde verkoopprijs in het tweede semester. De brutomarge voor bananen- en bloemenactiviteiten kende een sterke terugval ten gevolge van de lagere producties.

Het segment "corporate" omvat de ontvangen management fees van niet-groeps ondernemingen, aangerekende commissies op zeevrachten en andere aangerekende commissies die buiten het verkoopcontract vallen.

Brutowinst per geografische locatie

2018 - KUSD	Omzet	Kostprijs van verkopen	Andere inkomsten	Aanpassingen van de reële waarde	Brutowinst	% van totaal
Indonesië	163 653	-118 738	381	-1 477	43 819	60,8
Papoea-Nieuw-Guinea	93 232	-67 976	0	- 657	24 599	34,1
Ivoorkust	17 120	-14 326	0	0	2 794	3,9
Europa	884	0	0	0	884	1,2
Andere	0	0	0	0	0	0,0
Totaal	274 889	-201 040	381	-2 134	72 096	100,0

2017 - KUSD	Omzet	Kostprijs van verkopen	Andere inkomsten	Aanpassingen van de reële waarde	Brutowinst	% van totaal
Indonesië	186 626	-112 440	522	- 261	74 447	61,8
Papoea-Nieuw-Guinea	115 184	-73 433	0	- 474	41 277	34,2
Ivoorkust	18 386	-14 559	0	0	3 827	3,2
Europa	923	0	0	0	923	0,8
Andere	0	0	0	0	0	0,0
Totaal	321 119	-200 432	522	- 735	120 474	100,0

De totale kostprijs van de verkopen kan onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

1. Plantagekosten - omvat alle kosten verbonden aan de werken op het veld om het basis landbouwkundig product te vervaardigen (i.e. verse palmrossen, latex, theebladen, bananen, horticuultuur);
2. Verwerkingskosten - omvat alle kosten verbonden aan het verwerken van het landbouwkundig basisproduct tot de afgewerkte landbouwgrondstoffen (i.e. palmolie, rubber, thee, ...);
3. Aankopen FFB/palmolie/latex – omvatten alle aankoopkosten van derde partijen (omliggende boeren) of geassocieerde ondernemingen en joint ventures. In 2017 bevatte dit nog slechts 2 maanden aankopen van PT Agro Muko;
4. Voorraadbewegingen – omvat alle voorraadbewegingen t.o.v. het voorgaande jaar alsook de wijzigingen in de reële waarde van de voorraad;
5. Verkoopkosten - omvat alle direct toewijsbare kosten aan de verkopen van het jaar (i.e. transportkosten, export tax op palmolie, ...)
6. Algemene en administratieve kosten - omvat alle algemene en administratieve kosten (zoals huur, onderhoud, enz.).

In KUSD	2018	2017
Plantagekosten	129 769	113 061
Verwerkingskosten	32 263	29 703
Aankopen FFB/palmolie/latex	23 105	39 873
Vorraadbewegingen	-3 235	1 496
Verkoopkosten	19 138	16 299
Kostprijs van de verkopen (inclusief aanpassingen van de reële waarde)	201 040	200 432
Algemene en beheerskosten	31 759	31 175
Totale kostprijs van de verkopen en algemene en beheerskosten	232 799	231 607

De stijging in plantagekosten werd voornamelijk veroorzaakt door:

- Een algemene kostenstijging als gevolg van de inflatie;
- De volledige jaarinclusie van PT Dendymarker en PT Agro Muko in 2018, die respectievelijk 5 maanden en 10 maanden waren opgenomen in 2017;
- De additionele mature hectaren in de Musi Rawas regio waardoor de plantage -en veldkosten nu jaarlijks stijgen;
- De additionele kosten die zich hebben voorgedaan in PT Dendymarker om de productiviteit van de reeds bestaande gebieden te verbeteren.

De stijging van de verwerkingskosten hangt samen met de toename in palmolieproductie en een algemene stijging van de prijzen als gevolg van de inflatie.

De afname van FFB / CPO / Latex aankopen is voornamelijk door de aankopen (MUSD 12,1) in januari en februari 2017, toen PT Agro Muko nog steeds werd verwerkt onder de vermogensmutatiemethode in de consolidatie. Het resterende verschil is voornamelijk te wijten aan de daling van de FFB-inkoopprijzen van onze omliggende boeren, als gevolg van de daling van de palmolieprijs.

De stijging van de verkoopkosten is te wijten aan een stijging van de exportkosten, voornamelijk in PT UMW (ongeveer 1,8 miljoen USD), waarvan de productie minder lokaal werd verkocht en meer naar Europa werd geëxporteerd.

De gemiddelde ex-works kostprijs voor het palmsegment (92% van de totale brutomarge) steeg met ongeveer 3,8% ten opzichte van 2017. De totale afschrijving van de plantage-en verwerkingskosten bedraagt KUSD 35 108. Een totaal van KUSD 3 290 van afschrijvingen werd geboekt onder de 'algemene-en beheerskosten' en KUSD 347 in de 'overige bedrijfsopbrengsten/kosten'.

De algemene- en beheerskosten bleven nagenoeg stabiel (+1,9%). Enerzijds waren er toegenomen kosten voor het verder ontwikkelen van een regionaal kantoor in de Musi Rawas-regio en bijkomende IT- en reiskosten. Daartegenover daalde de USD tegenwaarde van de Euro-kosten van het hoofdhuis in België en was er een lagere bonusprovisie door het fors lagere resultaat van 2018 in vergelijking met 2017.

Omzet uitgesplitst naar locatie van de klant

In KUSD	2018	2017
Nederland	118 640	93 312
Zwitserland	87 602	71 047
Indonesië	29 641	57 365
Ierland	8 442	10 744
Singapore	7 073	8 003
Frankrijk	6 114	4 086
België	5 806	5 932
Verenigde Staten	3 024	3 395
Senegal	2 321	1 947
Pakistan	1 675	3 496
Afghanistan	1 442	1 577
Duitsland	1 161	1 237
Verenigd Koninkrijk	1 067	57 856
Spanje	612	784
Ivoorkust	493	557
Andere	156	303
Papoea-Nieuw-Guinea	0	0
Totaal	275 270	321 641

Gesegmenteerde informatie – geografisch

In KUSD	2018					Totaal
	Indonesië	PNG	Ivoorkust	Europa	Andere	
Immateriële vaste activa	0	0	0	441	0	441
Goodwill	104 782	0	0	0	0	104 782
Biologische activa	195 561	87 871	280	0	0	283 712
Andere materiële vaste activa	241 860	109 894	4 440	530	0	356 724
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0	0
Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	1 043	0	0	0	6 196	7 239
Andere financiële activa	46	0	16	15	0	77
Vorderingen > 1 jaar	7 212	0	0	3 900	0	11 112
Uitgestelde belastingvorderingen	13 537	0	387	2 300	0	16 224
Totaal vaste activa	564 040	197 765	5 123	7 186	6 196	780 310
% van totaal	72,28%	25,34%	0,66%	0,92%	0,79%	100,00%

In KUSD	2017					Totaal
	Indonesië	PNG	Ivoorkust	Europa	Andere	
Immateriële vaste activa	0	0	82	224	0	306
Goodwill	103 008	0	0	0	0	103 008
Biologische activa	181 196	86 591	299	0	0	268 086
Andere materiële vaste activa	228 090	112 843	4 746	586	0	346 266
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0	0
Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	1 522	0	0	0	6 594	8 116
Andere financiële activa	46	0	17	15	0	78
Vorderingen > 1 jaar	0	0	0	6 643	0	6 643
Uitgestelde belastingvorderingen	12 193	0	309	2 525	0	15 027
Totaal vaste activa	526 055	199 434	5 453	9 993	6 594	747 529
% van totaal	70,37%	26,68%	0,73%	1,34%	0,88%	100,00%

8. GOODWILL EN IMMATERIELE VASTE ACTIVA

In KUSD	2018		2017	
	Goodwill	Immateriële vaste activa	Goodwill	Immateriële vaste activa
Bruto boekwaarde per 1 januari	103 008	843	1 348	595
Aanschaffingen	0	262	101 660	241
Verkopen en buitengebruikstellingen	0	0	0	0
Overboekingen	0	- 187	0	0
Finale PPA PT Dendymarker	1 774	0	0	- 12
Omrekeningsverschillen	0	0	0	19
Bruto boekwaarde per 31 december	104 782	918	103 008	843
Geaccumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari	0	- 537	0	- 459
Afschrijvingen	0	- 45	0	- 38
Verkopen en buitengebruikstellingen	0	0	0	0
Overboekingen	0	105	0	- 30
Remeasurement	0	0	0	- 10
Geaccumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december	0	- 477	0	- 537
Netto boekwaarde per 1 januari	103 008	306	1 348	136
Netto boekwaarde per 31 december	104 782	441	103 008	306

Goodwill impairment analyse

Goodwill is het positieve verschil tussen de overnameprijs van een dochteronderneming, geassocieerde onderneming of joint venture en het aandeel van de Groep in de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen entiteit op datum van overname. Volgens de standaard IFRS 3 - Bedrijfscombinaties, wordt goodwill niet afgeschreven, maar getoetst op bijzondere waardevermindering.

Goodwill en immateriële vaste activa worden jaarlijks door het management getoetst of ze zijn blootgesteld aan een bijzondere waardevermindering in overeenstemming met de waarderingsregels in toelichting 2 (ongeacht of er aanwijzingen bestaan voor een bijzondere waardevermindering).

Om de noodzaak tot een bijzondere waardevermindering te kunnen beoordelen, wordt de goodwill toegewezen aan een kasstroom genererende eenheid (KGE). Een kasstroom genererende eenheid is de kleinste identificeerbare groep van activa die een instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen van andere activa of groepen van activa. Op elke balansdatum wordt voor deze kasstroom genererende eenheden een analyse uitgevoerd om te bepalen of de boekwaarde van de goodwill volledig recupereerbaar is. Indien de realiseerbare waarde van de kasstroom genererende eenheid op een duurzame wijze lager ligt dan de boekwaarde, dan wordt er in de winst - en verliesrekening een bijzondere waardevermindering opgenomen ten belope van dit verschil.

In het model van SIPEF wordt de kasstroomgenererende eenheid vergeleken met het totaal onderliggend actief gerelateerd aan het palmoliesegment per 31 december 2018. Dit omvat de volgende posten:

Activa (in KUSD)*	2018
Biologische activa - dragende planten	268 169
Andere materiële vaste activa	347 172
Goodwill	104 782
Vlottende activa - vlottende passiva	31 463
Totaal	751 586

*Activa omvat enkel de entiteiten met palmolieactiviteiten

De SIPEF-groep heeft de 'kasstroom genererende eenheid' gedefinieerd als het operationele palmoliesegment. Het omvat alle kasstromen van de palmolieactiviteiten van alle plantages in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea. De kasstromen die voortvloeien uit de verkoop van rubber, thee en bananen worden hier niet mee opgenomen, gezien het feit dat de goodwill zuiver werd toegewezen aan het palmoliesegment. Het betreft de volgende entiteiten:

Entiteiten
SIPEF NV
PT Tolan Tiga
PT Eastern Sumatra
PT Kerasaan
PT Mukomuko Agro Sejahtera
PT Umbul Mas Wisesa
PT Citra Sawit Mandiri
PT Toton Usaha Mandiri
PT Agro Rawas Ulu
PT Agro Muara Rupit
PT Agro Kati Lama
PT Agro Muko*
Hargy Oil Palms LTD
PT Dendymarker Indah Lestari

* Er werd voor PT AM een opsplitsing gemaakt tussen de kasstromen afkomstig uit palmolie en de kasstromen afkomstig uit rubber.

De recupereerbare waarde van de kasstroom genererende eenheden waaraan de goodwill werd toegewezen, werd bepaald aan de hand van een berekening met een "discounted cash-flow-model" (DCF-model). Er werd vertrokken vanuit de operationele plannen van de Groep die tien jaar vooruitkijken (t.e.m. 2028) en werden goedgekeurd door de Raad van Bestuur. De macro-economische parameters zoals de palmolieprijs en inflatie worden in dit model als constant beschouwd voor ieder jaar. De constante palmolieprijs die gebruikt wordt in het model (USD 691/ton) is de beste inschatting van het management van de palmolieprijs CIF Rotterdam op lange termijn.

In het model is de groei van de verkopen dezelfde als de normale verbetering van de productievolumes t.g.v. van de maturiteit van de palmbomen van de verschillende dochterondernemingen. Eventuele verbetering van de toekomstige "EBITDA"-marges in het model zijn een normaal gevolg van dezelfde verbetering van de productievolumes.

Het huidige model werd opgesteld met een gewogen gemiddelde kapitaalkost (na belastingen) van 11,25% en een gemiddelde aanslagvoet van 25% - 30%. De terminale waarde in het "discounted cash-flow" model is gebaseerd op een perpetuele groei van 2% conform het Gordon-groei-model. We maken in het model gebruik van een sensitiviteitsanalyse voor verschillende palmolieprijzen en verschillende gewogen gemiddelde kapitaalkosten (WACC):

Palmolieprijzen (CIF Rotterdam)	
Scenario 1	641 USD/ton CIF Rotterdam
Scenario 2 (basis scenario)	691 USD/ton CIF Rotterdam
Scenario 3	741 USD/ton CIF Rotterdam

WACC	
Scenario 1	10,25%
Scenario 2 (basis scenario)	11,25%
Scenario 3	12,25%

Voor de sensitiviteitsanalyse werd de prijs verhoogd en verlaagd met 50 USD/ton. De WACC werd verhoogd en verlaagd met één procent. Hieronder wordt er een sensitiviteitsmatrix weergegeven voor de totale verdisconteerde cashflow voor verschillende palmolieprijzen en verschillende gemiddelde kapitaalkosten (WACC).

Matrix sensitiviteit

WACC/PO prijs (in KUSD)	10,25%	11,25%	12,25%
641 USD/ton CIF Rotterdam	712 845	618 620	543 462
691 USD/ton CIF Rotterdam	959 390	838 545	741 984
741 USD/ton CIF Rotterdam	1 206 056	1 058 591	940 626
Waarde onderliggende assets*	751 586	751 586	751 586

* het gaat hier om het onderliggende actief gerelateerd aan het PO segment

De headroom omvat het verschil tussen het totaal aan discounted cashflows en de waarde van het onderliggend actief:

Headroom (in KUSD)	10,25%	11,25%	12,25%
641 USD/ton CIF Rotterdam	- 38 741	- 132 966	- 208 124
691 USD/ton CIF Rotterdam	207 804	86 959	- 9 602
741 USD/ton CIF Rotterdam	454 470	307 005	189 040

Groen = basis scenario

We berekenden tevens ook de break-even palmolieprijs a.d.h.v. verschillende WACC's:

Break-even prijs	10,25%	11,25%	12,25%
USD/ton	649 \$/ton	671 \$/ton	693 \$/ton

Het management is van mening dat de veronderstellingen gebruikt in de bedrijfswaardeberekening zoals hierboven beschreven, de beste inschattingen geven van de toekomstige ontwikkeling. Uit de sensitiviteitsanalyse is gebleken dat de goodwill telkens volledig recupereerbaar is in bijna elk scenario. Zodoende is het management van mening dat er geen indicatie is voor een eventuele waardevermindering. Toekomstige verkoopprijzen blijven moeilijk te voorspellen over een lange periode en zullen nauwlettend worden gemonitord in te toekomst.

De goodwill werd momenteel als volgt toegewezen:

Bewegingen in Goodwill (in KUSD)	2018
Goodwill beginsaldo	103 008
Finale toewijzing goodwill PT Dendymarker	1 774
Goodwill eindsaldo	104 782

9. BIOLOGISCHE ACTIVA - DRAGENDE PLANTEN

Bewegingstabel biologische activa - dragende planten

Op balansniveau kan de beweging in de biologische activa als volgt samengevat worden:

In KUSD	2018	2017
Bruto boekwaarde per 1 januari	362 042	226 858
Wijzigingen in consolidatiekring	0	111 928
Aanschaffingen	27 496	22 281
Verkopen en buitengebruikstellingen	- 2 944	- 2 251
Overboekingen	3 229	2 699
Andere	- 13 431	0
Omrekeningsverschillen	- 61	528
Bruto boekwaarde per 31 december	376 331	362 042
Geaccumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari	- 93 956	- 48 512
Wijzigingen in consolidatiekring	0	- 35 872
Afschrijvingen	- 12 877	- 11 623
Verkopen en buitengebruikstellingen	3 054	2 750
Overboekingen	79	- 495
Andere	11 033	0
Omrekeningsverschillen	48	- 204
Geaccumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december	- 92 619	- 93 956
Netto boekwaarde per 1 januari	268 086	178 346
Netto boekwaarde per 31 december	283 712	268 086

De beweging op de lijn "andere" betreft een correctie op de activa van PT Dendymarker als gevolg van de voltooiing van de purchase price allocation.

10. ANDERE MATERIELE VASTE ACTIVA

In KUSD	2018						2017	
	Terreinen, gebouwen en infrastructuur	Installaties en machines	Rollend materieel	Bureau, meubilair en overige	In aanbouw	Land-rechten	Totaal	Totaal
Bruto boekwaarde per 1 januari	163 485	190 467	64 541	19 838	10 875	114 848	564 053	380 816
Wijzigingen in consolidatiekring	0	0	0	0	0	0	0	155 955
Aanschaffingen	8 485	6 825	6 553	2 833	8 145	8 831	41 672	37 150
Verkopen en buitengebruikstellingen	- 402	- 1 015	- 2 872	- 210	- 1 726	0	- 6 225	- 6 413
Overboekingen	- 869	- 7 222	- 2 278	9 110	- 2 176	187	- 3 248	- 5 400
Andere	- 2 223	2 635	198	- 101	8 525	- 8 826	208	0
Omrekeningsverschillen	- 460	- 150	- 90	- 21	- 26	- 10	- 757	1 945
Bruto boekwaarde per 31 december	168 016	191 540	66 052	31 449	23 617	115 030	595 703	564 053
Geaccumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari	- 59 414	- 97 640	- 47 286	- 10 797	0	- 2 651	- 217 788	- 144 174
Wijzigingen in consolidatiekring	0	0	0	0	0	0	0	- 54 481
Afschrijvingen	- 6 893	- 10 377	- 5 590	- 2 916	0	- 55	- 25 831	- 23 648
Verkopen en buitengebruikstellingen	181	961	2 853	201	0	0	4 196	5 096
Overboekingen	22	2 399	- 15	- 2 278	0	- 104	24	809
Andere	- 282	195	- 80	110	0	- 60	- 117	0
Omrekeningsverschillen	316	116	67	33	0	5	537	- 1 390
Geaccumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december	- 66 070	- 104 346	- 50 051	- 15 647	0	- 2 865	- 238 979	- 217 788
Netto boekwaarde per 1 januari	104 071	92 827	17 255	9 041	10 875	112 197	346 266	236 643
Netto boekwaarde per 31 december	101 946	87 194	16 001	15 802	23 617	112 165	356 724	346 265

De aanschaffingen omvatten, naast de gebruikelijke vervangingsinvesteringen, investeringen voor de verbetering van de logistiek en infrastructuur van de plantages en de palmoliefabrieken.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de eigendomsrechten waarop de plantages van de SIPEF-groep gevestigd zijn:

	Oppervlakte	Type	Vervaldatum	Gewas
PT Tolan Tiga Indonesia	6 042	Concessie	2023	Oliepalm
PT Tolan Tiga Indonesia	2 437	Concessie	2024	Oliepalm
PT Eastern Sumatra Indonesia	3 178	Concessie	2023	Oliepalm
PT Kerasaan Indonesia	2 362	Concessie	2023	Oliepalm
PT Bandar Sumatra Indonesia	1 412	Concessie	2024	Rubber
PT Timbang Deli Indonesia	972	Concessie	2023	Rubber en oliepalm
PT Melania Indonesia	5 140	Concessie	2023	Rubber, thee en oliepalm
PT Toton Usaha Mandiri	1 199	Concessie	2046	Oliepalm
PT Agro Muko	2 270	Concessie	2019	Oliepalm
PT Agro Muko	2 500	Concessie	2020	Oliepalm
PT Agro Muko	315	Concessie	2031	Oliepalm
PT Agro Muko	1 410	Concessie	2028	Oliepalm
PT Agro Muko	2 903	Concessie	2028	Oliepalm
PT Agro Muko	7 730	Concessie	2019	Oliepalm
PT Agro Muko	2 185	Concessie	2022	Oliepalm
PT Agro Muko	1 515	Concessie	2022	Rubber
PT Agro Muko	2 100	Concessie	2022	Oliepalm
PT Umbul Mas Wisesa	4 397	Concessie	2048	Oliepalm
PT Umbul Mas Wisesa	2 071	Concessie	2048	Oliepalm
PT Umbul Mas Wisesa	679	Concessie	2049	Oliepalm
PT Umbul Mas Wisesa	462	Concessie	2049	Oliepalm
PT Umbul Mas Wisesa	155	Concessie	2049	Oliepalm
PT Dendymarker Indah Lestari	13 705	Concessie	2028	Oliepalm
PT Mukomuko Agro Sejahtera	1 705	Concessie	2053	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	2 967	Concessie	2076	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	128	Concessie	2075	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	322	Concessie	2106	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	279	Concessie	2106	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	6 460	Concessie	2082	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	2 900	Concessie	2101	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	170	Concessie	2097	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	17	Concessie	2077	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	18	Concessie	2113	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	2 633	Concessie	2117	Oliepalm
Hargy Oil Palms Ltd	1 133	Concessie	2107	Oliepalm
Plantations J. Eglin SA	1 485	Eigendom	nvt	Bananen en ananasbloemen
Plantations J. Eglin SA	322	Voorlopige concessie	nvt	Bananen en ananasbloemen
Totaal	87 678			
PT Citra Sawit Mandiri	1 814	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Agro Rawas Ulu	5 712	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Agro Kati Lama	6 590	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Agro Kati Lama	3 091	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Agro Muara Rupit	4 811	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Agro Muara Rupit	7 494	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Agro Muara Rupit	1 303	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Agro Muara Rupit	4 201	In onderhandeling	-	Oliepalm
PT Mukomuko Agro Sejahtera	1 077	In onderhandeling	-	Oliepalm
Total	36 093			

Bovendien heeft ons filiaal Hargy Oil palms Ltd een totaal van 3 902 Ha beplante arealen op onderverhuurd land ("subleased land").

11. VORDERINGEN OP LANGER DAN EEN JAAR

In KUSD	2018	2017
Vorderingen > 1 jaar	11 112	6 643

De vorderingen > 1 jaar bestaan per 31 december 2018 uit 2 verschillende lange termijn vorderingen die verdisconteerd werden en de vorderingen op plasmahouders

In KUSD	2018	2017
Verkoop van Sipef-CI SA	3 272	4 571
Verkoop van Galley Reach Holdings Ltd	594	2 072
Plasma vorderingen	7 211	0
Andere	35	0
Totaal	11 112	6 643

De gebruikte verdisconteringsvoeten voor beide lange termijnvorderingen verschillen afhankelijk van het risicoprofiel van de vordering op basis van de geografische locatie en de activiteiten van de tegenpartij.

De totale verkoopprijs van Sipef-CI SA bedraagt KEUR 11 500, waarvan KEUR 10 925 nog ontvangen moet worden op jaareinde. Omgerekend aan de slotkoers van het jaar bedraagt dit KUSD 12 503. De totale verkoopprijs van Galley Reach Holdings Ltd bedraagt KUSD 6 600, waarvan KUSD 2 100 nog ontvangen moet worden op jaareinde.

De plasmavorderingen werden in 2017 opgenomen als een vordering < 1 jaar. We hebben dit in 2018 geherclassificeerd naar een lange termijnvordering aangezien we verwachten dat de terugbetaling in meer dan een jaar zal plaatsvinden. Deze vordering zal geleidelijk worden terugbetaald vanaf het moment dat de plasmahouders een 'going concern'-plantage worden waarbij de opbrengst van de FFB-verkoop gedeeltelijk gebruikt zal worden om de lening terug te betalen.

De Groep heeft het verwachte kredietverlies berekend in overeenstemming met IFRS 9 en heeft vastgesteld dat dit geen materiële impact heeft.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de resterende contractueel bepaalde kasstromen die verbonden zijn aan deze vorderingen:

In KUSD	2019 - korte termijn	2020	2021	> 2021	Totaal
Verkoop van Sipef-CI SA	6 251	3 126	3 126	0	12 503
Verkoop van Galley Reach Holdings Ltd	1 500	600	0	0	2 100
Plasma vorderingen	0	0	0	7 211	7 211
Totaal	7 751	3 726	3 126	7 211	21 814

12. VOORRADEN

Analyse van de voorraden:

In KUSD	2018	2017
Grond- en hulpstoffen	20 132	15 626
Gereed product	16 142	13 253
Totaal	36 274	28 879

De verhoging van de voorraad gereed product werd veroorzaakt door de toename in CPO/PK voorraad per jaareinde.

De resterende voorraad grond-en hulpstoffen is gestegen met KUSD 4 506 in vergelijking met vorig jaar. Dit is voornamelijk te wijten aan tijdsverschillen in aankopen.

13. BIOLOGISCHE ACTIVA

De totale biologische activa op het einde van het jaar kan als volgt worden weergegeven:

In KUSD	2018	2017
Biologische activa	4 870	7 018

De groeiende biologische productie van de palmolie wordt gedefinieerd als de olie die de palmvruchten bevatten. Wanneer de palmvruchten olie bevatten, wordt deze duidelijk onderscheidbare activa erkend en wordt de reële waarde geschat op basis van:

- De geschatte hoeveelheid olie die beschikbaar is in de palmvruchten;
- De verwachte verkoopprijs van de palmolie op het moment van afsluiten;
- De verwachte kosten voor het oogsten en verwerken van de palmvruchten;
- De verwachte verkoopkosten (transport, export tax, ...).

Uit verschillende wetenschappelijke studies blijkt dat de olie in de palmvruchten zich exponentieel ontwikkelt op ongeveer 4 weken. De geschatte hoeveelheid olie die beschikbaar is in de palmvruchten, wordt bijgevolg bepaald op basis van de oogst van de 4 weken na het moment van afsluiten. Bij de berekening van de geschatte hoeveelheid olie daalt het gewogen belang van de oogst trapsgewijs per week, om zo de hoeveelheid olie op het moment van afsluiten zo goed mogelijk te benaderen. De reële waarde van de biologische activa per 31 december 2018 is gebaseerd op level 2 data input.

Per 31 december 2018 bedraagt de totale biologische activa van de palmolie KUSD 2 640 t.o.v. KUSD 4 809 per december 2017.

Impact van de geschatte hoeveelheid olie	-10%	Boekwaarde	+10%
Boekwaarde van de biologische activa - palmolie	2 376	2 640	2 904
Bruto impact winst- en verliesrekening (voor belastingen)	- 264		264

De verwachte verkoopprijs en de verwachte kosten zijn de effectieve verkoopprijzen en kosten op het moment van afsluiten. De resultaten van de wijziging van de reële waarde van de palmvruchten worden opgenomen in de kostprijs van de verkopen.

De biologische activa per eind december omvat ook de groeiende productie bananen van ons filiaal Plantations J. Eglin SA. Het saldo per 31 december 2018 bedroeg KUSD 2 195 en is bijgevolg stabiel gebleven t.o.v. vorig jaar. Daarnaast bevat het ook de groeiende biologische producten van thee voor een totaal van KUSD 35.

Impact van de geschatte hoeveelheid bananen	-10%	Boekwaarde	+10%
Boekwaarde van de biologische activa - bananen	1 976	2 195	2 415
Bruto impact winst- en verliesrekening (voor belastingen)	- 220		220

14. OVERIGE VLOTTENDE VORDERINGEN EN OVERIGE SCHULDEN

De 'overige vorderingen' zijn gestegen van KUSD 36 097 in 2017 tot KUSD 41 024 in 2018. De overige vorderingen bestaan voornamelijk uit btw-vorderingen in de verschillende dochterondernemingen, een rekening-courant met Verdant Bioscience PTE Ltd (KUSD 5 244) en de vorderingen op lokale boeren in Hargy Oil Palms Ltd.

Deze post bevat ook een vordering van KUSD 5 530 (contante waarde) volgend op de verkoop van Sipef-CI. Het betreft een overdracht van de lange termijnvorderingen naar de korte termijnvorderingen. Voor meer informatie over de vorderingen op lange termijn verwijzen we naar toelichting 12.

De toename van de 'overige vorderingen' (KUSD 4 927) is te verklaren door een toename van de GST-vordering (btw-vordering) bij Hargy Oil Palms Ltd. (+ KUSD 2 237) alsook bij onze Indonesische dochterondernemingen (+ KUSD 1 930), een toename van de korte termijnvordering uit de verkoop van Sipef-CI (+ KUSD 3 013) en een toename van de betaalde voorschotten (+ KUSD 2 000). De totale stijging wordt gecompenseerd door een herclassificatie van KUSD 5 374 van de kortlopende naar de langlopende vorderingen met betrekking tot onze plasma vorderingen in Indonesië. De resterende toename bestaat uit verscheidene kleinere bedragen in de verschillende filialen.

De Groep heeft het verwachte kredietverlies berekend in overeenstemming met IFRS 9 en heeft vastgesteld dat dit geen materiële impact heeft.

De 'overige schulden' (KUSD 9 455) hebben voornamelijk betrekking op sociale verplichtingen (te betalen salarissen, voorzieningen voor vakantieloon en bonus) en zijn licht gestegen in vergelijking met vorig jaar.

15. EIGEN VERMOGEN DEEL GROEP

Kapitaal en uitgiftepremies

Het maatschappelijk kapitaal van de onderneming per 31 december 2018 bedraagt KUSD 44 734, verdeeld over 10 579 328 volstorte gewone aandelen zonder nominale waarde.

	2018	2017	Vershil
Aantal aandelen	10 579 328	10 579 328	0
In KUSD			
Kapitaal	44 734	44 734	0
Uitgiftepremie	107 970	107 970	0
Totaal	152 704	152 704	0

Op 24 mei 2017 werd een kapitaalverhoging voor een bedrag van KUSD 97 122 door uitgifte van 1 627 588 nieuwe aandelen succesvol afgesloten. Dit bracht het totaal aantal uitstaande aandelen op 10 579 328.

	2018	2017	2018	2017
	KUSD	KUSD	KEUR	KEUR
Eigen aandelen beginsaldo	8 308	7 425	6 628	5 897
Inkoop eigen aandelen	1 115	883	986	731
Eigen aandelen - eindsaldo	9 423	8 308	7 614	6 628

Vanaf de start van het aandelen-inkoopprogramma op 22 september 2011 heeft SIPEF een totaal van 143 300 aandelen ingekocht voor een bedrag van KEUR 7 614, ofwel 1,3545% van het totale aantal uitstaande aandelen, ter dekking van een aandelenoptieplan voor het management.

Toegestaan kapitaal

De buitengewone algemene vergadering van 8 juni 2016 heeft de raad van bestuur gemachtigd om het maatschappelijk kapitaal in een of meer malen te verhogen voor een bedrag van KUSD 37 852 gedurende een periode van 5 jaar na de bekendmaking van haar beslissing.

Aandeelhoudersstructuur

De volgende aandeelhoudersmeldingen werden aan de onderneming bekendgemaakt:

In onderling overleg	Aantal aandelen	Datum melding	Deler	%
Ackermans & Van Haaren NV	3 233 236	26/10/2018	10 579 328	30,562
Cabra NV (Baron Bracht en kinderen)	1 301 032	26/10/2018	10 579 328	12,298
Totaal stemmen handelend in onderling overleg	4 534 268			42,860

Omrekeningsverschillen

De omrekeningsverschillen bevatten alle verschillen die voortvloeien uit de omrekening van de jaarrekeningen van onze dochterondernemingen waarvan de functionele valuta verschillend is van de presentatiemunteenheid van de Groep (USD). De beweging ten opzichte van vorig jaar is voornamelijk het gevolg van de beweging van de USD ten opzichte van de EUR (KUSD - 271) en de verwerking van de historische omrekeningsverschillen door de verkoop van BDM-ASCO (KUSD 1 077).

In KUSD	2018	2017
Beginsaldo per 1 januari	-12 492	-18 092
Mutatie, integrale consolidatie	- 271	750
Mutatie, vermogensmutatie	1 077	1 334
Wijziging consolidatiekring (herclassificatie naar winst- en verliesrekening nav verwerving controle PT AM)	0	3 516
Eindsaldo per 31 december	-11 686	-12 492

Dividenden

Op 12 februari 2019 heeft de raad van bestuur de uitbetaling van KEUR 5 819 (EUR 0,55 bruto per gewoon aandeel) voorgesteld. Dit dividend is nog niet goedgekeurd door de algemene vergadering van aandeelhouders van SIPEF en werd als dusdanig niet verwerkt in de jaarrekening per 31 december 2018.

Kapitaalbeheer

De kapitaalstructuur van de Groep is gebaseerd op de financiële strategie zoals vastgesteld door de raad van bestuur. Deze strategie bestaat samengevat uit een expansiepolitiek met het respecteren van een zeer beperkte schuldgraad. Het management legt jaarlijks het financieringsplan ter goedkeuring voor aan de raad van bestuur.

Controleketen

1. Controleketen boven Ackermans & van Haaren NV

- I. Ackermans & van Haaren NV wordt rechtstreeks gecontroleerd door Scaldis Invest NV, een vennootschap naar Belgisch recht.
- II. Scaldis Invest NV wordt rechtstreeks gecontroleerd door Belfimas NV, een vennootschap naar Belgisch recht.
- III. Belfimas NV wordt rechtstreeks gecontroleerd door Celfloor S.A., een vennootschap naar Luxemburgs recht.
- IV. Celfloor S.A. wordt rechtstreeks gecontroleerd door Apodia International Holding B.V., een vennootschap naar Nederlands recht.
- V. Apodia International Holding B.V. wordt rechtstreeks gecontroleerd door Palamount S.A., een vennootschap naar Luxemburgs recht.
- VI. Palamount S.A. wordt rechtstreeks gecontroleerd door "Het Torentje", een stichting administratiekantoor opgericht naar Nederlands recht.
- VII. Stichting administratiekantoor "Het Torentje" is de ultiem controlerende aandeelhouder. Overeenkomstig artikel 11, §1 van de Wet van 2 mei 2007 treedt stichting administratiekantoor "Het Torentje" op in eigen naam en voor rekening van de vennootschappen vermeld onder (II) en (VI).

2. Controleketen boven Cabra NV

Priscilla Bracht, Theodora Bracht en Victoria Bracht oefenen gezamenlijk de controle uit over Cabra NV.

16. MINDERHEIDSBELANGEN

Volgens de Indonesische wetgeving mag een buitenlandse investeerder maximaal 95% van de aandelen van een plantagebedrijf bezitten. Hierdoor hebben alle Indonesische entiteiten minstens 5% minderheidsbelangen. De minderheidsbelangen van onze Indonesische dochterondernemingen bestaan voornamelijk uit één Indonesisch pensioenfonds.

Hieronder worden de minderheidsbelangen per onderneming weergegeven, alsook hun deel in het eigen vermogen en de winst van het boekjaar:

In KUSD	2018			2017		
	% minderheidsbelangen	Aandeel in het eigen vermogen	Aandeel in de winst van het boekjaar	% minderheidsbelangen	Aandeel in het eigen vermogen	Aandeel in de winst van het boekjaar
PT Tolan Tiga Indonesia	5,00	16 942	610	5,00	16 144	4 719
PT Eastern Sumatra Indonesia	9,75	5 267	338	9,75	5 266	464
PT Kerasaan Indonesia	45,85	4 000	983	45,85	3 479	1 492
PT Bandar Sumatra Indonesia	9,75	1 481	- 49	9,75	1 536	58
PT Melania Indonesia	9,75	3 153	- 85	9,75	3 250	104
PT Mukomuko Agro Sejahtera	14,26	- 275	- 69	14,26	- 208	63
PT Umbul Mas Wisesa	5,10	- 615	26	5,10	- 640	350
PT Citra Sawit Mandiri	5,10	- 211	- 38	5,10	- 171	64
PT Toton Usaha Mandiri	5,10	16	13	5,10	2	61
PT Agro Rawas Ulu	5,00	- 6	- 41	5,00	35	- 22
PT Agro Kati Lama	5,00	- 100	- 102	5,00	2	- 33
PT Agro Muara Rupit	5,10	125	- 38	5,10	165	- 19
PT Agro Muko	9,75	5 453	748	9,75	4 744	1 572
PT Dendymarker Indah Lestari	9,75	- 920	- 420	9,75	- 404	- 178
Jabelmalux SA	0,11	- 60	0	0,11	- 60	0
Totaal		34 250	1 876		33 140	8 695

Het aandeel van de minderheidsbelangen in de materiële vaste activa (inclusief de biologische activa - dragende planten) bedraagt KUSD 35 463 in 2018 (2017: KUSD 33 722).

De bewegingen van het jaar kunnen als volgt samengevat worden:

In KUSD	2018	2017
Per einde vorig boekjaar	33 140	25 063
Winst van de periode toe te rekenen aan minderheidsbelangen	1 876	8 695
Toegezegd-pensioenregelingen - IAS 19R	- 67	- 13
Uitbetaalde dividenden	- 606	-1 730
Eigen vermogenstransacties met minderheidsaandeelhouders	0	424
ANJ acquisitie PT Agro Muko	0	59 917
MP Evans acquisitie PT Agro Muko	0	-55 275
Transfert PT Agro Muko naar PT Tolan Tiga	0	-3 618
Andere	- 93	- 323
Per einde boekjaar	34 250	33 140

De uitbetaalde dividenden aan minderheidsbelangen bestaan uit:

In KUSD	2018	2017
PT Agro Muko	0	1 300
PT Kerasaan Indonesia	430	430
PT Eastern Sumatra Indonesia	176	0
Totaal	606	1 730

Er zijn geen beperkingen op de overdrachten van geldfondsen. De minderheden hebben geen rechten om de activa van de Groep aan te wenden of de passiva van de dochterondernemingen af te lossen. De minderheidsbelangen hebben geen significante beschermende rechten ("protective rights").

17. VOORZIENINGEN

In KUSD	2018	2017
Voorziening	1 550	2 898

De voorzieningen hebben geheel betrekking op een BTW geschil in Indonesië (KUSD 1 550). De daling ten opzichte van vorig jaar (KUSD – 1 348) is te wijten aan de afwikkeling van bepaalde rechtszaken ten gunste van SIPEF (KUSD 1 125). De timing van de afloop van het geschil is moeilijk in te schatten.

18. PENSIOENVERPLICHTINGEN

Toegezegde-pensioenregelingen

De voorziening voor pensioenen betreft in hoofdzaak de toegezegde-pensioenregelingen in Indonesië. Deze pensioenregelingen, die voorzien in de uitkering van een kapitaal bij pensionering, zijn niet extern gefinancierd. Het totaal aantal werknemers dat aangesloten is op deze pensioenregeling bedraagt 8 969. De pensioenregeling wordt uitbetaald op 55-jarige leeftijd, of na 30 jaar anciënniteit, afhankelijk van welke het eerst wordt bereikt.

Aangezien de pensioenregeling wordt aangepast door de toekomstige loonsverhogingen en een actualiseringsvoet, wordt het pensioenplan blootgesteld aan het risico van potentiële wijzigingen in de toekomstige loonsverwachtingen van Indonesië, alsook het risico van de inflatie en de intrestvoeten in Indonesië. Bovendien zijn de pensioenen betaalbaar in Indonesische Roepia. Hierdoor wordt de pensioenregeling blootgesteld aan een wisselkoersrisico. We verwijzen naar toelichting 27 voor meer info met betrekking tot het wisselkoersrisico van de Groep. Vermits de pensioenregeling niet extern gefinancierd wordt, is er geen risico op het lange termijnbeleggingsrendement.

De volgende reconciliatie geeft de variatie van de totale pensioenvoorziening weer tussen 2017 en 2018:

In KUSD	2017	Pensioen-kost	Betalingen	Wissel-koers	Omrekenings-verschil	Variatie perimenter	Andere	2018
Indonesië	18 300	4 414	-2 696	-1 149	0	0	12	18 881
Ivoorkust	818	112	- 16	0	- 36	0	- 231	647
Andere	40	0	- 14	0	0	0	0	26
Totaal	19 158	4 526	-2 726	-1 149	- 36	0	- 219	19 554

De volgende actuariële veronderstellingen worden gebruikt om de pensioenvoorziening in Indonesië te berekenen:

	2018	2017
Actualiseringsvoet	8,50%	7,50%
Toekomstige loonsverhoging	6,00%	5,00%
Verwachte pensioenleeftijd	55 jaar of 30 jaar anciënniteit	55 jaar of 30 jaar anciënniteit

De pensioenverplichtingen in Indonesië zijn als volgt gewijzigd:

In KUSD	2018	2017
Beginsaldo	18 300	11 329
Variatie perimeter	0	0
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	1 709	1 652
Rentekosten	1 664	1 496
Betaalde vergoedingen	-2 696	-1 605
Actuariële winsten en verliezen	1 041	275
Wisselkoersresultaten	-1 149	- 108
Variatie perimeter	0	5 261
Andere	12	0
Eindsaldo	18 881	18 300

De actuariële winsten en verliezen bestaan uit de volgende componenten:

In KUSD	2018	2017
Ervaringsaanpassingen	1 082	232
Wijzigingen in assumpties	- 41	43
Totaal actuariële winsten en verliezen	1 041	275

De actuariële winsten en verliezen opgenomen in bovenstaande tabel, omvatten het grootste deel van de totale actuariële winsten en verliezen in het geconsolideerde totaalresultaat (KUSD - 1 073). Het resterende verschil (KUSD - 32) bestaat uit de actuariële winsten en verliezen van de ondernemingen die werden opgenomen via de vermogensmutatiemethode (PT Timbang Deli).

De in de balans opgenomen verplichtingen bedragen:

In KUSD	2018	2017
Pensioenverplichtingen	18 881	18 300

De pensioenkost in Indonesië kan als volgt geanalyseerd worden:

In KUSD	2018	2017
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	1 709	1 652
Rentekosten	1 664	1 496
Pensioenkost	3 373	3 148
Actuariële winsten en verliezen geboekt via het totaalresultaat	1 041	275
Totale pensioenkost	4 414	3 423

Deze kosten zijn gerubriceerd in de posten kostprijs van verkopen en verkoop-, algemene - en beheerskosten van de winst- en verliesrekening.

De geschatte betalingen voor 2019 bedragen KUSD 623.

Sensitiviteit van de variatie van de actualiseringsvoet en toekomstige loonsverhoging

De waarden zoals opgenomen in de balans zijn gevoelig voor een verandering in actualiseringsvoet t.o.v. de gebruikte actualiseringsvoet. Hetzelfde geldt voor een verandering in de werkelijke toekomstige loonsverhoging t.o.v. de gehanteerde toekomstige loonsverhoging. Voor onze Indonesische filialen voerden we simulaties uit waarbij we beide parameters met 1% verhoogden of verlaagden. Dit had volgende invloed op de huidige waarde van de pensioenvoorzieningen:

Impact aanpassing actualiseringsvoet:

In KUSD	+1%	Boekwaarde	-1%
Pensioenvoorziening Indonesische filialen	17 428	19 047	20 913
Bruto impact totaalresultaat	1 619		-1 866

Impact aanpassing toekomstige loonsverhoging:

In KUSD	+1%	Boekwaarde	-1%
Pensioenvoorziening Indonesische filialen	20 860	19 047	17 458
Bruto impact totaalresultaat	-1 813		1 589

De verplichting voor personeelsbeloningen in Indonesië bestaat voor KUSD 18 881 uit de integraal geconsolideerde entiteiten en voor KUSD 165 uit de entiteiten die worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (PT Timbang Deli).

Toegezegde-bijdragenregelingen

De Groep betaalt eveneens vaste bijdragen aan openbare of privé-verzekeringsplannen. Aangezien de Groep aangesproken kan worden om bijkomende betalingen te verrichten in geval het gemiddelde rendement op de werkgeversbijdragen en op de werknemersbijdragen niet wordt gehaald, dienen deze plannen volgens IAS 19 te worden beschouwd als "toegezegde-pensioenregelingen".

Naar aanleiding van een analyse van de plannen en het geringe verschil tussen het wettelijk minimum gegarandeerd rendement en het rendement dat gegarandeerd wordt door de verzekeraar, heeft de Groep besloten dat het toepassen van de PUC een immateriële impact zou hebben. Er werd een provisie opgezet voor de som van de positieve verschillen per deelnemer tussen het minimum gegarandeerd rendement (KUSD 1 532) en de geaccumuleerde reserves (KUSD 1 513) per 31 december 2018 voor een totaal bedrag van KUSD 19. De impact op de resultatenrekening is een "past service cost" en werd opgenomen in de personeelskosten. Het totaal van de gecumuleerde reserves bedraagt per eind december 2018 KUSD 3 011 (2017: KUSD 3 024) ten opzichte van het totale minimum gegarandeerd rendement dat per 31 december 2018 KUSD 2 738 (2017: KUSD 2 774) bedroeg.

De gestorte bijdragen in het kader van toegezegde-bijdragenregelingen bedragen KUSD 597 (KUSD 576 in 2017). SIPEF NV is niet verantwoordelijk voor het minimum gegarandeerd rendement op de bijdragen voor de leden van het executief comité (KUSD 549).

19. NETTO FINANCIËLE ACTIVA / (VERPLICHTINGEN)

De netto financiële activa/(verplichtingen) kunnen als volgt worden geanalyseerd:

In KUSD	2018	2017
Financiële verplichtingen < 1 jaar	-111 038	-69 877
Financiële verplichtingen > 1 jaar (incl. derivaten)	-30 000	-40 000
Kortlopend gedeelte van te betalen posten > 1 jaar	-10 000	-10 000
Geldbeleggingen	0	0
Geldmiddelen en kasequivalenten	29 595	36 180
Netto financiële activa/(verplichtingen)	-121 443	-83 697

Analyse netto financiële activa/(verplichtingen) 2018 per munt:

In KUSD	EUR	USD	Andere	Totaal
Korte termijn financiële verplichtingen	-22 488	-98 550	0	-121 038
Geldbeleggingen (onder leningen en vorderingen)	0	0	0	0
Geldmiddelen en kasequivalenten	954	27 100	1 541	29 595
Financiële verplichtingen > 1 jaar (incl. derivaten)	0	-30 000	0	-30 000
Totaal 2018	-21 534	-101 450	1 541	-121 443
Totaal 2017	-20 807	-65 127	2 237	-83 697

De korte termijn financiële verplichtingen in EUR betreffen commercial papers voor een totaal bedrag van KUSD 22 488. Deze schuld werd volledig ingedekt aan een gemiddelde koers van 1 EUR = 1,1756 USD.

De financiële verplichtingen omvatten de lening van 50 miljoen USD die werd aangegaan voor de acquisitie van PT Agro Muko en PT Dendymarker waarvan reeds 10 miljoen USD werd terugbetaald in 2018. Het betreft een lange termijn lening die werd afgesloten bij een beperkte groep banken met een hoge kredietwaardigheid. Het betreft een ongedekte lening met een looptijd van 5 jaar. De intrestvoet is samengesteld als de USD LIBOR 6M + een marge van 1,35%. De variabele LIBOR werd via een "Interest Rate Swap" ingedekt aan een vaste intrestvoet van 1,96%. Er is één financiële conventie verbonden aan deze lening waarbij de netto financiële schuldpositie nooit hoger mag zijn dan tweemaal de EBITDA van het boekjaar. Als gevolg van de hoge volatiliteit van de

palmolieprijzen en de impact hiervan op het resultaat en de EBITDA van de Groep, wordt deze convenant continu samen met de groep banken gecontroleerd. De Groep maakt geen inbreuk op kredietlimieten of convenanten (indien van toepassing) op haar kredietfaciliteiten.

Aansluiting netto financiële activa/(verplichtingen) met kasstroomoverzicht:

In KUSD	2018	2017
Netto financiële activa/(verplichtingen) begin periode	-83 697	-45 061
Stijging/(daling) leningen op lange termijn	10 000	-50 000
Stijging financiële verplichtingen op korte termijn	-41 161	-150 442
Daling financiële verplichtingen op korte termijn	0	142 830
Netto beweging van geldmiddelen en kasequivalenten	-6 585	18 971
Invloed van de wisselkoers op de geldmiddelen en kasequivalenten	0	5
Netto financiële activa/(verplichtingen) einde periode	-121 443	-83 697

20. ACTIVA / PASSIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP

Er werden geen activa of passiva aangehouden voor verkoop per 31 december 2018. Gedurende 2017 verwees de 'nettoactiva aangehouden voor verkoop' naar het netto-activa van BDM-ASCO.

21. OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN / (KOSTEN)

De overige bedrijfsopbrengsten/(kosten) kunnen als volgt uitgesplitst worden:

In KUSD	2018			2017		
	Aandeelhouders van de moedermaatschappij	Minderheidsbelangen	Totaal	Aandeelhouders van de moedermaatschappij	Minderheidsbelangen	Totaal
BTW-geschil Indonesië	1 112	116	1 228	899	121	1 020
Herwaarderingsmeerwaarde acquisitie PT Agro Muko	0	0	0	75 182	4 142	79 324
Meerwaarde op verkoop van BDM-ASCO	7 376	0	7 376	0	0	0
Andere opbrengsten/(kosten)	1 159	- 35	1 124	103	- 160	- 57
Overige bedrijfsopbrengsten/(kosten)	9 647	81	9 728	76 184	4 103	80 287

De overige bedrijfsopbrengsten/kosten bestaan voornamelijk uit aanpassingen aan de voorraad voor verouderingen en magazijnverkoop.

22. FINANCIËEL RESULTAAT

De financieringsopbrengsten betreffen de ontvangen interesten op lopende rekeningen met niet-geconsolideerde ondernemingen en op tijdelijke kasoverschotten, alsook de opbrengst van de verdiscontering van de vorderingen > 1 jaar. De financieringskosten betreffen de interesten op leningen op lange en korte termijn evenals bankkosten en overige financiële kosten.

In KUSD	2018	2017
Ontvangen interesten	277	171
Verdiscontering vorderingen > 1 jaar	2 031	1 473
Financiële kosten	-3 733	-3 212
Wisselresultaten	187	- 400
Financieel resultaat mbt derivaten	-1 852	1 648
Financieel resultaat	-3 091	- 320

23. AANDELENOPTIEPLANNEN

Jaar van aanbod	Aantal toegekende opties	Aantal uitgeoefende opties	Aantal vervallen opties	Saldo	Uitoefenprijs (in EUR)	Uitoefentermijn
2011	22 000		-6 000	16 000	56,99	1/1/2015 - 23/11/2021
2012	20 000		-6 000	14 000	59,14	1/1/2016 - 21/11/2022
2013	20 000		-4 000	16 000	55,50	1/1/2017 - 20/11/2023
2014	20 000	- 700		19 300	54,71	1/1/2018 - 18/11/2024
2015	20 000			20 000	49,15	1/1/2019 - 28/11/2025
2016	20 000			20 000	53,09	1/1/2020 - 07/12/2026
2017	18 000			18 000	62,87	1/1/2021 - 23/11/2027
2018	20 000			20 000	51,85	1/1/2022 - 20/11/2028
Saldo	160 000	- 700	-16 000	143 300		

Het aandelenoptieplan van SIPEF, dat in november 2011 werd goedgekeurd, beoogt de motivatie op lange termijn van de leden van het executief comité en algemene directeuren van de buitenlandse filialen wiens activiteit essentieel is voor het succes van de Groep. De opties geven recht op de verwerving van evenveel aandelen SIPEF.

Het remuneratiecomité is belast met de opvolging van dit plan en met de selectie van de begunstigden. De opties worden gratis aangeboden en hebben een looptijd van 10 jaar.

IFRS 2 werd toegepast op de aandelenopties. De totale waarde van de uitstaande opties 2011 tot en met 2018 (gewaardeerd aan de reële waarde op moment van toekenning), bedraagt KUSD 1 588 en is berekend aan de hand van een aangepast Black & Scholes model, waarvan de voornaamste kenmerken:

Jaar toekenning	Beurskoers (in EUR)	Dividend rendement	Volatiliteit	Intrestvoet	Verwachte levensduur	Black & Scholes waarde (in EUR)
2011	58,00	2,50%	38,29	3,59%	5,00	18,37
2012	58,50	2,50%	37,55	0,90%	5,00	15,07
2013	57,70	2,50%	29,69	1,36%	5,00	12,72
2014	47,68	2,50%	24,83	0,15%	5,00	5,34
2015	52,77	2,50%	22,29	0,07%	5,00	8,03
2016	60,49	3,00%	19,40	-0,37%	5,00	8,38
2017	62,80	3,00%	18,88	-0,12%	5,00	5,57
2018	48,80	3,00%	18,60	-0,03%	5,00	3,54

In 2018 werden 20 000 nieuwe aandelenopties toegekend met een uitoefenprijs van EUR 51,85 per aandeel. De reële waarde bij toekenning werd vastgelegd op KUSD 81 en wordt over de 'vesting'-periode van 3 jaar (2019-2021) in resultaat genomen. De totale kost van de aandelenopties die werd opgenomen in de winst- en verliesrekening bedraagt KUSD 157 in 2018 (2017: KUSD 160).

Ter in dekking van de uitstaande optieverplichtingen heeft SIPEF in totaal 143 300 aandelen in portefeuille.

	Aantal aandelen	Gemiddelde aankoopprijs (in EUR)	Totale aankoopprijs (in KEUR)	Totale aankoopprijs (in KUSD)
Beginsaldo 31/12/2017	124 000	53,45	6 628	8 308
Inkoop eigen aandelen	20 000	51,30	1 023	1 162
Verkoop eigen aandelen	- 700	53,45	- 37	- 47
Eindsaldo 31/12/2018	143 300	53,13	7 614	9 423

De buitengewone algemene vergadering van 11 februari 2015 heeft de raad van bestuur gemachtigd om, indien nodig geacht, eigen aandelen van SIPEF aan te kopen gedurende een periode van 5 jaar na bekendmaking van haar beslissing.

24. WINSTBELASTINGEN

De aansluiting tussen de belastinglasten en de toepasselijke lokale belastingtarieven wordt als volgt voorgesteld:

In KUSD	2018	2017
Resultaat voor belasting	46 973	169 266
Belastingen aan gangbare lokale belastingvoeten	-12 738	-43 865
Gemiddelde toepasselijke belastingtarief	27,12%	25,91%
Permanente verschillen	-2 320	- 522
(Waardevermindering)/terugname waardevermindering op fiscale verliezen	- 794	511
Correcties met betrekking tot vorige boekjaren	- 442	0
Theoretische tax op meerwaarde BDM/ASCO	2 139	0
Theoretische tax op herwaarderingsmeerwaarde PT Agro Muko	0	19 831
Belastinglast	-14 155	-24 045
Gemiddeld effectief belastingtarief	30,13%	14,21%

We ontvingen van de Indonesische tax autoriteiten de formele goedkeuring dat met ingang van boekjaar 2014 onze Indonesische filialen de toestemming hebben om hun tax aangifte in USD neer te leggen. Van de tax autoriteiten in Papoea-Nieuw-Guinea kregen we een toestemming om vanaf 2015 onze tax aangifte op basis van een USD boekhouding te doen. Voor SIPEF NV en Jabelmalux SA hebben we een gelijkaardige toestemming verkregen met effect vanaf boekjaar 2016.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden per fiscale entiteit gesaldeerd. Dit leidt tot de volgende opsplitsing naar uitgestelde belastingvorderingen en uitgestelde belastingverplichtingen:

In KUSD	2018	2017
Uitgestelde belastingen actief	16 224	15 027
Uitgestelde belastingen passief	-50 936	-51 326
Netto uitgestelde belastingen	-34 712	-36 299

De bewegingen in de netto uitgestelde belastingen (vorderingen - verplichtingen) zijn:

In KUSD	2018	2017
Openingsaldo	-36 299	-15 777
Variatie (- kost) / (+ opbrengst) via de winst- en verliesrekening	623	- 818
Tax impact IAS 19R via totaalresultaat	244	71
Tax impact hedge accounting via totaalresultaat	- 146	0
Variatie perimeter	0	- 310
"Purchase price allocation" PT Agro Muko & PT Dendymarker	885	-19 540
Andere	- 19	75
Eindsaldo	-34 712	-36 299

De uitgestelde belastingen zijn het resultaat van:

In KUSD	2018	2017
Toevoeging/(gebruik) van fiscaal overgedragen verliezen	865	-2 371
Herkomst of terugboeking van tijdelijke verschillen - IAS 41 & voorraadherwaardering	1 154	443
Herkomst of terugboeking van tijdelijke verschillen - vaste activa	- 579	212
Herkomst of terugboeking van tijdelijke verschillen - pensioenvoorziening	- 118	360
Herkomst of terugboeking van tijdelijke verschillen - andere	- 699	539
Totaal	623	- 818

De totale uitgestelde belastingvorderingen worden niet integraal opgenomen in de balans. Volgende indeling kan gemaakt worden naar totale, niet-opgenomen en opgenomen uitgestelde belastingen:

In KUSD	2018		
	Totaal	Niet opgenomen	Opgenomen
Biologische Activa	- 942	0	- 942
Vaste activa	-48 079	0	-48 079
Voorraden	-3 120	0	-3 120
Pensioenvoorziening	4 460	0	4 460
Fiscale verliezen	11 608	2 478	9 130
Overige	3 839	0	3 839
Totaal	-32 234	2 478	-34 712

Het merendeel van de niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen per eind 2018 bevindt zich bij de maatschappijen van de South Sumatra groep (KUSD 754) en bij Jabelmalux SA (KUSD 1 637). De uitgestelde belastingvorderingen voor fiscale verliezen worden steeds opgezet en aangepast op basis van de meest recent beschikbare lange termijnplannen.

De totale fiscale verliezen (opgenomen en niet opgenomen) hebben de volgende maturiteit:

In KUSD	2018		
	Totaal	Niet opgenomen	Opgenomen
1 jaar	3 742	390	3 352
2 jaar	5 532	0	5 532
3 jaar	6 176	1 674	4 502
4 jaar	5 917	951	4 966
5 jaar	9 752	348	9 404
Onbeperkt	13 100	5 603	7 497
Totaal	44 220	8 965	35 254

De netto te betalen belastingen betreffen hoofdzakelijk te betalen belastingen in Indonesië. In 2018 heeft dit voornamelijk betrekking op terug te vorderen belastingen door te veel betaalde voorschotten die berekend worden op basis van het resultaat van het vorig boekjaar. Aangezien de resultaten van vorig jaar hoger waren dan die van het huidige jaar, heeft de SIPEF-groep een netto belastingvordering.

In KUSD	2018	2017
Terug te vorderen belastingen	9 280	1 610
Te betalen belastingen	- 71	-12 480
Netto te betalen belastingen	9 209	-10 870

In KUSD	2018	2017
Netto te betalen belastingen begin periode	-10 870	-1 567
Variatie perimeter	0	- 329
Overboekingen	320	- 47
Te betalen belastingen	-14 778	-22 538
Betaalde belastingen	34 537	13 611
Netto te betalen belastingen einde periode	9 209	-10 870

De betaalde belastingen zoals weergegeven in het kasstroomoverzicht zijn samengesteld uit de volgende elementen:

In KUSD	2018	2017
Belastinglast	-14 155	-24 045
Uitgestelde belastingen	- 623	1 507
Actuele belastingen	-14 778	-22 538
Variatie vooruitbetaalde belastingen	-7 350	6 197
Variatie te betalen belastingen	-12 409	2 730
Betaalde belastingen	-34 537	-13 611

25. INVESTERINGEN IN GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN EN JOINT VENTURES

De SIPEF-groep heeft de volgende belangen- en controlepercentages in de geassocieerde deelnemingen en joint ventures:

Entiteit	Locatie	Controle %	Belangen %
Verdant Bioscience Pte Ltd	Singapore / Republiek Singapore	38,00	38,00
PT Timbang Deli Indonesia	Medan / Indonesië	38,00	36,10
BDM NV	Antwerpen / België	0.00	0.00
ASCO NV	Antwerpen / België	0.00	0.00

De investeringen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures bestaan uit 2 sectoren:

1. De tropische landbouw - PT Timbang Deli en Verdant Bioscience Singapore Pte Ltd
2. De verzekeringsbranche - BDM NV en ASCO NV (deze werd verkocht in 2018)

Verdant Bioscience Singapore Pte Ltd (VBS) is een nieuw opgerichte vennootschap gelegen in Singapore. Per 1 januari 2014 heeft de Groep een belang van 38% in VBS. Deze vennootschap is een samenwerking tussen Ultra Oleom Pte Ltd (52%), SIPEF NV (38%) en Biosing Pte (10%) en heeft als doel om onderzoek en ontwikkeling te doen naar hoge rendementszaden met het oog om deze te commercialiseren.

De Groep behoudt een deelname van 36,10% in PT Timbang Deli, een onderneming gelegen op het eiland Sumatra in Indonesië. PT Timbang Deli is actief in het verbouwen van rubber. Naar aanleiding van de "Share Swap agreement" met Verdant Bioscience Singapore Pte Ltd heeft de SIPEF-groep 95% van de totale aandelen van PT Timbang Deli ingebracht in Verdant Bioscience Singapore Pte Ltd

De Groep hield een belang van 50% aan in de verzekeringsgroep BDM NV en ASCO NV, dewelke zich vooral richten tot de maritieme en de industriële verzekeringen. BDM NV is een verzekeringsagent voor o.a. ASCO NV, alsook voor een aantal grote internationale verzekeraars om zo risicodekking in bepaalde nichemarkten aan te bieden. Het resterende belang van 50% in BDM NV en ASCO NV werd aangehouden door de Ackermans & Van Haaren groep. Op 18 december 2017 werd reeds aangekondigd dat SIPEF en Ackermans & van Haaren, die elk 50% van de verzekeringsgroep BDM-ASCO aanhielden, een akkoord bereikt hadden met de op de Nasdaq genoteerde Amerikaanse verzekeraar The Navigators Group, Inc. over de verkoop van 100% van het aandelenkapitaal van BDM-ASCO. De verkoopprijs voor 100% van de aandelen van BDM-ASCO bedroeg EUR 35 miljoen. De verkoop van de verzekeringsbranche BDM-ASCO werd gefinaliseerd in Juni 2018 met een éénmalige meerwaarde van KUSD 7 376.

De totale post van het actief "geassocieerde ondernemingen en joint ventures" kan als volgt samengevat worden:

In KUSD	2018	2017
Verdant Bioscience Pte Ltd	6 196	6 594
PT Timbang Deli Indonesia	1 043	1 522
Verzekeringen (BDM NV en ASCO NV)**	0	0
Totaal	7 239	8 116

De totale post "Aandeel resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures" kan als volgt worden samengevat:

In KUSD	2018	2017
PT Agro Muko*	0	2 011
Verdant Bioscience Pte Ltd	- 398	- 262
PT Timbang Deli Indonesia	- 456	- 335
Verzekeringen (BDM NV en ASCO NV)**	0	1 723
Totaal resultaat	- 854	3 137

*twee maanden van het resultaat van PT AM in vorig jaar alvorens PT AM integraal werd opgenomen

** BDM-ASCO werd verkocht in juni 2018

Aangezien de impact van de verzekeringsbranche op de geconsolideerde financiële staten gering is, worden de verkorte financiële staten niet apart weergegeven.

Tropische landbouw

De geassocieerde ondernemingen en joint ventures in de tropische landbouw bevatten de geassocieerde ondernemingen PT Timbang Deli en Verdant Bioscience Pte Ltd

Hieronder worden de verkorte financiële staten van de geassocieerde ondernemingen en joint ventures volgens IFRS en zijn voor intercompany eliminaties en exclusief goodwill.

In KUSD	Verdant Bioscience Pte Ltd		PT Timbang Deli	
	2018	2017	2018	2017
Biologische activa	0	0	4 509	4 420
Overige vaste activa	23 617	23 622	7 264	6 567
Vlottende activa	10 676	9 207	716	540
Geldmiddelen en kasequivalenten	141	49	209	268
Totaal activa	34 434	32 878	12 698	11 795
Langlopende verplichtingen	0	0	1 066	1 100
Financiële schulden op lange termijn	0	0	0	0
Kortlopende verplichtingen	12 058	9 454	10 978	8 715
Financiële schulden op korte termijn	0	0	0	0
Eigen vermogen	22 376	23 424	654	1 980
Totaal passiva	34 434	32 878	12 698	11 795

Hieronder worden de verkorte winst- en verliesrekeningen van de geassocieerde ondernemingen en joint ventures weergegeven. Deze werden opgesteld volgens IFRS en zijn voor intercompany eliminaties.

In KUSD	Verdant Bioscience Pte Ltd		PT Timbang Deli	
	2018	2017	2018	2017
Opname in de consolidatie:	38,00%	38,00%	36,10%	36,10%
Omzet	0	0	1 654	1 951
Afschrijvingen	9	6	604	300
Interestopbrengsten	54	47	1	4
Interestkosten	0	0	55	15
Netto resultaat	-1 048	- 689	-1 261	- 929
Gedeelte in de consolidatie	- 398	- 262	- 456	- 335
Totaal deel van de groep	- 398	- 262	- 456	- 335
Totaal deel derden	0	0	0	0
Totaal	- 398	- 262	- 456	- 335

Aansluiting geassocieerde ondernemingen en joint ventures

Deze tabellen werden opgesteld op basis van de IFRS - cijfers zoals opgenomen in de consolidatie, volgens de waarderingsregels van de SIPEF-groep, voor toewijzing van goodwill.

Aansluiting tropische landbouw

In KUSD	Verdant Bioscience Pte Ltd		PT Timbang Deli	
	2018	2017	2018	2017
Eigen vermogen zonder goodwill	22 376	23 424	654	1 980
Deel groep	8 503	8 901	236	715
Goodwill	0	0	807	807
Equity eliminatie PT Timbang Deli	-2 307	-2 307	0	0
Totaal deel groep	6 196	6 594	1 043	1 522

Aansluiting verzekeringen

In KUSD	Verzekeringen	
	2018	2017
Eigen vermogen zonder goodwill	0	24 019
Totaal deel groep*	0	12 010

* BDM-ASCO werd verkocht in juni 2018

Dividenden ontvangen van geassocieerde ondernemingen en joint ventures

Gedurende het jaar werden er geen dividenden ontvangen van geassocieerde ondernemingen en joint ventures.

Er zijn geen beperkingen op de overdrachten van geldfondsen naar de Groep.

26. VARIATIE BEDRIJFSKAPITAAL

De kasstroom uit bedrijfsactiviteiten was, in lijn met de gedaalde bedrijfswinst, significant lager in 2018 (KUSD 33 682) dan in 2017 (KUSD 119 853).

Het toegenomen gebruik van werkkapitaal (KUSD -13 680) is voornamelijk het gevolg van hogere voorraden, bijkomende voorschotten die werden verstrekt aan omliggende boeren in de Musi Rawas-regio voor de ontwikkeling van hun arealen in het kader van de plasmawetgeving en een tijdelijke vertraging in de terugbetaling van terug te vorderen BTW in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea.

In Indonesië en in Papoea-Nieuw-Guinea verricht de Groep steeds vooruitbetalingen van belastingen op basis van de resultaten van het vorige jaar. De hogere betaalde belastingen (KUSD -34 537) weerspiegelen de hogere winst van 2017 in vergelijking met deze van 2018. Bovendien was er in 2017 een regularisatie van de te veel betaalde voorafbetalingen uit voorgaande jaren.

27. FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Bij de uitoefening van de bedrijfsactiviteit wordt de Groep blootgesteld aan verschillende risico's, waaronder de schommelingen in de marktprijzen van de basisproducten, valuta-, rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Derivaten worden in beperkte mate gebruikt om het risico voor de Groep verbonden aan de schommelingen van de wisselkoersen en de rente te verminderen.

Schommelingen in de marktprijzen van de basisproducten

Structureel risico

SIPEF-groep staat bloot aan structurele grondstoffenprijsrisico's. Het risico heeft voornamelijk betrekking op palmolie/palmpitolie en in mindere mate rubber. Een verandering van de palmolieprijs met USD 10 CIF per ton heeft een impact van ongeveer KUSD 2 820 (zonder rekening te houden met bijkomende effecten van de export tax in Indonesië) op het resultaat na belasting. Dit risico wordt aanzien als een bedrijfsrisico.

Transactioneel risico

De Groep wordt geconfronteerd met transactionele risico's op verkochte goederen. Het transactioneel risico is het risico dat de prijs van de grondstoffen aangekocht van derden schommelt tussen het moment waarop de prijs wordt bepaald met de klant en het moment waarop de transactie afgewikkeld wordt. Dit risico wordt aanzien als een bedrijfsrisico.

Valutarisico

De meerderheid van de dochterondernemingen hebben als functionele valuta de US dollar. Het wisselkoersrisico waaraan de Groep blootgesteld is, kan opgesplitst worden in drie types: structurele risico's, transactionele risico's en omrekeningsrisico's:

Structurele risico's

Aangezien alle activiteiten zich buiten de USD-zone bevinden (Indonesië, Papoea-Nieuw-Guinea, Ivoorkust en Europa) zijn de kostprijzen van de SIPEF-groep voor een deel in andere munten uitgedrukt. Elke wijziging in de USD-lokale valuta wisselkoers heeft een aanzienlijke invloed op de bedrijfsresultaten van de onderneming. Het merendeel van dit structurele risico wordt aanzien als een bedrijfsrisico.

Transactionele risico's

De Groep is ook onderhevig aan transactionele risico's met betrekking tot de valuta's, namelijk het risico dat wisselkoersen schommelen tussen het moment waarop de prijs wordt bepaald met een klant, leverancier of financiële instelling en het moment waarop de transactie afgewikkeld wordt. Zulke risico's worden, met uitzondering van een natuurlijke dekking, niet ingedekt gezien de relatief korte looptijd van de meeste verplichtingen en vorderingen.

De verplichtingen voor personeelsbeloningen na uitdiensttreding in Indonesië zijn echter significante lange termijnschulden die volledig betaalbaar zijn in IDR. Een devaluatie of revaluatie van 10% van de IDR ten opzichte van de USD heeft de volgende invloed op de winst- en verliesrekening:

In KUSD	IDR Dev 10%	Boekwaarde	IDR Rev 10%
Verplichtingen voor personeelsbeloningen na uitdiensttreding in Indonesië	17 315	19 047	21 163
Bruto impact winst- en verliesrekening	1 732		-2 116

De verplichting voor personeelsbeloningen in Indonesië bestaat voor KUSD 18 881 uit de integraal geconsolideerde entiteiten en voor KUSD 166 uit de entiteiten die worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (PT Timbang Deli).

Daarnaast heeft de raad van bestuur op 12 februari 2019 de uitbetaling van KEUR 5 819 (EUR 0,55 bruto per gewoon aandeel) voorgesteld. In het kader van onze liquiditeits- en valutapolitiek werd het wisselkoersrisico voor de uitbetaling van dit dividend in drie schijven ingedekt door de verkoop van KUSD 9 793 voor KEUR 7 940 (gemiddelde wisselkoers van 0,8108).

- KUSD 9 793 (KEUR 7 940) vóór jaareinde
- KUSD 0 (KEUR 0) na jaareinde

Sensitiviteitsanalyse:

Voor wat de indekking van het dividend betreft voor jaareinde heeft een devaluatie of revaluatie van 10% van de EUR ten opzichte van de USD aan slotkoers de volgende invloed op de winst- en verliesrekening:

In KUSD	EUR Dev 10%	Slotkoers	EUR Rev 10%
Dividend	8 261	9 087	10 096
Bruto impact winst- en verliesrekening	- 826		1 010

Omrekeningsrisico's

De SIPEF-groep is een internationaal bedrijf met vestigingen die niet in USD rapporteren. Als dergelijke resultaten geconsolideerd worden in de rekeningen van de Groep, staat het omgerekende bedrag bloot aan waardeschommelingen van de lokale valuta's ten opzichte van de USD. SIPEF-groep dekt dit risico niet in (zie waarderingsregels).

Gezien vanaf 1 januari 2007 de functionele valuta van het merendeel van de activiteiten dezelfde is als de rapporteringsmunt werd dit risico grotendeels beperkt.

Renterisico

De blootstelling van de Groep aan rentevoetschommelingen houdt verband met de financiële verplichtingen van de Groep. Eind december 2018 bedroegen de netto financiële activa/(verplichtingen) KUSD -121 443 (2017: KUSD -83 697), waarvan KUSD 121 038 korte termijn financiële verplichtingen (2017: KUSD 79 877) en KUSD 29 595 netto korte termijnbeleggingen (2017: KUSD 36 180).

De financiële verplichtingen > 1 jaar (incl. derivaten) bedragen KUSD 30 000 (2017: KUSD 40 000).

Aangezien alle schulden op korte termijn aan variabele intrestvoeten onderworpen zijn, zijn wij van mening dat een wijziging van 0,5% op de intrestvoet geen materiële impact zal hebben.

Gezien de schuldfinanciering op lange termijn voornamelijk is gebaseerd op een variabele rentevoet, bestaat het risico dat bij een stijging van de rentevoet de financieringskosten oplopen. Dit renterisico wordt ingedekt aan de hand van een interest rate swap (IRS). Deze renteswap heeft als doel de volatiteit (en zodoende het renterisico) zoveel mogelijk in te perken.

De beschikbare financiële middelen worden op korte termijn belegd onder de vorm van termijndeposito's.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat één van de contracterende partijen zijn verplichtingen niet nakomt waardoor er voor de andere partij een verlies kan ontstaan. Dit kredietrisico kan opgesplitst worden in een commercieel en financieel kredietrisico. Aangaande het commerciële kredietrisico heeft het management een kredietpolitiek uitgewerkt en de blootstelling aan dit kredietrisico wordt continu opgevolgd.

In de praktijk wordt er een onderscheid gemaakt tussen:

In KUSD	2018	2017
Vorderingen uit de verkopen van palmolie, rubber en thee	34 139	34 939
Vorderingen uit de verkopen van bananen en planten	862	1 526
Totaal	35 001	36 465

Het kredietrisico bij de eerste categorie is eerder beperkt gezien deze verkopen voor een groot deel onmiddellijk betaald worden tegen afgifte van de eigendomsdocumenten. Daarnaast betreft het een beperkt aantal hoog aangeschreven klanten: per product wordt ca 90% van de omzet gerealiseerd door maximaal 10 klanten. Voor palmolie zijn er twee klanten die elks afzonderlijk meer dan 30% van de omzet vertegenwoordigen. Voor thee zijn er drie klanten die samen meer dan 55% van de omzet vertegenwoordigen en voor rubber is er één klant die meer dan 60% van de omzet vertegenwoordigt. In tegenstelling tot de eerste categorie is het kredietrisico van de vorderingen uit de verkopen van bananen en planten groter.

Voor beide categorieën bestaat er een wekelijkse opvolging van de openstaande saldi en een actief aanmaningsbeleid. Waardeverminderingen worden opgenomen als volledige of gedeeltelijke inning onwaarschijnlijk is geworden. Elementen die bij deze beoordeling in aanmerking worden genomen zijn voornamelijk de mate van betalingsachterstand en kredietwaardigheid van de klant. De vorderingen uit de verkoop van bananen en planten hebben de volgende vervaldagstructuur:

In KUSD	2018	2017
Niet vervallen	619	877
Vervallen < 30 dagen	101	319
Vervallen tussen 30 en 60 dagen	142	96
Vervallen tussen 60 en 90 dagen	-17	82
Vervallen > 90 dagen	17	152
Totaal	862	1 526

In 2018 werd er één vordering als dubieus geboekt waarvoor een totale provisie van KUSD 78 werd aangelegd. Het gaat hier om een vordering die betrekking heeft op de verkoop van bananen en planten. Echter, indien we kijken naar de historiek van wanbetalingen binnen de SIPEF-groep, merken we op dat dit uitzonderlijk is.

In 2017 werd er geen waardeverminderingen op vorderingen in de resultatenrekening opgenomen.

IFRS 9 Financiële instrumenten vervangt IAS 39 Financiële instrumenten: opname en waardering en brengt de volgende aspecten bij elkaar van de boekhouding voor financiële instrumenten: classificatie en waardering, waardeverminderingen en 'hedge accounting'. IFRS 9 is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018, waarbij vervroegde toepassing is toegestaan.

De Groep paste de vereenvoudigde versie van IFRS 9 toe voor het meten van de verwachte kredietverliezen waarbij een bedrag wordt bepaald dat gelijk is aan de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. De Groep heeft de impact van IFRS 9 geanalyseerd en geconcludeerd dat er geen materiële impact is op de huidige provisie. De Groep heeft ook een inschatting gemaakt of het historisch patroon van wanbetalingen in de toekomst materieel zou veranderen en verwacht geen significante impact.

Liquiditeitsrisico

Een materieel en aanhoudend tekort in onze kasstromen zou onze kredietwaardigheid en het vertrouwen van investeerders kunnen schaden en zou het vermogen van de Groep om kapitaal aan te trekken kunnen beperken. De operationele kasstroom biedt de middelen om de financiële verplichtingen te financieren en de aandeelhouderswaarde te verbeteren. De Groep beheerst de liquiditeitsrisico's door middel van kortetermijn- en langetermijnschattingen van toekomstige kasstromen. SIPEF-groep houdt toegang tot de kapitaalmarkten door middel van kort- en langlopende schuldprogramma's.

De volgende tabel geeft de contractueel overeengekomen (niet-verdisconteerde) kasstromen voortvloeiend uit schulden op balansdatum:

2018 - In KUSD	Boek- waarde	Contractuele kasstromen	Minder dan 1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar	3-4 jaar	Meer dan 5 jaar
Financiële verplichtingen > 1 jaar (incl. derivaten)	30 000	-31 454	- 559	-10 498	-10 298	-10 099	0
Handelsschulden en overige te betalen posten < 1 jaar							
Handelsschulden	19 647	-19 647	-19 647				
Ontvangen voorschotten	450	- 450	- 450				
Financiële verplichtingen < 1 jaar							
Kortlopend gedeelte van te betalen posten > 1 jaar	10 000	-10 331	-10 331				
Financiële verplichtingen	111 038	-111 161	-111 161				
Derivaten	771	- 771	- 771				
Andere kortlopende verplichtingen	0	0	0				
Kortlopende verplichtingen	171 906	-173 814	-142 919	-10 498	-10 298	-10 099	0

2017 - In KUSD	Boek- waarde	Contractuele kasstromen	Minder dan 1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar	3-4 jaar	Meer dan 5 jaar
Financiële verplichtingen > 1 jaar (incl. derivaten)	40 000	-42 154	- 559	-10 700	-10 498	-10 298	-10 099
Handelsschulden en overige te betalen posten < 1 jaar							
Handelsschulden	18 243	-18 243	-18 243				
Ontvangen voorschotten	678	- 678	- 678				
Financiële verplichtingen < 1 jaar							
Kortlopend gedeelte van te betalen posten > 1 jaar	10 000	-10 331	-10 331				
Financiële verplichtingen	69 877	-69 972	-69 972				
Derivaten	0	0	0				
Andere kortlopende verplichtingen	0	0	0				
Kortlopende verplichtingen	138 798	-141 378	-99 783	-10 700	-10 498	-10 298	-10 099

Teneinde het financiële kredietrisico te beperken heeft SIPEF haar belangrijkste activiteiten bij een beperkte groep banken met een hoge kredietwaardigheid ondergebracht. In 2018 waren er zoals voorgaande jaren geen inbreuken op de voorwaarden vermeld in de kredietovereenkomsten noch tekortkomingen in de aflossingen.

Financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde op de balans

Binnen de Groep kan gebruik worden gemaakt van financiële instrumenten voor risicobeheersing. Het betreft dan met name financiële instrumenten die het risico van wijzigende interestvoeten of wisselkoersen beheersen. De tegenpartijen van deze financiële instrumenten zijn uitsluitend vooraanstaande banken.

Afgeleide instrumenten worden initieel gewaardeerd tegen kostprijs. Na de initiële erkenning worden deze instrumenten opgenomen in de balans aan hun reële waarde, waarbij de wijzigingen in de reële waarde in resultaat worden geboekt tenzij deze instrumenten deel uitmaken van indekkingsverrichtingen.

De reële waarden van deze derivaten zijn:

In KUSD	2018	2017
Termijnwisselverrichtingen	-1 382	759
Renteswaps	611	- 180
Reële waarde (+ = actief; - = verplichting)	- 771	579

Overeenkomstig IFRS 13 werden de financiële instrumenten gegroepeerd in 3 niveaus volgens de mate waarin de reële waarde vastgesteld kan worden:

- Niveau 1 inputs zijn genoteerde (niet bijgestelde) prijzen op actieve markten voor identieke activa en passiva waar de entiteit toegang tot heeft op de waarderingsdatum;
- Niveau 2 inputs zijn afgeleid van andere elementen dan de genoteerde prijzen op niveau 1 die vast te stellen zijn voor activa en passiva, ofwel direct, ofwel indirect; en
- Niveau 3 inputs zijn niet-waarneembare inputs voor een actief of passief.

De reële waarde van de termijnwisselverrichting en interest rate swap ("IRS") berekend op basis van de slotkoers per 31 december 2018 werd eveneens ondergebracht in niveau 2. Het notioneel bedrag van de termijnwisselcontracten bedraagt KUSD 32 893.

De toekomstige wisselkoerscontracten werden niet gedocumenteerd als in een afdekkingsrelatie. Bijgevolg worden alle veranderingen van de reële waarde opgenomen in het financieel resultaat. De Groep heeft de "interest rate swaps" IRS) wel gedocumenteerd als in een afdekkingsrelatie. De voorwaarden van de IRS en de afgedekte schuld komen 100% overeen. Daarom is er geen effectiviteitstest vereist op basis van een verhouding tussen de veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument en die van de afgedekte schuld. Een IRS met identieke contractuele voorwaarden zou een beperkte inefficiëntie hebben.

Het notioneel bedrag van de IRS bedraagt KUSD 40 000. De boekwaarde van de IRS werd opgenomen onder de derivaten (schulden) voor een bedrag van KUSD 611, de uitgestelde belastingvorderingen voor een bedrag van KUSD 177 en het totaalresultaat in het eigen vermogen voor een bedrag van KUSD 434. De stijging ten opzichte van vorig jaar bedraagt KUSD 324 (voor belastingen) en werd opgenomen in de andere elementen van het totaalresultaat van het jaar. Het verschil tussen de totale kasstroomafdekkingen in de andere elementen van het totaalresultaat (KUSD 503 voor belastingen) en de stijging van de IRS (KUSD 324) bedraagt KUSD 179 (voor belastingen) en heeft betrekking op de kasstroomafdekking op de verkoop van BDM/ASCO dewelke werd gerealiseerd in 2018.

Financiële instrumenten per categorie

De volgende tabel geeft de financiële instrumenten per categorie weer per eind 2018 en eind 2017.

2018 - In KUSD	Boekwaarde	IFRS 9 categorie	Reële waarde	Hiërarchie van de reële waarde
Financiële activa				
Andere financiële activa	77	AKP	77	Niveau 2
Vorderingen > 1 jaar				
Overige vorderingen	11 112	AKP	11 112	Niveau 2
Totaal financiële vaste activa	11 189		11 189	
Handelsvorderingen en overige vorderingen				
Handelsvorderingen	35 001	AKP	35 001	Niveau 2
Investerings				
Andere investeringen en beleggingen				
Geldmiddelen en kasequivalenten	29 595	AKP	29 595	Niveau 2
Derivaten	0	FVTPL		Niveau 2
Derivaten	0	Hedging		Niveau 2
Totaal financiële vlottende activa	64 596		64 596	
Handelsschulden en overige te betalen posten > 1 jaar				
Financiële verplichtingen > 1 jaar	30 000	AKP	30 000	Niveau 2
Totaal langlopende financiële verplichtingen	30 000		30 000	
Handelsschulden en overige te betalen posten < 1 jaar				
Handelsschulden	19 647	AKP	19 647	Niveau 2
Ontvangen voorschotten	450	AKP	450	Niveau 2
Financiële verplichtingen < 1 jaar	0		0	
Kortlopend gedeelte van te betalen posten > 1 jaar	10 000	AKP	10 000	Niveau 2
Financiële verplichtingen	111 038	AKP	111 038	Niveau 2
Derivaten	1 382	FVTPL	1 382	Niveau 2
Derivaten	- 611	Hedging	- 611	Niveau 2
Totaal kortlopende financiële verplichtingen	141 906		141 906	

2017 - In KUSD	Boekwaarde	IFRS 9 categorie	Reële waarde	Hiërarchie van de reële waarde
Financiële activa				
Andere financiële activa	78	AKP	78	Niveau 2
Vorderingen > 1 jaar				
Overige vorderingen	6 643	AKP	6 643	Niveau 2
Totaal financiële vaste activa	6 721		6 721	
Handelsvorderingen en overige vorderingen				
Handelsvorderingen	36 465	AKP	36 465	Niveau 2
Investerings				
Andere investeringen en beleggingen				
Geldmiddelen en kasequivalenten	36 180	AKP	36 180	Niveau 2
Derivaten	472	FVTPL	472	Niveau 2
Derivaten	107	Hedging	107	Niveau 2
Totaal financiële vlottende activa	73 224		73 224	
Handelsschulden en overige te betalen posten > 1 jaar				
Financiële verplichtingen > 1 jaar	40 000	AKP	40 000	Niveau 2
Totaal langlopende financiële verplichtingen	40 000		40 000	
Handelsschulden en overige te betalen posten < 1 jaar				
Handelsschulden	18 243	AKP	18 243	Niveau 2
Ontvangen voorschotten	678	AKP	678	Niveau 2
Financiële verplichtingen < 1 jaar				
Kortlopend gedeelte van te betalen posten > 1 jaar	10 000	AKP	10 000	Niveau 2
Financiële verplichtingen	69 877	AKP	69 877	Niveau 2
Derivaten	0	FVTPL		Niveau 2
Derivaten	0	Hedging		Niveau 2
Totaal kortlopende financiële verplichtingen	98 798		98 798	

Impact van toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten

In het huidige jaar heeft de Groep IFRS 9 Financiële instrumenten (herziene versie juli 2014) en de gerelateerde daaruit voortvloeiende wijzigingen in andere IFRS normen toegepast vóór hun ingangsdatum. IFRS 9 introduceert nieuwe vereisten voor 1) de classificatie en waardering van financiële activa en financiële verplichtingen; 2) bijzondere waardevermindering van financiële activa en 3) algemene hedge accounting. Details van deze nieuwe vereisten en hun impact op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep worden hieronder beschreven.

De Groep heeft IFRS 9 toegepast in overeenstemming met de overgangsbepalingen uiteengezet in IFRS 9.

De datum van eerste toepassing (d.w.z. de datum waarop de Groep haar bestaande financiële activa en financiële verplichtingen heeft beoordeeld in termen van de vereisten van IFRS 9) is 1 januari 2018. Bijgevolg heeft de Groep de vereisten van IFRS 9 toegepast op instrumenten die opgenomen zijn in de balans per 1 januari 2018 en hebben de vereisten van IFRS 9 niet toegepast op instrumenten die niet langer opgenomen zijn in de balans per 1 januari 2018. De vergelijkende cijfers met betrekking tot instrumenten die niet zijn verwijderd uit de balans per 1 januari 2018 zijn niet herwerkt.

Het management van de Groep beoordeelde de bestaande financiële activa en passiva van de Groep op 1 januari 2018 op basis van de feiten en omstandigheden die op die datum bestonden en concludeerde dat de initiële toepassing van IFRS 9 de volgende impact heeft op de financiële activa van de Groep wat betreft hun classificatie en meting:

- De financiële activa geclassificeerd in de categorie "Leningen en vorderingen" onder IAS 39, zoals langlopende vorderingen, handelsvorderingen, geldmiddelen en kasequivalenten worden geclassificeerd en gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9;
- De financiële activa (niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingen) die zijn geclassificeerd in de categorie "Voor verkoop beschikbare beleggingen" zoals andere financiële activa (aandelen) onder IAS 39, worden beschouwd als gewaardeerd tegen reële waarde via de andere elementen van het totaalresultaat ("FVTOCI").

Met betrekking tot de waardevermindering van financiële activa vereist IFRS 9 een verwacht kredietverliesmodel in tegenstelling tot een opgelopen kredietverliezenmodel volgens IAS 39. De reikwijdte van financiële instrumenten die onderworpen zijn aan bijzondere waardevermindering werd gewijzigd door IFRS 9 - met name, beoordeelt de Groep een bijzondere waardevermindering, op garanties uitgegeven in overeenstemming met het verwachte kredietverliesmodel (in plaats van "meest waarschijnlijke uitkomst" onder IAS 37). De impact van het toepassen van het model van verwachte kredietverliezen was niet materieel. De classificatie en waardering van de financiële verplichtingen van de Groep is niet gewijzigd door de vereisten van IFRS 9.

In overeenstemming met de overgangsbepalingen voor hedge accounting van IFRS 9 heeft de Groep de IFRS 9-hedge accountingvereisten prospectief toegepast vanaf de datum van eerste toepassing op 1 januari 2018. De kwalificerende afdekkingsrelaties van de Groep die van kracht waren op 1 januari 2018, komen ook in aanmerking voor hedge accounting in overeenstemming met IFRS 9 en werden daarom beschouwd als voortdurende afdekkingsrelaties. Er was geen herbalancering van de afdekkingsrelaties noodzakelijk op 1 januari 2018. Aangezien de cruciale voorwaarden van de afdekkingsinstrumenten overeenkomen met die van hun overeenkomstige afgedekte posities, blijven alle afdekkingsrelaties effectief onder de vereisten voor effectiviteitsbeoordeling van IFRS 9. De Groep heeft ook geen afdekkingsrelaties aangemerkt onder IFRS 9 die volgens IAS 39 niet zouden voldoen aan de kwalificerende criteria voor hedge accounting.

De toepassing van de IFRS 9 hedge accounting vereisten heeft geen impact op de financiële positie of het totaalresultaat van de Groep op de datum van eerste toepassing van IFRS 9.

28. OPERATIONELE LEASES

De Groep huurt bedrijfsruimtes, landrechten en wagens onder een aantal operationele leaseovereenkomsten met looptijden van één jaar of meer. De vervaldagstructuur van de toekomstige minimale leasebetalingen onder deze niet-opzegbare leaseovereenkomsten is:

In KUSD	2018			2017		
	Landrechten	Huur gebouwen	Bedrijfswagens	Landrechten	Huur gebouwen	Bedrijfswagens
1 jaar	98	271	108	98	0	92
2 jaar	98	271	106	98	0	75
3 jaar	98	271	92	98	0	73
4 jaar	98	271	75	98	0	59
5 jaar	98	271	13	98	0	25
5 - 10 jaar	488	1 384	0	488	0	0
11 - 15 jaar	487	0	0	487	0	0
16 - 20 jaar	464	0	0	486	0	0
21 - 25 jaar	159	0	0	234	0	0
Totaal	2 086	2 741	393	2 184	0	324

Huurkosten zijn toegenomen in 2018 als gevolg van de huur van het nieuwe kantoor in Medan/Indonesië.

Vanaf 1 januari 2019 zal de Groep voor de eerste keer IFRS 16 toepassen. IFRS 16 werd uitgegeven in januari 2016 en vervangt IAS 17 Leases. Volgens de nieuwe IFRS-standaard moet een onderneming beoordelen of een contract een 'lease' is of bevat. Een contract bevat een 'lease' als het contract het recht overdraagt om het gebruik van een geïdentificeerd actief gedurende een bepaalde tijdsperiode onder controle te houden. Het actief dat het voorwerp uitmaakt van de 'lease' moet specifiek worden geïdentificeerd. De nieuwe standaard bepaalt ook dat de lessee het recht moet hebben om alle economische voordelen te verkrijgen uit het gebruik van dit actief en het recht om het gebruik van een geïdentificeerd actief gedurende de periode te sturen. Dit betekent dat de lessee het recht heeft om te bepalen hoe en voor welk doel het actief wordt gebruikt of om te beslissen hoe en voor welk doel het actief wordt gebruikt.

Gedurende 2018 heeft de Groep een gedetailleerde beoordeling van het effect van IFRS 16 uitgevoerd.

De volgende contracten zijn geïdentificeerd als een 'lease' en zullen administratief worden verwerkt onder IFRS 16 vanaf 1 januari 2019:

- Landrechten van Hargy Oil Palms in Papoea-Nieuw-Guinea
- Huur van kantoorgebouwen (vanaf 2018 huur gebouw Indonesië)
- Autoleases

In het geval van Hargy Oil Palms betreft het voorwerp van de 'lease' het vruchtgebruik van bepaalde grond waarvoor een vaste jaarlijkse huursom wordt betaald. De resterende landrechten in PNG hebben een looptijd van 99 jaar waarvoor geen huurbedrag wordt betaald. Deze 'activa' worden afgeschreven over een periode van 25 jaar in overeenstemming met de levensduur van een oliepalm.

De huur van de kantoorgebouwen betreft de jaarlijkse huurbetalingen voor de kantoren in Indonesië.

Er zijn twee uitzonderingen op de definitie van lease: leasevoorwaarden van minder dan 12 maanden en activa onder een drempel van USD 5 000. De Groep zal ervoor kiezen de vrijstellingen te gebruiken die door de standaard worden voorgesteld.

IFRS 16 presenteert drie overgangsopties:

- Optie 1: Retrospectief: deze optie herformuleert vergelijkende cijfers alsof IFRS 16 altijd werd toegepast
- Optie 2A: Cumulatieve catch-up: deze optie meet het actief alsof IFRS 16 was toegepast vanaf de aanvang van de lease (maar met behulp van de marginale debetrentevoet op de transitie datum)
- Optie 2B: Cumulatieve catch-up: deze optie meet het actief tegen bedrag dat gelijk is aan de verplichting (gecorrigeerd voor overlopende posten en vooruitbetalingen)

De Groep heeft geopteerd om optie 2B: cumulatieve catch-up toe te passen. De Groep verwacht op 1 januari 2019 een met een gebruiksrecht overeenstemmend actief en een leaseverplichting van ongeveer 3 miljoen USD te erkennen.

Aangezien de Groep opteert voor optie 2B zal het totaal actief gelijk zijn aan het totaal passief zonder een impact te hebben op het eigen vermogen. Er is geen impact op de resultaten per 31 december 2018.

29. FINANCIËLE LEASES

In 2010 werden in het kader van een verdere herstructurering van de financiering van de Groep, de lopende financiële leasingcontracten beëindigd.

30. VERBINTENISSEN EN BUITEN BALANS RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Waarborgen

Er werden in 2018 geen waarborgen gesteld door derden voor rekening van de onderneming en voor rekening van de filialen.

Belangrijke hangende geschillen

Nihil

Termijnverkopen

De verplichtingen voor het leveren van goederen (palmproducten, rubber, thee en bananen en planten) na jaareinde kaderen binnen de normale verkoopstermijn van ongeveer 3 maanden vóór effectieve leveringsdatum. Deze worden als dusdanig niet aanzien als termijnverkopen.

31. INFORMATIEVERSCHAFFING OVER VERBONDEN PARTIJEN

Transacties met bestuurders en leden van het executief comité

Management met sleutelposities is gedefinieerd als de raad van bestuur en het executief comité van de Groep. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de vergoedingen:

In KUSD	2018	2017
Bestuurdersvergoedingen		
Vaste vergoeding	406	359
Kortetermijnpersoneelsbeloningen	2 995	2 273
Aandelenopties	119	97
Groepsverzekering	547	524
Voordeel in natura (bedrijfswagen + GSM)	38	30
Totaal	4 105	3 283

De bedragen worden uitbetaald in EUR. Het uitbetaalde bedrag in 2018 is KEUR 3 484 (2017: KEUR 2 886). De stijging van KEUR 598 is te wijten aan een hogere variabele vergoeding uitgekeerd in 2018 in vergelijking met 2017.

Vanaf boekjaar 2007 worden er vaste vergoedingen betaald aan de leden van de raad van bestuur, het auditcomité en het remuneratiecomité.

In het kader van de informatieverstopping over verbonden partijen zijn de relaties immaterieel, met uitzondering van een sinds 1985 bestaande huurovereenkomst tussen Cabra NV en SIPEF aangaande de kantoren en de bijhorende parkings te Kasteel Calesberg te Schoten. De jaarlijkse geïndexeerde huurprijs bedraagt KUSD 201 (KEUR 169) en er wordt tevens KUSD 81 (KEUR 69) gefactureerd voor deelname in de onderhoudskosten van gebouwen, parkings en park.

De relaties tussen SIPEF en de leden van de raad van bestuur en de leden van het executief comité worden verder beschreven in de sectie 'Verklaring inzake deugdelijk bestuur' van dit verslag.

Transacties met andere partijen

Transacties met verwante partijen betreffen voornamelijk handelstransacties en zijn gebaseerd op het "at arm's length" principe. De kosten en opbrengsten met betrekking tot deze transacties zijn immaterieel in het kader van de geconsolideerde jaarrekening.

Transacties met groepsondernemingen

Balansposities en transacties binnen de Groep en de dochterondernemingen worden geëlimineerd in de consolidatie en worden niet verder opgenomen in deze toelichtingen. Transacties tussen de Groep en andere verbonden ondernemingen worden hieronder verder toegelicht.

De volgende tabel geeft de totalen van de transacties weer die gedurende het boekjaar hebben plaatsgevonden tussen de Groep en de joint ventures PT Timbang Deli en Verdant Bioscience Singapore Pte Ltd aan 100%:

In KUSD	PT Timbang Deli	Verdant Bioscience Pte Ltd
Totaal verkopen gedurende het boekjaar	0	0
Totaal aankopen gedurende het boekjaar	1 261	0
Totale vordering per 31 december 2018	38	5 096
Totale schulden per 31 december 2018	189	700

32. PT DENDYMARKER INDAH LESTARI IMPACT VAN DE ACQUISITIE

PT Dendymarker Indah Lestari ("PT DIL") is een RSPO gecertificeerd oliepalmbedrijf die bij verwerving bestond uit 6 562 geplante/voorbereide hectaren oliepalmen, 2 780 hectaren omliggende boeren (plasma) en een palmolie-extractiefabriek met een verwerkingscapaciteit tot 25 ton vruchten per uur, allemaal gelegen in de regio Musi Rawas Utara, Zuid-Sumatra.

A. Overgedragen vergoeding

De SIPEF-groep heeft 95% van de uitstaande aandelen van PT DIL verworven voor een totale aankoopprijs van 52 833 KUSD. Als gevolg van deze aankoop werd PT DIL mee opgenomen in de geconsolideerde cijfers van de SIPEF-groep per 1 augustus 2017.

Er is bij deze transactie geen gebruik gemaakt van een voorwaardelijke vergoeding of aandeleninstrument.

In KUSD	
Aankoopprijs aandelen	15 129
Overname financiële verplichtingen < 1 jaar	37 704
Geldmiddelen in PT DIL	- 5
Totaal betaald bedrag	52 828

B. Overnamegerelateerde kosten

De directe overnamegerelateerde kosten voor de aankoop van de aandelen van PT Dendymarker worden als insignificant beschouwd en worden dus niet gepresenteerd.

C. Verworven identificeerbare activa en veronderstelde verplichtingen

In onderstaande tabel zijn de geboekte bedragen van de overgenomen identificeerbare activa en veronderstelde verplichtingen op de overnamedatum samengevat:

In KUSD	1/08/2017 voorlopig	01/08/2017 definitief	Vershil
Biologische activa - dragende planten	8 597	8 739	142
Andere materiële vaste activa	23 383	20 088	-3 295
Uitgestelde belastingvorderingen	1 324	2 645	1 321
Voorraden	268	244	- 24
Handelsvorderingen en overige vorderingen	50	40	- 10
Geldmiddelen en kasequivalenten	5	5	0
Totale activa	33 627	31 761	-1 866
Eigen vermogen	-4 499	-6 368	-1 869
Financiële verplichtingen < 1 jaar	37 704	37 705	1
Handelsschulden en overige te betalen posten < 1 jaar	422	424	2
Totaal passiva	33 627	31 761	-1 866

Er zijn geen voorwaardelijke verplichtingen opgenomen in de netto activa.

De waarderingstechnieken die zijn gebruikt voor de bepaling van de reële waarde van de overgenomen materiële activa zijn als volgt:

Verworven activa	
Materiële vaste activa - landrechten	Marktvergelijkingstechniek: Het waarderingsmodel houdt rekening met de gangbare prijzen voor vergelijkbare overgenomen landrechten
Materiële vaste activa - Biologische activa - dragende planten en overige materiële vaste activa	Methode van de verdisconteerde kasstroom (discounted cash flow) en kostprijsmethode: het waarderingsmodel houdt waar nodig rekening met de afgeschreven vervangingskosten en met de verdisconteerde kasstromen. De afgeschreven vervangingskosten weerspiegelen de aanpassingen voor de fysieke achteruitgang en de functionele en economische veroudering.

De voornaamste wijzigingen van de verworven identificeerbare activa en veronderstelde verplichtingen ten opzichte van de voorlopige purchase price allocation per 31 december 2017 betreffen:

1. Andere materiële vaste activa – landrechten	KUSD -2 477
2. Andere materiële vaste activa - palm oil mill	KUSD - 818
3. Uitgestelde belastingvorderingen	KUSD + 1 321

De daling van de toegekende waarde aan de landrechten heeft betrekking op een mogelijke vermindering van beplantbare oppervlakte in de expansiezones aangezien deze gronden mogelijk niet in aanmerking komen om efficiënt aan te planten. Veiligheidshalve werden aan deze grondrechten finaal geen waarde toegekend.

De daling van de toegekende waarde aan de fabriek van PT Dendymarker betreft een bijstelling van de reële waarde van deze fabriek naar aanleiding van het finale schattingsverslag.

De stijging van de uitgestelde belastingvorderingen heeft betrekking op enerzijds de bijkomende belastingvordering naar aanleiding van de gewijzigde finale purchase price allocation (KUSD + 761), alsook een bijkomende uitgestelde belastingvordering op de recupereerbare fiscale verliezen, dewelke in de voorlopige PPA nog niet werden opgenomen (KUSD + 560).

D. Verworven goodwill

In KUSD	1/08/2017 voorlopig	01/08/2017 herwerkt	Vershil	
Biologische activa - dragende planten	8 597	8 739	142	
Andere materiële vaste activa	23 383	20 088	-3 295	
Uitgestelde belastingvorderingen	1 324	2 645	1 321	
Voorraden	268	244	- 24	
Handelsvorderingen en overige vorderingen	50	40	- 10	
Totaal activa (excl. geldmiddelen en kasequivalenten)	33 622	31 756	-1 866	A
Minderheidsbelangen	- 225	- 318	- 93	*
Handelsschulden en overige te betalen posten < 1 jaar	422	424	2	
Totaal passiva	197	106	- 91	B
Betaald bedrag	52 833	52 833	0	
Geldmiddelen in PT DIL	- 5	- 5	0	
Totaal betaald bedrag	52 828	52 828	0	C
Totaal Goodwill (C-A+B)	19 403	21 178	1 775	

* - 6 368 * 5% = -318

De goodwill is voornamelijk toerekenbaar aan het palmolie-segment in het kader van aanvullende synergiën en schaalvoordelen binnen de Groep. De geboekte goodwill komt niet in aanmerking voor belastingaftrek.

33. BEDRIJFSCOMBINATIES, VERWERVINGEN EN AFSTOTINGEN

Op 18 december 2017 werd reeds aangekondigd dat SIPEF en Ackermans & van Haaren, die elk 50% aandeelhouder van de Belgische verzekeringsgroep BDM-ASCO aanhielden, een akkoord bereikt hadden met de op de Nasdaq genoteerde Amerikaanse verzekeraar The Navigators Group, Inc. over de verkoop van 100% van het aandelenkapitaal van BDM-ASCO. De overnameprijs voor 100% van de aandelen van BDM-ASCO werd vastgesteld op EUR 35 miljoen.

Door deze overeenkomst werden de ondernemingen BDM-ASCO, die vorig jaar reeds geïdentificeerd stonden onder 'activa gehouden voor verkoop', gedeconsolideerd. Per 7 juni 2018 werd de onderneming volledig overgedragen aan de nieuwe eigenaars. De deconsolidatie werd uitgevoerd per 1 januari 2018 aangezien de resultaatsopname tot 7 juni 2018 van te verwaarlozen belang is.

De totale vastgestelde verkoopprijs werd ingedekt aan een vaste dollar wisselkoers zodat de totale verkoopprijs KUSD 20 804 bedraagt. Het gaat hier om een economische hedge en kan niet worden geïdentificeerd als een hedge onder IFRS 9 Het totaal ontvangen bedrag is zodoende als volgt opgebouwd:

In KUSD	Totaal
Ingedekte verkoopprijs	20 804
Verkoopkosten	- 337
Totale netto verkoopprijs	20 467

De transactie werd afgerond op 7 juni 2018. De totale geconsolideerde meerwaarde bedraagt KUSD 7 376.

In KUSD	Totaal
Totale netto verkoopprijs	20 467
Activa bestemd voor verkoop	-12 010
Omrekeningsverschillen	-1 081
Totale geconsolideerde meerwaarde	7 376

34. WINST PER AANDEEL (GEWONE EN VERWATERDE)

Van voortgezette en beëindigde activiteiten	2018	2017
Basisberekening gewone winst per aandeel		
Gewone winst per aandeel - basisberekening (USD)	2,88	14,21
De gewone winst per aandeel werd als volgt berekend:		
Teller: Netto resultaat van de periode toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders (KUSD)	30 089	139 663
Noemer: Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen	10 454 309	9 826 091
Het gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen werd als volgt berekend:		
Aantal uitstaande gewone aandelen op 1 januari	10 455 328	8 841 740
Effect van uitgegeven aandelen / terugkoop van eigen aandelen	- 1 019	- 1 120
Effect van de kapitaalverhoging	0	985 471
Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen op 31 december	10 454 309	9 826 091
Verwaterde winst per aandeel		
Verwaterde winst per aandeel - basisberekening (USD)	2,88	14,19
De verwaterde winst per aandeel werd als volgt berekend:		
Teller: Netto resultaat van de periode toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders (KUSD)	30 089	139 663
Noemer: Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande verwaterde aandelen	10 462 071	9 843 302
Het gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande verwaterde aandelen werd als volgt berekend:		
Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen op 31 december	10 454 309	9 826 091
Effect van potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden	7 762	17 211
Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande verwaterde aandelen op 31 december	10 462 071	9 843 302

Van voortgezette activiteiten	2018	2017
Basisberekening gewone winst per aandeel		
Gewone winst per aandeel - basisberekening (USD)	2,88	14,21
De gewone winst per aandeel werd als volgt berekend:		
Teller: Netto resultaat van de periode toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders (KUSD)	30 089	139 663
Noemer: Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen	10 462 071	9 826 091
Het gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen werd als volgt berekend:		
Aantal uitstaande gewone aandelen op 1 januari	10 455 328	8 841 740
Effect van uitgegeven aandelen / terugkoop van eigen aandelen	- 1 019	- 1 120
Effect van de kapitaalverhoging	0	985 471
Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen op 31 december	10 454 309	9 826 091
Verwaterde winst per aandeel		
Verwaterde winst per aandeel - basisberekening (USD)	2,88	14,19
De verwaterde winst per aandeel werd als volgt berekend:		
Teller: Netto resultaat van de periode toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders (KUSD)	30 089	139 663
Noemer: Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande verwaterde aandelen	10 462 071	9 843 302
Het gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande verwaterde aandelen werd als volgt berekend:		
Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen op 31 december	10 454 309	9 826 091
Effect van potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden	7 762	17 211
Gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande verwaterde aandelen op 31 december	10 462 071	9 843 302

35. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen significante gebeurtenissen na balansdatum die een impact zouden hebben op de geconsolideerde financiële staten van de SIPEF-groep.

36. RECENTE ONTWIKKELINGEN

Voor zover ons bekend, zijn er geen omstandigheden of ontwikkelingen die een belangrijke impact hebben op de verdere evolutie van de Groep. De raad van bestuur stelt voor om op 3 juli 2019 een brutodividend van EUR 0,55 per aandeel uit te betalen, wat overeenstemt met een pay-out van 30,19% op de winst, aandeel van de groep, en in lijn met de 'pay-outratio' van vorige jaren.

37. PRESTATIES GELEVERD DOOR DE AUDITOR EN GERELATEERDE VERGOEDINGEN

De auditor van de SIPEF-groep is Deloitte Bedrijfsrevisoren CVBA vertegenwoordigd door Kathleen de Brabander. De auditvergoeding voor het jaarverslag van SIPEF wordt goedgekeurd door de algemene vergadering na het nazicht en goedkeuring door het auditcomité en de raad van bestuur. Deze vergoeding bedraagt KUSD 93 (tegenover KUSD 89 vorig jaar). Voor de ganse Groep werd er in 2018 door Deloitte voor KUSD 474 diensten geleverd (tegenover KUSD 661 vorig jaar), waarvan KUSD 35 (2017: KUSD 232) voor niet-auditdiensten (juridische KUSD 2, boekhoudkundige KUSD 0 en fiscale KUSD 33).

Verslag van de commissaris inzake de geconsolideerde jaarrekening

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Sipef NV (de "vennootschap") en haar filialen (samen "de groep"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening alsook de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Dit vormt één geheel en is ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 14 juni 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Sipef NV uitgevoerd gedurende minstens 30 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2018 omvat, alsook de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het overzicht van het geconsolideerd totaalresultaat, het mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing, waarvan het totaal van het geconsolideerde balans 938 368 (000) USD bedraagt en waarvan de geconsolideerde winst- en verliesrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 31 965 (000) USD.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep op 31 december 2018 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards (IFRS)* zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Wij hebben bovendien de door IAASB goedgekeurde internationale controlestandaarden toegepast die van toepassing zijn op huidige afsluitdatum en nog niet goedgekeurd op nationaal niveau. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Kernpunten van de controle	Hoe onze controle de kernpunten van de controle behandelde
<p>Toetsing van bijzondere waardevermindering op goodwill</p> <p>Op 31 december 2018 bedroeg de boekwaarde van goodwill USD 104.782 (000). De jaarlijkse toets op bijzondere waardevermindering van goodwill is van belang voor onze audit omdat de realiseerbare waarde van deze goodwill wordt bepaald aan de hand van een berekening van de waarde in gebruik, uitgevoerd door het management op basis van een discounted cash flow-model dat complex, oordeelsgebonden en subjectief is. Het palmoliesegment wordt geïdentificeerd als een enkele kasstroomgenererende eenheid (KGE) voor het testen van goodwill op bijzondere waardevermindering.</p> <p>De realiseerbare waarde van de KGE aan dewelke de goodwill wordt toegewezen, werd bepaald met behulp van het discounted cash flow-model. Het kasstroommodel omvat de relevante kasstromen, die naar verwachting in de toekomst zullen worden gegenereerd. Deze kasstromen worden verdisconteerd naar de contante waarde met gebruik van een discontovoet die de gewogen gemiddelde kost van het kapitaal (WACC) benadert.</p> <p>De schatting van toekomstige kasstromen vereist het gebruik van significante operationele en toekomstgerichte assumpties, zoals het productie rendement van de dragende planten, de extractiegraad, de verwachte ruwe palmolieprijs, de inflatievoet, het niveau van kapitaalsinvesteringen en de assumpties voor het bepalen van de eindwaarde (terminal value) na de impliciete periode van 10 jaar.</p> <p>Wij refereren naar het jaarverslag, met inbegrip van de toelichting bij het jaarverslag: Goodwill en immateriële vaste activa (toelichting 8).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben inzicht verkregen in de interne beheersingsprocessen rond de goodwill-impairmenttoefening, meer specifiek het managementbeoordelingsproces van het discounted cash flow-model, en de goedkeuring van de raad van bestuur van het onderliggende businessplan; • We hebben het discounted cash flow-model beoordeeld om de geschiktheid van de door het management gehanteerde methodologie te beoordelen en de assumpties van het management kritisch te evalueren; • We hebben beroep gedaan op onze interne waarderingsdeskundige om de redelijkheid van de belangrijkste toekomstgerichte veronderstellingen, zoals de inflatievoet, de geprojecteerde ruwe palmolieprijs en de gehanteerde discontovoet, te beoordelen; • We vergeleken de operationele assumpties met historische gegevens en trends om hun redelijkheid te beoordelen; • We hebben de robuustheid van het budgetteringsproces van het management geëvalueerd door de werkelijke resultaten te vergelijken met eerder voorspelde cijfers; • We hebben ook nagegaan of de toekomstige kasstromen gebaseerd waren op het businessplan goedgekeurd door de raad van bestuur; • We hebben de analyse van het management van de sensitiviteit van de waarde in gebruik aan veranderingen in de respectievelijke assumpties nagezien; • We hebben de toereikendheid geëvalueerd van de toelichtingen die betrekking hebben op de belangrijkste assumpties waaraan de uitkomst van de test op bijzondere waardevermindering van

goodwill het meest gevoelig is. De toelichtingen van de Groep met betrekking tot goodwill staan in toelichting 8. Deze toelichting toont aan dat wijzigingen in de belangrijkste gebruikte assumpties aanleiding kunnen geven tot een bijzondere waardevermindering van de goodwill in de toekomst.

Realiseerbare waarde van uitgestelde belastingvorderingen

De groep heeft uitgestelde belastingvorderingen geboekt voor een bedrag van USD 9.130 (000) voor niet aangewende fiscale verliezen. De groep heeft zijn oordeel gebruikt om het bedrag aan uitgestelde belastingvorderingen te bepalen dat kan worden opgenomen, voor zover het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winst beschikbaar zal zijn.

We verwijzen naar het jaarverslag, inclusief toelichtingen bij het jaarverslag: Winstbelastingen (toelichting 24).

- Wij hebben de interne controles met betrekking tot het bepalen van de realiseerbare waarde van uitgestelde belastingvorderingen, zoals uitgevoerd door het management, nagegaan en wij hebben testen uitgevoerd met betrekking tot het ontwerp en de implementatie van deze interne beheersingsmaatregelen;
 - We hebben groeps- en lokaal management bevraagd met betrekking tot de erkenning van uitgestelde belastingvorderingen en fiscale voorzieningen en hebben beroep gedaan op zowel interne als externe belastingdeskundigen in Indonesië en Papoea-nieuw-Guinea om ons te helpen inzicht te krijgen in de potentiële impact van lokale belastingregels op de activiteiten van de groep;
 - We hebben de veronderstellingen van het management geëvalueerd, getest en kritisch in vraag gesteld om de waarschijnlijkheid te bepalen dat uitgestelde belastingvorderingen in toekomstige jaren via belastbaar inkomen zullen worden gerealiseerd, met inbegrip van een vergelijking van de consistentie van de prognoses van het belastbaar inkomen zoals gebruikt in de uitgestelde belastinganalyse met de prognoses zoals opgenomen in de financiële budgetten goedgekeurd door de raad van bestuur;
 - Wij hebben de historische juistheid van de assumpties en het schattingsproces van het management beoordeeld door de voorspelde resultaten te vergelijken met de werkelijke bedrijfsresultaten om de waarschijnlijkheid te bepalen dat uitgestelde belastingvorderingen in toekomstige jaren via belastbaar inkomen zullen worden gerealiseerd;
 - Verder hebben wij hebben de toereikendheid van de toelichting 24 van het jaarverslag geëvalueerd.
-

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de groep om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader na dat van toepassing is op de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de groep om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag.

Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de groep haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (herzien in 2018) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de verklaring van niet-financiële informatie en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheid uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, zijnde:

- jaarverslag 2018 – commentaar bij de geconsolideerde financiële staten
- jaarverslag 2018 – corporate governance verklaring
- jaarverslag 2018 – andere informatie over de vennootschap

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 119, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening (pagina 98). De vennootschap volgt bij het opstellen van deze niet-financiële informatie internationaal erkende referentiemodellen (RSPO en GRI). Overeenkomstig artikel 144 § 1, 6° van het Wetboek van vennootschappen spreken wij ons niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met deze internationaal erkende referentiemodellen.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Andere vermeldingen

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Antwerpen, 8 april 2019

De commissaris

Deloitte Bedrijfsrevisoren CVBA

Vertegenwoordigd door Kathleen De Brabander

Deloitte.

Deloitte Bedrijfsrevisoren/Réviseurs d'Entreprises
Coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid/Société coopérative à responsabilité limitée
Registered Office: Gateway building, Luchthaven Brussel Nationaal 1 J, B-1930 Zaventem
VAT BE 0429.053.863 - RPR Brussel/RPM Bruxelles - IBAN BE 17 2300 0465 6121 - BIC GEBABEBB

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Beknopte jaarrekening van de moedermaatschappij

De jaarrekening van SIPEF wordt hierna volgens een beknopt schema voorgesteld. Overeenkomstig het Wetboek van Vennootschappen zullen de jaarrekening van SIPEF evenals het jaarverslag en het verslag van de commissaris, bij de Nationale Bank van België neergelegd worden.

Deze verslagen kunnen op aanvraag verkregen worden bij:

SIPEF, Calesbergdreef 5, B-2900 Schoten.

Alleen de geconsolideerde jaarrekening vervat in de voorafgaande bladzijden geven een correct en betrouwbaar beeld van de financiële situatie en de prestaties van de SIPEF-groep.

Het statutair verslag van de commissaris bevat een oordeel zonder voorbehoud en verklaart dat de niet-geconsolideerde jaarrekening van SIPEF NV een getrouw beeld geeft van het vermogen en van de financiële toestand van de vennootschap per 31 december 2018, en van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, overeenkomstig de Belgische boekhoudwetgeving.

Het balanstotaal van de vennootschap per 31 december 2018 bedraagt KUSD 439 739 tegenover KUSD 415 291 het jaar voordien.

De 'financiële vaste activa – vorderingen op verbonden ondernemingen' namen toe met KUSD 32 366 voornamelijk door de financiering van de verdere uitbreiding in Indonesië.

Het eigen vermogen van SIPEF voor winstverdeling bedraagt KUSD 238 551, wat overeenstemt met USD 22,55 per aandeel.

De enkelvoudige resultaten van SIPEF worden in belangrijke mate bepaald door dividenden en meer-/minwaarden. Aangezien SIPEF niet alle deelnemingen van de Groep rechtstreeks aanhoudt, is het geconsolideerde resultaat van de Groep een juistere weerspiegeling van de onderliggende economische ontwikkeling.

De financiële opbrengsten (KUSD 20 512) van het boekjaar 2018 werden sterk beïnvloed door de verkoop van BDM-Asco in juni 2018. Op deze verkoop werd een meerwaarde van KUSD 15 310 gerealiseerd.

De enkelvoudige winst van het boekjaar 2018 bedraagt KUSD 19 291 tegenover een winst van KUSD 2 078 in het vorige boekjaar.

De raad van bestuur stelt voor het resultaat (in KUSD) als volgt te bestemmen:

- Overgedragen winst van het vorige boekjaar: 54 170
- Winst van het boekjaar: 19 291
- Totaal te bestemmen: 73 461
- Toevoeging aan de wettelijke reserve: 0
- Toevoeging aan de overige reserves: -774
- Vergoeding van het kapitaal: -6 659 (EUR 0,55 per aandeel x 10 579 328 aandelen / 0,8738 (EUR/USD op 31/12/2018))
- Over te dragen winst: 66 028

De raad van bestuur stelt voor een dividend uit te keren van EUR 0,55 bruto per aandeel. Na inhouding van de roerende voorheffing (30%) bedraagt het netto dividend EUR 0,385 per aandeel. Indien de gewone algemene vergadering dit voorstel goedkeurt, zal het dividend vanaf 3 juli 2019 betaalbaar zijn.

Beknopte balans

(na winstverdeling)

In KUSD	2018	2017
Activa		
Vaste activa	333 609	306 449
Oprichtingskosten	0	0
Immateriële vaste activa	441	224
Materiële vaste activa	530	587
Financiële vaste activa	332 638	305 638
Vlottende activa	106 130	108 842
Vorderingen op meer dan één jaar	3 900	6 643
Vorraden en bestellingen in uitvoering	1 104	702
Vorderingen op ten hoogste één jaar	91 260	91 702
Geldbeleggingen	8 003	7 939
Liquide middelen	1 792	1 790
Overlopende rekeningen	71	66
Totaal activa	439 739	415 291
Passiva		
Eigen vermogen	231 892	219 260
Kapitaal	44 734	44 734
Uitgiftepremies	107 970	107 970
Reserves	13 745	12 387
Overgedragen winst/ (verlies)	65 443	54 169
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	26	39
Voorzieningen voor risico's en kosten	26	39
Schulden	207 821	195 992
Schulden op meer dan één jaar	30 000	40 000
Schulden op ten hoogste één jaar	176 582	155 567
Overlopende rekeningen	1 239	425
Totaal passiva	439 739	415 291

Beknopte resultatenrekening

In KUSD	2018	2017
Bedrijfsopbrengsten	267 563	285 514
Bedrijfskosten	- 264 979	- 282 504
Bedrijfsresultaat	2 584	3 010
Financiële opbrengsten	20 512	3 639
Financiële kosten	- 2 748	- 4 601
Financieel resultaat	17 764	- 962
Resultaat van het boekjaar voor belasting	20 348	2 048
Belastingen op het resultaat	- 1 057	30
Resultaat van het boekjaar	19 291	2 078

Resultaatverwerking

In KUSD	2018	2017
Te bestemmen winst/(verlies)	73 460	76 285
Te bestemmen winst (te verwerken verlies) van het boekjaar	19 291	2 078
Overgedragen winst/(verlies) van het vorige boekjaar	54 169	74 207
Resultaatverwerking	73 460	76 285
Toevoeging aan de wettelijke reserve	584	104
Toevoeging aan de overige reserves	774	1 735
Over te dragen resultaat	65 443	54 169
Dividend	6 659	20 277
Vergoeding aan bestuurders	0	0

Andere informatie over de Vennootschap

Rechtsvorm, oprichting, wettelijke bekendmakingen

De Vennootschap werd opgericht op 14 juni 1919 in de vorm van een naamloze vennootschap naar Belgisch recht, bij akte verleden voor meester Xavier Gheysens, notaris te Antwerpen, bekendgemaakt in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 9 juli 1919 onder het nummer 5623. De statuten werden herhaaldelijk gewijzigd en voor het laatst bij akte van 13 juni 2018, bekendgemaakt in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 19 juni 2018 onder het nummer 18100371.

Op de activiteiten van SIPEF toepasselijke wetgeving

De Vennootschap wordt beheerd door de bestaande en toekomstige wettelijke en reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op de naamloze vennootschappen en door de statuten.

Duur

De Vennootschap bestaat voor onbepaalde duur.

Maatschappelijk doel

De Vennootschap heeft tot doel:

/// Het planten en het bebouwen, ondermeer van rubberbomen, koffiebomen, theeplanten, palmbomen en andere bomen of planten. Aankoop, verwerking en verkoop van alle producten; aankoop, verkoop, verpachting, verhuring van gronden of eigendommen of van mogelijk hierbij verbonden concessies en in het algemeen alles wat beschouwd kan worden als deel uitmakend van het landbouwkundig domein.

/// De deelneming, onder eender welke vorm, aan de oprichting, uitbreiding, omvorming en controle van alle Belgische of vreemde ondernemingen in handel, financiën, industrie of andere, het aanwerven van alle titels en rechten bij wijze van deelneming, inbreng,

overschrijving, vaste deelname of aankoopoptie, verhandeling en op alle andere wijzen. Het toekennen aan de ondernemingen, waarin zij haar belangen stelt, van alle hulp, leningen, voorschotten of waarborgen, kortom alle bewerkingen in het algemeen, welke rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met haar voorwerp of die er de verwezenlijking of de uitbreiding van vergemakkelijken.

/// Alle onroerende verrichtingen in de breedste zin, hetzij voor eigen rekening, hetzij voor rekening van derden of in deelneming met derden, hetzij op eender welke wijze, in België of in den vreemde, ondermeer de aankoop, verkoop, verkaveling, opbouw, wederopbouw, toe-eigening, omvorming, bebossing en ontbossing, inhuurneming en verhuring van alle onroerende goederen, alsmede alle ondernemingen van openbare en private werken.

Kapitaal

UITSTAAND KAPITAAL

SIPEF heeft van de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie de officiële goedkeuring ontvangen om, vanaf 1 januari 2016, de boekhouding te voeren en de jaarrekening op te stellen in Amerikaanse dollar, de functionele munt van SIPEF.

Op 31 december 2018 bedroeg het volgestort maatschappelijk kapitaal USD 44 733 752,04. Het wordt vertegenwoordigd door 10 579 328 aandelen zonder vermelding van nominale waarde.

Alle aandelen die het kapitaal vertegenwoordigen, hebben dezelfde rechten.

Ieder aandeel geeft recht op één stem. SIPEF heeft geen andere categorieën van aandelen uitgegeven, zoals aandelen zonder stemrecht of bevoorrechte aandelen.

Krachtens de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder, dienden de houders van aandelen aan toonder hun effecten ten laatste op 31 december 2013 in aandelen op naam of gedematerialiseerde aandelen hebben omgezet. De aandelen aan toonder die op 1 januari 2014 niet waren omgezet in aandelen

op naam of gedematerialiseerde aandelen werden van rechtswege omgezet in gedematerialiseerde aandelen en ingeschreven op een effectenrekening op naam van SIPEF.

Sinds 1 januari 2014 werd de uitoefening van de rechten van de effecten aan toonder opgeschort krachtens de wet.

De wet verplichtte de emittenten bovendien om vanaf 1 januari 2015 alle niet-opgeëiste aandelen aan toonder op de beurs te verkopen en de opbrengst uit de verkoop binnen een periode van vijftien dagen aan de Deposito- en Consignatiekas worden overgemaakt.

Sinds 31 december 2015 hebben de eigenaars van de oude aandelen aan toonder het recht om bij de Deposito- en Consignatiekas de betaling van de overeenkomstige opbrengst te vragen, op voorwaarde dat zij hun hoedanigheid van houder kunnen aantonen. De wet van 14 december 2005 bepaalt wel dat vanaf 1 januari 2016 op de terugbetaling een boete verschuldigd zal zijn ter waarde van 10% van de opbrengst uit de verkoop van de onderliggende aandelen aan toonder, berekend per begonnen jaar vertraging. SIPEF heeft bijgevolg geen rol meer te spelen in dit proces.

TOEGESTAAN KAPITAAL

Bij beslissing van de buitengewone algemene vergadering van 8 juni 2016 kwam er een verlenging van vijf jaar voor de aan de raad van bestuur verleende machtiging om het kapitaal te verhogen, in een of meerdere keren:

/// ten belope van USD 37 851 639,41

/// overeenkomstig de door de raad van bestuur te bepalen modaliteiten zoals:

- door middel van inbreng in natura binnen de door het Wetboek Vennootschappen toegestane grenzen;
- door omzetting van reserves en uitgiftepremies;
- met of zonder uitgifte van nieuwe aandelen, met of zonder stemrecht;
- door uitgifte van al dan niet achtergestelde converteerbare obligaties;
- door uitgifte van warrants of obligaties waaraan warrants of andere roerende waarden zijn verbonden;
- door uitgifte van andere effecten, zoals aandelen in het kader van een aandelenoptieplan.

De raad van bestuur kan bovendien, in het belang van de Vennootschap, binnen de perken en overeenkomstig de voorwaarden voorgeschreven door het Wetboek Vennootschappen, het voorkeurrecht van de aandeelhouders beperken of opheffen.

Die machtiging is geldig voor een periode van vijf jaar te rekenen vanaf 27 juni 2016, met name de datum van publicatie in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, hetzij tot en met 26 juni 2021.

Diezelfde buitengewone algemene vergadering heeft eveneens beslist dat ingeval de Vennootschap een mededeling ontvangt van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) dat haar kennis is gegeven van een openbaar overnamebod op de effecten van de Vennootschap, de raad van bestuur, overeenkomstig artikel 607, tweede lid, punt 2 van het Wetboek Vennootschappen, slechts van zijn bevoegdheid inzake het toegestane kapitaal gebruik kan maken, indien voornoemde kennisgeving plaatsvindt niet later dan drie jaar na de datum van de buitengewone algemene vergadering die de betrokken bevoegdheid heeft hernieuwd, hetzij vanaf 8 juni 2016 tot en met 7 juni 2019. Deze machtiging vervalt dus na 7 juni 2019. De raad van bestuur heeft beslist een buitengewone algemene vergadering bijeen te roepen op 12 juni 2019 met als enige punt op de agenda de hernieuwing van deze bevoegdheid voor een periode van 3 jaar, hetzij tot en met 11 juni 2022.

Op 31 december 2018 bedroeg het toegestaan kapitaal USD 37 851 639,41.

Op basis van dat laatste bedrag kunnen ten hoogste 8 951 739 nieuwe aandelen worden uitgegeven.

EIGEN AANDELEN

De buitengewone algemene vergadering van 13 juni 2018 heeft de aan de raad van bestuur van de Vennootschap verleende machtiging verlengd met een periode van vijf jaar, waardoor de raad met inachtneming van de wettelijke bepalingen een maximum aantal van 2 115 865 eigen aandelen waarvan de fractiewaarde niet hoger is dan 20% van het geplaatst kapitaal, kan verkrijgen of vervreemden. Deze aandelen mogen alleen worden verkregen tegen een prijs die minimaal gelijk is aan 1 euro en die maximaal gelijk is aan de gemiddelde slotnotering van het aandeel over de

laatste 30 kalenderdagen voorafgaand aan de verrichting, verhoogd met 10%.

Deze machtiging betreft ook de verwerving van eigen aandelen door de vennootschappen waarin SIPEF, alleen of krachtens een aandeelhoudersovereenkomst, rechtstreeks de meerderheid van de stemrechten bezit, uitoefent of controleert of waarin de Vennootschap over het recht beschikt om rechtstreeks de meerderheid van de bestuurders of zaakvoerders te benoemen.

Die machtiging is geldig voor een periode van vijf jaar te rekenen vanaf 19 juni 2018, met name de datum van publicatie in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, tot en met 18 juni 2023.

Dezelfde buitengewone algemene vergadering heeft ook de aan de raad van bestuur van de Vennootschap verleende machtiging verlengd om eigen aandelen in te kopen en te verkopen wanneer deze inkoop of verkoop noodzakelijk is om een dreigend ernstig nadeel voor de Vennootschap af te wenden. Die machtiging is geldig voor een termijn van drie jaar, te rekenen vanaf 19 juni 2018, de datum van de publicatie in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, tot en met 18 juni 2021.

De aankopen en verkopen van eigen aandelen in 2018 worden in toelichting 23 van dit jaarverslag nader toegelicht.

Op 31 december 2018 bezit SIPEF 143 300 eigen aandelen (1,35% van het totale aantal uitstaande aandelen) die voorbestemd zijn voor de uitoefening van hetzelfde aantal toegekende en nog niet uitgeoefende opties.

OMRUILBARE EN CONVERTEERBARE LENINGEN

SIPEF heeft geen omruilbare en geen converteerbare leningen uitgegeven.

Stemrecht

Er geldt geen statutaire beperking op de uitoefening van het stemrecht, onverminderd de algemene regels over de toelating tot de algemene vergadering.

Ter inzage beschikbare documenten

TOEGANG TOT DE INFORMATIE VOOR DE AANDEELHOUDERS EN WEBSITE

SIPEF beschikt over een website (www.sipef.com) waar de aandeelhouders alle informatie met betrekking tot de Vennootschap kunnen raadplegen.

Deze website wordt regelmatig bijgewerkt en bevat de inlichtingen zoals bepaald in het Koninklijk Besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emit-tenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt.

De website bevat onder meer de jaarrekeningen en jaar-verslagen, alle door de Vennootschap gepubliceerde pers-berichten en alle nuttige en nodige informatie betreffende de algemene vergaderingen en de deelname van de aan-deelhouders aan deze vergaderingen, en in het bijzonder, de door de statuten opgelegde voorwaarden die regelen op welke manier de (gewone en buitengewone) algemene vergaderingen van de aandeelhouders worden bijeenge-roepen.

Ten slotte worden ook de resultaten van de stemmingen en de notulen van de algemene vergaderingen gepubli-ceerd op de website.

PLAATSEN WAAR VOOR HET PUBLIEK TOEGANKELIJKE DOCUMENTEN KUNNEN WORDEN GERAADPLEEGD

De gecoördineerde statuten van de Vennootschap kunnen worden geraadpleegd op de Griffie van de Rechtbank van Koophandel in Antwerpen, op de maatschappelijke zetel en op de website van de Vennootschap (www.sipef.com/hq/investors/shareholders-information/corporate-governance/).

De jaarrekening wordt neergelegd bij de Nationale Bank van België en kan worden geraadpleegd op de website van SIPEF.

De besluiten met betrekking tot de benoeming en het ontslag van de leden van de organen van de Vennootschap worden bekendgemaakt in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad.

De financiële berichten van de Vennootschap worden gepubliceerd in de financiële pers. De andere voor het publiek toegankelijke documenten kunnen worden geraadpleegd op de maatschappelijke zetel van de Vennootschap.

Het jaarverslag van de Vennootschap wordt jaarlijks verzonden naar de aandeelhouders op naam en naar iedereen die de wens heeft uitgedrukt het verslag te ontvangen. Het is kosteloos verkrijgbaar op de maatschappelijke zetel.

De jaarverslagen van de laatste drie boekjaren en alle andere in deze paragraaf vermelde documenten kunnen op de website van de Vennootschap worden geraadpleegd.

Woordenlijst

ACS	De organisatie van de ACS-landen (Afrika, Caribisch gebied en Stille Oceaan) werd in 1975 opgericht bij de Overeenkomst van Georgetown. Zij bestaat uit 79 staten, die met de Europese Unie verbonden zijn via de EU-partnerschapsovereenkomst. Een van haar belangrijkste doelstellingen is de duurzame ontwikkeling van haar lidstaten en hun geleidelijke integratie in de wereldeconomie.	CSPKO	Gecertificeerde duurzame palmpitolie ("Certified Sustainable Palm Kernel Oil") is palmpitolie die wordt geproduceerd door palmolieplantages die onafhankelijk gecontroleerd en gecertificeerd worden volgens de normen van de "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (RSPO, rondetafel voor duurzame palmolie).
APEC	De "Asia-Pacific Economic Cooperation" (economische samenwerking Azië-Stille Oceaan) is het belangrijkste economisch forum van de regio Azië-Stille Oceaan. Zijn belangrijkste doel is de ondersteuning van een duurzame economische groei en welvaart in de regio.	CSPO	Gecertificeerde duurzame palmolie ("Certified Sustainable Palm Oil") is palmolie die wordt geproduceerd door palmolieplantages die onafhankelijk gecontroleerd en gecertificeerd worden volgens de normen van de RSPO.
CDM	Het "Clean Development Mechanism" (mechanisme voor schone ontwikkeling) biedt een land met een emissiebeperking of een reductieverbintenis krachtens het Protocol van Kyoto de mogelijkheid om een emissiereductieproject in ontwikkelingslanden uit te werken. Het land kan daarmee verkoopbare gecertificeerde emissiereductiekredieten ("Certified Emission Reduction", CER) verdienen, die elk overeenstemmen met 1 ton CO ₂ en die kunnen worden meegeteld om de Kyotodoelstellingen te halen. Het is de eerste wereldwijde regeling voor milieu-investeringen en -kredieten in zijn soort en vormt een gestandaardiseerd emissiecompensatie-instrument, CER. CDM wordt beheerd door de UNFCCC ("United Nations Framework Convention of Climate Change").	CTC-thee	Bij het "Cut, Tear and Curl"-theeproces worden de bladeren niet gerold. In plaats daarvan worden ze verwerkt in een CTC-machine, wat leidt tot een andere soort thee dan de orthodoxe thee. Dit proces zorgt voor een snellere infusie en levert een sterkere kop zwarte thee op.
CIF Rotterdam	De CIF ("Cost, Insurance and Freight") kostprijs is de verkoopprijs die alle kosten dekt, verzekering en vracht inbegrepen, tot aan de haven van bestemming, in dit geval Rotterdam. De koper betaalt voor de goederen afgeleverd in Rotterdam. De CIF Rotterdam-prijs is een wereldwijde referentie in de palmoliemarkt.	EFB	Lege vruchtentrossen ("Empty Fruit Bunches") zijn wat overblijft van de verse vruchtentrossen ("Fresh Fruit Bunches", FFB) nadat de vruchten eruit zijn gehaald om te worden geperst tot palmolie.
CIRAD	Het "Centre de Coopération Internationale en Recherche Agronomique pour le Développement" is een Franse organisatie voor internationale samenwerking in landbouwonderzoek en -ontwikkeling. Het streeft naar de duurzame ontwikkeling van tropische en mediterrane regio's.	EMS	Een milieubeheersysteem ("Environmental Management System", EMS) is een serie processen en praktijken waarmee een organisatie/onderneming haar milieu-impact kan terugdringen.
CPO	Ruwe palmolie ("Crude Palm Oil") is een eetbare olie die wordt gewonnen uit de vrucht van de oliepalm.	ETP	Het "Ethical Tea Partnership" (partnerschap voor ethische thee) is een alliantie van theehandelaars die samenwerken voor een betere duurzaamheid in de theesector. Het ETP is lid van het "Ethical Trading Initiative" (initiatief inzake ethische handel). Daarnaast omvat de ETP-standaard milieubepalingen.
		FFA	In palmolie komen vrije vetzuren ("Free Fatty Acids", FFA) voor, net zoals in alle oliën. De belangrijkste FFA's in palmolie zijn palmitinezuur en oliezuur. De kwaliteit en prijs van ruwe palmolie is afhankelijk van het FFA-gehalte op het moment van verschepping.
		FFB	Verse vruchtentrossen ("Fresh Fruit Bunches") zijn de palmvruchten die in trossen aan de oliepalm groeien. Deze vruchtentrossen vormen de grondstof die naar een palmoliefabriek wordt getransporteerd voor verwerking. Daarbij wordt de palmolie uit het vruchtvlees van de vruchten uit de trossen gewonnen.

FOB Indonesië	“Free On Board” (franco aan boord): is de verkoopprijs die aangeeft dat de verkoper betaalt voor het vervoer van de goederen naar de laadhaven, in dit geval Indonesië, plus laadkosten. De koper betaalt, naast de goederen, de kosten van de vracht, de verzekering, het lossen en het vervoer van de loshaven naar de eindbestemming	HCVA	“High Conservation Value Areas” (waardevolle natuurgebieden) worden gedefinieerd op basis van hoge HCV's, dus biologische, ecologische, maatschappelijke of culturele waarden die van uitzonderlijk belang worden beschouwd op nationaal, regionaal of wereldwijd niveau.
GAPKI	“Gabungan Pengusaha Kelapa Sawit Indonesia” is de vereniging van Indonesische palmolieproducenten.	HGU	“Hak Guna Usaha” is een landbouwlicentie die wordt verleend door de Indonesische overheid.
GHG	Broeikasgassen (“Greenhouse Gases”, GHG) zijn gasen die in de aardatmosfeer worden uitgestoten, onder andere kooldioxide en methaan, die bijdragen tot het broeikaseffect en leiden tot temperatuursveranderingen.	Inti	In Indonesië wordt het kernareaal van een plantagebedrijf “inti” genoemd. Ze worden als ‘eigen’ vermeld in de productiecijfers van de Groep.
GLOBALG.A.P.	Is een wereldwijd erkend programma voor landbouwcertificatie dat de vereisten van de consumenten omzet in goede landbouwpraktijken voor uiteenlopende detailhandelaars en hun leveranciers.	IPM	“Integrated Pest Management” (geïntegreerde plaagbestrijding) is een ecosysteembenadering voor gewasbescherming waarbij verschillende beheerstrategieën en -praktijken worden gecombineerd om gezonde gewassen te telen met een minimaal gebruik van pesticiden.
HCS(A)	De “High Carbon Stock Approach” (benadering hoge koolstofvoorraad) is een methodologie waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen beschermde bosgebieden en minder waardevolle terreinen met lage koolstof- en biodiversiteitswaarden die mogen worden ontwikkeld. Deze methodologie is bedoeld als algemeen aanvaarde, praktische, transparante, degelijke en wetenschappelijk onderbouwde benadering voor de verwezenlijking van verbintenissen om ontbossing te stoppen in de tropen, terwijl tegelijk de rechten en bestaansmiddelen van lokale bewoners worden gerespecteerd.	Izin Lokasi	Deze door de Indonesische overheid uitgegeven licentie biedt een ontwikkelaar de mogelijkheid om grond van private eigenaren op een specifieke locatie voor een bepaald project te compenseren.
HCV	Het concept “High Conservation Value” (hoge natuurbehoudswaarde) werd oorspronkelijk in 1999 door de “Forest Stewardship Council” ontwikkeld voor gebruik bij de certificatie van bosbeheer. In 2005 werd het “HCV Resource Network” opgericht en werd het toepassingsgebied uitgebreid van “HCV Forest” naar “HCV Area”. Het vormt nu een kernprincipe van duurzame normen voor palmolie, soja, suiker, biobrandstoffen en koolstof, en wordt veel gebruikt voor het in kaart brengen van landschappen, natuurbehoud en de planning en pleitbezorging voor natuurlijke rijkdommen.	ISCC	De “International Sustainability and Carbon Certification” (internationale duurzaamheids- en koolstofcertificatie) is een onafhankelijke certificatieregeling die bedoeld is om aan te tonen dat biomassa en bio-energie, en andere op biomassa gebaseerde producten die worden gebruikt als ingrediënten in de voeder-, voedsel- en chemiesectoren, beantwoorden aan vereisten in verband met duurzaamheid en GHG-emissies. De regeling is bedoeld om de GHG-emissies terug te dringen, ervoor te zorgen dat er geen biomassa wordt geproduceerd op land met hoge koolstofvoorraad of hoge biodiversiteit, te zorgen voor de toepassing van goede landbouwpraktijken in verband met bodem, water en lucht, en ten slotte te zorgen voor de naleving van de mensen-, arbeids- en landrechten.

ISPO	Het "Indonesian Sustainable Palm Oil"-systeem is een beleid dat het ministerie van Landbouw heeft ingevoerd namens de Indonesische overheid. Het is gericht op de verbetering van de concurrentiepositie van Indonesische palmolie op de wereldmarkt, het terugdringen van GHG, de focus op milieukwesties en de leiding van de "ISPO GHG Working Group". De "ISPO Commission" en de "GHG Working Group" hebben samengewerkt om de berekeningsrichtlijnen voor de palmolieplantages in Indonesië op te stellen. Deze richtlijnen zullen worden gebruikt als referentie en zullen door de overheid worden opgenomen in de nieuwste ISPO-norm.	RSPO	The "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (rondetafel voor duurzame palmolie) is een wereldwijde non-profit certificatieregeling die stakeholders uit de palmoliesector samenbrengt: palmolieproducenten, -verwerkers of -handelaren, producenten van consumentengoederen, detailhandelaren, banken/investeerders/beleggers en ecologische en maatschappelijke niet-gouvernementele organisaties (ngo's), om wereldwijde normen voor duurzame palmolie te ontwikkelen en toe te passen. Er is een serie ecologische en maatschappelijke criteria ontwikkeld, die de bedrijven moeten naleven als ze "Certified Sustainable Palm Oil" (CSPO) willen produceren. Indien correct toegepast, kunnen deze criteria helpen om de negatieve impact van de palmolieteelt op het milieu en de gemeenschappen in palmolieproducerende regio's tot een minimum te beperken. De RSPO-leden hebben zich ertoe verbonden duurzame, door de RSPO gecertificeerde palmolie te produceren, te kopen en/of te gebruiken.
PKO	Palmpitolie ("Palm Kernel Oil") is een eetbare olie die afkomstig is van de pit van de oliepalmvrucht.		
Plasma	Coöperatieve programma's voor plantageontwikkeling in Indonesië leggen oliepalmpantagebedrijven de wettelijke verplichting op om individuele landbouwers te helpen bij de ontwikkeling van hun landbouwgrond en de met oliepalmen beplante arealen, de 'plasma'-zones, te beheren. Hun productie wordt vermeld als 'derden' in de productiecijfers van de Groep.	RSS	"Ribbed Smoked Sheets" (vaak aangeduid met RSS 1 tot 5) is natuurrubber dat rechtstreeks afkomstig is van de latex van rubberbomen. De gecoaguleerde latex, in vellen uitgerold, worden gesorteerd op basis van bepaalde parameters na het roken en drogen en vervolgens in balen verpakt. De aanduiding 1 tot 5 wijst op de zuiverheid van het vel. De RSS3 die in Indonesië geproduceerd wordt, wordt voornamelijk gebruikt voor banden en binnenbanden.
POME	"Palm Oil Mill Effluent" is afvalwater dat wordt gegenereerd door de activiteiten van palmoliefabrieken. Met zijn hoge organisch gehalte vormt POME een bron met groot potentieel voor biogasproductie en/of compostering.	SAAS	De "Smallholder Agricultural Advisory Section" (landbouwadviespanel voor lokale boeren) is één van de operationele eenheden die werkzaam is binnen de afdeling "Community Affairs" van Hargy Oil Palms in Papoea-Nieuw-Guinea. Het bezorgt lokale boeren informatie over landbouwkundige technieken en vaardigheden om hun productiviteit en bestaansmiddelen op te krikken.
Rainforest Alliance	De "Rainforest Alliance" (regenwoudalliantie) is een internationale non-profit organisatie die actief is op het raakvlak tussen bedrijven, landbouw en bosbouw, om verantwoorde bedrijfspraktijken tot het nieuwe normaal te maken en certificeringen uitreikt. Het is een alliantie van bedrijven, landbouwers, bosbouwers, gemeenschappen en consumenten die ernaar streven een wereld te creëren waar mensen en natuur in harmonie kunnen gedijen.	SICOM	"Singapore Commodity Exchange" (grondstoffenbeurs van Singapore) is een gecentraliseerde en gereguleerde marktplaats waar grondstoffen en futures verhandeld worden.
		SIR	"Standard Indonesian Rubber". De verschillende parameters worden gespecificeerd met nummers en letters die de specificaties bepalen (vuil, as, viscositeit, enz.). Volgens de specificaties van de SNI (Indonesian National Standard) wijst SIR 10 op een zuiverder rubber met minder onzuiverheden dan SIR 20 en SIR3CV60 vertegenwoordigt een hogere viscositeit dan SIR3CV50 rubber.

IFRS-terminologie

Aankooprijallocalatie ("Purchase Price Allocation" of "PPA")	De toewijzing van de aankooprijal van een nieuwe dochteronderneming aan de verschillende activa en passiva die werden verworven bij de transactie.
Biologische activa - dragende planten	De dragende planten (bomen, theestruiken, bananenplanten,...) waarop de biologische productie groeit.
Biological activa - groeiende biologische productie	Het geoogst product afkomstig van biologische activa - dragende planten.
Dochterondernemingen	Integraal geconsolideerde entiteiten onder SIPEF-controle.
Geassocieerde ondernemingen	De entiteiten waarin SIPEF een belangrijke invloed heeft en die verwerkt worden volgens de vermogensmutatiemethode.
Gewone winst per aandeel	Nettoresultaat voor de periode (aandeel van de Groep) / gemiddeld aantal uitstaande aandelen gedurende de periode.
Joint ventures	Entiteiten die gezamenlijk worden gecontroleerd. Deze bedrijven worden geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode.
KGE	Kas genererende eenheid of kasstroom genererende eenheid.
Netto financiële positie	Rentedragende financiële schulden op meer dan één jaar + rentedragende financiële schulden die binnen het jaar vervallen - geldmiddelen en kasequivalenten.
Verwaterde winst per aandeel	Nettoresultaat voor de periode (aandeel van de Groep) / [gemiddeld aantal uitstaande aandelen tijdens de periode - eigen aandelen + (aantal mogelijke nieuwe aandelen dat moet worden uitgegeven in het kader van de bestaande uitstaande aandelenoptieplannen x verwateringseffect van de aandelen optieplannen)].

Financiële prestatie maatstaven

EBIT	Bedrijfsresultaten + winst/verlies van geassocieerde ondernemingen
EBITDA	EBIT + afschrijvingen en bijkomende op- en afwaarderingen op activa.
Marktkapitalisatie	Slotkoers x totaal aantal uitstaande aandelen.
Werkkapitaal	Vorraden + handelsvorderingen + overige vorderingen + terug te vorderen belastingen - handelsschulden - belastingsschulden - overige schulden

Verantwoordelijke personen

1. VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE FINANCIËLE

BERICHTGEVING

François Van Hoydonck
gedelegeerd bestuurder

Johan Nelis
chief financial officer

2. VERKLARING VAN DE VOOR DE FINANCIËLE STATEN EN VOOR HET JAARVERSLAG VERANTWOORDELIJKE PERSONEN

Baron Luc Bertrand, voorzitter en François Van Hoydonck, gedelegeerd bestuurder verklaren dat bij hun weten:

/// de geconsolideerde rekeningen van het boekjaar eindigend op 31 december 2018 werden opgesteld in overeenstemming met de "International Financial Reporting Standards" (IFRS) en een getrouw beeld geven van de geconsolideerde financiële positie en van de geconsolideerde resultaten van de SIPEF-groep en zijn in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen.

/// het financiële verslag een getrouw overzicht geeft van de belangrijkste gebeurtenissen en transacties met verbonden partijen die zich gedurende het boekjaar 2018 hebben voorgedaan en het effect daarvan op de financiële positie, net als een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden voor de SIPEF-groep.

3. COMMISSARIS

Deloitte Bedrijfsrevisoren CVBA/
Réviseurs d'Entreprises SCRL

Vertegenwoordigd door
Kathleen De Brabander
Gateway Building,
Luchthaven Brussel Nationaal 1 J
1930 Zaventem
België

Voor meer inlichtingen

SIPEF

Kasteel Calesberg
Calesbergdreef 5
2900 Schoten
België

RPR: Antwerpen
BTW: BE 0404 491 285

Website: www.sipef.com

Voor meer inlichtingen over SIPEF:
Tel.: +32 3 641 97 00

This annual report is also available in English.

Vertaling: dit jaarverslag is verkrijgbaar in het Nederlands en het Engels. De Nederlandse versie is de originele en de andere versie is een vrije vertaling. We hebben alles wat redelijkerwijs mogelijk is gedaan om verschillen tussen de taalversies te vermijden, maar als er toch verschillen zijn, dan heeft de Nederlandse versie voorrang.

Concept en realisatie: Chris Communications

Fotografie: portretten van de voorzitter, de leden van de raad van bestuur en de leden van het executief comité
© Jeroen Gijssels Photography - sommige beelden van plantages en producten © Jez O'Hare Photography

Tekst 100 jaar SIPEF: Pascale Baelden, Storybox

In België gedrukt door : Albe De Coker Printing,
Antwerpen

Historische gegevens over 5 jaar

Activiteiten		2018	2017	2016	2015	2014
Totale eigen productie van de geconsolideerde ondernemingen (in ton)	palmolie	290 441	272 312	246 121	238 548	219 623
	rubber	7 982	8 179	9 017	9 622	9 675
	thee	2 422	2 402	2 940	2 726	2 816
	bananen	27 788	29 772	24 991	24 286	23 595
Gemiddelde wereldmarktprijzen (USD/ton)	palmolie*	598	715	700	623	821
	rubber**	1 565	1 995	1 605	1 559	1 958
	thee **	2 579	2 804	2 298	2 742	2 045
	bananen***	647	684	737	765	721
Eigen FFB productie (in ton/ha, 2017 excl. DIL)	Indonesië	20,60	22,36	21,34	21,23	20,46
	PNG	28,25	27,21	25,53	26,46	27,14
Palmolie-extractie-% (2017 excl. DIL)	Indonesië	22,12%	22,46%	21,83%	22,15%	22,17%
	PNG	24,40%	24,59%	23,92%	23,36%	23,08%

Resultaten (in KUSD)		2018	2017	2016	2015	2014
Omzet		275 270	321 641	266 962	225 935	285 899
Brutowinst		72 096	120 474	73 792	43 650	78 903
Bedrijfsresultaat		50 065	169 585	47 479	21 447	60 819
Aandeel van de Groep in het resultaat		30 089	139 663	39 874	18 708	48 967
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten na belastingen		33 682	119 853	51 218	31 357	73 737
Vrije kasstroom		- 12 912	- 16 512	13 328	- 9 948	27 264

Balans (in KUSD)		2018	2017	2016	2015	2014
Operationele vaste activa ¹		640 435	614 351	414 989	404 166	343 199
Eigen vermogen deel Groep		644 509	634 636	448 063	415 429	413 031
Netto financiële activa (+) / verplichtingen (-)		- 121 443	- 83 697	- 45 061	- 50 521	- 24 617
Investerings in immateriële en operationele vaste activa ¹		69 428	59 625	41 095	49 002	58 380

Gegevens per aandeel (in USD)		2018	2017	2016	2015	2014
Aantal uitgegeven aandelen		10 579 328	10 579 328	8 951 740	8 951 740	8 951 740
Eigen aandelen		143 300	124 000	110 000	100 000	62 000
Eigen vermogen		61,76	60,70	50,68	46,93	46,46
Gewone winst per aandeel		2,88	14,21	4,50	2,11	5,51
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten na belastingen ²		3,22	12,20	5,79	3,53	8,29
Vrije kasstroom ²		-1,24	-1,68	1,51	-1,12	3,07

* Oil World prijsdata

** Wereldbank, grondstoffenprijzen - updated database

*** CIRAD prijsinfo (in EUR)

¹ Operationele vaste activa = biologische activa, materieel vaste activa en vastgoedbeleggingen.

² Noemer 2018 = gewogen gemiddelde aantal uitgegeven aandelen (10 454 309 aandelen).

www.sipef.com

